

**Skonsolidowany Finansowy Raport Roczny
Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A.
za okres 12 miesięcy zakończony
31 grudnia 2019 r.**

Wybrane skonsolidowane dane finansowe

	w tys. PLN		w tys. EUR	
	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	3 374 836	2 561 919	784 517	600 417
Przychody z tytułu opłat i prowizji	899 887	824 245	209 188	193 172
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	835 343	1 024 605	194 185	240 129
Wynik finansowy po opodatkowaniu	560 732	760 651	130 348	178 268
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	557 133	854 466	129 512	200 255
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	(570 674)	4 255 280	(132 659)	997 277
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(912 588)	(8 004 614)	(212 141)	(1 875 979)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	715 363	(138 230)	166 294	(32 396)
Przepływy pieniężne netto, razem	(767 899)	(3 887 564)	(178 506)	(911 098)
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	0,46	0,63	0,11	0,15
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą	0,46	0,63	0,11	0,15
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Aktywa razem	98 055 942	80 458 914	23 025 935	18 711 375
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	1 578 848	1 788 857	370 752	416 013
Zobowiązania wobec klientów	81 454 765	66 243 769	19 127 572	15 405 528
Kapitał własny	8 941 519	8 384 386	2 099 687	1 949 857
Kapitał zakładowy	1 213 117	1 213 117	284 870	282 120
Liczba akcji (w szt.)	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	7,37	6,91	1,73	1,61
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	7,37	6,91	1,73	1,61
Współczynnik wypłacalności	20,09%	21,68%	20,09%	21,68%
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł / EUR)	-	-	-	-

Kursy przyjęte do przeliczenia danych finansowych na EUR

dla pozycji na dzień bilansowy	-	-	4,2585	4,3000
dla pozycji za okres objęty sprawozdaniem (kurs wyliczony jako średnia z kursów na koniec poszczególnych miesięcy okresu)	-	-	4,3018	4,2669

Wybrane kwartalne dane finansowe

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

w tysiącach zł	1.01.2019 - 31.12.2019	1.10.2019 - 31.12.2019*	1.01.2018 - 31.12.2018	1.10.2018 - 31.12.2018*
Wynik z tytułu odsetek	2 436 919	692 813	1 817 475	485 668
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	3 374 836	947 170	2 561 919	680 494
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej:	3 247 640	913 088	2 445 255	650 089
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu	2 852 907	812 127	2 092 858	555 227
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	394 733	100 961	352 397	94 862
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	127 196	34 082	116 664	30 405
Koszty z tytułu odsetek	(937 917)	(254 357)	(744 444)	(194 826)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	699 153	182 647	661 069	161 569
Przychody z tytułu opłat i prowizji	899 887	238 789	824 245	204 337
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(200 734)	(56 142)	(163 176)	(42 768)
Przychody z tytułu dywidend	3 214	275	2 601	196
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	38 027	3 718	18 897	3 220
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	68 187	17 459	81 775	23 667
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	65 703	13 176	(6 375)	(4 591)
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	(19 821)	(4 183)	(20 037)	(5 130)
Wynik z pozycji wymiany	163 147	39 007	151 620	41 134
Pozostałe przychody operacyjne	97 582	17 451	50 710	16 077
Pozostałe koszty operacyjne	(103 989)	(18 720)	(50 028)	(15 682)
Koszty administracyjne	(1 545 183)	(435 747)	(1 213 765)	(305 392)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	(402 743)	(60 565)	(201 967)	(52 132)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(1 193)	1 112	(509)	311
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	(223 134)	(223 134)	0	0
Wynik z tytułu modyfikacji	(11 663)	(2 476)	(14 157)	(3 970)
Amortyzacja	(180 872)	(54 211)	(54 227)	(14 358)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych	0	0	0	0
Podatek bankowy	(247 991)	(69 134)	(198 477)	(49 952)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	835 343	99 488	1 024 605	280 635
Podatek dochodowy	(274 611)	(72 520)	(263 954)	(68 118)
Wynik finansowy po opodatkowaniu	560 732	26 968	760 651	212 517
W tym przypadający na:				
Właścicieli jednostki dominującej	560 732	26 968	760 651	212 517
Udziały niekontrolujące	0	0	0	0
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	0,46	0,02	0,63	0,18

* dane kwartalne nie podlegały badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2019 - 31.12.2019	1.10.2019 - 31.12.2019*	1.01.2018 - 31.12.2018	1.10.2018 - 31.12.2018*
Wynik finansowy po opodatkowaniu	560 732	26 968	760 651	212 517
Inne składniki całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	(3 899)	(7 934)	112 882	71 694
Efekt wyceny papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(43 584)	(4 976)	71 006	57 008
Rachunkowość zabezpieczeń	39 685	(2 958)	41 876	14 686
Inne składniki całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	(544)	(568)	2 939	2 957
Zyski (straty) aktuarialne	(735)	(735)	(83)	(83)
Efekt wyceny akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	191	167	3 022	3 040
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem, razem	(4 443)	(8 502)	115 821	74 651
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	741	1 508	(21 448)	(13 620)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	103	108	(558)	(562)
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	(3 599)	(6 886)	93 815	60 470
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	557 133	20 082	854 466	272 987
W tym przypadające na:				
Właścicieli jednostki dominującej	557 133	20 082	854 466	272 987
Udziały niekontrolujące	0	0	0	0

* dane kwartalne nie podlegały badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta

ROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU MILLENNIUM S.A.

ZA OKRES 12 MIESIĘCY ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2019 R.

SPIS TREŚCI

1.	SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	7
2.	SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	8
3.	SKONSOLIDOWANY BILANS	9
4.	ZMIANY STANU SKONSOLIDOWANYCH KAPITAŁÓW WŁASNYCH	11
5.	SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	12
6.	INFORMACJE OGÓLNE O EMITENCIE	14
7.	TRANSAKCA ZAKUPU AKCJI I POŁĄCZENIA Z EURO BANK S.A.	16
8.	POLITYKA RACHUNKOWOŚCI	24
8.1.	OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ	24
8.2.	STANDARDY I INTERPRETACJE PRZYJĘTE W ROKU 2019 ORAZ NIEOBOWIĄZUJĄCE NA DZIEŃ BILANSOWY	24
8.3.	PRZYJĘTE ZASADY RACHUNKOWOŚCI	28
9.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM	57
9.1.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM	57
9.2.	ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM	60
9.3.	RYZYKO KREDYTOWE	65
9.4.	RYZYKO RYNKOWE I RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ	84
9.5.	RYZYKO PŁYNNOŚCI	91
9.6.	RYZYKO OPERACYJNE	95
10.	SEGMENTY OPERACYJNE	97
11.	OPIS TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI	101
11.1.	TRANSAKcje Z GRUPĄ PODMIOTU DOMINUJĄCEGO	101
11.2.	TRANSAKcje Z OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI I NADZORUJĄCYMI BANK	102
11.3.	INFORMACJE O WYNAGRODZENIACH I KORZYŚCIACH OSÓB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH BANKIEM	103
12.	WARTOŚĆ GODZIWA	104
13.	ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA WARUNKOWE	110
13.1.	SPRAWY SĄDOWE	110
13.2.	POZYCJE POZABILANSOWE	114
14.	NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	116
1.	PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I PRZYCHODY O PODOBNYM CHARAKTERZE	116
2.	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK I PODOBNE KOSZTY	116
3.	PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI	117
4.	PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND	117
5.	WYNIK Z TYTUŁU ZAPRZESTANIA UJMOWANIA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH NIETYCENIANYCH WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY	118
6.	WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU	118
7.	WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW FINANSOWYCH NIETYCENIANYCH DO OBROTU WYCENIANYCH OBOWIĄZKOWO WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY	118
8.	WYNIK Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ	118
9.	POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE	119

10.	POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE	119
11.	KOSZTY ADMINISTRACYJNE	120
12.	KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH	120
13.	KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH.....	120
14.	AMORTYZACJA.....	121
15.	PODATEK DOCHODOWY	121
16.	ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ	123
17.	KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM.....	123
18.	AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	124
19.	AKTYWA FINANSOWE NIEPRZEZNACZONE DO OBROTU OBOWIĄZKOWO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT, INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	126
20.	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	127
21.	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	128
22.	AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM.....	134
23.	INSTRUMENTY POCHODNE – RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ	136
24.	INWESTYCJE W JEDNOSTKACH ZALEŻNYCH, WE WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH I W JEDNOSTKACH STOWARZYSZONYCH	141
25.	RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	141
26.	WARTOŚCI NIEMATERIALNE.....	144
27.	AKTYWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO.....	146
28.	INNE AKTYWA	148
29.	AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA.....	149
30.	ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	149
31.	ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH.....	150
32.	ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	151
33.	TRANSAKCJE Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU.....	152
34.	WYEMITOWANE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE.....	152
35.	ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	156
36.	REZERWY.....	157
37.	REZERWY Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO.....	158
38.	INNE ZOBOWIĄZANIA	158
39.	KAPITAŁ WŁASNY	160
40.	ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WEDŁUG UMOWNYCH TERMINÓW WYMAGALNOŚCI	164
15.	INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE.....	165
15.1.	DYWIDENDA ZA ROK 2019.....	165
15.2.	DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	165
15.3.	PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKCJI Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU	166
15.4.	KOMPENSOWANIE NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ NA BAZIE UMÓW RAMOWYCH	167
15.5.	DODATKOWE OBJAŚNIENIA DO RACHUNKU PRZEPIŹYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	167
15.6.	INFORMACJE O PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI POWIERNICZEJ	168
15.7.	PŁATNOŚCI NA BAZIE AKCJI	168
15.8.	POZOSTAŁE INFORMACJE DODATKOWE I INNE ISTOTNE WYDARZENIA POMIĘDZY DNIEM SPORZĄDZENIA RAPORTU A DATĄ JEGO PUBLIKACJI.....	170

1. Skonsolidowany Rachunek Zysków i Strat

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018
Wynik z tytułu odsetek		2 436 919	1 817 475
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	1	3 374 836	2 561 919
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej:		3 247 640	2 445 255
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu		2 852 907	2 092 858
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody		394 733	352 397
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		127 196	116 664
Koszty z tytułu odsetek	2	(937 917)	(744 444)
Wynik z tytułu opłat i prowizji		699 153	661 069
Przychody z tytułu opłat i prowizji	3	899 887	824 245
Koszty z tytułu opłat i prowizji	3	(200 734)	(163 176)
Przychody z tytułu dywidend	4	3 214	2 601
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	5	38 027	18 897
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	6	68 187	81 775
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	7	65 703	(6 375)
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	8	(19 821)	(20 037)
Wynik z pozycji wymiany		163 147	151 620
Pozostałe przychody operacyjne	9	97 582	50 710
Pozostałe koszty operacyjne	10	(103 989)	(50 028)
Koszty administracyjne	11	(1 545 183)	(1 213 765)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	12	(402 743)	(201 967)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	13	(1 193)	(509)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych		(223 134)	0
Wynik z tytułu modyfikacji		(11 663)	(14 157)
Amortyzacja	14	(180 872)	(54 227)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych		0	0
Podatek bankowy		(247 991)	(198 477)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym		835 343	1 024 605
Podatek dochodowy	15	(274 611)	(263 954)
Wynik finansowy po opodatkowaniu		560 732	760 651
W tym przypadający na:			
Właścicieli jednostki dominującej		560 732	760 651
Udziały niekontrolujące		0	0
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)		1 213 116 777	1 213 116 777
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	16	0,46	0,63

Noty objaśniające przedstawione na stronach 14-172 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

2. Skonsolidowane Sprawozdanie z Całkowitych Dochodów

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018
Wynik finansowy po opodatkowaniu	560 732	760 651
Inne składniki całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	(3 899)	112 882
Efekt wyceny papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(43 584)	71 006
Rachunkowość zabezpieczeń	39 685	41 876
Inne składniki całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	(544)	2 939
Zyski (straty) aktuarialne	(735)	(83)
Efekt wyceny akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	191	3 022
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem, razem	(4 443)	115 821
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	741	(21 448)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	103	(558)
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	(3 599)	93 815
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	557 133	854 466
W tym przypadające na:		
Właścicieli jednostki dominującej	557 133	854 466
Udziały niekontrolujące	0	0

Noty objaśniające przedstawione na stronach 14-172 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

3. Skonsolidowany Bilans

AKTYWA

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	31.12.2019	31.12.2018
Kasa, środki w Banku Centralnym	17	2 203 444	2 450 176
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18	986 728	794 718
Instrumenty pochodne		112 485	101 372
Instrumenty kapitałowe		210	104
Instrumenty dłużne		874 033	693 242
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	19	169 610	64 796
Instrumenty kapitałowe		66 609	21 609
Instrumenty dłużne		103 001	43 187
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	20	21 870 164	22 133 938
Instrumenty kapitałowe		29 643	29 299
Instrumenty dłużne		21 840 521	22 104 639
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	21	69 754 938	52 711 680
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		1 498 195	1 250 525
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu		68 256 743	51 461 155
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	22	1 037 869	1 026 420
Instrumenty dłużne		48 153	44 884
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym		784 277	731 252
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu		205 439	250 284
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	23	43 159	125 501
Inwestycje w jednostkach zależnych, we wspólnych przedsięwzięciach i w jednostkach stowarzyszonych	24	0	0
Rzeczowe aktywa trwałe	25	666 330	210 641
Wartości niematerialne	26	342 653	96 464
Aktywa z tytułu podatku dochodowego		541 828	335 726
Bieżące należności podatkowe		10 310	11
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	27	531 518	335 715
Pozostałe aktywa	28	399 778	483 180
Aktywa trwałe i grupy do zbycia sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	29	39 441	25 674
Aktywa razem		98 055 942	80 458 914

ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	31.12.2019	31.12.2018
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	30	353 000	231 633
Instrumenty pochodne		150 735	107 879
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych		202 265	123 754
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu		85 853 762	69 594 512
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	31	1 578 848	1 788 857
Zobowiązania wobec klientów	32	81 454 765	66 243 769
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	33	90 712	50 324
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	34	1 183 232	809 679
Zobowiązania podporządkowane	35	1 546 205	701 883
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	23	426 847	376 811
Rezerwy	36	304 726	112 452
Nierozstrzygnięte sprawy sporne		251 333	60 710
Udzielone zobowiązania i gwarancje		53 393	51 742
Zobowiązania podatkowe		38 590	22 309
Bieżące zobowiązania podatkowe		38 590	22 309
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	37	0	0
Inne zobowiązania	38	2 137 498	1 736 811
Zobowiązania razem		89 114 423	72 074 528
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał zakładowy	39	1 213 117	1 213 117
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej		1 147 502	1 147 502
Skumulowane inne całkowite dochody	39	70 093	73 692
Zyski zatrzymane	39	6 510 807	5 950 075
Kapitał własny razem		8 941 519	8 384 386
Zobowiązania i kapitał własny razem		98 055 942	80 458 914
Wartość księgowa		8 941 519	8 384 386
Liczba akcji (w szt.)		1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)		7,37	6,91

Noty objaśniające przedstawione na stronach 14-172 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

4. Zmiany stanu Skonsolidowanych Kapitałów Własnych

w tysiącach zł	Razem skonsolidowany kapitał własny	Kapitał zakładowy	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wart. nominalnej	Skumulowane inne całkowite dochody	Zyski zatrzymane	
					wynik niepodzielony	pozostałe kapitały
01.01.2019 - 31.12.2019						
Kapitał własny na początek okresu	8 384 386	1 213 117	1 147 502	73 692	671 323	5 278 752
Całkowite dochody za rok 2019 (netto)	557 133	0	0	(3 599)	20 742	539 990
wynik finansowy	560 732	0	0	0	560 732	0
wycena instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(35 303)	0	0	(35 303)	0	0
wycena instrumentów kapitałowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	154	0	0	154	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	32 145	0	0	32 145	0	0
zyski / straty aktuarialne	(595)	0	0	(595)	0	0
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	(539 990)	539 990
Kapitał własny na koniec okresu	8 941 519	1 213 117	1 147 502	70 093	692 065	5 818 742
01.01.2018 - 31.12.2018						
Kapitał własny na początek okresu	7 772 599	1 213 117	1 147 502	(34 795)	863 313	4 583 462
korekta bilansu otwarcia z tytułu wdrożenia MSSF9	(242 679)	0	0	14 672	(257 351)	0
Kapitał własny na 01.01.2018	7 529 920	1 213 117	1 147 502	(20 123)	605 962	4 583 462
Całkowite dochody za rok 2018 (netto)	854 466	0	0	93 815	760 651	0
wynik finansowy	760 651	0	0	0	760 651	0
wycena instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	57 514	0	0	57 514	0	0
wycena instrumentów kapitałowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	2 448	0	0	2 448	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	33 920	0	0	33 920	0	0
zyski / straty aktuarialne	(67)	0	0	(67)	0	0
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	(695 290)	695 290
Kapitał własny na koniec okresu	8 384 386	1 213 117	1 147 502	73 692	671 323	5 278 752

Szczegółowe zmiany stanu poszczególnych pozycji kapitałów własnych zostały zaprezentowane w nocie (39).

5. Skonsolidowane Sprawozdanie z Przepływów Środków Pieniężnych

A. PRZEPLYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018
Zysk (strata) po opodatkowaniu	560 732	760 651
Korekty razem:	(1 131 406)	3 494 629
Odsetki otrzymane	3 159 255	2 593 317
Odsetki zapłacone	(836 834)	(699 306)
Amortyzacja	180 872	54 227
Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	(12 314)	33 933
Przychody z tytułu dywidend	(3 219)	(2 601)
Rezerwy	190 974	20 871
Wynik na sprzedaży i likwidacji inwestycyjnych aktywów finansowych	(25 294)	(30 375)
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	(436 839)	196 495
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	6 157	(133 802)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(7 039 038)	(7 528 450)
Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	32 227	(255 869)
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	165 703	241 480
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	(4 302 689)	(806 792)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	8 022 526	9 625 190
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	46 385	61 908
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(100 664)	4 323
Zmiana stanu rozrachunków z tytułu podatku dochodowego	(84 372)	267 335
Podatek dochodowy zapłacony	(319 479)	(292 306)
Zmiana stanu pozostałych aktywów i pasywów	165 954	143 517
Pozostałe pozycje	59 283	1 534
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	(570 674)	4 255 280

B. PRZEPLYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018
Wpływy z działalności inwestycyjnej	141 768 540	193 300 916
Zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	22 808	14 301
Zbycie akcji i udziałów w podmiotach podporządkowanych	0	0
Zbycie inwestycyjnych aktywów finansowych	141 742 513	193 284 014
Pozostałe wpływy inwestycyjne	3 219	2 601
Wydatki z tytułu działalności inwestycyjnej	(142 681 128)	(201 305 530)
Nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	(196 534)	(46 096)
Zakup akcji Euro Bank z pomniejszeniem o nabyte środki pieniężne	(1 591 434)	0
Nabycie inwestycyjnych aktywów finansowych	(140 893 160)	(201 259 434)
Pozostałe wydatki inwestycyjne	0	0
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(912 588)	(8 004 614)

C. PRZEPLYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018
Wpływy z działalności finansowej	865 000	730 687
Zaciągnięcie kredytów długoterminowych	35 000	730 687
Emisja dłużnych papierów wartościowych	0	0
Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych	830 000	0
Wpływy z emisji akcji własnych oraz dopłat do kapitału	0	0
Pozostałe wpływy finansowe	0	0
Wydatki z tytułu działalności finansowej	(149 637)	(868 917)
Spłata kredytów długoterminowych	(88 467)	(501 432)
Wykup dłużnych papierów wartościowych	0	(329 385)
Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0
Wydatki z tytułu kosztów emisji	0	0
Umorzenie akcji	0	0
Płatności dywidend i innych wypłat na rzecz właścicieli	0	0
Pozostałe wydatki finansowe	(61 170)	(38 100)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	715 363	(138 230)

D. ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO (A+B+C)	(767 899)	(3 887 564)
- w tym z tytułu różnic kursowych	152	4 424
E. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA POCZĄTEK OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO	4 520 688	8 408 252
F. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA KONIEC OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO (D+E)	3 752 789	4 520 688

Dodatkowe informacje do rachunku przepływów środków pieniężnych zamieszczone są w **punkcie 5) rozdziału 15 „Informacje uzupełniające”**.

Informacje z zakresu zobowiązań klasyfikowanych do działalności finansowej zostały zaprezentowane w **punktach 31), 34), 35) rozdziału 14 „Noty do Sprawozdania Finansowego”**.

6. Informacje ogólne o Emitencie

Bank Millennium S.A. (Bank) jest ogólnopolskim, uniwersalnym bankiem oferującym swoje usługi wszystkim segmentom rynku poprzez sieć oddziałów i centrów korporacyjnych, sieci indywidualnych doradców i bankowość mobilną i elektroniczną.

Bank, wpisany pod nr KRS 0000010186 do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, ma swoją siedzibę na ul. Stanisława Żaryna 2 a w Warszawie.

Bank jest obecny na Giełdzie Papierów Wartościowych od 1992 r. i był pierwszym bankiem notowanym na warszawskim parkiecie.

Bank jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. (Grupa), która zatrudnia ponad 8 400 pracowników, a podstawowymi przedmiotami jej działalności są działalność bankowa, leasingowa, faktoringowa, maklerska, kapitałowa, zarządzanie funduszami inwestycyjnymi oraz działalność portali internetowych.

Rada Nadzorcza i Zarząd Banku Millennium S.A. według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.

Skład osobowy Rady Nadzorczej był następujący:

- Bogusław Kott - Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Nuno Manuel da Silva Amado - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- Dariusz Rosati - Wiceprzewodniczący i Sekretarz Rady Nadzorczej,
- Miguel de Campos Pereira de Bragança - Członek Rady Nadzorczej,
- Agnieszka Hryniewicz-Bieniek - Członek Rady Nadzorczej,
- Anna Jakubowski - Członek Rady Nadzorczej,
- Grzegorz Jędrys - Członek Rady Nadzorczej,
- Andrzej Koźmiński - Członek Rady Nadzorczej,
- Alojzy Nowak - Członek Rady Nadzorczej,
- Jose Miguel Bensliman Schorcht da Silva Pessanha - Członek Rady Nadzorczej,
- Miguel Maya Dias Pinheiro - Członek Rady Nadzorczej,
- Lingjiang Xu - Członek Rady Nadzorczej.

Skład osobowy Zarządu Banku był następujący:

- Joao Nuno Lima Bras Jorge - Prezes Zarządu,
- Fernando Maria Cardoso Rodrigues Bicho - Wiceprezes Zarządu,
- Wojciech Haase - Członek Zarządu,
- Andrzej Gliński - Członek Zarządu,
- Wojciech Rybak - Członek Zarządu,
- Antonio Ferreira Pinto Junior - Członek Zarządu,
- Jarosław Hermann - Członek Zarządu.

Grupa Kapitałowa Banku Millennium S.A.

Jednostką dominującą Grupy jest Bank Millennium S.A., natomiast jednostką dominującą najwyższego szczebla w stosunku do Banku Millennium S.A. jest Banco Comercial Portugues - spółka notowana na giełdzie w Lizbonie.

Spółki wchodzące w skład Grupy Banku Millennium S.A. na dzień 31.12.2019 r. przedstawia poniższa tabela:

Nazwa	Rodzaj działalności	Siedziba	% udziału Grupy w kapitałach własnych	% udziału Grupy w głosach na WZA lub ZW	Ujęcie w sprawozdaniu Grupy
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	usługi leasingowe	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM DOM MAKLERSKI S.A.	usługi maklerskie	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TFI S.A.	zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	wynajem i zarządzanie nieruchomościami, działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM GOODIE Sp. z o.o.	działalność portali internetowych	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
PIAST EXPERT Sp. z o.o. w likwidacji	usługi marketingowe	Tychy	100	100	konsolidacja pełna
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI S.A. w likwidacji	wytwarzanie mebli	Świebodzin	50 +1 akcja	50 +1 akcja	metoda praw własności*
BG LEASING S.A. w upadłości	usługi leasingowe	Gdańsk	74	74	koszt historyczny*

* Pomimo sprawowania kontroli nad spółką Lubuskie Fabryki Mebli S.A. oraz BG Leasing S.A. z uwagi na nieistotność tych jednostek z punktu widzenia realizacji nadrzędnego celu skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jakim jest prawidłowe przedstawienie sytuacji finansowej Grupy, Grupa nie konsoliduje zaangażowania kapitałowego w tych podmiotach

W dniu 4 czerwca 2019 r. zakończył się proces likwidacji spółki MB FINANCE AB z siedzibą w Sztokholmie.

7. Transakcja zakupu akcji i połączenia z Euro Bank S.A.

Opis Transakcji

W dniu 5 listopada 2018 r. Bank Millennium (strona przejmująca) ogłosił i podpisał wstępną umowę w sprawie transakcji zakupu 99.787% akcji Euro Bank S.A. (strona przejmowana) od SG Financial Services Holdings („Sprzedający”), spółki w 100% zależnej od Société Générale S.A. Istotą transakcji przewidzianej w umowie jest bezpośrednie nabycie przez Bank Millennium akcji od Sprzedającego.

Uzasadnienie strategiczne Transakcji

W wyniku zakończenia transakcji nabycia akcji Euro Banku Bank Millennium wzmocnił swoją ważną pozycję w polskim sektorze bankowym. Transakcja zwiększyła liczbę klientów Banku o 1,4 mln (z czego ponad 494 tys. spełnia klasyfikację aktywnego klienta zgodnie z wewnętrzną definicją Banku) oraz pozwoliła Bankowi na znalezienie się wśród największych polskich banków pod względem liczby klientów detalicznych.

Nabycie Euro Banku pozwoliło Bankowi na wzrost segmentu kredytów konsumpcyjnych, a także znaczenia tego segmentu dla całej Grupy.

Zakup Euro Banku umożliwił Bankowi Millennium uzyskanie kompetencji w modelu franczyzowym oraz wzmocnił jego obecność w mniejszych miastach, gdzie Euro Bank był silnie zlokalizowany i przyczynił się do zwiększenia geograficznego zasięgu sieci dystrybucji.

Cena

Strony umowy ustaliły cenę za nabycie akcji Euro Bank S.A. wynoszącą 1.833.000.000 PLN, która podlega mechanizmowi korekty ceny po zamknięciu transakcji, (tj. po przeniesieniu tytułu prawnego do Akcji na rzecz Banku Millennium). Na dzień sporządzenia Sprawozdania Finansowego, to jest na 31 grudnia 2019, szacunkowa cena zapłaty po korekcie wynosiła 1.816.545.000 PLN i została wyliczona na podstawie ostatecznej zaudytowanej wartości aktywów netto Euro Bank na dzień 31 maja 2019 r.

Ostateczna cena faktycznie zapłacona przez Bank Millennium za akcje może różnić się od ceny wskazanej powyżej.

Bank Millennium nie dokonał podwyższenia kapitału zakładowego w celu finansowania Transakcji.

Finansowanie

Cena nabycia zgodnie z umową została zapłacona gotówką w kwocie 1.833.000.000 PLN i została sfinansowana z wewnętrznych środków Banku. Dodatkowo umowa przewidywała, że w dniu zamknięcia finansowanie udzielone Euro Bankowi przez Societe Generale (w tym zadłużenie podporządkowane wobec SG) zostanie spłacone lub zrefinansowane przez Euro Bank lub Bank Millennium.

Zamknięcie nabycia

W dniu 3 stycznia 2019 roku Bank otrzymał informację o wydaniu w dniu 28 grudnia 2018 roku przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów decyzji o wyrażeniu zgody na dokonanie koncentracji polegającej na przejęciu przez Bank kontroli nad Euro Bank S.A.

W dniu 28 maja 2019 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała decyzję o stwierdzeniu braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu co do nabycia przez Bank Millennium, wraz ze swoim podmiotem dominującym, Banco Comercial Português, S.A., akcji Euro Bank S.A. w liczbie powodującej przekroczenie progu 50% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Euro Banku oraz udziału w jego kapitale zakładowym oraz bezpośrednio stania się podmiotem dominującym Euro Banku.

31 maja 2019 r., realizując umowę nabycia akcji między Bankiem a SG Financial Services Holdings z dnia 5 listopada 2018 r. Bank dokonał zakupu akcji stanowiących 99,787% kapitału zakładowego Euro Banku S.A. od Sprzedającego.

Dodatkowo, w dniu 31 maja 2019 r. Bank spłacił niepodporządkowane finansowanie udzielone Euro Bankowi przez Société Générale S.A. („SG”) w kwocie około 3.800.000.000 PLN. Poprzedzała to spłata przez Euro Bank części pożyczek podporządkowanych udzielonych przez SG w głównej kwocie 250.000.000 PLN, po uzyskaniu przez Euro Bank odpowiednich zgód KNF w tym zakresie. W październiku 2019 r. dokonana została ostateczna spłata pożyczki podporządkowanej SG zaciągniętej przez Euro Bank w wysokości 100 mln PLN (niniejsza pożyczka była w pełni zabezpieczona depozytem gotówkowym od 31 maja 2019 r.).

W celu ograniczenia ryzyka związanego z posiadaniem przez Euro Bank portfelem kredytów hipotecznych denominowanych w CHF lub denominowanych w PLN, ale indeksowanych do CHF, Euro Bank oraz SG zawarły w dniu 31 maja 2019 r. umowę w przedmiocie Zwolnienia z Odpowiedzialności i Gwarancji Dotyczącej Portfela CHF, tak jak planowano w umowie nabycia akcji. Euro Bank, Bank Millennium oraz SG zawarły również umowę związaną ze świadczeniem przez SG określonych ograniczonych usług przejściowych na rzecz Euro Banku.

Połączenie

W dniu 6 czerwca 2019 r. Zarząd Banku Millennium oraz Zarząd Euro Banku uzgodniły i podpisały plan połączenia Banku Millennium oraz Euro Banku („Połączenie”). Połączenie zostało przeprowadzone zgodnie z art. 492 § 1 pkt 1 KSH przez przeniesienie całego majątku (wszystkich aktywów i pasywów) Euro Banku (jako banku przejmowanego) na Bank Millennium (jako bank przejmujący), bez podwyższenia kapitału zakładowego Banku Millennium.

W związku z Połączeniem akcjonariuszom mniejszościowym Euro Banku zostały przydzielone istniejące, zdematerializowane akcje Banku Millennium („Akcje Połączeniowe”), które zostały nabyte na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. w obrocie wtórnym przez Millennium Dom Maklerski S.A. na polecenie Banku Millennium na podstawie art. 515 § 2 KSH.

W Planie Połączenia ustalono następujący parytet wymiany akcji: w zamian za 1 (jedną) akcję Euro Banku, akcjonariusz mniejszościowy Euro Banku otrzymał 4,1 Akcji Połączeniowych.

Na skutek Połączenia Prawnego dokonanego w dniu 1 października 2019, Bank Millennium wstąpił we wszystkie prawa i obowiązki Euro Banku, a Euro Bank został rozwiązany bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego, a cały jego majątek został przeniesiony na Bank Millennium. Połączenie nastąpiło w dniu jego wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego Banku Millennium.

Połączony Bank prowadzi działalność pod firmą Bank Millennium S.A. ustawy z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych („KSH”).

Połączenie zostało przeprowadzone na mocy otrzymanych już przez Bank wymaganych prawem zgód i zezwoleń, tj:

- (i) zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego ("KNF") na Połączenie na podstawie art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe ("Prawo Bankowe");
- (ii) zezwolenia KNF na zmiany statutu Banku Millennium na podstawie art. 34 ust. 2 Prawa Bankowego.

Wstępne rozliczenie Transakcji

Rozliczenie Transakcji przeprowadzone zostało metodą przejęcia zgodnie z Międzynarodowym Standardem Sprawozdawczości Finansowej 3 „Połączenia jednostek” („MSSF”), którego zastosowanie wymaga m.in. ujęcia i wyceny możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań wycenionych w wartości godziwej na dzień przejęcia oraz wszelkich udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej (jeśli występują) oraz oddzielnie ujęcia i wyceny wartości firmy lub zysku z okazynego nabycia.

Biorąc pod uwagę, że przejęcie kontroli nad Euro Bankiem S.A. nastąpiło z początkiem dnia 31 maja 2019 roku, wstępne rozliczenie Transakcji nastąpiło na podstawie danych z nabytej spółki na ten dzień, z uwzględnieniem korekt wymaganych przez MSSF 3.

W ramach transakcji Grupa zidentyfikowała udziały niekontrolujące wynoszące 0,2% łącznej wartości udziałów Euro Banku. Bank Millennium nabył 26.240 sztuk akcji Banku, stanowiących 0,00216302% jego kapitału zakładowego, które zostały następnie zaferowane jako akcje połączeniowe uprawnionym akcjonariuszom Euro Banku innym niż Bank. Średnia cena nabycia jednej akcji połączeniowej wyniosła 5,939842 PLN, a łączna cena, stanowiąca całkowity koszt nabycia akcji połączeniowych, wyniosła 156.3 tys PLN.

Zgodnie z wymogami MSSF 3, pełne rozliczenie ceny nabycia z uwzględnieniem udziałów mniejszościowych zostanie przeprowadzone w okresie maksymalnie jednego roku od dnia objęcia kontroli.

Przy rozliczaniu połączeń jednostek gospodarczych, w których Grupa występuje jako jednostka przejmująca, stosowana jest metoda nabycia, zgodnie z wymogami MSSF 3 „Połączenia jednostek”.

W przypadku każdego nabycia jednostki ustalana jest jednostka przejmująca oraz dzień przejęcia, którym jest dzień objęcia kontroli nad nabywaną jednostką. Ponadto zastosowanie metody nabycia wymaga ujęcia i wyceny możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań oraz wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz ujęcia i wyceny wartości firmy lub zysku z okazynego nabycia. Jednostka przejmująca wycenia możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania według ich wartości godziwych na dzień przejęcia.

W przypadku, gdy kwota netto wartości godziwych możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań, przewyższa wartość godziwą przekazanej zapłaty, Grupa jako jednostka przejmująca ujmuje w rachunku zysków i strat zysk z okazynego nabycia. Przed ujęciem zysku z okazynego nabycia Grupa dokonuje ponownej oceny czy poprawnie zidentyfikowano wszystkie nabyte aktywa i wszystkie przejęte zobowiązania oraz ujęto wszystkie dodatkowe aktywa i zobowiązania.

W przypadku, gdy wartość przekazanej zapłaty wycenionej w wartości godziwej na dzień nabycia przewyższa ustaloną na dzień nabycia kwotę netto wartości godziwych możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań, rozpoznana zostaje wartość firmy. Ustalona wartość firmy nie podlega amortyzacji, lecz na koniec każdego roku obrotowego oraz każdorazowo, gdy zaistnieją przesłanki, że mogło dojść do utraty wartości, jest poddawana testom na utratę wartości.

W rachunku zysków i strat Grupy ujęto wynik wypracowany przez Euro Bank od momentu zakupu akcji to jest od 31 maja 2019 do momentu dokonania fuzji prawnej w dniu 1 października 2019 r.

Przekazana zapłata w jednostce przejmowanej

W tys. PLN	
Cena przekazana zgodnie z Umową	1 833 000
Wstępna korekta ceny	(16 455)
Cena po korekcie	1 816 545

Płatność za akcje nastąpiła gotówką.

Wstępna korekta ceny wynika ze zmian i szczegółowych ustaleń wprowadzonych zgodnie z zapisami Umowy Transakcyjnej i nie została na dzień 31 grudnia 2019 rozliczona.

Zgodnie z wymogami MSSF 3, Grupa dokona ostatecznego rozliczenia nabycia w okresie maksymalnie jednego roku od dnia objęcia kontroli. W tym czasie jednostka przejmująca może korygować retrospektywnie prowizoryczne wartości godziwe aktywów i zobowiązań ujęte na dzień nabycia, aby odzwierciedlić nowe informacje uzyskane o faktach i okolicznościach, które istniały na dzień przejęcia oraz, jeśli byłyby znane, wpłynęłyby na wycenę tych aktywów i zobowiązań. Korekty takie odnosi się w ciężar rozpoznanej wartości firmy lub zysku z okazyjnego nabycia.

Niniejsze prowizoryczne rozliczenie ceny nabycia zostało przygotowane przez Zarząd Banku w oparciu o wyliczenia wynikające z zawartej Umowy Transakcyjnej. Końcowe rozliczenie zgodnie z warunkami Umowy Transakcyjnej będzie jednak podlegać ostatecznym uzgodnieniom pomiędzy Bankiem Millennium a SG Financial Services Holdings sprzedającym akcje Euro Banku S.A.

Ujęcie i wycena możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań wycenionych zgodnie z MSSF

Przedstawione poniżej dane dotyczące wyceny do wartości godziwej zidentyfikowanych nabytych aktywów i przejętych zobowiązań zostały oparte na identyfikacji przeprowadzonej z punktu widzenia Banku Millennium oraz przyjętych założeń dotyczących prognozy istotności.

w milionach złotych	Euro Bank na dzień 31 maja 2019	Korekty do wartości godziwej	Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenione do wartości godziwej
w milionach zł			
Aktywa			
Kasa, środki w Banku Centralnym	241,6	0,0	241,6
Należności od banków	85,0	0,0	85,0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	12 446,4	147,6	12 594,0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu/FVOCI/FVTPL	1 405,0	-3,1	1 401,9
Wartości niematerialne	49,0	0,8	49,8
Rzeczowe aktywa trwałe	127,2	-14,0	113,2
Aktywa z tytułu odroczonego podatku	169,0	-33,8	135,2
Pozostałe aktywa	42,0	30,2	72,2
Aktywa razem	14 565,2	127,7	14 692,9
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych	4 086,5	0,0	4 086,5
Zobowiązania wobec klientów	7 974,9	0,0	7 974,9
Dłużne papiery wartościowe	506,1	0,0	506,1
Rezerwy	1,3	0,0	1,3
Instrumenty pochodne w rachunkowości zabezpieczeń	5,6	0,1	5,7
Pozostałe zobowiązania	340,6	23,9	364,5
Dług podporządkowany	100,1	0,0	100,1
Zobowiązania razem	13 015,1	24,0	13 039,1
Aktywa netto			1 653,8

Zarówno wartości bilansowe Euro Banku S.A. według stanu na 31 maja 2019, jak również kwoty korekty tych pozycji do wartości godziwej mogą ulec zmianie w toku ostatecznego rozliczenia Transakcji, co może wpłynąć na wartość firmy rozpoznaną w ramach Transakcji.

Od zidentyfikowanych korekt do wartości godziwej dla różnic przejściowych skalkulowany został podatek odroczoney.

Portfel kredytów i pożyczek udzielonych klientom przejęty w ramach Transakcji nabycia akcji Euro Banku S.A. na datę przejścia wyceniony do wartości godziwej został zaprezentowany w sprawozdaniu finansowym w ujęciu netto.

Metody wyceny do wartości godziwej

Kredyty i pożyczki pracujące udzielone klientom

Portfel kredytów i pożyczek udzielonych klientom przejęty w ramach Transakcji nabycia akcji Euro Banku S.A. został wyceniony do wartości godziwej na datę nabycia zgodnie z wymogami MSSF 3 i MSSF 13. Wartość godziwa została ustalona przy zastosowaniu techniki wartości bieżącej polegającej na dyskontowaniu przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z przejmowanych składników aktywów, przy uwzględnieniu oczekiwań dotyczących ewentualnych wahań kwoty i terminu przepływów pieniężnych, czasowej wartości pieniężnej przepływów oraz innych czynników, które uczestnicy rynku uwzględniliby w podobnych okolicznościach.

Wycena składników portfela opierała się na następujących założeniach:

1. Dla każdego składnika aktywów parametryzacja modelu wyceny została ustalona w oparciu o jego indywidualną charakterystykę. Dla aktywów zaliczanych do koszyka 1 kontraktowe przyszłe przepływy pieniężne podlegały urealnieniu o wpływ przedpłat. W przypadku braku kontraktowych przepływów pieniężnych, przyszłe przepływy kapitałowe były szacowane na podstawie tempa spłaty zadłużenia wynikającego z modelu statystyczno-behawioralnego. Dla ekspozycji w koszyku 1 urealnione przepływy kapitałowo-odsetkowe podlegały korekcie o wpływ parametrów ryzyka kredytowego.
2. Przyszłe przepływy odsetkowe dla kredytów pracujących ustalone były w oparciu o krzywe stóp terminowych dla składników powiązanych ze zmienną stawką. Przyszłe wartości zmiennej stawki były wyznaczane na podstawie krzywej dochodowości zbudowanej z instrumentów finansowych indeksowanych do danej stawki referencyjnej.
3. Dla kredytów pracujących z harmonogramem płatności w modelu wyceny kontraktowe przepływy pieniężne podlegały korekcie o współczynniki przedpłat.
4. Dla kredytów pracujących bez kontraktowej daty zapadalności przyszłe przepływy pieniężne były szacowane w behawioralnym okresie życia produktu. Dotyczyło to portfela kart kredytowych oraz portfela limitów w rachunku bieżącym.
5. Dla kredytów pracujących, ustalone w poprzednich krokach kapitałowo-odsetkowe przepływy pieniężne, podlegały korekcie o wektory parametrów PD i LGD w całym okresie życia ekspozycji. W ten sposób, w modelu wyceny dla ekspozycji zaliczanych do koszyka 1, uwzględniony został wpływ ryzyka kredytowego na wartość godziwą.
6. Wartość godziwa ekspozycji była ustalona poprzez dyskontowanie oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych. Składnikami stopy dyskontowej były: stopa zerokuponowa pochodząca z właściwej krzywej dochodowości, narzut kosztu kapitału oraz komponent marży, reprezentujący wszystkie elementy kosztowo-przychodowe występujące dla danych grup produktowych, nieujęte w ramach innych parametrów modelu wyceny np. narzut płynnościowy, koszty administracyjne, rezydualna marża zysku wymagana na rynku.
7. Stopa zerokuponowa stanowiąca element stopy dyskontowej pochodziła z właściwej dla waluty kontraktu krzywej swapowej.

8. Rynkowy koszt kapitału został wyznaczony przy wykorzystaniu modelu CAPM oraz wag ryzyka przypisanych poszczególnym składnikom aktywów.
9. Komponent marży został ustalony na podstawie nowo udzielonych na rynku kredytów o zbliżonej charakterystyce. Marża została wyznaczona w sposób numeryczny dla każdej grupy ekspozycji, homogenicznej pod kątem czynników identyfikowanych jako mające wpływ na wartość wyceny.

Systemy IT

Wartość godziwa systemów informatycznych przejętych w ramach Transakcji nabycia akcji Euro Banku S.A. została ustalona w następujący sposób:

1. Przyjmując rynkowe stawki amortyzacji (5 lat dla systemów głównych, oraz 3 lat dla pozostałych systemów) wyliczono wartość netto systemów. Kalkulacja została przeprowadzona przy założeniu, iż rynkowe stawki obowiązywałyby od momentu przejścia do użytkowania danego systemu informatycznego.
2. Dla 20 największych pod względem wartości netto na dzień przejścia systemów przeprowadzono indywidualną wycenę z perspektywy przeciętnego uczestnika rynku.
3. Systemy IT, które na dzień przejścia były zakwalifikowane do grupy wartości niematerialnych w budowie, zostały wycenione z perspektywy uczestnika rynku, a ich wartość została ustalona w zależności od decyzji o kontynuacji poszczególnych projektów. W przypadku projektów, które przez uczestnika rynku w podobnych okolicznościach byłyby kontynuowane, przyjęto wartość skapitalizowanych kosztów, jako że prawidłowo odzwierciedla ona aktualną wartość i zaawansowanie prac. W przypadku systemów IT, których użytkownie nie byłoby kontynuowane a dodatkowo uznano, że ze względu na specyfikę systemów nie ma możliwości ich sprzedaży, ustalono wartość godziwą jako równą 0.

Rzeczowe aktywa trwałe

Dla wszystkich aktywów zawierających elementy znaków towarowych i logo Euro Banku ustalono wartość godziwą równą 0. Wartość godziwa aktywów sklasyfikowanych jako ulepszenia w obcych środkach trwałych stanowiących adaptację i modernizację przestrzeni w lokalach dostosowujących je do standardów Euro Banku (np. logo) została oszacowana w wartości ich 10 miesięcznej amortyzacji według stawek rynkowych. Pozostałe aktywa trwałe zostały wycenione do wartości netto przy założeniu obowiązywania rynkowych stawek amortyzacji od momentu przyjęcia tych aktywów do użytkowania.

Relacje z klientami w obszarze depozytów i kredytów

Relacje z klientami posiadającymi rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe (CDI, ang. core deposit intangible) zostały określone metodą favourable source of funds, jako bieżąca wartość różnicy pomiędzy niższym kosztem finansowania nabytych rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych a wyższym alternatywnym kosztem finansowania działalności (uwzględniającym koszty odsetkowe oraz koszty administracyjne), jaki musiałby ponieść Bank, gdyby nie posiadał portfela takich rachunków. Dla każdego roku prognozy przepływów pieniężnych, z uwzględnieniem oszacowanego tempa odpływu klientów, wylicza się różnicę pomiędzy alternatywnym kosztem finansowania a kosztem przejętych rachunków, która podlega dyskontowaniu za pomocą adekwatnej stopy dyskontowej.

Relacje z klientami posiadającymi rachunki kredytowe oszacowano metodą wielookresowej nadwyżki dochodów - (MEEM, ang. multiperiod excess earnings method) Wartość relacji określana jest na podstawie wartości bieżącej zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z dodatkowego przychodu generowanego dla Banku posiadającego daną wartość niematerialną, po uwzględnieniu tempa odejść klientów, kosztów oraz obciążeń z tytułu aktywów kapitałowych.

Stopa dyskontowa wykorzystywana do wyceny relacji z klientami uwzględnia wartość pieniądza w czasie, koszt kapitału własnego oraz premie za ryzyka specyficzne zidentyfikowane w ramach relacji. Koszt kapitału własnego Banku wyznaczony jest zgodnie z modelem CAPM (ang. Capital Asset Pricing Model).

Oszacowaną wartość CDI uznano za nieistotną, przede wszystkim z uwagi na relatywnie wysoki poziom oprocentowania przejętych rachunków oszczędnościowych oraz możliwość alternatywnego finansowania się Banku po relatywnie niskiej marży. Z uwagi na powyższe, CDI nie spełnił kryterium ujawnienia jako odrębne aktywo związane z przejęciem. Za wyjątkiem kredytów gotówkowych, nie zidentyfikowano także istotnych relacji z klientami posiadającymi produkty kredytowe, przede wszystkim z uwagi na relatywnie niski poziom dodatkowych przychodów generowanych przez te produkty, w stosunku do korespondujących kosztów ryzyka, kosztów administracyjnych i obciążeń kapitałowych.

Umowy najmu

Warunki zawartych umów dotyczących wynajmu powierzchni biurowej na potrzeby oddziałów i centrali porównane zostały do warunków obecnie zawieranych na rynku umów o podobnym metrażu w zbliżonych lokalizacjach. Wyliczono różnicę pomiędzy stawką najmu przejmowanych oddziałów i centrali, oraz stawką możliwych do zawarcia umów na podobną powierzchnię biurową dostępną na rynku. Kwota różnicy została zdyskontowana stopą dyskontową Banku Millennium, użytą do modeli wyceny aktywów wg. MSSF 16 przez okres pozostały do zakończenia poszczególnych umów. Otrzymana wartość niekorzystnych umów skorygowała wartość bilansową prawa do użytkowania aktywów leasingowych.

Umowa Gwarancji Dotycząca Portfela CHF

Wartość godziwa umowy gwarancji została oszacowana metodą dochodową w wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych spodziewanych do otrzymania od Societe Generale S.A. z tytułu pokrycia przyszłych strat wynikających z ryzyka kredytowego nabytego portfela kredytów hipotecznych w CHF, z uwzględnieniem wartości rynkowego spreadu płaconego za podobne instrumenty finansowe.

Pozostałe korekty

Pozostałe korekty do wartości godziwej oraz tzw. korekty aktywów netto wynikające ze zmian dostosowawczych do zasad rachunkowości dotyczyły m.in. ujednoczenia wyceny obligacji i instrumentów pochodnych, oraz spisania pozycji pozostałych aktywów.

Ustalenie wartości godziwej przejmowanych aktywów i zobowiązań oraz identyfikacja i ujęcie wartości niematerialnych wynikających z nabycia, zostały przeprowadzone w oparciu o dostępne informacje oraz najlepsze szacunki na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego.

Kalkulacja wartości firmy

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania Grupa nie zakończyła procesu kalkulacji wartości firmy na dzień 31 maja 2019 roku.

Rozliczenie ceny nabycia przeprowadzone na 31 maja 2019 r. ma charakter wstępny i może ulegać zmianom, w przypadku gdy Bank wejdzie w posiadanie nowych informacji, które będą dotyczyć stanu na 31 maja 2019 r., a które nie są znane na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2019 r. Zgodnie z MSSF 3.45 maksymalny okres na dokonywanie zmian do rozliczenia ceny nabycia upływa po 12 miesiącach od dnia nabycia, tj. w dniu 31 maja 2020 roku. Ewentualne zmiany (jeśli wystąpią) będą dokonywane retrospektywnie (tj. będą odniesione w kapitały własne). Obecnie ustaloną różnicę wartości godziwej przejętych aktywów i zobowiązań na dzień przejęcia do ceny nabycia Bank wykazuje, zgodnie z zapisami MSSF 3.32, jako wartość firmy w wartościach niematerialnych, co spowodowało istotny wzrost tej wartości w bilansie skonsolidowanym.

w tys. PLN	
Cena przekazana zgodnie z Umową	1 833 000
Wstępna korekta ceny	(16 455)
Cena po korekcie	1 816 545
Wartość godziwa nabytych aktywów netto	1 653 788
Wartość firmy	162 757

Na dzień bilansowy nie zidentyfikowano odpisów z tytułu utraty wartości firmy ujętej w wartościach niematerialnych.

Różnica pomiędzy wartością księgową przejętego majątku i zobowiązań Euro Bank S.A., a wycena tego majątku do wartości godziwej będzie podlegać rozliczeniu do rachunku zysków i strat - w okresie ekonomicznego życia poszczególnych składników przejętego majątku i zobowiązań.

Dodatkowe ujawnienia

Rachunek zysków i strat Grupy Kapitałowej wykazany tak jak gdyby dzień przejęcia jednostek przypadał na początek okresu sprawozdawczego, tj. na dzień 1 stycznia 2019 r. jest zaprezentowany poniżej. Niniejsze dane mają charakter poglądowy, w rzeczywistości Rachunek zysków i strat Grupy zawiera wynik Euro Bank od momentu połączenia na poziomie skonsolidowanym (31 maja 2019), do Połączenia Prawnego dokonanego w dniu 1 października 2019 w kwocie 23 656 tys. zł., zawierający między innymi wynik z tytułu odsetek oraz prowizji odpowiednio w kwotach: 230 036 tys. zł. oraz 13 714 tys. zł.

w tysiącach zł	1.01.2019 - 31.12.2019
Wynik z tytułu odsetek	2 723 245
Przychody z tytułu odsetek	3 747 539
Koszty z tytułu odsetek	-1 024 294
Wynik z tytułu prowizji	718 044
Przychody z tytułu prowizji	936 294
Koszty z tytułu opłat i prowizji	-218 250
Przychody z tytułu dywidend	3 240
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	38 066
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	68 001
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	69 404
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	-20 008
Wynik z pozycji wymiany	165 940
Pozostałe przychody operacyjne	104 424
Pozostałe koszty operacyjne	-107 179
Koszty administracyjne	-1 723 557
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	-463 499
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	-1 161
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	-223 134
Wynik z tytułu modyfikacji	-13 238
Amortyzacja	-209 468
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych	0
Podatek bankowy	-261 648
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	867 472
Podatek dochodowy	-286 198
Wynik finansowy po opodatkowaniu	581 274

8. Polityka rachunkowości

8.1. OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ

Sprawozdanie finansowe Grupy zostało przygotowane zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w wersji zatwierdzonej przez Unię Europejską, a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r., poz. 395, z późniejszymi zmianami) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych. Przedmiotowe sprawozdanie finansowe wypełnia obowiązki informacyjne określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 r., poz. 757)

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 14 lutego 2020.

8.2. STANDARDY I INTERPRETACJE PRZYJĘTE W ROKU 2019 ORAZ NIEOBOWIĄZUJĄCE NA DZIEŃ BILANSOWY

ZASTOSOWANE NOWE I ZMIENIONE STANDARDY I INTERPRETACJE

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zastosowano po raz pierwszy następujące nowe i zmienione standardy i interpretacje, które weszły w życie od 1 stycznia 2019 r.:

MSSF 16 „Umowy leasingowe”

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała nowy Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 16 (MSSF 16) dotyczący leasingu. MSSF 16 obowiązuje dla okresów sprawozdawczych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku i wpływa na Grupę w obszarze aktywów użytkowanych w oparciu o umowy dzierżawy, najmu i leasingu. Nowe wymagania eliminują pojęcie leasingu operacyjnego, a co za tym idzie pozabilansowe ujęcie użytkowanych na tej podstawie aktywów. Wszystkie użytkowane aktywa i odnośne zobowiązania do zapłaty czynszów są ujmowane w bilansie, za wyjątkiem umów krótkoterminowych oraz umów dotyczących aktywów niskocennych, w przypadku których nowy standard zezwala na uproszczone podejście (ujmowanie bezpośrednio w kosztach okresu).

Grupa przeprowadziła analizę posiadanych umów, aby określić, które elementy są leasingowe, a które nie leasingowe. Umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, jeżeli na jej mocy przekazuje się prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany nieodwoływalny okres w zamian za wynagrodzenie. Największy wpływ na sprawozdania finansowe ma rozpoznanie umów na najem powierzchni biurowej (Centrala Banku, oddziały) jako umów leasingowych.

Zidentyfikowano również umowy na niewielkie powierzchnie (altanki śmieciowe, powierzchnie pod bankomaty itp.) oraz umowy drobnego wyposażenia które zostały sklasyfikowane jako leasing niskocenny.

Okres przejściowy

W celu wdrożenia nowego standardu Grupa przyjęła zmodyfikowane podejście retrospektywne, które zakłada nie przekształcanie danych porównawczych. W dniu pierwszego zastosowania nowego standardu, to jest 1 stycznia 2019 r., Grupa rozpoznała zobowiązania leasingowe równe bieżącej wartości zdyskontowanych, niezapłaconych jeszcze płatności leasingowych oraz aktywa równe zobowiązaniom. Średnia ważona krańcowa stopa procentowa zastosowana do kalkulacji zobowiązań to 1,445% dla umów denominowanych w EURO oraz 2,667% dla umów w PLN. W przypadku umów denominowanych w EURO aktywa zostały przeliczone na polskie złote po kursie z dnia pierwszego zastosowania standardu.

Poniżej zaprezentowano efekt implementacji MSSF 16

Leasing operacyjny według stanu na 31 grudnia 2018	418 537
Leasing krótkoterminowy	(57 396)
Leasing niskocenny	(2 474)
Korekty wynikające z odmiennego traktowania opcji przedłużenia i zakończenia kontraktu	65 530
Pozostałe korekty	(28 819)
Zobowiązania z tytułu leasingu, nie dyskontowane, na dzień 1 stycznia 2019 r.	395 378
Efekt dyskonta	(25 299)
Zobowiązania z tytułu leasingu według MSSF 16, na dzień 1 stycznia 2019 r.	370 079

Grupa przyjęła następujące założenia na bazie których umowy leasingowe są ujmowane w sprawozdaniach finansowych:

- do kalkulacji zobowiązań oraz aktywów przyjmowane będą wartości netto (bez VAT) przyszłych przepływów pieniężnych,
- w przypadku umów denominowanych w walucie, zobowiązania będą ewidencjonowane w oryginalnej walucie kontraktu, natomiast aktywa w polskich złotych przeliczone po kursie z dnia rozpoczęcia podpisania umowy, lub aneksu do umowy będącym jednocześnie dniem rozpoczęcia leasingu,
- prawo do użytkowania składnika aktywów będzie podlegać amortyzacji zgodnie z okresem leasingu,
- Grupa korzysta z możliwości odstąpienia od rozpoznawania leasingu w przypadku umów krótkoterminowych dla umów najmu powierzchni,
- Grupa korzysta także z możliwości nie rozpoznawania leasingu w przypadku leasingu aktywów o niskiej wartości początkowej takich jak najmu drobnych powierzchni np. pod altanki śmieciowe, pochylnie, bankomaty oraz urządzeń takich jak ekspresy do kawy, dyspenserów do wody, urządzeń do audiomarketingu i aromamarketingu.
- nowe umowy będą dyskontowane według stawki SWAP z dnia podpisania umowy/aneksu do umowy właściwej dla długości trwania umowy oraz właściwej dla waluty, powiększonej o marżę wyznaczoną i aktualizowaną w odniesieniu do premii za ryzyko zaciąganych przez Grupę zobowiązań finansowych.

Schematy księgowe

W sprawozdaniu finansowym, zarówno aktywa z tytułu prawa do użytkowania jak również zobowiązania z tytułu leasingu, wykazane są w odrębnych pozycjach not objaśniających odpowiednio do linii 'Rzeczowe aktywa trwałe' oraz 'Inne zobowiązania'. W dacie rozpoczęcia opłaty leasingowe zawarte w wycenie zobowiązania z tytułu leasingu obejmować będą następujące opłaty za prawo do użytkowania bazowego składnika aktywów podczas okresu leasingu, które pozostają do zapłaty w tej dacie:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, wycenione początkowo z zastosowaniem tego indeksu lub tej stawki zgodnie z ich wartością w dacie rozpoczęcia,
- kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej,
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca skorzysta z tej opcji,
- kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli w warunkach leasingu przewidziano, że leasingobiorca może skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

Składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania zawiera:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe.

W wyniku finansowym wykazywane są następujące pozycje:

- amortyzacja prawa do użytkowania,
- odsetki od zobowiązań leasingowych,
- podatek VAT od faktur czynszowych wykazany w kosztach czynszu.

Informacje na temat zobowiązań z tytułu leasingu przedstawiono w notcie 38B a dane na temat praw do użytkowania w notcie 25.

Poniżej przedstawiono dodatkowe informacje na temat umów najmu

Koszty czynszów zapłacone w roku 2019	100 273
Koszty umów krótkoterminowych	15 405
Koszty umów niskocennych	1 747
Opłaty zmienne niezależne od indeksu lub stawki	360

POZOSTAŁE STANDARDY I INTERPRETACJE, KTÓRE WESZŁY W ŻYCIE OD 1 STYCZNIA 2019:

- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** - Charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą - zatwierdzone w UE w dniu 22 marca 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”** - Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie planu - zatwierdzone w UE w dniu 13 marca 2019 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach - zatwierdzone w UE w dniu 8 lutego 2019 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),

- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015 - 2017)”** - dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa - zatwierdzone w UE w dniu 14 marca 2019 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego”** - zatwierdzona w UE w dniu 23 października 2018 roku (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później).

Wyżej wymienione nowe standardy (za wyjątkiem MSSF 16), zmiany do istniejących standardów oraz interpretacja nie miały istotnego wpływu na sprawozdania finansowe Grupy za 2019 rok.

OPUBLIKOWANE STANDARDY I INTERPRETACJE, KTÓRE JESZCZE NIE OBOWIĄZUJĄ I NIE ZOSTAŁY WCZEŚNIEJ ZASTOSOWANE PRZEZ GRUPĘ

- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” i MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”** - Definicja istotności (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później),
- **Zmiany odniesień do założeń koncepcyjnych zawartych w MSSF** (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później),
- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później) - Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14,
- **MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć”** - definicja przedsięwzięcia (obowiązujące w odniesieniu do połączeń, w przypadku których data przejęcia przypada na początek pierwszego okresu rocznego rozpoczynającego się 1 stycznia 2020 r. lub później oraz w odniesieniu do nabycia aktywów, które nastąpiło w dniu rozpoczęcia w/w okresu rocznego lub później),
- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” oraz MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”** - Reforma Referencyjnej Stopy Procentowej (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** - Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności).

Według szacunków Grupy wyżej wymienione nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę na dzień bilansowy.

8.3. PRZYJĘTE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. sporządzone za rok obrotowy od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku obejmuje dane finansowe Banku oraz dane finansowe jednostek zależnych, stanowiących „Grupę” oraz dane jednostek stowarzyszonych wycenione metodą praw własności.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Grupę działalności gospodarczej w niezmińszonym istotnie zakresie, w okresie nie krótszym niż rok od dnia bilansowego. Sprawozdanie zostało przygotowane w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

W sprawozdaniu zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych FVTPL, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych klasyfikowanych FVTOCI. Pozostałe składniki aktywów finansowych i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu ustalonego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości (za wyjątkiem kredytów nie spełniających testu SPPI) lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF, w brzmieniu przyjętym przez UE, wymaga od kierownictwa dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na prezentowane kwoty aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów. Za wybór, stosowanie, rozwój i sprawdzenie trafności przyjętych estymacji odpowiada jednostka merytoryczna Grupy, przyjęte założenia są następnie zatwierdzane przez kierownictwo Grupy. Szacunki i założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Wyniki tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i pasywów, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Zgodność rzeczywistych wyników i dokonanych szacunków i założeń jest weryfikowana na bieżąco. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i w okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy.

Poniżej prezentowane zasady rachunkowości zostały zastosowane do wszystkich okresów sprawozdawczych zaprezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, za wyjątkiem zmian wynikających z MSSF16 wdrożonego z dniem 1 stycznia 2019 r.

Wszystkie jednostki objęte konsolidacją sporządzają sprawozdania finansowe zgodnie z jednolitymi obowiązującymi w całej Grupie MSSF w brzmieniu przyjętym przez UE, na ten sam dzień bilansowy.

Podstawy konsolidacji

Metoda przejęcia

Metoda przejęcia jest stosowana przez Grupę przy rozliczaniu połączeń jednostek gospodarczych, w których Grupa występuje jako jednostka przejmująca. Koszt połączenia ustala się jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany wyłączając koszty usług związanych z połączeniem jednostek takich jak doradztwo, porady prawne, wyceny i podobne usługi.

Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejęcia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów niekontrolujących. Nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach netto ujmuje się jako wartość firmy. Jeżeli koszt połączenia jest niższy od udziału Grupy w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań, zobowiązań warunkowych przejętej jednostki zależnej, Grupa dokonuje ponownej oceny identyfikacji i wyceny możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki przejmowanej oraz wyceny kosztu połączenia. Ewentualna nadwyżka pozostała po dokonaniu ponownej oceny jest ujmowana od razu w Rachunku zysków i strat.

Jednostki zależne

Jednostki zależne są to wszelkie podmioty kontrolowane przez Grupę, ponieważ Grupa (i) posiada znaczące prawa dające możliwość bieżącego kierowania działaniami jednostki istotnie wpływającymi na jej wyniki finansowe, (ii) z tytułu swego zaangażowania w jednostkę podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe lub posiada prawa do tych wyników oraz (iii) posiada możliwość wykorzystania władzy do wywierania wpływu na wysokość przypisanych mu wyników finansowych związanych z zaangażowaniem w tę jednostkę. Przy dokonywaniu oceny czy Grupa posiada władzę nad daną jednostką uwzględnia się istnienie znaczących praw głosu, w tym potencjalnych praw głosu, które w danej chwili można zrealizować lub zamienić. Aby prawo było prawem znaczącym, jego posiadacz musi mieć praktyczną zdolność wykonywania tego prawa.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Przystaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli.

Transakcje, rozrachunki i niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane. Niezrealizowane straty również podlegają eliminacji, chyba że transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przekazanego składnika aktywów.

Jednostki stowarzyszone

Jednostki stowarzyszone to wszelkie jednostki, na które Grupa wywiera znaczący wpływ, lecz których nie kontroluje, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych rozlicza się metodą praw własności i ujmuje początkowo według kosztu. Inwestycja Grupy w jednostkach stowarzyszonych obejmuje wartość firmy (pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości), określoną na dzień nabycia.

Udział Grupy w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych od dnia nabycia ujmuje się w Rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych kapitałów od dnia nabycia - w innych kapitałach. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia. Gdy udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej staje się równy lub większy od udziału Grupy w tej jednostce stowarzyszonej, obejmującego ewentualne inne niż zabezpieczone należności, Grupa zaprzestaje ujmować dalsze straty, chyba że wzięła na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki stowarzyszonej.

Niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą a jej jednostkami stowarzyszonymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy w jednostkach stowarzyszonych. Niezrealizowane straty również są eliminowane, chyba że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów.

Waluta funkcjonalna oraz waluta prezentacji

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniu finansowym Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Banku - jednostki dominującej Grupy oraz spółek Grupy.

Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmują się w Rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji pieniężnych, zarówno tych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, jak i wycenianych do wartości godziwej przez Inne całkowite dochody, są wykazywane w Rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy są wykazywane w Rachunku zysków i strat, natomiast różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych klasyfikowanych jako wyceniane do wartości godziwej przez Inne całkowite dochody są wykazywane w Innych składnikach całkowitych dochodów.

Zastosowanie szacunków w związku ze stosowanymi zasadami rachunkowości

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Grupę pewnych szacunków oraz przyjęcia pewnych założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym. Szacunki i założenia, które podlegają ciągłej ocenie przez kierownictwo Grupy, oparte są o doświadczenia historyczne i inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Mimo, że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Grupa podejmuje, rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić. Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary dla których Grupa dokonuje oszacowań:

- Utrata wartości kredytów i pożyczek
Szacowanie utraty wartości w Grupie bazuje na koncepcie „oczekiwanej straty kredytowej” (ang. Expected Credit Loss - ECL). W efekcie Grupa wyznacza odpisy z tytułu utraty wartości, w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz uwzględnienie prognoz przyszłych warunków ekonomicznych podczas dokonywania oceny ryzyka kredytowego danej ekspozycji.

Metodologia i założenia przyjęte do wyznaczania utraty wartości ekspozycji kredytowych są regularnie monitorowane w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi. W celu oceny adekwatności odpisów z tytułu utraty wartości, wyznaczonych zarówno w ramach analizy indywidualnej, jak i kolektywnej, przeprowadzana jest okresowo (nie rzadziej niż raz w roku) weryfikacja historyczna (backtesting), której wyniki są brane pod uwagę przy definiowaniu działań, mających na celu poprawę jakości procesu.

Dodatkowe informacje zostały zaprezentowane w **Rozdziale 9 „Zarządzanie ryzykiem finansowym”**.

- Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny zgodnie ze stosowaną przez Grupę polityką rachunkowości. Dla instrumentów pochodnych o charakterze nieopcynym oraz dłużnych papierów wartościowych stosowane są modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcynym stosuje się modele wyceny opcji. Wszystkie modele są zatwierdzane przed użyciem, a także kalibrowane w celu zapewnienia, że otrzymane wyniki odzwierciedlają rzeczywisty poziom wartości godziwej wycenianych instrumentów. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, pochodzące z aktywnego rynku.

W przypadku braku pochodzących z aktywnego rynku parametrów wyceny, wartość godziwa jest określana w oparciu o zastosowanie technik wyceny wykorzystujących szacunkowe parametry wsadowe.

Grupa wycenia instrumenty finansowe stosując poniższe metody wyceny w następującej hierarchicznie kolejności:

- Ceny kwotowane na aktywnym rynku identycznych instrumentów dla następujących instrumentów finansowych:
Dłużne papiery skarbowe statokuponowe i zerokuponowe oraz zmiennoprocentowe;
- Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku dla następujących instrumentów finansowych:
Dłużne papiery skarbowe zmiennoprocentowe,
Instrumenty pochodne:
 - FRA, IRS, CIRS,
 - FX Swap, FX Forward,
 - Instrumenty pochodne wbudowane,*Bony emitowane przez Bank Centralny;*
- Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku:
Dłużne papiery wartościowe pozostałych emitentów (np. gminy),
Kredyty obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
Akcje VISA Incorporation,
Instrumenty pochodne:
 - Opcje walutowe nabyte przez Grupę,
 - Opcje na indeksy nabyte/wystawione przez Grupę.

W celu oszacowania wartości godziwej akcji uprzywilejowanych VISA, uwzględniono wartość pieniądza w czasie oraz okres konwersji akcji uprzywilejowanych na akcje zwykłe VISA.

Do oszacowania wartości godziwej kredytów, z uwagi na brak dostępności wartości rynkowej, posłużono się wewnętrznym modelem wyceny z uwzględnieniem założenia, iż w momencie udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest cenie transakcyjnej.

Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca stanowi sumę: kosztu ryzyka, kosztu finansowania, wartości oczekiwanego zwrotu.

Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, uznając że średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego.

Do wyceny instrumentów pochodnych Grupa stosuje komponent ryzyka kredytowego uwzględniający zarówno ryzyko kontrahenta (korekta wartości kredytowej, z ang. credit value adjustment - CVA) jak i ryzyko własne Grupy (korekta wartości debetowej, z ang. debit value adjustment - DVA). Grupa ocenia, że wpływ nieobserwowalnych danych wejściowych związanych ze stosowaniem tego komponentu na proces ustalania wartości godziwej jest nieistotny.

- Utrata wartości innych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości składników aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania takiej przesłanki, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej. Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Grupa opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców.

- Rezerwa na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych

Zważywszy na zwiększone ryzyko prawne związane z walutowymi kredytami hipotecznymi, Bank tworzy dedykowaną na to ryzyko rezerwę. Metodologia opracowana przez Bank jest oparta o następujące główne parametry: (1) liczba bieżących (w tym powództw zbiorowych) i potencjalnych przyszłych spraw sądowych, które pojawią się w określonym (trzyletnim) horyzoncie czasowym, (2) kwota potencjalnej straty Banku w przypadku konkretnego wyroku sądu (wzięto pod uwagę trzy negatywne scenariusze wyroków), (3) prawdopodobieństwo uzyskania konkretnego wyroku sądowego obliczonego na podstawie statystyk wyroków sektora bankowego w Polsce i uzyskanych opinii prawnych.

Zmiana wartości rezerwy lub jej wykorzystanie będą zależne od ostatecznych wyroków sądów w konkretnych sprawach oraz od liczby spraw sądowych.

- Rezerwa na potencjalne zwroty kosztów pożyczek w przypadku wcześniejszej spłaty

Biorąc pod uwagę wydykt Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który stwierdził, że konsument ma prawo żądać zmniejszenia całkowitej kwoty kosztów pożyczki na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu, Bank tworzy rezerwę na potencjalne zwroty dla klientów. Rezerwa została oszacowana na podstawie maksymalnej kwoty potencjalnych zwrotów i prawdopodobieństwa dokonania płatności. Adekwatność tej rezerwy będzie weryfikowana w przyszłości i będzie zależała od wyjaśnienia implikacji wydyktu oraz ilości umów i kwot do zwrotu.

- Inne wartości szacunkowe

Rezerwa na odprawy emerytalne wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarusza jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Grupy wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Rezerwa na odprawy emerytalne podlega aktualizacji na bazie rocznej. Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno co do warunków makroekonomicznych jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych.

W odniesieniu do świadczeń pracowniczych, takich jak premie dla wyższej kadry kierowniczej, premie dla pracowników, Zarząd Grupy dokonuje szacunków wysokości świadczeń na dzień bilansowy. Ostateczna kwota przedmiotowych świadczeń pracowniczych jest ustalana decyzją Komitetu Personalnego Zarządu Banku lub Komitetu Personalnego Rady Nadzorczej Banku.

Aktywa i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Zgodnie z wymogami MSSF 9 aktywa finansowe klasyfikowane są w momencie ich początkowego ujęcia (i w dniu wdrożenia MSSF9) do jednej z trzech kategorii:

- 1) Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu (dalej „AC” - ang. Amortised Cost),
- 2) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (dalej „FVTPL” - ang. Fair Value Through Profit & Loss),
- 3) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (dalej „FVTOCI” - ang. Fair Value Through Other Comprehensive Income).

Klasyfikacja instrumentów finansowych do jednej z powyższych kategorii przeprowadzana jest na podstawie:

- 1) Modelu biznesowego zarządzania aktywami finansowymi
Ocena modelu biznesowego polega na ustaleniu, czy składnik aktywów finansowych jest utrzymywany:
 - dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu,
 - zarówno w celu otrzymywania przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu jak i sprzedaży składnika aktywów finansowych lub
 - w innych celach biznesowych.
- 2) Testu charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych związanych z aktywami finansowymi (Test SPPI - ang. *Solely Payment of Principal and Interest*)
Test SPPI ma na celu ocenę charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych i w konsekwencji weryfikację, czy:
 - warunki umowne powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które stanowią tylko i wyłącznie spłatę kapitału i odsetek od tego kapitału,
 - kapitał stanowi wartość godziwą kredytu w momencie jego rozpoznania,
 - odsetki stanowią odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka kredytowego, ryzyka płynności, marży Grupy i innych kosztów administracyjnych związanych z wartością kapitału pozostającego do spłaty w danym momencie.

Instrumenty finansowe są klasyfikowane w momencie początkowego ujęcia lub w następstwie znaczącej modyfikacji instrumentu. Zmiana klasyfikacji aktywów finansowych jest powodowana zmianą modelu biznesowego. Reklasyfikacja jest dokonywana prospektywnie, tj. nie wpływa na wyceny wartości godziwej, odpisy aktualizujące ani naliczone odsetki ujęte do dnia reklasyfikacji.

Modele Biznesowe Grupy

Zgodnie z MSSF 9 sposób zarządzania aktywami może zostać przypisany do następujących modeli:

- 1) Held To Collect (dalej „HTC”),
- 2) Both Held to Collect and for Sale (dalej “HTC&FS”),
- 3) Inne, np. działalność tradingowa, zarządzanie aktywami w oparciu o zmiany wartości godziwej, maksymalizowanie przepływów pieniężnych poprzez sprzedaż.

Model Held To Collect (HTC)

Charakterystyka modelu:

- 1) Celem modelu jest utrzymywanie aktywów finansowych w celu uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych,
- 2) Sprzedaż ma charakter sporadyczny,
- 3) Co do zasady, najniższe poziomy sprzedaży w porównaniu z pozostałymi modelami (pod względem częstotliwości oraz wolumenu).

Warunki dopuszczające sprzedaż w modelu HTC:

- 1) Niska częstotliwość,
- 2) Niski wolumen,
- 3) Sprzedaż związana z ryzykiem kredytowym (sprzedaż spowodowana pogorszeniem jakości kredytowej danego aktywa finansowego do poziomu, w którym nie spełnia wymagań polityki inwestycyjnej).

Sprzedaż posiadająca przynajmniej jedną z powyższych cech nie stanowi przeszkody w zakwalifikowaniu grupy aktywów do modelu HTC.

Wpływ na klasyfikację i wycenę:

Instrumenty przypisane do modelu HTC są klasyfikowane jako wyceniane według zamortyzowanego kosztu pod warunkiem, że spełnione są kryteria Testu SPPI. Wartość instrumentów wyliczana jest w oparciu o efektywną stopę procentową, która jest stosowana do ustalenia przychodów odsetkowych, a następnie korygowana o odpisy z tytułu utraty wartości odzwierciedlające oczekiwane straty kredytowe. Wycenie według zamortyzowanego kosztu podlega portfel kredytowy Grupy (z wyjątkiem pożyczek niespełniających testu SPPI) oraz dłużne papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego (portfel obligacji komunalnych), ponieważ instrumenty te co do zasady utrzymywane są przez Grupę do uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych, a transakcje sprzedaży występują sporadycznie.

Model Both Held to Collect and for Sale (HTC&FS)

Charakterystyka modelu:

- 1) Integralnymi celami modelu biznesowego są zarówno uzyskanie kontraktowych przepływów pieniężnych, jak i sprzedaż (w szczególności model spełnia założenia HTC&FS, jeśli jego celem jest zarządzanie bieżącymi potrzebami płynnościowymi bieżącego zapotrzebowania płynnościowego, utrzymanie założonego profilu rentowości i / lub dopasowanie czasu trwania (duration) aktywów i zobowiązań finansowych),
- 2) Poziomy sprzedaży są zazwyczaj wyższe niż w modelu HTC.

Wpływ na klasyfikację i wycenę:

Zgodnie z MSSF 9 instrumenty przypisane do modelu HTC&FS są klasyfikowane jako wyceniane w wartości godziwej przez kapitał (FVTOCI) pod warunkiem, że warunki umowne tych instrumentów powodują powstanie w określonych momentach przepływów pieniężnych stanowiących wyłączenie spłatę kapitału oraz odsetek od niespłaconej części kapitału (spełniony jest Test SPPI). Instrumenty te wyceniane są w wartości godziwej pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości, wynik z wyceny ujmuje się w innych całkowitych dochodach do momentu usunięcia z bilansu aktywów finansowych.

Model HTC&FS ma zastosowanie do portfela rządowych papierów wartościowych oraz bonów pieniężnych Narodowego Banku Polskiego (w szczególności portfel płynnościowy i inwestycyjny).

Instrumenty kapitałowe (za wyjątkiem podmiotów powiązanych) klasyfikowane są jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (FVTPL), o ile zgodnie z intencją zarządzających nimi jednostek nie stanowią inwestycji strategicznej, lub według wartości godziwej z odniesieniem skutków wyceny w pozostałych całkowitych dochodach (FVTOCI) w przypadku instrumentów, które nie są utrzymywane w celach handlowych. Decyzja o skorzystaniu z opcji wyceny instrumentów kapitałowych do wartości godziwej z odniesieniem skutków wyceny w innych całkowitych dochodach podejmowana jest przez Grupę w dniu początkowego ujęcia danego instrumentu i stanowi desygnację nieodwołalną (nawet w momencie sprzedaży zysk/strata na transakcji nie jest ujmowana w Rachunku Zysków i Strat).

Inne modele

Charakterystyka modelu:

- 1) Model biznesowy nie spełnia założeń modeli HTC oraz HTC&FS.
- 2) Uzyskiwanie przepływów pieniężnych z tytułu odsetek i kapitału nie jest głównym celem modelu biznesowego (nie spełniony Test SPPI).

Do tej kategorii należy zaliczyć w szczególności:

- 1) Portfele zarządzane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych ze sprzedaży aktywów, w szczególności „przeznaczone do obrotu”
- 2) Portfele, których wyniki zarządzania oceniane są na podstawie wartości godziwej.

Aktywo finansowe należy uznać za przeznaczone do obrotu, jeśli:

- 1) Zostało nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
- 2) W momencie początkowego ujęcia, jest częścią portfela instrumentów finansowych zarządzanych łącznie, dla których istnieją dowody potwierdzające prawidłowość, że w ostatnim czasie faktycznie generowały krótkoterminowe zyski, lub
- 3) Jest instrumentem pochodnym, z wyłączeniem instrumentów pochodnych wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi.

Termin „obrot” oznacza przy tym aktywne i częste zakupy i sprzedaże instrumentów. Cechy te nie stanowią jednak warunku koniecznego, aby zaklasyfikować instrument finansowy jako przeznaczony do obrotu.

Wpływ na klasyfikację i wycenę:

Aktywa finansowe utrzymywane w ramach modeli innych niż HTC lub HTC&FS są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (FVTPL).

- 1) Instrumenty pochodne,
- 2) Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu,
- 3) Instrumenty kapitałowe niedesygnowane jako inwestycje strategiczne,
- 4) Aktywa finansowe nieodwołalnie wyznaczone przy początkowym ujęciu do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy (nawet w przypadku, gdy składnik aktywów nie spełnia warunków, aby zostać wyceniony na wartość FVTPL) w celu wyeliminowania lub znacznego zmniejszenia niedopasowania księgowego które miałyby miejsce gdyby nie dokonano takiej desygnacji.

Test charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych (Test SPPI)

Ocena spełnienia kryterium Testu SPPI jest przeprowadzana w następujących przypadkach:

- udzielenie kredytu;
- zakup kredytu;
- renegejacja warunków umownych.

Przedmiotem Testu SPPI są warunki umowne instrumentów dłużnych ujętych w bilansie, analizie nie podlegają produkty pozabilansowe.

Test SPPI przeprowadzany jest na etapie projektowania produktu/umowy kredytowej co umożliwia podjęcie decyzji zatwierdzających z uwzględnieniem przyszłego sposobu wyceny ekspozycji.

W ramach Testu SPPI oceniany jest między innymi wpływ zmodyfikowanego elementu na przepływy pieniężne wynikające z zawartego kontraktu. Cechy kontraktowe wprowadzające zmienność lub ryzyko przepływów pieniężnych niezwiązane bezpośrednio z przepływami z tytułu spłat odsetek i kapitału mogą zostać ocenione jako niemające wpływu na klasyfikację (spełnienie kryteriów Testu SPPI), jeżeli zostaną określone jako posiadające zaniedbywalny wpływ na klasyfikację (istnienie cechy „de minimis”) lub taki wpływ nie jest zaniedbywalny (brak charakteru „de minimis”) lecz może wystąpić jedynie w wyjątkowo rzadkich przypadkach (istnienie cechy „not genuine”).

W przypadkach, gdy ma miejsce modyfikacja wartości pieniądza w czasie, np. w razie niedopasowania okresu przeszacowania stopy procentowej z tenorem stawki bazowej, w celu weryfikacji spełnienia Testu SPPI Grupa przeprowadza ocenę na podstawie Benchmark Testu, czyli porównania instrumentu wynikającego z kontraktu z instrumentem bazowym (który posiada te same cechy umowne co instrument podlegający analizie, za wyjątkiem elementu modyfikacji pieniądza w czasie).

Aktywa typu non-recourse (produkty, dla których roszczenie Grupy jest ograniczone do określonych aktywów dłużnika lub przepływów pieniężnych z określonych aktywów), w szczególności produkty typu „project finance” oraz „object finance” (produkty w których kredytobiorca, najczęściej spółka specjalnego przeznaczenia charakteryzuje się minimalnym poziomem kapitałów własnych, a jedynym składnikiem jego majątku jest kredytowane aktywo), oceniane są przez porównanie wartości zabezpieczenia w stosunku do kwoty kapitału udzielonego kredytu. Identyfikacja odpowiedniego bufora na pokrycie ryzyka zmian wartości zabezpieczenia, powoduje spełnienie warunków Testu.

Negatywny wynik Testu SPPI, implikuje wycenę instrumentu dłużnego według FVTPL, powodując odejście od standardowej metody wyceny według zamortyzowanego kosztu lub według FVTOCI.

Modyfikacje warunków umowy kredytowej

Modyfikacje warunków umowy kredytowej w trakcie okresu kredytowania, to m.in.:

- zmiany terminów spłaty całości lub części należności,
- zmiany wysokości rat spłaty należności,
- zmiany oprocentowania lub zaprzestania naliczania odsetek,
- kapitalizacja zaległych lub bieżących odsetek,
- przewalutowanie zadłużenia (o ile możliwość taka nie wynika z pierwotnej umowy),
- ustanowienie, zmiana bądź zniesienie istniejącego zabezpieczenia należności.

Każda tego typu modyfikacja skutkować może koniecznością wyłączenia z bilansu i ponownej klasyfikacji aktywa finansowego uwzględniającej przeprowadzenie Testu SPPI.

W przypadku zidentyfikowania modyfikacji warunków kontraktowych kredytu, Grupa przeprowadza ocenę jakościową i ilościową w celu określenia czy daną modyfikację należy uznać za znaczącą i w konsekwencji, wyłączyć oryginalne aktywo finansowe z bilansu i rozpoznać je jako nowe (zmodyfikowane) aktywo według wartości godziwej. Znacząca modyfikacja ma miejsce jeżeli spełnione są następujące warunki:

- co najmniej dwukrotne wydłużenie rezydualnego terminu zapadalności (analizowane na bazie rezydualnego terminu zapadalności w momencie wydłużenia), nie krótsze niż 3 lata i jednocześnie zwiększenie kwoty finansowania,
- konwersja ekspozycji na inną walutę (o ile możliwość konwersji nie była uwzględniana w pierwotnej umowie),
- zmiana wyniku Testu SPPI.

Dodatkowo Grupa w ramach backtestingu dokonuje okresowej weryfikacji przyjętych kryteriów znaczącej modyfikacji przyjmując kryterium testu 10% (badając wielkość odchylenia przepływów pieniężnych przed i po modyfikacji kontraktu).

Jeśli wynikające z umowy przepływy pieniężne podlegają modyfikacji, która nie prowadzi do zaprzestania ujmowania danego składnika aktywów (tzw. nieistotna modyfikacja), Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych i ujmuje zysk lub stratę z tytułu nieistotnej modyfikacji w wyniku finansowym (w odrębnej pozycji Rachunku zysków strat - „wynik z tytułu modyfikacji”). Korektę wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych stanowi różnica dyskontowanych przepływów pieniężnych przed i po modyfikacji warunków umownych.

Wszelkie poniesione koszty i opłaty korygują wartość bilansową zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych i są amortyzowane w okresie pozostającym do daty wymagalności zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych.

Aktywa POCI

Aktywa POCI („purchased or originated credit-impaired”) to aktywa finansowe, które w momencie początkowego ujęcia mają stwierdzoną utratę wartości. Aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCI w momencie początkowego ujęcia, są przez Grupę traktowane jako POCI we wszystkich następnym okresach do momentu zaprzestania ich ujmowania w bilansie, a oczekiwana strata kredytowa jest obliczana na bazie ECL uwzględniającego cały okres istnienia składnika aktywów finansowych, niezależnie od przyszłych zmian szacunków dotyczących generowanych przez nie przepływów pieniężnych (ewentualnego uzdrowienia aktywa).

Aktywa POCI mogą powstać na 3 różne sposoby, tj.:

- 1) poprzez nabycie kontraktu spełniającego definicję POCI (np. w wyniku kupna portfela „złych kredytów”)
- 2) poprzez zawarcie kontraktu, który jest POCI w momencie pierwotnego udzielenia (np. udzielenie kredytu klientowi w złej kondycji finansowej z nadzieją na jej poprawę w przyszłości)
- 3) poprzez istotną modyfikację kontraktu zaliczanego do koszyka 3 kwalifikującą ten kontrakt do wyłączenia z bilansu, a następnie do ponownego ujęcia w bilansie już jako kontraktu spełniającego definicję POCI.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe w dniu ich nabycia lub powstania zalicza się do następujących kategorii:

- 1) zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, lub
- 2) pozostałe zobowiązania finansowe (wyceniane w AC).

Zobowiązania finansowe nie podlegają przeklasyfikowaniu.

Ujmowanie instrumentów finansowych w bilansie

Grupa ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w bilansie, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu. Standaryzowane transakcje kupna i sprzedaży aktywów finansowych ujmowane są w dniu zawarcia transakcji.

Wszystkie instrumenty finansowe w momencie początkowego ujęcia są wyceniane do wartości godziwej skorygowanej, w przypadku instrumentów finansowych innych niż klasyfikowane jako wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, o koszty transakcji, które mogą być przypisane bezpośrednio do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Zaprzestanie ujmowania instrumentów finansowych w bilansie

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany z bilansu Grupy w momencie, kiedy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z nim związanych lub, kiedy Grupa przenosi składnik aktywów finansowych na podmiot trzeci. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Grupa:

- przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub
- zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Grupy.

Przenosząc składnik aktywów finansowych Grupa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych z bilansu;
- jeżeli Grupa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w bilansie;
- jeżeli Grupa nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to Grupa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w bilansie Grupy do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest z bilansu wyłączany.

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypłacony, umorzony lub wygasł.

Rachunkowość zabezpieczeń i instrumenty pochodne

Wycena do wartości godziwej

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w tym w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji. Rynek jest uważany za aktywny, gdy kwotowane ceny instrumentów są regularnie dostępne i wynikają z rzeczywistych transakcji zawieranych na tym rynku oraz reprezentują poziom, po którym Grupa mogłaby zawrzeć takie transakcje. W przypadku, gdy rynek instrumentów nie jest aktywny, Grupa określa wartość godziwą z wykorzystaniem technik wyceny, w tym modeli bazujących na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modeli wyceny opcji. Stosowane przez Grupę techniki wyceny oparte są o maksymalne wykorzystanie danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, takich jak stopy procentowe, kursy walutowe oraz zmienności implikowane. W przypadku braku danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, Grupa wykorzystuje w technikach wyceny własne szacunki parametrów wyceny w oparciu o swoją najlepszą wiedzę i doświadczenie.

Dodatkowym elementem wyceny instrumentów pochodnych jest komponent ryzyka kredytowego uwzględniający zarówno ryzyko kontrahenta (korekta wartości kredytowej, z ang. credit value adjustment - CVA) jak i ryzyko własne Grupy (korekta wartości debetowej, z ang. debit value adjustment - DVA).

Ujmowanie instrumentów pochodnych wbudowanych w zobowiązania

Grupa wydziela i ujmuje w bilansie wbudowane instrumenty pochodne będące składnikiem instrumentów hybrydowych. Instrument hybrydowy zawiera umowę zasadniczą (niebędącą instrumentem pochodnym) oraz wbudowany instrument pochodny, który w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs waluty, indeks cen lub stóp lub inną zmienną, modyfikuje część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej.

Spełniające określone niżej warunki, wbudowane instrumenty pochodne traktuje się jako odrębne instrumenty pochodne. Instrumenty te są wyceniane według wartości godziwej a ich zmiany wartości godziwej wykazuje się w Rachunku zysków i strat. Wbudowane instrumenty pochodne ujmuje się i wycenia odrębnie od umowy zasadniczej w przypadku łącznego zaistnienia następujących warunków:

- cechy ekonomiczne wbudowanego instrumentu pochodnego oraz ryzyko z nim związane nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi;
- samodzielny instrument o takich samych warunkach umownych jak wbudowany instrument pochodny spełniałby definicję instrumentu pochodnego; oraz
- hybrydowy (łączny) instrument finansowy nie jest zaliczany do instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat.

Sposób ujmowania zmian wartości godziwej instrumentu pochodnego zależy od tego, czy dany instrument pochodny jest wyznaczony jako instrument zabezpieczający, od rodzaju zabezpieczenia oraz od rodzaju zabezpieczanej pozycji.

Instrumenty pochodne wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające - rachunkowość zabezpieczeń

Instrumenty pochodne wykorzystywane są m.in. w celu zabezpieczenia przed ryzykami stopy procentowej oraz kursu walutowego wynikającymi z działalności operacyjnej, finansowej i inwestycyjnej. Niektóre instrumenty pochodne wyznacza się jako zabezpieczenie:

- przepływów pieniężnych, które przypisać można ujętemu składnikowi aktywów lub zobowiązań, lub wysoce prawdopodobnej planowanej transakcji (zabezpieczenie przepływów pieniężnych), lub
- wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązań albo wiążącej umowy (zabezpieczenie wartości godziwej).

Kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń stosuje się pod warunkiem spełnienia kryteriów:

- W momencie ustanowienia zabezpieczenia, formalnie wyznacza się i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem i strategię zawierania transakcji zabezpieczających. Dokumentacja obejmuje identyfikację pozycji zabezpieczanej lub transakcji, pozycji zabezpieczającej i charakter zabezpieczanego ryzyka. Dokumentuje się również, w momencie ustanowienia zabezpieczenia i przez cały czas jego trwania, ocenę efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z pozycji zabezpieczanej.
- Grupa przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością w równoważeniu przepływów środków pieniężnych i zmian wartości godziwej, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego (prospektywny test efektywności);
- Zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych dotyczy wysoce prawdopodobnej, prognozowanej transakcji, która jest narażona na ryzyko zmian przepływów środków pieniężnych wpływających na poziom wyniku finansowego (test wysokiego prawdopodobieństwa);
- Skuteczność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, czyli można wiarygodnie wycenić wartość godziwą zabezpieczanej pozycji lub przepływy środków pieniężnych z niej pochodzące oraz wartość godziwą instrumentu zabezpieczającego;
- Zabezpieczenie jest na bieżąco weryfikowane i stwierdza się jego wysoką skuteczność w całym okresie jego wykorzystania (retrospektywny test efektywności).

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed ryzykiem zmienności przepływów pieniężnych, które (i) można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takimi, jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją i które (ii) może wpływać na Rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane jest w następujący sposób: część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, który stanowi efektywne zabezpieczenie, ujmuje się w kapitale własnym poprzez pozostały dochód całkowity, zaś nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujmuje się w Wyniku z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków.

Zyski i straty ujęte w pozostałych dochodach całkowitych (efektywne zabezpieczenie), w momencie ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań finansowych będącego skutkiem zabezpieczanej planowanej transakcji, przenoszone są do Rachunku zysków i strat w tym okresie lub w okresach, w których zabezpieczany składnik aktywów lub zobowiązań ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

W przypadku zabezpieczenia aktywów lub zobowiązań niefinansowych, odniesione do pozostałych dochodów całkowitych jako efektywne zabezpieczenie zyski i straty, przenoszone są do wyniku sukcesywnie, w okresach w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na Rachunek zysków i strat bezpośrednio z kapitału lub przenoszone są z kapitału do początkowego kosztu nabycia w bilansie i odnoszone do wyniku sukcesywnie w okresach, w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Zabezpieczenie wartości godziwej to zabezpieczenie przed ryzykiem zmiany wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na Rachunek zysków i strat.

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych i kwalifikujących się jako zabezpieczenia wartości godziwej, ujmuje się w Rachunku zysków i strat wraz z odpowiadającymi im zmianami wartości godziwej zabezpieczanego składnika aktywów lub zobowiązania odnoszącego się do ryzyka, przed którym Grupa się zabezpiecza. To znaczy: zyski lub straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (dla pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w Rachunku zysków i strat, zaś zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w Rachunku zysków i strat. Zasada ta ma zastosowanie do zabezpieczanej pozycji, którą w innych okolicznościach wycenia się według zamortyzowanego kosztu. W przypadku pozycji zabezpieczanej, będącej składnikiem aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane przez inne całkowite dochody, zyski lub straty wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmuje się w Rachunku zysków i strat. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane przez inne całkowite dochody, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w pozostałych dochodach całkowitych do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

Zaprzestanie rachunkowości zabezpieczeń

W przypadku, gdy zabezpieczenie wartości godziwej przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, korektę wartości bilansowej instrumentu zabezpieczanego, wycenianego wg efektywnej stopy procentowej, rozlicza się liniowo w czasie w Rachunku zysków i strat w okresie pozostałym do terminu wymagalności/zapadalności. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane przez inne całkowite dochody, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

W przypadku, gdy zabezpieczenie przepływów pieniężnych przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, wycena instrumentu zabezpieczającego ujęta w pozostałych dochodach całkowitych na dzień ostatniego efektywnego testu pozostaje w kapitałach do czasu realizacji przepływu wynikającego z transakcji zabezpieczanej. Przeniesienie niniejszej wyceny do Rachunku zysków i strat następuje w okresach, w których transakcja zabezpieczana ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

Instrumenty pochodne niespełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Instrumenty pochodne, które nie podlegają zasadom wyceny zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej. Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu są wykazywane w Rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu”/”Wynik z pozycji wymiany”, co opisano poniżej.

Grupa stosuje następujące zasady ujmowania zysków i strat z wyceny instrumentów pochodnych:

- **Transakcje walutowe forward (FX forward)**

Transakcje forward są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych, z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FX forward są wykazywane w „Wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat.

Ponadto, Grupa desygnowała wybrane transakcje FX forward jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.

- **Transakcje SWAP walutowy (FX SWAP)**

Transakcje FX SWAP są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem krzywych stóp procentowych uwzględniających spread wynikający z aktualnych warunków rynkowych oraz z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FX SWAP są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

- **Transakcje SWAP stopy procentowej (IRS)**

Transakcje IRS są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji IRS są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

Ponadto, Grupa desygnowała wybrane transakcje IRS jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.

- **Transakcje Cross - Currency Swap (CCS)**

Transakcje CCS są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z zastosowaniem krzywych stóp procentowych skorygowanych o rynkowy spread z uwzględnieniem jego struktury terminowej oraz z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji CCS są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

Ponadto, Grupa desygnowała wybrane transakcje CCS jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.

- Transakcje typu IRS z wbudowanymi opcjami

Transakcje są wyceniane według wartości godziwej; komponent swapowy jest wyceniany przy zastosowaniu metody dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań, natomiast komponent opcyjny wyceniany jest przy pomocy modeli wyceny opcji. Zmiany wartości godziwej wymienionych transakcji są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat. Komponent opcyjny stanowi zabezpieczenie opcji wbudowanych w papiery wartościowe lub depozyty oferowane przez Grupę.

- Opcje na indeksy i opcje walutowe

Transakcje opcyjne są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli do wyceny opcji. W przypadku opcji wystawionych przez kontrahentów Grupy, wycena modelowa uzupełniana jest o wpływ na wartość godziwą szacunkowego parametru ryzyka kredytowego. Zmiany wartości godziwej opcji są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

- Transakcje Forward Rate Agreement (FRA)

Transakcje FRA są wyceniane do wartości godziwej przy zastosowaniu metody dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FRA są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

- Transakcje terminowe na cenę surowca

Transakcje terminowe na cenę surowca są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodologię dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych wykorzystując ceny referencyjne ustalane na rynku referencyjnym LME (London Metal Exchange) przy czym Grupa nie utrzymuje pozycji własnych na rynku surowców. Zmiany wartości godziwej są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

- Opcje na cenę surowca

Transakcje opcyjne na cenę surowca są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli wyceny opcji i wykorzystaniem cen referencyjnych ustalanych na rynku referencyjnym LME (London Metal Exchange) przy czym Grupa nie utrzymuje pozycji własnych na rynku surowców. Zmiany wartości godziwej są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

Utrata wartości aktywów finansowych

Główne założenia modelu

Począwszy od dnia 1 stycznia 2018 r. model szacowania utraty wartości bazuje na koncepcji „oczekiwanej straty kredytowej” (ang. expected credit loss - ECL). W wyniku wprowadzonych zmian, odpisy aktualizujące kalkulowane zgodnie z tą koncepcją, uwzględniają również prognozy oraz oczekiwania odnośnie przyszłych warunków ekonomicznych, mających wpływ na poziom ryzyka kredytowego ekspozycji.

Wdrożony model utraty wartości dotyczy aktywów finansowych klasyfikowanych zgodnie z MSSF 9 jako aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej poprzez inne całkowite dochody (za wyjątkiem instrumentów kapitałowych) oraz zobowiązań pozabilansowych.

Zgodnie z MSSF 9 ekspozycje kredytowe podlegają klasyfikacji do następujących kategorii:

- Koszyk 1 - ekspozycje bez utraty wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa szacowana jest w okresie 12 miesięcy,
- Koszyk 2 - ekspozycje bez utraty wartości, dla których zidentyfikowano znaczący wzrost ryzyka i dla których oczekiwana strata kredytowa jest obliczana w całym okresie istnienia składnika aktywów finansowych,
- Koszyk 3 - ekspozycje o zidentyfikowanych przesłankach utraty wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest obliczana w całym okresie istnienia składnika aktywów finansowych.

W przypadku ekspozycji klasyfikowanych do kategorii POCI (ang. purchased or originated credit impaired), które w początkowym ujęciu w bilansie uznano jako aktywa z utratą wartości, a oczekiwana strata kredytowa jest obliczana na bazie ECL uwzględniającego cały okres istnienia składnika aktywów finansowych.

Identyfikacja znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego

Aktywa, w przypadku których zidentyfikowano istotny wzrost poziomu ryzyka kredytowego w odniesieniu do momentu początkowego ujęcia w bilansie, klasyfikowane są do Koszyka 2. Istotny wzrost ryzyka jest identyfikowany w oparciu kryteria jakościowe oraz ilościowe.

Kryteria jakościowe obejmują:

- opóźnienia w spłacie powyżej 30 dni,
- ekspozycje zrestrukturyzowane (ang. forborene), w przypadku których nie są już identyfikowane przesłanki utraty wartości,
- rating proceduralny, odzwierciedlający początkowe opóźnienia w spłacie,
- podjęte decyzje ograniczające ryzyko kredytowe w ramach systemu wczesnego ostrzegania dla klientów korporacyjnych,
- zidentyfikowane w trakcie analizy indywidualnej zdarzenia, związane z istotnym wzrostem ryzyka kredytowego, tzw. "miękkie oznaki" utraty wartości.

Kryterium ilościowe polega na porównaniu wartości dożywotnego PD (ang. lifetime PD) ustalonej na moment początkowego ujęcia ekspozycji w bilansie, z wartością dożywotnego PD na bieżący dzień sprawozdawczy. Jeżeli empirycznie ustalony próg względnej zmiany wartości dożywotnego PD zostanie przekroczony, wówczas ekspozycja zostaje automatycznie przeniesiona do Koszyka 2. Ocena ilościowa nie obejmuje ekspozycji analizowanych indywidualnie.

Uwzględnienie informacji dotyczących prognozowanych warunków ekonomicznych (ang. forward looking information - FLI)

W procesie kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych Grupa korzysta z prognozowanych informacji dotyczących przyszłych zdarzeń makroekonomicznych. Biuro Analiz Makroekonomicznych przygotowuje trzy scenariusze (podstawowy, optymistyczny i pesymistyczny) i określa prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Prognozy przekładają się bezpośrednio lub pośrednio na wartości szacowanych parametrów i wysokość ekspozycji.

Ujednolicenie definicji default stosowanej w obszarze ryzyka Grupy

W oparciu o pkt 5.5.37 MSSF 9, w dniu zastosowania nowego standardu, definicja utraty wartości została dostosowana do bardziej konserwatywnej definicji default, stosowanej dotychczas w procesie kalkulacji wymogów kapitałowych (w tym w podejściu IRB). Główna różnica w obu definicjach przed zmianą, związana była z podejściem do kwarantanny w przypadku ekspozycji zrestrukturyzowanych. Podejście to było bardziej restrykcyjne w przypadku definicji default. Dlatego też od momentu wdrożenia MSSF 9 Grupa stosuje jednolitą definicję niewykonania zobowiązania (default/impaired), zarówno w zakresie kalkulacji wymogu kapitałowego, jak i badania utraty wartości.

Ujednolicona definicja default obejmuje następujące przesłanki:

- opóźnienie w spłacie powyżej 90 dni z uwzględnieniem progów istotności dla wymaganej kwoty: 500 zł w detalu i 3000 zł w korporacjach,
- zrestrukturyzowane ekspozycje (aneksy i ugody),
- ekspozycje w procesie windykacji,
- jakościowe przesłanki utraty wartości zidentyfikowane w analizie indywidualnej.

Bank uwzględnia zjawisko zarażania (ang. cross-default) dla wszystkich segmentów.

Od 1 stycznia 2020 Bank wdrożył nową definicję default dla portfeli IRB. Nowa definicja została wdrożona na podstawie zgody otrzymanej od organów nadzorczych (KNF i EBC) i jest zgodna z wytycznymi EBA EBA/GL/2016/07 oraz rozporządzeniem Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju z 3 października 2019.

Model PD

Model PD, stworzony w celu obliczania oczekiwanych strat kredytowych, oparty jest na danych empirycznych, dotyczących 12-miesięcznych współczynników default-rate, które są następnie wykorzystywane przy użyciu odpowiednich metod statystycznych i ekonometrycznych do oszacowania wartości dożywotnych PD Lifetime (uwzględniając prognozy makroekonomiczne: FLI). Segmentacja przyjęta w tym celu na poziomie klienta jest zgodna z segmentacją stosowaną do celów obliczania wymogów kapitałowych. Dodatkowo Bank wykorzystuje informacje o ratingach z wewnętrznych modeli ratingowych do obliczania wartości PD.

Modele LGD

Modele LGD wykorzystywane przez Bank w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego dla portfela detalicznego, zostały dostosowane do wymogów MSSF 9 w zakresie szacowania utraty wartości. Głównymi składnikami tych modeli są: stopa uzdrowień (ang. cure rate) i stopa odzysku (ang. recovery rate) oszacowana na podstawie zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Dostosowanie tych modeli do wymogów MSSF 9 objęło między innymi wyłączenie bufora konserwatywności, kosztów pośrednich i korekty dotyczącej spowolnienia gospodarczego. Ponadto dokonano zmian pozwalających na odzwierciedlenie obecnej sytuacji gospodarczej (konceptcja point-in-time) i wykorzystanie prognoz makroekonomicznych (FLI).

W przypadku portfela korporacyjnego opracowano całkowicie nowy model LGD, który w pełni spełnia wymagania nowego standardu. Model oparty jest na komponencie odzwierciedlającym sparametryzowane odzyski dla kluczowych typów zabezpieczeń oraz na współczynniku odzysków dla niezabezpieczonej części ekspozycji. Wszystkie parametry zostały obliczone na podstawie danych historycznych, zawierających informacje o zdyskontowanych przepływach pieniężnych, uzyskanych przez jednostkę dochodzenia należności korporacyjnych.

Model EaD

Model EaD stosowany w Grupie obejmuje obliczanie takich parametrów jak: średnie wykorzystanie limitu (LU), współczynnik konwersji kredytowej (CCF), współczynnik przedpłat, oczekiwana długość życia ekspozycji. Segmentacja opiera się na rodzaju klienta (detaliczny, korporacyjny, leasing) i produkcie (produkty z / bez harmonogramu). Prognozy kursów walutowych są stosowane jako korekta FLI.

Odpisanie

Grupa bezpośrednio obniża wartość bilansową brutto składnika aktywów finansowych, jeżeli nie istnieją uzasadnione przesłanki na odzyskanie danego składnika aktywów finansowych w całości lub części. W efekcie odpisania, składnik aktywów finansowych przestaje w całości lub w części być ujmowany sprawozdaniu finansowym.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych dokonywane jest jedynie w przypadku gdy Grupa posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i pasywów następuje jednocześnie.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży

Transakcje repo i sell-buy back oraz transakcje reverse-repo i buy-sell back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Grupa prezentuje w bilansie aktywa finansowe odsprzedane z klauzulą przyrzeczenia odkupu (transakcje typu repo, sell-buy back) jednocześnie ujmując po stronie pasywów zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. Warunkiem stosowania takiego rozwiązania jest zachowanie przez Grupę ryzyk i korzyści wynikających z danego aktywa pomimo jego transferu.

W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem sprzedaży (reverse repo, buy-sell back) posiadane aktywa finansowe prezentowane są jako należność wynikająca z klauzuli odkupu.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży są wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są usuwane z bilansu i podlegają wycenie wg zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Należności i zobowiązania z tytułu umów leasingu

Grupa jest stroną umów leasingowych, na mocy których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy (leasing finansowy), przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w bilansie Grupy. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Rozliczenie opłat leasingowych (podział między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności) następuje w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w Rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Grupa jest również stroną umów leasingowych na podstawie których przyjmuje do odpłatnego użytkowania lub pobierania pożytków obce środki trwałe przez uzgodniony okres. Są to głównie umowy najmu lub dzierżawy. W przypadku tych umów w sprawozdaniu finansowym, zarówno aktywa z tytułu prawa do użytkowania jak również zobowiązania z tytułu leasingu, wykazane są w odrębnych pozycjach not objaśniających odpowiednio do linii 'Rzeczowe aktywa trwałe' oraz 'Inne zobowiązania'. W dacie rozpoczęcia leasingu, opłaty leasingowe zawarte w wycenie zobowiązania z tytułu leasingu obejmują następujące opłaty za prawo do użytkowania bazowego składnika aktywów podczas okresu leasingu, które pozostają do zapłaty w tej dacie:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, wycenione początkowo z zastosowaniem tego indeksu lub tej stawki zgodnie z ich wartością w dacie rozpoczęcia,
- kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej,
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca skorzysta z tej opcji,
- kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli w warunkach leasingu przewidziano, że leasingobiorca może skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

Składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania zawiera:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe.

W wyniku finansowym wykazywane są następujące pozycje:

- amortyzacja prawa do użytkowania,
- odsetki od zobowiązań leasingowych,
- podatek VAT od faktur czynszowych wykazany w kosztach czynszu.

Grupa przyjęła następujące założenia, na bazie których umowy leasingowe są ujmowane w sprawozdaniach finansowych:

- do kalkulacji zobowiązań oraz aktywów przyjmowane będą wartości netto (bez VAT) przyszłych przepływów pieniężnych,
- w przypadku umów denominowanych w walucie, zobowiązania będą ewidencjonowane w oryginalnej walucie kontraktu, natomiast aktywa w polskich złotych przeliczone po kursie z dnia rozpoczęcia podpisania umowy, lub aneksu do umowy będącym jednocześnie dniem rozpoczęcia leasingu,
- prawo do użytkowania składnika aktywów będzie podlegać amortyzacji zgodnie z okresem leasingu,
- Grupa korzysta z możliwości odstąpienia od rozpoznawania leasingu w przypadku umów krótkoterminowych dla umów najmu powierzchni,
- Grupa korzysta także z możliwości nie rozpoznawania leasingu w przypadku leasingu aktywów o niskiej wartości początkowej takich jak najmu drobnych powierzchni np. pod altanki śmieciowe, pochylnie, bankomaty oraz urządzeń takich jak ekspresy do kawy, dyspenserów do wody, urządzeń do audiomarketingu i aromamarketingu.
- nowe umowy będą dyskontowane według stawki SWAP z dnia podpisania umowy/aneksu do umowy właściwej dla długości trwania umowy oraz właściwej dla waluty, powiększonej o marżę wyznaczoną i aktualizowaną w odniesieniu do premii za ryzyko zaciąganych przez Grupę zobowiązań finansowych.

Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

Własne składniki rzeczowych aktywów trwałych

Do rzeczowych składników aktywów trwałych zalicza się środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zalicza się składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne (umorzeniowe) oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Środki trwałe w budowie wykazywane są w wartości ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i nie podlegają amortyzacji.

Grupa ujmuje w wartości bilansowej pozycji rzeczowych aktywów trwałych koszty wymiany części tych pozycji w momencie ich poniesienia, jeśli istnieje prawdopodobieństwo uzyskania przyszłych korzyści ekonomicznych związanych ze składnikiem aktywów, a cenę nabycia lub koszt wytworzenia można wycenić w wiarygodny sposób. Pozostałe koszty są ujmowane w Rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Koszty napraw i utrzymania rzeczowych aktywów trwałych obciążają Rachunek zysków i strat w okresie sprawozdawczym, w którym zostały poniesione.

Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów, który nie posiada postaci fizycznej, powodujący w przyszłości wpływ korzyści ekonomicznych dla Grupy.

Głównymi składnikami wartości niematerialnych są licencje na oprogramowanie komputerowe.

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Nakłady związane z ulepszaniem lub utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w Rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

Wszystkie wartości niematerialne podlegają okresowym przeglądom w celu weryfikacji czy nie wystąpiły istotne przesłanki utraty wartości, które wymagałyby przeprowadzenia testu na utratę wartości oraz dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne od wartości podlegającej amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych dokonywane są metodą liniową, zgodnie z ustalonymi stawkami amortyzacji, przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Przez wartość podlegającą amortyzacji rozumie się cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów po pomniejszeniu o wartość końcową (rezydualną) tego składnika. Okres ekonomicznej użyteczności, stawki amortyzacji a także wartość końcowa rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji są corocznie weryfikowane. Wnioski z tej weryfikacji stanowią podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji rozpoznawanej prospektywnie od daty dostosowania.

Nie amortyzuje się gruntów, nakładów na rzeczowe aktywa trwałe oraz nakładów na wartości niematerialne. Nie dokonuje się także odpisów amortyzacyjnych składnika wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania. Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są systematycznie testowane pod kątem trwałej utraty wartości na każdy dzień bilansowy.

Bilansowe stawki amortyzacyjne stosowane dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych oraz dla nieruchomości inwestycyjnych są następujące:

Wybrane grupy środków trwałych:

budynki bankowe - 2,5%

inwestycje w obiektach obcych - przeważnie 10 lat

zespoły komputerowe - 20%

urządzenia sieciowe - 20%

środki transportowe - standardowo 25%

urządzenia telekomunikacji - 10%

Wartości niematerialne (oprogramowanie): w zależności od planowanego okresu użytkowania

główne aplikacje (systemy): w zależności od planowanego okresu użytkowania

Wartość amortyzacji obciąża koszty operacyjne Rachunku zysków i strat.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Do aktywów trwałych do zbycia klasyfikowane są aktywa trwałe, w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmują się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych do zbycia nie są spełnione Grupa zaprzestaje ich ujmowania w tej kategorii i dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów. W takim przypadku Grupa wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do zbycia w kwocie niższej z:

- jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która została ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży, i
- jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o jego nie sprzedawaniu.

Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Grupa na każdy dzień bilansowy dokonuje weryfikacji wartości bilansowych aktywów trwałych pod kątem istnienia dowodów wskazujących na utratę wartości. W przypadku, gdy efekt analizy jest pozytywny Grupa szacuje wartość odzyskiwalną składnika aktywów i ujmuje w Rachunku zysków i strat odpis aktualizacyjny, gdy wartość odzyskiwalna jest mniejsza od wartości bilansowej.

Odpis aktualizujący ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością bilansową a wartością odzyskiwalną składnika aktywów. Wartość odzyskiwalna odpowiada cenie sprzedaży netto składnika aktywów lub jego wartości użytkowej zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość użytkowa ustalana jest dla poszczególnych składników aktywów, w przypadku, gdy dany składnik aktywów generuje przepływy środków pieniężnych znacząco niezależne od tych generowanych przez inne aktywa lub grupy aktywów.

Jeśli zgodnie z par 21 MSR 36 brak jest przyczyny, by sądzić że wartość użytkowa danego składnika aktywów istotnie przewyższa jego wartość godziwą pomniejszoną o koszty jego sprzedaży, za wartość odzyskiwaną przyjmuje się wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży. Dotyczy to w szczególności składników aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony poprzez wynik finansowy do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej danego składnika aktywów przy założeniu, iż nie dokonano odpisu aktualizującego, a amortyzacja była kontynuowana.

Koszty rozliczane w czasie oraz przychody przyszłych okresów

Koszty rozliczane w czasie (aktywa) dotyczą tych wydatków, których rozliczenie w ciężar Rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Koszty rozliczane w czasie (aktywa) są ujmowane w pozycji „Pozostałe aktywa” aktywów bilansu.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie (pasywa) są zobowiązania na pokrycie kosztów wynikających ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy, które zostaną rozliczone w następnych okresach. Rezerwy te wykazuje się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu. Przychody przyszłych okresów stanowią między innymi otrzymane kwoty przyszłych świadczeń oraz niektóre rodzaje dochodów pobranych z góry, których rozliczenie do Rachunków zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Są one ujmowane w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy 1) na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i 2) prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków odzwierciedlających korzyści ekonomiczne, oraz 3) można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione są ogólne kryteria ujmowania rezerw jak również szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37. W szczególności, zwyczajowo oczekiwany obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji powstaje tylko wówczas, gdy Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji oraz wzbudziła uzasadnione oczekiwanie u stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tymże stronom.

Szczegółowy plan restrukturyzacji określa co najmniej działalność, lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony.

Rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie a) w sposób nieodzowny wynikają z restrukturyzacji oraz b) nie są związane z bieżącą działalnością jednostki gospodarczej. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje także przyszłych kosztów operacyjnych.

Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy (inne niż świadczenia z tytułu rozwiązania umowy o pracę w całości należne w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy) obejmują wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenia społeczne.

Grupa ujmuje przewidywaną niezdyktowaną wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych jako koszty w okresie, w którym pracownicy świadczyli związaną z nimi pracę w korespondencji z pozostałymi zobowiązaniami bilansu.

Kwota krótkoterminowych świadczeń pracowniczych z tytułu niewykorzystanych dni urlopowych przysługujących pracownikom Grupy jest wyliczana jako suma niewykorzystanych urlopów przysługujących poszczególnym pracownikom Grupy.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

Zobowiązania Grupy z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych są kwotą przyszłych korzyści, które pracownik otrzyma w zamian za świadczenie swoich usług w bieżącym i wcześniejszych okresach, które nie są w całości należne w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy. Zgodnie z Regulaminem Wynagradzania Pracowników oraz Kodeksem Pracy, pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat i osiągnięciu wymaganego wieku, przysługuje prawo do otrzymania odprawy emerytalnej. Rezerwa na odprawy emerytalne wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarium jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Grupy wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Wycena jest sporządzona przy zastosowaniu metody prognozowanego kosztu jednostkowego (projected unit credit method).

Zgodnie z tą metodą każdy okres wykonywania pracy daje uprawnienia do dodatkowej jednostki świadczeń i każda jednostka uprawnienia do świadczenia wyliczana jest oddzielnie. Uwzględnia się przy tym, że bazowe wynagrodzenie każdego z pracowników będzie się zmieniać w czasie wg określonych założeń. Rezerwa na odprawy emerytalne podlega aktualizacji na bazie rocznej. Parametrami, które mają istotny wpływ na wysokość wartości obecnej zobowiązań są: stopa mobilności (rotacja) pracowników, stopa dyskontowa, stopa wzrostu płac. Nominalna stopa dyskontowa dla kalkulacji za rok 2019 została ustalona na poziomie 2,0%. Wyliczenia zobowiązań dokonuje się dla pracowników obecnie zatrudnionych i nie dotyczy ono osób, które zostaną przyjęte do pracy w przyszłości.

Bank w 2012 r. wdrożył Politykę Zmiennych Składników Wynagrodzeń dla Osób Zajmujących Stanowiska Kierownicze w Grupie Banku Millennium S.A. ('Polityka'), zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011.

Świadczenia przyznawane w ramach programu realizowane są w części płatnej w gotówce oraz w części przyznanej w formie akcji fantomowych, uprawniających do otrzymania środków pieniężnych, których ostateczna wysokość uzależniona jest od ceny akcji Banku Millennium w odpowiednim okresie. Część programu płatna w gotówce jest rozliczana w okresie nabywania przez pracowników uprawnień do tych świadczeń. W przypadku świadczeń przyznawanych w formie akcji fantomowych zastosowanie ma 3-letni termin przetrzymania akcji, w tym okresie ich ilość podlega corocznej weryfikacji. Pracownik nie może wykonać praw związanych z przyznanymi akcjami fantomowymi. Wartość godziwa akcji fantomowych ustalana jest zgodnie z przyjętymi zasadami i alokowana w okresie nabywania uprawnień. Wartość świadczenia ujmuje się jako zobowiązanie wobec pracowników w korespondencji z rachunkiem zysków i strat.

Szczegóły Polityki zostały zaprezentowane w punkcie 8), Rozdziale 15. niniejszego sprawozdania finansowego.

Rezerwy z tytułu krótkoterminowych i długoterminowych świadczeń pracowniczych ujmuje się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” bilansu w korespondencji z kosztami wynagrodzeń w Rachunku zysków i strat.

Grupa realizuje program świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia zwany programem określonych składek. Na mocy tego programu Grupa jest zobowiązana prawem do odprowadzania ustalonej kwoty składek do państwowego funduszu emerytalnego. Ze środków funduszu obejmujących również zwrot uzyskany z inwestowania składek wypłacane są pracownikowi świadczenia po okresie zatrudnienia. W rezultacie na Grupie nie ciąży prawne ani zwyczajowo oczekiwane zobowiązanie do zapłacenia dodatkowych składek, jeżeli fundusz emerytalny nie będzie posiadał aktywów w wysokości wystarczającej do zapłaty należnych świadczeń.

Kapitał własny Grupy

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz statutem.

Na kapitały własne składają się: kapitał zakładowy, kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji wyceny oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są według wartości nominalnej.

Kapitał akcyjny

Kapitał akcyjny wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego.

Jeżeli jednostka nabywa własne instrumenty kapitałowe, to kwotę zapłaconą, łącznie z kosztami bezpośrednio się do tego odnoszącymi, ujmuje się jako zmianę w kapitale własnym. Nabyte akcje własne ujmuje się jako akcje własne i ujawnia się je jako zmniejszenie kapitału własnego do momentu ich anulowania.

Dywidendy za rok obrotowy, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, ujawnia się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej (nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną) tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji pomniejszonej o bezpośrednie, poniesione koszty z nią związane.

Skumulowane inne całkowite dochody

Na skumulowane inne całkowite dochody odnosi się różnice z wyceny aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody, efekt wyceny zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych oraz zyski (straty) aktuarialne dotyczące rezerw na odprawy emerytalne pomniejszone odpowiednio o odpisy z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tym związane. Skumulowane inne całkowite dochody nie podlegają dystrybucji.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa (pozostała część kapitału zapasowego, kapitał rezerwowy, w tym fundusz ogólnego ryzyka bankowego) lub stanowią zyski/straty z lat ubiegłych, lub także wynik finansowy netto bieżącego okresu.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku tworzony jest zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. z późniejszymi zmianami, z zysku po opodatkowaniu.

Wynik finansowy netto bieżącego okresu stanowi wynik z Rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych. Straty przypadające udziałom niekontrolującym, a przewyższające wartość przypadającego na nie kapitału własnego, obciążają kapitał własny Grupy.

Gwarancja finansowa

Gwarancja finansowa jest kontraktem, na mocy którego wystawca zobowiązuje się do wykonania na rzecz beneficjanta określonych płatności w celu zrekompensowania poniesionych przez beneficjanta strat, spowodowanych zaniechaniem przez określonego dłużnika spłat wynikających z oryginalnych bądź zmodyfikowanych warunków umowy instrumentu dłużnego.

Udzielone gwarancje finansowe są wyceniane w wyższej z natępujących wartości:

- kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe,
- początkowo ujętej kwoty pomniejszonej o skumulowaną kwotę dochodów ujmowanych zgodnie z MSSF 15.

Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze

Przychody odsetkowe obejmują odsetki dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek i niektórych prowizji (stanowiących integralną część stopy procentowej) do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dokładnie dyskontuje oszacowane przyszłe przepływy pieniężne (w okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego) do wartości bilansowej brutto składnika aktywów/zamortyzowanego kosztu zobowiązania. Obliczając efektywną stopę procentową, Grupa szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego, nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej, oraz koszty transakcji i wszystkie inne różnice z tytułu premii lub dyskonta.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje (otrzymane lub należne) ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej z tytułu: kredytów, lokat międzybankowych oraz dłużnych papierów wartościowych nie sklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu. W przychodach odsetkowych ujmowane są także koszty bezpośrednio związane z zawarciem umowy kredytowej ponoszone przez Grupę (głównie prowizje płacone agentom zewnętrznym i własnym za zawarcie umowy kredytu hipotecznego oraz związane z tym typem umów koszty wyceny nieruchomości), które stanowią składową rachunku efektywnej stopy procentowej i podlegają rozliczeniu w czasie.

W momencie rozpoznania utraty wartości instrumentu finansowego wycenianego według zamortyzowanego kosztu oraz wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody, przychody odsetkowe ujmowane są w Rachunku zysków i strat, lecz wyliczane są od nowo ustalonej wartości bilansowej instrumentu finansowego (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość).

Przychody z tytułu odsetek obejmują również wynik odsetkowy od instrumentów pochodnych desygnowanych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w rachunkowości zabezpieczeń (szczegółowy opis istniejących relacji zabezpieczających zawiera **nota (23)**).

Przychody odsetkowe od instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat. Przychody odsetkowe oraz rozliczenie dyskonta lub premii od dłużnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu są ujmowane w pozycji „Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat” Rachunku zysków i strat. W tej pozycji ujmowane są również przychody odsetkowe wynikające z aktywów obowiązkowo wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Koszty odsetkowe

Koszty odsetkowe obejmują w szczególności odsetki wynikające z instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu opisanej powyżej metody efektywnej stopy procentowej.

Koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

Przychody z tytułu opłat i prowizji/ Koszty z tytułu opłat i prowizji

Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji od obsługi rachunków bankowych, operacji z tytułu obsługi kart płatniczych, z działalności maklerskiej, są zaliczane do wyniku w momencie wykonania usługi, zaś pozostałe prowizje i opłaty są rozliczane w czasie.

Jako podstawowe typy prowizji związanych z działalnością kredytową Grupa wyróżnia między innymi opłaty i prowizje przygotowawcze oraz prowizje od niewykorzystanego zaangażowania.

Opłaty i prowizje (zarówno przychody jak i koszty) bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych posiadających określone harmonogramy spłat są ujmowane w Rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej i stanowią część przychodów odsetkowych. Inne integralnie związane z powstaniem aktywów bez określonych harmonogramów rozliczane są liniowo w okresie trwania kontraktu. Opłaty za zobowiązanie się do udzielenia pożyczek, które najprawdopodobniej będą zaciągnięte, są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych są rozliczane jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo przy uwzględnieniu wyżej wymienionego kryterium. W przypadku kredytów i pożyczek o nieustalonych terminach płatności rat i nieustalonych zmianach oprocentowania, np. kredytów w rachunku bieżącym i kredytów z tytułu kart kredytowych, prowizje rozliczane są w czasie przez okres ważności karty lub limitu kredytu w rachunku bieżącym metodą liniową, i zaliczane do przychodów prowizyjnych.

W związku z prowadzoną przez Grupę działalnością bancassurance (sprzedaż usług ubezpieczeniowych), bazując na kryterium rozpoznawania przychodów z tej działalności, można wydzielić dwie grupy produktów.

Pierwszą grupę stanowią produkty ubezpieczeniowe bez bezpośredniego powiązania z instrumentem finansowym (np.: ubezpieczenie zdrowia, NNW) - w tym przypadku wynagrodzenie Grupy jest ujmowane jednorazowo jako przychód po wykonaniu ważnej czynności tj. w dniu rozpoczęcia lub odnowienia polis ubezpieczeniowych z uwzględnieniem ewentualnych rezerw na zwroty.

W drugim przypadku (gdy występuje bezpośrednie powiązanie ubezpieczenia z instrumentem finansowym, to jest w szczególności gdy produkt ubezpieczeniowy oferowany jest klientowi wyłącznie z produktem kredytowym, tj. nie ma możliwości zakupu w Banku produktu ubezpieczeniowego identycznego co do formy prawnej, warunków produktu i treści ekonomicznej bez produktu kredytowego) można zidentyfikować dwie kategorie:

- a) W ubezpieczeniach związanych z kredytami mieszkaniowymi w przypadku ubezpieczeń pobieranych miesięcznie (ubezpieczenie na życie i ubezpieczenie nieruchomości) wynagrodzenie jest ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie otrzymania wynagrodzenia.
- b) W ubezpieczeniach związanych z kredytami gotówkowymi Grupa dokonuje alokacji łącznej wartości wynagrodzenia należnego z tytułu połączonej transakcji do poszczególnych elementów transakcji, po pomniejszeniu o szacunek rezerwy dotyczącej części wynagrodzenia, która będzie zwracana, np. w wyniku rezygnacji przez klienta z ubezpieczenia, przedpłat lub innych tytułów. Szacunek rezerwy oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach, co do trendu zwrotów w przyszłości.

Alokacja wynagrodzenia, o której mowa wyżej, oparta jest o metodę „względnej wartości godziwej”, polegającej na podziale łącznego wynagrodzenia w proporcji, odpowiednio, wartości godziwej wynagrodzenia z tytułu instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa. Ustalenie powyższych wartości godziwych oparte jest na danych rynkowych, w szczególności dla:

- usługi pośrednictwa - na podejściu rynkowym polegającym na wykorzystaniu cen i innych danych rynkowych dla najbardziej zbliżonych transakcji rynkowych,
- wynagrodzenia z instrumentu finansowego - na podejściu dochodowym opartym na przeliczeniu przyszłych kwot na wartość bieżącą z wykorzystaniem informacji na temat oprocentowania i innych opłat dla identycznych lub najbardziej zbliżonych instrumentów finansowych oferowanych niezależnie od produktu ubezpieczeniowego.

Poszczególne wyodrębnione elementy danej transakcji, bądź kilku transakcji rozpatrywanych łącznie, podlegają następującym zasadom ujmowania przychodu:

- prowizje agencji ubezpieczeniowych - w części dotyczącej opłaty za wykonanie ważnej czynności, ujmowane w przychodach w dniu rozpoczęcia bądź odnowienia polisy ubezpieczeniowej,
- prowizje/opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego - traktowane, jako korekta efektywnej stopy procentowej i ujmowane w przychodach odsetkowych.

W 2019 roku Bank dokonywał przeglądu procesu założeń stosowanego modelu rozliczania przychodów z tytułu bancassurance, w wyniku czego w zakresie ubezpieczeń związanych z kredytami gotówkowymi, wskaźnik przychodów ujmowanych jednorazowo jako prowizja za wykonanie ważnej czynności kształtował się na poziomie 5% (analogicznie jak w roku 2018).

Na dzień 31 grudnia 2019 r., dla produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami gotówkowymi Bank oszacował rezerwę na zwroty składek, wyrażoną jako procentowy wskaźnik zwrotów do wysokości prowizji brutto, na poziomie 67%.

Pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Grupę, takie jak:

- usługi zarządzania aktywami;
- usługi zarządzania środkami pieniężnymi;
- usługi maklerskie;

są rozpoznawane w Rachunku zysków i strat jednorazowo.

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w Rachunku zysków i strat Grupy w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia dłużnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela wyceniane wg wartości godziwej przez całkowite dochody oraz pozostałe zyski i straty wynikające z działalności inwestycyjnej.

Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu

Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu oraz efekt wyceny tych instrumentów do wartości godziwej (w tym m.in. przeznaczone do obrotu instrumenty dłużne, kapitałowe i pochodne).

Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy obejmuje zyski i straty powstałe w wyniku zbycia oraz efekt wyceny instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do tej kategorii aktywów.

Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń

Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń obejmuje w szczególności: zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (w tym zaniechanie), zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikające z zabezpieczonego ryzyka oraz ujętą w wyniku finansowym nieefektywność wynikającą z zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany obejmuje: i) wynik zrealizowany oraz wynik z wyceny transakcji FX spot i FX Forward, ii) dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i pasywów walutowych, po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie NBP i wpływające na przychody lub koszty z pozycji wymiany.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową i maklerską Grupy. Są to w szczególności wynik z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych, przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, otrzymane i zapłacone odszkodowania kary i grzywny oraz rezerwy na sprawy sporne.

Podatek dochodowy

Podatek dochodowy od osób prawnych obejmuje podatek bieżący oraz odroczony.

Bieżący podatek dochodowy jest obliczany według obowiązującej stawki podatkowej i jest kalkulowany w oparciu o zysk brutto ustalony na podstawie odpowiednich przepisów o rachunkowości, skorygowany o przychody niepodlegające opodatkowaniu i koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodu. Ponadto, dla celów podatkowych, wynik księgowy brutto koryguje się o przychody i koszty z lat ubiegłych, zrealizowane dla celów podatkowych w danym okresie sprawozdawczym oraz odliczenia od dochodu np. z tytułu darowizn.

Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w Rachunku zysków i strat za wyjątkiem sytuacji, w których rozpoznawany jest w sprawozdaniu z pozostałych całkowitych dochodów lub bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny, ponieważ dotyczy transakcji, które również są rozpoznawane w sprawozdaniu z pozostałych całkowitych dochodów lub bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny.

Rezerwę na odroczony podatek dochodowy wykazuje się w pasywach bilansu jako „Rezerwę na odroczony podatek dochodowy”. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się w aktywach bilansu w pozycji „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”. Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego w ramach każdej jednostki wchodzącej w skład Grupy, ponieważ posiada tytuł prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikają z podatku nałożonego przez tę samą władzę podatkową.

Rezerwa na odroczony podatek dochodowy ujmowana jest przy użyciu metody bilansowej w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych z wyjątkiem sytuacji, gdy powstaje w wyniku amortyzacji wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych, która w chwili jej zawierania nie ma wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są przy użyciu metody bilansowej w odniesieniu do aktywowanych strat podatkowych oraz wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym jedynie w zakresie, w jakim będzie możliwe osiągnięcie przychodu podatkowego w związku z którym pomniejszenia te będą mogły być odwrócone.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie są ujmowane, gdy dotyczą ujemnych różnic przejściowych powstających w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania, przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Grupa nie ujmuje w kalkulacji podatku odroczonego zobowiązania lub aktywa z tytułu różnic przejściowych powstających w związku z inwestycją w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, chyba że na podstawie posiadanych dowodów realizacja różnic przejściowych jest kontrolowana przez Grupę i prawdopodobne jest, że w możliwej do przewidzenia przyszłości różnice te ulegną odwróceniu.

Wyliczenie aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na odroczony podatek dochodowy bazuje na przewidywanym stopniu realizacji wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

9. Zarządzanie Ryzykiem Finansowym

Zarządzanie ryzykiem finansowym jest jedną z podstawowych aktywności Zarządu składającą się na proces efektywnego zarządzania Grupą. Określa ono ramy rozwoju, rentowności i stabilności działalności biznesowej, tworząc zasady zapewniające Grupie zgodność z najlepszymi praktykami w zakresie kontroli wewnętrznej i wymogami prawnymi oraz zgodność strategii zarządzania wszystkimi typami ryzyka.

9.1. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Misją zarządzania ryzykiem w Grupie Banku Millennium jest zapewnienie, że wszystkie rodzaje ryzyka były zarządzane, monitorowane i kontrolowane odpowiednio do przyjętego profilu ryzyka (apetytu na ryzyko) oraz charakteru i skali działania Grupy. Ważną zasadą zarządzania ryzykiem jest optymalizacja relacji ryzyka i rentowności - w Grupie zwraca się szczególną uwagę na to, aby podejmowane decyzje biznesowe brały pod uwagę (równoważyły) ryzyko i zysk.

Cele misji zarządzania ryzykiem osiągnane są poprzez realizację następujących działań:

- Opracowanie strategii zarządzania ryzykiem, polityki kredytowej, procesów i procedur określających zasady akceptacji dopuszczalnego poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- Wdrażanie, w coraz większym zakresie, narzędzi informatycznych służących identyfikacji, kontroli i pomiarowi ryzyka,
- Zwiększanie wśród pracowników świadomości odpowiedzialności za właściwe zarządzanie ryzykiem na każdym poziomie struktury organizacyjnej Grupy.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie jest scentralizowane i uwzględnia potrzebę osiągnięcia założonej rentowności jak również utrzymania odpowiedniej relacji ryzyko - kapitał, w kontekście posiadania odpowiedniego poziomu kapitału na pokrycie ryzyka. W ramach zarządzania ryzykiem wykorzystuje się także szeroki zakres metod - zarówno jakościowych jak i ilościowych, w tym zaawansowane narzędzia matematyczno-statystyczne, wspomagane przez odpowiednie systemy informatyczne.

Grupa, określając cele biznesowe, bierze pod uwagę zdefiniowane ramy ryzyka (apetyt na ryzyko) w celu zapewnienia, aby struktura i rozwój biznesu odpowiadały zakładanemu profilowi ryzyka charakteryzującego się szeregiem parametrów takich jak:

- Wzrost kredytowania wg. produktów / segmentów,
- Struktura portfela kredytowego,
- Wskaźniki jakości portfela,
- Koszt ryzyka,
- Wymogi kapitałowe / kapitał ekonomiczny,
- Wymagana wielkość i struktura płynności.

Model zarządzania i kontroli ryzyka na poziomie Grupy opiera się na następujących podstawowych zasadach:

- zapewnienie kompleksowej kwantyfikacji i parametryzacji różnych rodzajów ryzyka pod kątem optymalizacji struktury bilansu i pozycji pozabilansowych Grupy, przy uwzględnieniu założonego poziomu rentowności prowadzonej działalności biznesowej. Główne obszary analizy obejmują: ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe, ryzyko płynności oraz ryzyko operacyjne,
- wszystkie typy ryzyka są monitorowane i kontrolowane w odniesieniu do dochodowości prowadzonej działalności oraz poziomu kapitału niezbędnego do zapewnienia bezpieczeństwa operacji z punktu widzenia wymogów kapitałowych. Wyniki pomiarów ryzyka są regularnie raportowane w ramach systemu informacji zarządczej,
- rozdzielenie obowiązków w zakresie powstania ryzyka, zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyk

Proces zarządzania ryzykiem w Grupie przedstawia poniższy schemat:

Podział kompetencji w zakresie zarządzania ryzykiem przedstawia się następująco:

- Rada Nadzorcza jest odpowiedzialna za nadzorowanie zgodności polityki podejmowania ryzyka przez Grupę ze strategią Grupy oraz jego planem finansowym. W ramach Rady Nadzorczej działa Komitet ds. Ryzyka, który wspiera ją w realizacji tych zadań m.in. opiniując strategię ryzyka Grupy, w tym tolerancję Grupy do ponoszenia ryzyka.
- Zarząd odpowiada za efektywność systemu zarządzania ryzykiem, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz systemu kontroli wewnętrznej;
- Komitet Kredytowy, Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów oraz Komitet Należności Zagrożonych są odpowiedzialne za bieżące zarządzanie różnymi rodzajami ryzyka bankowego w ramach modelu ustalonego przez Zarząd;
- Komitet Ryzyka, oraz Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego są odpowiedzialne za definiowanie polityki oraz za monitorowanie i kontrolowanie różnych rodzajów ryzyka bankowego w ramach modelu ustalonego przez Zarząd;
- Komitet Walidacyjny odpowiedzialny jest za akceptację wyników walidacji modeli ryzyka oraz nadzór nad wdrażaniem zaleceń określonych przez Biuro Walidacji Modeli;
- Departament Ryzyka odpowiada za zarządzanie ryzykiem, w tym za identyfikację, pomiar, analizę, monitorowanie i raportowanie ryzyka w Grupie. Departament Ryzyka przygotowuje również zasady zarządzania ryzykiem i odpowiednie procedury, a także przedstawia informacje i proponuje kierunki działania niezbędne do podejmowania decyzji przez Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów, Komitet Ryzyka i Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem;
- Departament Ratingu odpowiedzialny jest przede wszystkim za nadawanie ratingów ryzyka (ocena wiarygodności kredytowej) dla klientów korporacyjnych Banku oraz monitoring i ewentualną zmianę ratingów w okresie ich obowiązywania. Proces nadawania ratingów jest niezależny od procesu podejmowania decyzji kredytowej;
- Departament Decyzji Kredytowych Przedsiębiorstw, Departament Hipotecznych Decyzji Kredytowych i Departament Decyzji Kredytowych Consumer Finance są odpowiedzialne, odpowiednio w ramach Segmentu Klientów Korporacyjnych i Segmentu Klientów Detalicznych, za proces podejmowania decyzji kredytowych, w tym analizowanie sytuacji finansowej klientów, sporządzanie projektów decyzji kredytowych dla poszczególnych szczebli decyzyjnych i podejmowanie decyzji kredytowych w ramach określonych limitów;
- Departament Monitorowania i Dochodzenia Należności Detalicznych oraz Departament Restrukturyzacji i Windykacji Należności Detalicznych są odpowiedzialne za monitorowanie spłat i proces dochodzenia należności przeterminowanych od osób fizycznych;

- Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych opracowuje określone strategie dla każdego klienta ze swojego portfela, w celu jak najszybszej maksymalizacji odzysku i ograniczenia ryzyka ponoszonego przez Grupę. Podejście w poszczególnych sprawach jest stale aktualizowane przy wykorzystaniu bieżących informacji, najlepszych praktyk i doświadczeń w zakresie odzyskiwania należności;
- Biuro Kontroli i Analiz Skarbu jest odpowiedzialne za monitorowanie i wykorzystywanie niektórych limitów Grupy, takich jak limity kontrahenta i limity typu stop-loss, monitorowanie pozycji walutowej Grupy i wyników aktywnego „tradingu” oraz kontrolę operacji Departamentu Skarbu;
- Biuro Walidacji Modeli jest odpowiedzialne za jakościową oraz ilościową analizę i walidację modeli, niezależną od funkcji budowy modeli; przygotowywanie metodyki walidacji i monitorowania modeli; podejmowanie działań związanych z wydawaniem opinii w zakresie adekwatności nowych modeli dla obszaru, którego dotyczą; przygotowywanie raportów na potrzeby Komitetu Walidacyjnego;
- Zespół Zarządzania Ryzykiem Nadużyć jest odpowiedzialny za tworzenie, implementację oraz monitorowanie realizacji polityki Banku w zakresie zarządzania ryzykiem nadużyć we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi Banku. Zespół stanowi centrum kompetencji dla procesu zapobiegania nadużyciom.

Grupa opracowała kompleksowy dokument o charakterze wytycznych dotyczących polityki/strategii w zakresie zarządzania ryzykiem „Strategia ryzyka na lata 2020-2022”. Dokument ten jest opracowany w horyzoncie trzyletnim i podlega corocznemu przeglądowi i uaktualnieniu. Jest on zatwierdzany przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku. Strategia ryzyka jest nierozdzielnie związana z innymi dokumentami strategicznymi, takimi jak: Budżet, Plan Płynności, Plan Kapitałowy.

Strategia Ryzyka opiera się na zdefiniowanych przez Grupę dwóch podstawowych pojęciach:

1. Profil ryzyka: aktualny poziom ryzyka wyrażony kwotą lub rodzajem ryzyka, na które Grupa jest obecnie narażona. Grupa również przewiduje, jak profil ryzyka może się zmieniać w przyszłości uwzględniając zarówno oczekiwane jak i skrajne scenariusze ekonomiczne, zgodnie z tolerancją na ryzyko;
2. Apetyt na ryzyko: maksymalny poziom lub rodzaj ryzyka, jakie Grupa jest w stanie zaakceptować i tolerować dla osiągnięcia swoich celów finansowych i strategicznych. W tym celu zdefiniowano trzy strefy, określające poziomy ostrzegawcze i wymagające podjęcia działań.

Strategia Ryzyka jest jednym z podstawowych czynników determinujących profil ryzyka Grupy.

Apetyt na ryzyko ma zapewniać, że profil działalności biznesowej i jej skala wzrostu będą odpowiadać przyszłemu Profilowi Ryzyka. Apetyt na ryzyko został odzwierciedlony w określonych wskaźnikach, w takich kluczowych obszarach jak:

- Wypłacalność
- Płynność i finansowanie
- Zmienność wyników finansowych i struktura produktowa
- Działalność operacyjna i reputacja.

Grupa posiada jasno określoną strategię ryzyka obejmującą kredyty detaliczne, korporacyjne, działalność rynkową i płynność oraz zarządzanie ryzykiem operacyjnym i kapitałem. Dla każdego ryzyka w szczególności i ogółem, Grupa jasno określa apetyt na ryzyko.

Zarządzanie ryzykiem jest definiowana głównie poprzez zasady i cele określone w Strategii Ryzyka i dodatkowo uzupełnione szczegółowo zasadami i wytycznymi jakościowymi przedstawionymi w następujących dokumentach:

- Zasady zarządzania i planowania kapitałowego,
- Zasady i wytyczne kredytowe,
- Zasady zarządzania ryzykiem koncentracji,
- Zasady i reguły zarządzania ryzykiem płynności,
- Zasady i reguły dotyczące zarządzania ryzykiem rynkowym na rynkach finansowych,
- Zasady i reguły dotyczące zarządzania ryzykiem rynkowym w Księdze Bankowej,
- Polityka inwestycyjna,
- Zasady i wytyczne dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- Polityka i zasady dotyczące zarządzania ryzykiem modeli
- Polityka w zakresie testów warunków skrajnych.

W ramach apetytu na ryzyko, Grupa określiła strefy dla mierników tego apetytu (zbudowane za zasadzie „światła drogowych”). Dla stref apetytu określono:

- Status apetytu na ryzyko - strzela zielona oznacza miernik w ramach apetytu na ryzyko, strefa żółta oznacza zwiększone ryzyko przekroczenia apetytu na ryzyko, strefa czerwona oznacza przekroczenie tego apetytu
- proces eskalacji podejmowanych działań (jednostki organizacyjne / organy Banku odpowiedzialne za decyzje i wykonanie działań w poszczególnych strefach),
- procedury monitoringu apetytu na ryzyko.

Grupa szczególną wagę przykładą do ciągłego doskonalenia procesu zarządzania ryzykiem. Jednym z wymiernych tego efektów jest sukces polegający na zezwoleniu na zastosowanie w szerszym zakresie metody IRB w procesie wyliczania wymogów kapitałowych.

9.2. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM

Zarządzanie kapitałowe odnosi się do dwóch obszarów: zarządzania adekwatnością kapitałową i alokacji kapitału. Dla obydwu z tych obszarów określone zostały cele zarządcze.

Celami zarządzania adekwatnością kapitałową są: (a) spełnienie wymagań określonych w przepisach zewnętrznych (regulacyjna adekwatność kapitałowa) oraz (b) zapewnienie wypłacalności w warunkach normalnych i w warunkach skrajnych (ekonomiczna adekwatność kapitałowa/kapitał wewnętrzny). Realizując te cele, Grupa dąży do osiągnięcia wewnętrznych długookresowych limitów (celów) kapitałowych, określonych w Strategii Ryzyka.

Z kolei celem alokacji kapitału jest kreowanie wartości dla właścicieli poprzez maksymalizację zwrotu z działalności obciążonej ryzykiem, biorąc pod uwagę ustaloną tolerancję na ryzyko.

W ramach zarządzania kapitałowego realizowany jest również proces planowania kapitału. Celem tego procesu jest określenie funduszy własnych (baza kapitałowa określająca możliwość podjęcia ryzyka) i wykorzystania kapitału (wymogi kapitału regulacyjnego i kapitału ekonomicznego) w taki sposób, aby zapewnić spełnienie limitów (celów) kapitałowych, przy założeniu realizacji przewidywanej strategii biznesowej i profilu ryzyka - w normalnych i skrajnych warunkach ekonomicznych.

Regulacyjna adekwatność kapitałowa

Grupa jest zobowiązana na mocy prawa do spełnienia minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych, określonych w art. 92 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR). Jednocześnie przy ustalaniu limitów/celów kapitałowych uwzględniono:

- Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX) - zalecenie KNF dotyczące dodatkowego wymogu kapitałowego dla zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, wynikające z art. 138 ust. 1 pkt 2a ustawy Prawo bankowe. Wysokość tego bufora jest ustalana dla poszczególnych banków corocznie przez KNF w wyniku procesu Badania i Oceny Nadzorczej (BION) i obejmuje ryzyko niedostatecznie pokryte - zdaniem KNF - przez minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych, określone w art. 92 CRR. Aktualnie bufor ten został ustalony w zaleceniach KNF w listopadzie 2019 roku w wysokości 4,96 p.p. (Bank) i 4,87 p.p. (Grupa) dla łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 3,72 p.p. (Bank) i 3,65 p.p. (Grupa) ponad Wskaźnik Tier1 oraz 2,78 p.p. (Bank) i 2,73 p.p. (Grupa) ponad Wskaźnik CET1¹;
- Wymóg potężonego bufora - określony w ustawie o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym - który składa się z:
 - Bufora zabezpieczenia kapitału w wysokości 2,5%;
 - Bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII) - w wysokości 0%, przy czym wysokość jest corocznie ustalana przez KNF²;
 - Bufor ryzyka systemowego w wysokości 3% obowiązujący od początku 2018 roku;
 - Bufor antycykliczny w wysokości 0%.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami i zaleceniami Komisji Nadzoru Finansowego, Grupa ustaliła minimalne poziomy współczynników kapitałowych, będące jednocześnie celami/limitami kapitałowymi. Są to wielkości OCR (łącznych wymogów kapitałowych) dla poszczególnych wskaźników.

¹ Zalecenie to zastępuje poprzednie zalecenie z 2018 r. dotyczące utrzymania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego poziomie 6,41 p.p. (Bank) i 6,27 p.p. (Grupa) dla łącznego współczynnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu 4,81 p.p. dla Banku i 4,70 p.p. dla Grupy ponad Wskaźnik Tier 1 oraz co odpowiada wymogowi kapitałowemu 3,57 p.p. dla Banku i 3,51 p.p. dla Grupy ponad Wskaźnik CET1

² W sierpniu 2019 roku Komisja Nadzoru Finansowego poinformowała, że w 2019 roku Bank nie został zidentyfikowany jako inna instytucja o znaczeniu systemowym.

Poniższa tabela prezentuje te wielkości według stanu na 31 grudnia 2019 r. O każdej zmianie poziomów wymaganego kapitału Bank poinformuje zgodnie z przepisami.

Wskaźnik kapitałowy	31.12.2019	
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	Bank	Grupa
Minimum	4,50%	4,50%
Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX)	2,78%	2,73%
TSCR CET1 (Łączne wymogi SREP/BION)	7,28%	7,23%
Bufor zabezpieczenia kapitału	2,50%	2,50%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,00%	0,00%
Bufor ryzyka systemowego	3,00%	3,00%
Bufor antycykliczny	0,00%	0,00%
Wymóg połączonego bufora	5,50%	5,50%
OCR CET1 (Łączne wymogi kapitałowe CET1)	12,78%	12,73%
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	Bank	Grupa
Minimum	6,00%	6,00%
Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX)	3,72%	3,65%
TSCR T1 (Łączne wymogi SREP/BION)	9,72%	9,65%
Bufor zabezpieczenia kapitału	2,50%	2,50%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,00%	0,00%
Bufor ryzyka systemowego	3,00%	3,00%
Bufor antycykliczny	0,00%	0,00%
Wymóg połączonego bufora	5,50%	5,50%
OCR T1 (Łączne wymogi kapitałowe T1)	15,22%	15,15%
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	Bank	Grupa
Minimum	8,00%	8,00%
Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX)	4,96%	4,87%
TSCR TCR (Łączne wymogi SREP/BION)	12,96%	12,87%
Bufor zabezpieczenia kapitału	2,50%	2,50%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,00%	0,00%
Bufor ryzyka systemowego	3,00%	3,00%
Bufor antycykliczny	0,00%	0,00%
Wymóg połączonego bufora	5,50%	5,50%
OCR TCR (Łączne wymogi kapitałowe TCR)	18,46%	18,37%

Ryzyko kapitałowe wyrażone powyższymi celami/limitami kapitałowymi, jest przedmiotem regularnego pomiaru i monitoringu. W odniesieniu do wszystkich docelowych wartości kapitału ustalono pewne minimalne zakresy tych wartości. Wskaźniki kapitałowe w danym przedziale determinują konieczność podjęcia odpowiednich decyzji lub działań zarządczych. Regularny monitoring ryzyka kapitałowego opiera się na klasyfikacji wskaźników kapitałowych do odpowiednich przedziałów, a następnie przeprowadza się ocenę trendów i czynników mających wpływ na poziom adekwatności kapitałowej.

Wymogi w zakresie funduszy własnych

Grupa oblicza wymogi w zakresie funduszy własnych przy użyciu metod standardowych, realizując jednocześnie projekt stopniowego wdrażania metody ratingów wewnętrznych (IRB) w celu obliczania minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego i uzyskania stosownych decyzji Organów Nadzoru.

Pod koniec 2012 r. Banco de Portugal (będący nadzorcą konsolidującym) we współpracy z Komisją Nadzoru Finansowego (KNF) udzielił zezwolenia na stosowanie metody IRB w odniesieniu do następujących portfeli kredytowych: (i) ekspozycje detaliczne wobec klientów indywidualnych zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych (RRE), (ii) odnawialne ekspozycje detaliczne (QRRE). Zgodnie z przedmiotową zgodą, minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone z wykorzystaniem metody IRB musiały być czasowo utrzymane na poziomie nie mniejszym niż 80% (tzw. floor nadzorczy) odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową.

Pod koniec 2014 roku Bank uzyskał kolejną decyzję wydaną przez Organy Nadzoru w zakresie stosowania metody IRB. Zgodnie z jej treścią dla portfeli RRE i QRRE, wymogi kapitałowe w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego powinny być utrzymywane tymczasowo na poziomie nie mniejszym niż 70% (floor nadzorczy) odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową, dopóki Bank nie wypełni dodatkowych warunków zdefiniowanych przez Nadzorcę.

W lipcu 2017 r. Bank otrzymał zezwolenie Organów Nadzoru (Europejski Bank Centralny we współpracy z KNF) na zastosowanie istotnych zmian w stosowanych modelach IRB (modele LGD) i zniesienie flooru nadzorczego.

Kapitał wewnętrzny

Grupa definiuje kapitał wewnętrzny zgodnie z ustawą Prawo bankowe, jako kwotę niezbędną do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka w przyszłości.

Kapitał wewnętrzny jest wykorzystywany w zarządzaniu kapitałowym, w procesach zarządzania ekonomiczną adekwatnością kapitałową oraz alokacji kapitału. Grupa zdefiniowała proces wyliczania kapitału wewnętrznego (ekonomicznego). W tym celu dla mierzalnych rodzajów ryzyka wykorzystywane są modele i metody matematyczno-statystyczne.

Utrzymanie ekonomicznej adekwatności kapitałowej oznacza pokrycie (zabezpieczenie) kapitału wewnętrznego (zagregowanej miary ryzyka) przez dostępne zasoby finansowe (fundusze własne). Obowiązek takiego zabezpieczenia ryzyka wynika wprost z ustawy Prawo bankowe, co znalazło odzwierciedlenie w celach/limitach kapitałowych Grupy - buforze kapitału ekonomicznego oraz buforze kapitału ekonomicznego w warunkach skrajnych.

W 2019 roku obydwie powyższe cele kapitałowe zostały spełnione z nadwyżką. Nadwyżka funduszy własnych nad kapitałem wewnętrznym umożliwia dalszy wzrost skali działalności, szczególnie w kierunku produktów generujących wysoki zwrot z uwzględnieniem ponoszonego ryzyka.

Równolegle kapitał wewnętrzny jest wykorzystywany w procesie alokacji kapitału, do przydzielenia kapitału wewnętrznego na produkty/linie biznesowe, obliczenia miar efektywności uwzględniających ryzyko, ustalenia limitów na ryzyko i realokacji kapitału wewnętrznego.

Adekwatność kapitałowa - stan bieżący, ocena i trendy

Adekwatność kapitałowa dla Grupy w okresie ostatnich trzech lat przedstawia się jak niżej³:

Adekwatność kapitałowa	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
Aktywa ważone ryzykiem	48 124,6	36 635,5	32 693,6
Wymogi w zakresie funduszy własnych, w tym:	3 849,97	2 930,8	2 615,5
▪ z tytułu ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta	3 495,2	2 593,9	2 297,7
▪ z tytułu ryzyka rynkowego	24,2	20,3	18,3
▪ z tytułu ryzyka operacyjnego	326,9	313,1	293,4
▪ z tytułu korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego	3,6	3,5	6,1
Fundusze własne, w tym:	9 668,	7 943,0	7 190,6
Kapitał podstawowy Tier 1	8 138,5	7 243,0	6 548,8
Kapitał Tier 2	1 530,0	700,0	641,8
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	20,09%	21,68%	21,99%
Minimalny wymagany poziom	18,37%	19,15%	18,91%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) adekwatności kapitałowej TCR (p.p.)	+1,72	+2,53	+3,08
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	16,91%	19,77%	20,03%
Minimalny wymagany poziom	15,15%	15,58%	14,56%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) adekwatności kapitałowej T1 (p.p.)	+1,76	+4,19	+5,47
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	16,91%	19,77%	20,03%
Minimalny wymagany poziom	12,73%	12,89%	13,53%
Nadwyżka(+) / Niedobór (-) adekwatności kapitałowej CET1 (p.p.)	+4,18	+6,88	+6,50
Wskaźnik dźwigni finansowej	8,11%	8,78%	8,94%

Na koniec 2019 roku, adekwatność kapitałowa mierzona wskaźnikiem kapitału podstawowego Tier 1 i łącznym wskaźnikiem kapitałowym obniżyła się w perspektywie rocznej odpowiednio o ok. 2,9 p.p. i 1,6 p.p.

Aktywa ważone ryzykiem wzrosły w 2019 roku o ok. 11,5 mld zł (o 31%), głównie w wyniku przejęcia Eurobanku i zwiększenia wolumenu portfela kredytowego.

Fundusze własne zwiększyły się w 2019 roku o ok. 1,7 mld zł, głównie w rezultacie zatrzymania zysku netto (całość zysku netto wypracowana w 2018 roku i zysk za I półrocze 2019 roku), a także emisji długu podporządkowanego.

Minimalne wymagane przez KNF wielkości wskaźników kapitałowych zostały osiągnięte z nadwyżką.

Wskaźnik dźwigni kształtuje się na bezpiecznym poziomie 8-9%, przy niewielkich zmianach okresowych i przekracza prawie trzykrotnie uznawaną za bezpieczną wartość 3%.

W dłuższej perspektywie, poziom adekwatności kapitałowej Grupy oceniany jest jako satysfakcjonujący.

³ Bank korzysta z rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9. Na 31.12.2019 r., gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9, współczynniki kapitałowe prezentowały się jak niżej:

- TCR: 19,89%
- Wskaźnik T1: 16,70%
- Wskaźnik CET1: 16,70%
- Wskaźnik dźwigni finansowej: 8,00%

Wymogi MREL

Bank otrzymał pismo Bankowego Funduszu Gwarancyjnego („BFG”) w sprawie wysokości minimalnego poziomu funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji („MREL”)

Wymóg MREL powinien zostać osiągnięty do 1 stycznia 2023 r. oraz utrzymywany przez cały czas od tej daty. BFG wyznaczył liniową ścieżkę dojścia do wymogu docelowego.

Limit MREL został wyznaczony na podstawie danych na 31 grudnia 2018 r. oraz wartości wymaganych buforów aktualne na 1 stycznia 2019 r.

Na 31 grudnia 2019 r. Bank spełnia wymagane przez BGF limity MREL.

W ramach wypełniania i utrzymywania przez Grupę wymogu MREL, możliwa jest emisja instrumentów kwalifikowalnych, co może spowodować zwiększenie kosztów finansowania.

9.3. RYZYKO KREDYTOWE

Ryzyko kredytowe jest jednym z najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażona jest Grupa, w związku z czym, przykłada się szczególną wagę do zarządzania ekspozycjami na to ryzyko. Ryzyko kredytowe wiąże się z bilansowymi ekspozycjami kredytowymi oraz z instrumentami pozabilansowymi, takimi jak udzielone i niewykorzystane linie kredytowe, gwarancje i akredytywy, jak również limity na transakcji związane z instrumentami finansowymi.

Polityka kredytowa podlega okresowym przeglądom i weryfikacji uwzględniającym uwarunkowania rynkowe oraz zmiany w otoczeniu regulacyjnym Grupy.

Dla potrzeb zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa korzysta z kilku systemów ratingowych w zależności od rodzaju ekspozycji i segmentu danego klienta. System ratingowy to zestaw metod (modeli), procesów, kontroli, procedur zbierania danych oraz systemów informatycznych identyfikujących i mierzących ryzyko kredytowe, klasyfikujących ekspozycje do określonych klas lub pul (nadawanie ratingu) oraz szacujących prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania i oczekiwaną wielkość straty z tego tytułu.

(3a) Pomiar ryzyka kredytowego

Kredyty i pożyczki

Pomiar ryzyka kredytowego, w celu zarządzania portfelem kredytowym, na poziomie poszczególnych klientów i transakcji, z tytułu udzielanych kredytów i pożyczek odbywa się przy uwzględnieniu trzech podstawowych parametrów:

- (i) prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania przez klienta lub kontrahenta (ang. probability of default - PD);
 - (ii) kwoty ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (ang. exposure at default - EAD) oraz
 - (iii) współczynnika strat z tytułu niewykonanego zobowiązania (ang. loss given default - LGD).
- (i) Grupa ocenia prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD) indywidualnych kontrahentów stosując wewnętrzne modele ratingowe dostosowane do różnych kategorii klientów i transakcji. Zostały one opracowane lokalnie lub na poziomie Grupy BCP lub we współpracy z renomowanymi dostawcami zewnętrznymi i łączą analizę statystyczną z oceną specjalisty kredytowego. Dodatkowo Klienci Grupy są klasyfikowani w ramach 15 klas ratingowych, które dla potrzeb tego raportu zostały przedstawione w sześciu głównych grupach. Jednolita skala ratingowa Grupy (Master Ratings Scale), przedstawiona poniżej, zawiera także zakres prawdopodobieństw niewykonania zobowiązań określonych dla każdej klasy/grupy ratingowej. Modele ratingowe podlegają okresowym przeglądom i - w razie stwierdzenia takiej potrzeby - stosownym modyfikacjom. Modyfikacje modeli zatwierdzane są przez Komitet Walidacji.

Grupa regularnie analizuje oraz ocenia wyniki ratingów i ich siłę predykcyjną w odniesieniu do przypadków niewykonania zobowiązań. Proces nadawania ocen ryzyka klientów (przeprowadzany niezależnie od procesu kredytowego w Departamencie Ratingu) wspierają systemy informatyczne, pozyskujące i analizujące informacje z wewnętrznych i zewnętrznych baz danych.

Skala wewnętrznych ratingów Grupy

Master Skala	Opis oceny
1-3	Najwyższa jakość
4-6	Dobra jakość
7-9	Średnia jakość
10-12	Niska jakość
13-14	Pod obserwacją
15	Niewykonanie zobowiązania

- (ii) EAD - kwota ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (exposure at default) - dotyczy kwot, które według przewidywań Grupy będą należnościami Grupy w momencie niewykonania zobowiązania. Jako zobowiązanie, Grupa rozumie każdą wypłaconą już kwotę plus dalsze kwoty, jakie mogą zostać wypłacone do momentu niewykonania zobowiązań, o ile do niego dojdzie.
- (iii) LGD - współczynnik strat z tytułu niewykonanego zobowiązania (loss given default) stanowi przewidywania Grupy, co do strat wynikających z faktycznych przypadków niewykonania zobowiązań, z uwzględnieniem wewnętrznych i zewnętrznych kosztów windykacji oraz efektu dyskonta.

Ujednoczona definicja niewykonania zobowiązania w ramach Grupy

Od momentu wdrożenia MSSF 9, Grupa przyjęła jednolitą definicję niewykonania zobowiązania, zarówno w zakresie kalkulacji wymogów kapitałowych, jak i na potrzeby szacowania utraty wartości.

Ujednoczona definicja niewykonania zobowiązania obejmuje następujące przesłanki:

- DPD > 90 dni, uwzględniając progi istotności dla kwoty wymagalnej: 500 zł - ekspozycje detaliczne oraz 3000 zł - ekspozycje klientów korporacyjnych
- Ekspozycje restrukturyzowane (aneksy oraz ugody)
- Kredyty w procesie windykacji
- Przesłanki jakościowe zidentyfikowane w procesie analizy indywidualnej
- Grupa stosuje koncepcję zarażania ekspozycji (ang. cross-default) dla wszystkich segmentów.

Papiery dłużne

Papiery dłużne Skarbu Państwa oraz Banku Centralnego monitorowane są w oparciu o rating Polski. Natomiast sytuacja ekonomiczno-finansowa emitentów dłużnych papierów komunalnych monitorowana jest kwartalnie w oparciu o ich sprawozdawczość.

Grupa nie stosuje wyłączenia z tytułu niskiego ryzyka kredytowego (ang. low credit risk exemption - LCR) zarówno w odniesieniu do ekspozycji Skarbu Państwa i Banku Centralnego, jak i innych grup ekspozycji.

Instrumenty pochodne

Grupa utrzymuje ścisłą kontrolę nad limitami otwartych pozycji netto na instrumentach pochodnych (tj. różnicą między transakcjami kupna i sprzedaży), zarówno ze względu na kwoty jak i terminy zapadalności transakcji. Ekspozycje na ryzyko kredytowe, wynikające z instrumentów pochodnych zawieranych z klientami są zarządzane jako część całkowitych limitów kredytowych wyznaczanych w oparciu o badanie naturalnej ekspozycji oraz o analizę sytuacji finansowej klienta, a także w ramach limitów kontrahentów.

Grupa oferuje produkty skarbowe w celu zabezpieczania ryzyka kursu walutowego lub ryzyka stopy procentowej w ramach przyznanym klientom limitów skarbowych lub pod depozyt zabezpieczający.

Zdecydowana większość umów Grupy zawiera możliwość wezwania klienta do uzupełnienia depozytu zabezpieczającego lub złożenie innego zabezpieczenia uzgodnionego z Grupą (jeżeli wycena otwartych pozycji klienta przekroczy poziom kwoty limitu skarbowego; tzw. margin call) i jeżeli klient nie uzupełni wymaganego zabezpieczenia Grupa ma prawo do zamknięcia pozycji i wypowiedzenia umowy.

Zobowiązania pozabilansowe obciążone ryzykiem kredytowym

Do zobowiązań pozabilansowych obciążonych ryzykiem kredytowym zaliczamy gwarancje, akredytywy oraz przyznane linie kredytowe. Podstawowym celem tych instrumentów jest umożliwienie klientowi dysponowania w określony sposób przyznanymi przez Grupę środkami finansowymi.

Gwarancje i akredytywy typu standby (zobowiązania typu gwarancyjnego) niosą takie samo ryzyko kredytowe jak kredyty (w przypadku gwarancji i akredytywy typu stand-by po wpływie ważnego roszczenia Grupa musi dokonać wypłaty).

Akredytywy dokumentowe i handlowe są pisemnym, nieodwołalnym i ostatecznym zobowiązaniem Grupy do honorowania płatności w oparciu o zgodne dokumenty w terminach określonych w akredytywie i wiążą się z ryzykiem podobnym do gwarancji.

Dostępne saldo linii kredytowej jest to niewykorzystana część uprzednio zaakceptowanych kwot odnoszących się do zobowiązań o charakterze kredytowym, możliwych do wykorzystania w formie kredytów, gwarancji lub akredytyw. Biorąc pod uwagę ryzyko kredytowe zobowiązań do udzielenia kredytu, Grupa jest potencjalnie narażona na stratę w wysokości równej sumie niewykorzystanych zobowiązań. Jednak, prawdopodobna kwota straty jest mniejsza niż łączna wartość niewykorzystanych zobowiązań, ponieważ większość zobowiązań do uruchomienia kredytu zależy od spełnienia przez klientów poszczególnych standardów kredytowych.

Grupa monitoruje okres pozostały do terminu zapadalności pozabilansowych zobowiązań kredytowych, ponieważ długoterminowe zobowiązania wiążą się zazwyczaj z większym stopniem ryzyka kredytowego niż zobowiązania krótkoterminowe.

(3b) Polityka kontroli limitów i zmniejszenia ryzyka

Grupa mierzy, monitoruje i kontroluje duże zaangażowania kredytowe oraz nadmierną koncentrację ryzyka kredytowego, wszędzie tam gdzie zostanie ona zidentyfikowana. Proces zarządzania ryzykiem koncentracji dotyczy zarówno zaangażowań indywidualnych - występujących wobec pojedynczego kredytobiorcy lub grupy kredytobiorców powiązanych (kapitałowo, organizacyjnie lub poprzez istnienie istotnych zależności ekonomicznych), jak i tzw. zaangażowań sektorowych - wobec branż/sektorów gospodarki, regionów geograficznych, krajów, portfela finansującego nieruchomości (w tym kredytów walutowych), portfela w walutach obcych i innych. Powyższe rodzaje zaangażowań sektorowych są objęte wewnętrznym systemem limitów. Informacje o wykorzystaniu limitów prezentowane są na Radzie nadzorczej oraz Komitecie Ryzyka.

Limity wewnętrzne (wymienione wyżej) monitorowane są kwartalnie. Wysokość tych limitów poddawana jest rocznemu lub częstszemu przeglądowi, gdy zostanie to uznane za stosowne. Limity zatwierdza Rada nadzorcza lub Komitet Ryzyka.

Zarządzanie ekspozycjami na ryzyko kredytowe odbywa się także poprzez regularne monitorowanie sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów i/lub historii współpracy z Grupą z punktu widzenia terminowego regulowania ich zobowiązań z tytułu odsetek i kapitału.

Zabezpieczenia

Zabezpieczenia przyjmowane w Grupie służą ograniczeniu ryzyka kredytowego i główną ich rolą jest minimalizacja straty na wypadek niedokonania przez klienta spłaty transakcji kredytowej w umownej kwocie i terminie, poprzez zapewnienie alternatywnego źródła pokrycia wymagalnych należności. Przyjmowane one są zgodnie z zasadami polityki kredytowej ustalonymi dla poszczególnych segmentów klienta. Jako główną zasadę przyjęto, że zabezpieczenie transakcji kredytowej powinno być adekwatne do ryzyka kredytowego ponoszonego przez Grupę przy uwzględnieniu specyfiki danej transakcji (tzn. jej typu, kwoty, okresu spłaty a także ratingu kredytowanego klienta).

Polityka kredytowa określa typy, rodzaje i formy prawne akceptowanych w Grupie zabezpieczeń, jak również bardziej szczegółowe wymogi mające uprawdopodobnić zbywalność konkretnych rodzajów zabezpieczeń zgodnie z doświadczeniami windykacyjnymi Grupy.

Grupa przykłada szczególną wagę do prawidłowego określania wartości zabezpieczeń, określa zasady dokonywania i weryfikacji wycen i dokłada wszelkich starań, aby wyceny te były obiektywne, ostrożne i odzwierciedlały realną wartość zabezpieczenia. W celu zapewnienia skutecznego ustanowienia zabezpieczenia Grupa opracowała stosowne wzorce umów zabezpieczeń, wniosków, pełnomocnictw i oświadczeń.

W segmencie detalicznym na zabezpieczenie przyjmowane są głównie nieruchomości mieszkaniowe (kredyty hipoteczne) oraz aktywa finansowe. W przypadku segmentu korporacyjnego przyjmowane są przede wszystkim wszelkiego typu nieruchomości (mieszkaniowe, komercyjne, grunty) a także cesje wierzytelności z kontraktów.

Do czasu ustanowienia finalnego zabezpieczenia przyjmowane są zabezpieczenia przejściowe. W Grupie wykorzystywane są również rozmaite formy instrumentów uzupełniających zabezpieczenia, mające na celu ułatwienie prowadzenia egzekucji lub uprawdopodobnienie skuteczności spłaty należności z danego zabezpieczenia między innymi takie jak: oświadczenie o poddaniu się egzekucji w formie aktu notarialnego, weksel własny in blanco, pełnomocnictwo do rachunku bankowego, cesja prawa z umowy ubezpieczenia.

Grupa monitoruje zabezpieczenia pod kątem spełnienia przez nie warunków umownych, w tym prawomocnego ustanowienia finalnego zabezpieczenia transakcji, jak również odnawiania scedowanych polis ubezpieczeniowych. Monitorowana jest również wartość zabezpieczenia w trakcie trwania transakcji kredytowej.

Zgodnie z przyjętą w Grupie polityką kredytową, dopuszcza się także udzielenie transakcji bez zabezpieczenia, co odbywa się według określonych zasad zróżnicowanych w zależności od segmentu klienta. Jednak na wypadek pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, w podpisanych z klientem dokumentach Grupa zapewnia sobie możliwość dobezpieczenia transakcji.

(3c) Polityka w odniesieniu do utraty wartości i tworzenia odpisów aktualizujących

Organizacja procesu

Proces identyfikacji i pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych został uregulowany w wewnętrznej instrukcji wprowadzonej wraz z wdrożeniem MSSF 9. Dokumentacja określa szczegółowo tryb oraz zasady analizy indywidualnej i kolektywnej, w tym algorytmy służące do wyliczeń poszczególnych parametrów.

Metodologia i założenia przyjęte do wyznaczania utraty wartości ekspozycji kredytowych są regularnie monitorowane w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi. W celu oceny adekwatności odpisów z tytułu utraty wartości, wyznaczonych zarówno w ramach analizy indywidualnej, jak i kolektywnej, przeprowadzana jest okresowo (nie rzadziej niż raz w roku) weryfikacja historyczna (backtesting), której wyniki są brane pod uwagę przy definiowaniu działań, mających na celu poprawę jakości procesu.

W Grupie nadzór nad procesem szacowania odpisów aktualizujących i rezerw sprawuje Departament Ryzyka (DMR), który odpowiada również w Banku bezpośrednio za analizę indywidualną w portfelu biznesowym oraz analizę kolektywną. Oprócz DMR w/w proces zaangażowane są jednostki restrukturyzacyjno-windykacyjne Banku: Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych - DNG (analiza indywidualna dla portfela windykacyjno-restrukturyzacyjnego klientów korporacyjnych) oraz Departament Dochodzenia Należności Detalicznych - DDN (analiza indywidualnie istotnych ekspozycji detalicznych z utartą wartością, przede wszystkim kredytów hipotecznych). DMR jest jednostką nie powiązaną z procesem udzielania kredytów i nadzorowaną przez członka Zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem. Podobnie zorganizowany jest proces szacowania utraty wartości w Millennium Leasing.

Zarząd Banku pełni aktywną rolę w procesie wyznaczania odpisów aktualizujących i rezerw, wyniki wyceny portfela kredytowego przedkładane są Zarządowi do akceptacji w cyklu miesięcznym, ze szczegółowym objaśnieniem najistotniejszych zmian, mających wpływ na całkowity poziom odpisów i rezerw, w okresie objętym analizą. Zmiany metodologiczne wynikające z procesu walidacji i doskonalenia metodologii, są prezentowane na Komitecie Walidacji, a następnie na Komitecie Ryzyka, w skład których wchodzi wszyscy członkowie Zarządu Banku.

W okresach miesięcznych przygotowywane są szczegółowe raporty, prezentujące informacje na temat portfela kredytowego Grupy w różnych przekrojach, z uwzględnieniem wysokości odpisów aktualizujących i rezerw, ich dynamiki i struktury. Odbiorcami tych raportów są członkowie Zarządu nadzorujący działalność Grupy w obszarze finansów, ryzyka i informacji zarządczej.

Pomiar oczekiwanej straty kredytowej

Od momentu wdrożenia MSSF9 w roku 2018 szacowanie utraty wartości w Grupie bazuje na koncepcie „oczekiwanej straty kredytowej” (ang. Expected Credit Loss - ECL). Bezpośrednim skutkiem stosowania tego podejścia jest konieczność wyznaczania odpisów z tytułu utraty wartości, w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz uwzględnienie prognoz przyszłych warunków ekonomicznych podczas dokonywania oceny ryzyka kredytowego danej ekspozycji.

Wdrożony model utraty wartości dotyczy aktywów finansowych, klasyfikowanych zgodnie z MSSF 9 jako aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, za wyjątkiem instrumentów kapitałowych.

Zgodnie z MSSF 9 ekspozycje kredytowe klasyfikowane są do następujących kategorii:

- Koszyk 1 - ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w horyzoncie 12-tu miesięcy,
- Koszyk 2 - ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości, ze zidentyfikowanym znaczącym wzrostem ryzyka kredytowego (ang. significant increase of credit risk - SICR), dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w horyzoncie dożywotnim tj. do daty zapadalności ekspozycji,
- Koszyk 3 - ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w horyzoncie dożywotnim (do końca okresu odzysku aktywa finansowego),
- POCI (ang. purchased or originated credit impaired) - ekspozycje, które na moment początkowego ujęcia w bilansie mają rozpoznaną utratę wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w perspektywie dożywotniej.

Identyfikacja znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego (SICR)

Aktywa, w przypadku których zidentyfikowano znaczący wzrost ryzyka kredytowego w porównaniu z datą początkowego ujęcia w bilansie, są klasyfikowane do Koszyka 2. Znaczący wzrost ryzyka kredytowego jest identyfikowany na podstawie kryteriów jakościowych i ilościowych. Do kryteriów jakościowych należą:

- opóźnienie w spłacie odsetek lub kapitału dłuższe niż 30 dni,
- ekspozycje posiadające flagę forbearance ze statusem non-default,
- ratingi proceduralne, które odzwierciedlają wczesne opóźnienia w płatnościach,
- podjęcie decyzji ograniczającej ryzyko dla klientów korporacyjnych uruchomionej przez system wczesnego ostrzegania (ang. Early Warning System),
- zdarzenia związane ze wzrostem ryzyka kredytowego, tzw. miękkie oznaki utraty wartości (ang. Soft Signs of Impairment) zidentyfikowane podczas indywidualnej analizy znaczących klientów.

Kryterium ilościowe polega na porównaniu wartości Lifetime PD ustalonej na datę początkowego rozpoznania ekspozycji w bilansie z wartością PD Lifetime ustaloną na bieżący dzień sprawozdawczy. Jeżeli empirycznie ustalony próg względnej zmiany Lifetime PD jest przekroczony, wówczas ekspozycja jest automatycznie klasyfikowana do Koszyka 2. Analiza ilościowa nie uwzględnia ekspozycji analizowanych indywidualnie.

Szacowanie utraty wartości w trybie analizy indywidualnej

Analiza indywidualna obejmuje ekspozycje klientów uznanych przez Grupę za indywidualnie istotnych. Grupa zdefiniowała kryteria istotności, które zapewniają, że analiza indywidualna obejmuje co najmniej 50% korporacyjnego portfela biznesowego Grupy oraz 80% portfela zarządzanego przez jednostki odpowiedzialne za windykację i restrukturyzację należności gospodarczych.

Główne elementy procesu analizy indywidualnej:

- (1) Identyfikacja tzw. miękkich przesłanek utraty wartości stanowiących jedno z kryteriów jakościowych wykorzystywanych przy identyfikacji znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego (SICR);

Proces ten obejmuje największych klientów korporacyjnych, których sytuacja finansowo-ekonomiczna jest analizowana kwartalnie w oparciu o m.in.: najnowsze sprawozdanie finansowe, zdarzenia związane z działalnością firmy, informacje dotyczące podmiotów powiązanych, sygnały odnoszące się do otoczenia gospodarczego, oczekiwania co do przyszłych zmian oraz inne czynniki. Został zdefiniowany katalog tzw. "miękkich przesłanek utraty wartości", których identyfikacja oznacza znaczący wzrost ryzyka kredytowego (SICR) oraz implikuje klasyfikację wszystkich ekspozycji badanego klienta do Koszyka 2.

(2) Identyfikacja przesłanek utraty wartości;

Grupa zdefiniowała przesłanki utraty wartości w ramach analizy indywidualnej dostosowując je do profilu swojej działalności. Katalog przesłanek stanowi część definicji niewykonania zobowiązania (default) i zawiera między innymi następujące elementy:

- Sytuacja ekonomiczno-finansowa wskazująca na znaczące trudności klienta,
- Naruszenie kluczowych warunków umowy, np. istotne opóźnienia w spłacie kapitału lub odsetek,
- Stwierdzenie nierzetelności klienta w przekazywaniu informacji o jego sytuacji ekonomiczno-finansowej,
- Trwały brak możliwości nawiązania kontaktu z klientem w przypadku naruszenia warunków umowy,
- Wysokie prawdopodobieństwa upadłości lub innej niekorzystnej dla instytucji finansującej reorganizacji działalności gospodarczej podmiotu,
- Ogłoszenia upadłości lub otwarcia postępowania naprawczego wobec klienta,
- Udzielenie klientowi udogodnień w warunkach finansowania, wynikających z trudności finansowych tego klienta (restrukturyzacja).

Regulacja wewnętrzna zawiera doprecyzowanie wyżej wymienionych przesłanek poprzez wskazanie konkretnych odpowiadających im przypadków i sytuacji, w szczególności w odniesieniu do przesłanek wynikających z znaczących trudności finansowych klienta, naruszenia krytycznych warunków umowy oraz wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub innej reorganizacji przedsiębiorstwa.

(3) Podejście scenariuszowe przy kalkulacji odpisów aktualizujących dla klientów analizowanych indywidualnie;

W przypadki zidentyfikowania co najmniej jednej z przesłanek utraty wartości, wszystkie ekspozycje danego klienta zostają zaklasyfikowane do Koszyka 3, a następnie przeprowadzana jest szczegółowa analiza prognozowanych przepływów pieniężnych. Od momentu wprowadzenia MSSF 9 Grupa stosuje podejście scenariuszowe. Oznacza to, że analityk powinien zdefiniować co najmniej dwa scenariusze odzysków, które odzwierciedlają zatwierdzone strategie dochodzenia należności: główną oraz alternatywną wraz z przypisanymi prawdopodobieństwami realizacji. Scenariusze mogą być oparte na strategii restrukturyzacji lub windykacji, stosowane są również rozwiązania mieszane. Cały proces analizy indywidualnej jest wspierany przez dedykowane narzędzie Case-By-Case Tool, szczególnie przydatne podczas kalkulacji kwoty utraty wartości uwzględniającej opisane podejście scenariuszowe.

Każdy scenariusz zawiera dwa podstawowe źródła odzysków: bezpośrednie przepływy pieniężne od klientów i kwoty odzyskiwane z zabezpieczeń.

(4) Szacowanie przyszłych przepływów od klientów (z harmonogramu);

Istotnym elementem procesu kalkulacji utraty wartości jest szacowanie prawdopodobieństwa przepływów zawartych w harmonogramie odnoszącym się do pozycji: kapitał, odsetki oraz inne przepływy. Prawdopodobieństwo realizacji przepływów zawartych w harmonogramie wynika z przeprowadzonej oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta (wskazanie źródeł potencjalnych spłat) oraz musi być uzasadnione i oszacowane w oparciu o aktualną dokumentację i szeroko rozumianą wiedzę o jego sytuacji z uwzględnieniem projekcji finansowych. Informacje te są gromadzone przez analityka przed przystąpieniem do analizy zgodnie z wytycznymi określonymi w odpowiednich regulacjach Grupy.

W przypadku szacowania prawdopodobieństwa przepływów dla klientów znajdujących się w portfolio zarządzanym przez departamenty zajmujące się dochodzeniem należności, analitycy uwzględniają indywidualny charakter każdej transakcji zwracając uwagę między innymi na następujące elementy mogące wpłynąć na wielkość oczekiwanych przepływów pieniężnych:

- przyjętą przez Grupę strategię działania wobec klienta,
- wyniki negocjacji z klientem i jego postawę tj. chęć uregulowania zaległości,
- poprawę/pogorszenie się jego sytuacji ekonomiczno-finansowej.

Grupa stosuje również sformalizowane zasady ustalania i uzasadniania wysokości prawdopodobieństwa realizacji oraz kwoty wypłaconych przez Bank środków z tytułu udzielonych pozabilansowych ekspozycji kredytowych takich jak gwarancje, poręczenia i akredytywy.

(5) Określenie wartości godziwej zabezpieczenia, oczekiwanej daty sprzedaży oraz oszacowanie oczekiwanych wpływów ze sprzedaży zabezpieczenia z uwzględnieniem kosztów procesu windykacyjnego;

Uwzględnienie w analizie indywidualnej przepływów z tytułu realizacji zabezpieczenia musi być poprzedzone analizą realności jego upłynnienia i oszacowania wartości godziwej z uwzględnieniem kosztów windykacyjnych.

W celu zapewnienia obiektywnych zasad ustalania odzysków z zabezpieczeń Grupa opracowała wytyczne dla segmentu korporacyjnego w zakresie rekomendowanych parametrów stopy odzysku i okresu odzysku dla wybranych grup zabezpieczeń. Biorąc pod uwagę umiejscowienie ekspozycji w strukturze Grupy (portfel biznesowy, portfel restrukturyzacyjno-windykacyjny) oraz rodzaj ekspozycji (kredyt, leasing) określono odrębne zasady dla poszczególnych rodzajów portfeli: biznesowego, restrukturyzacyjno-windykacyjnego oraz leasingowego. Rekomendowane stopy odzysku i okres odzysku z zabezpieczeń podlegają weryfikacji w okresach rocznych.

Analiza kolektywna portfela kredytowego

Analizie kolektywnej podlegają następujące grupy ekspozycji kredytowych:

- Ekspozycje nieistotne indywidualnie;
- Ekspozycje istotne indywidualnie, w przypadku których nie została rozpoznana utrata wartości w wyniku analizy indywidualnej.

Dla celów analizy kolektywnej Grupa zdefiniowała portfele homogeniczne, składające się z ekspozycji o podobnym profilu ryzyka kredytowego. Portfele te zostały utworzone na podstawie segmentacji na linie biznesowe, typy produktów kredytowych, liczbę dni opóźnienia, typy zabezpieczenia itp. Podział na portfele homogeniczne jest okresowo weryfikowany z punktu widzenia ich jednorodności.

Oczekiwana strata kredytowa w analizie kolektywnej obliczana jest przy użyciu parametrów: PD (ang. Probability of Default) - prawdopodobieństwo defaultu, EAD (ang. Exposure at Default) - wartość ekspozycji na moment wystąpienia defaultu oraz LGD (ang. Loss Given Default) - strata w przypadku wystąpienia defaultu, które są wynikiem następujących modeli:

- Model PD bazuje na empirycznych danych, dotyczących 12-miesięcznych współczynników niewykonania zobowiązania (ang. Default Rate), które są wykorzystywane do szacowania wartości PD w horyzoncie dożywotnim (Lifetime), przy użyciu odpowiednich metod statystycznych i ekonometrycznych. Segmentacja na poziomie klienta przyjęta do tego celu, jest zgodna z segmentacją stosowaną do celów wyznaczania wymogów kapitałowych. Dodatkowo do obliczania wartości PD, Bank wykorzystuje informacje o ratingach z wewnętrznych modeli ratingowych.
- Modele LGD dla portfela detalicznego wykorzystywane przez Grupę w procesie wyznaczania wymogów kapitałowych, zostały dostosowane do wymogów MSSF 9 w zakresie szacowania utraty wartości. Główne komponenty tych modeli to prawdopodobieństwo uzdrowienia (ang. probability of cure) i stopa odzysku (ang. recovery rate) oszacowane na podstawie zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Adaptacja do potrzeb MSSF 9 objęła między innymi wyłączenie narzutów konserwatywności, kosztów pośrednich i korekty z tytułu spowolnienia gospodarczego. W przypadku portfela korporacyjnego opracowano całkowicie nowy model LGD, który w pełni spełnia wymagania nowego standardu. Model oparty jest na komponencie parametryzującym odzyski z kluczowych typów zabezpieczeń oraz komponencie określającym stopę odzysku dla niezabezpieczonej części ekspozycji. Wszystkie parametry wyznaczono bazując na danych historycznych, z uwzględnieniem zdyskontowanych przepływów pieniężnych, uzyskanych przez Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych.
- Model EAD wykorzystywany w Grupie, uwzględnia kalkulację następujących parametrów: średniej stopy wykorzystania limitu (LU), współczynnika konwersji kredytowej (CCF), współczynnika przedpłat oraz behawioralnego czasu życia. Segmentacja bazuje na typie klienta (detaliczny, korporacyjny, leasing) i produktu (z harmonogramem / bez harmonogramu).

Wyniki modeli wykorzystywanych w analizie kolektywnej poddawane są okresowej weryfikacji historycznej. Parametry oraz modele objęte są również procesem zarządzania modelami, uregulowanym w dokumencie „Zasady zarządzania modelami ryzyka kredytowego”, w ramach którego określone są między innymi zasady tworzenia, zatwierdzania, monitoringu i walidacji, oraz weryfikacji historycznej modeli.

Uwzględnienie prognoz makroekonomicznych w modelach szacowania utraty wartości

W procesie kalkulacji oczekiwanej straty kredytowej, Grupa wykorzystuje informację o przyszłych zdarzeniach makroekonomicznych (ang. Forward Looking Information - FLI), zarówno w estymacji PD, LGD, EAD, jak i w procesie identyfikacji znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego (SICR) oraz alokacji ekspozycji do Koszyka 2 (logika transferu). Biuro Analiz Makroekonomicznych przygotowuje trzy scenariusze makroekonomiczne (bazowy, optymistyczny i pesymistyczny) i określa prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Prognozy przekładają się pośrednio i bezpośrednio na wartości oszacowanych parametrów oraz ekspozycji, a ich wpływ różni się w zależności od modelu, typu produktu, klasy ratingowej itp. Grupa wykorzystuje wyłącznie prognozy przygotowywane wewnątrz. Prognozy są dostarczane co kwartał w trzyletnim horyzoncie czasowym.

Podobnie jak w przypadku jakichkolwiek prognoz makroekonomicznych, zarówno prognozy jak i oszacowane prawdopodobieństwa obarczone są w dużym stopniu niepewnością, w związku z czym rzeczywiste wyniki mogą znacznie różnić się od tych przewidywanych.

Założenia dotyczące zmiennych makroekonomicznych

Kluczowe założenia przyjęte na potrzeby szacowania ECL na dzień 31 grudnia 2019 r. przedstawiono poniżej.

Zmienna makroekonomiczna	Scenariusz	2020	2021	2022
Produkt Krajowy Brutto	Bazowy	103.9	103.5	103.2
	Optymistyczny	104.7	104.0	103.6
	Łagodna recesja	102.4	102.4	102.7
Sprzedaż Detaliczna	Bazowy	106.6	105.4	104.5
	Optymistyczny	106.7	105.0	104.6
	Łagodna recesja	105.1	104.6	105.6
Stopa Bezrobocia	Bazowy	5.1	5.2	5.4
	Optymistyczny	4.6	4.4	4.6
	Łagodna recesja	5.9	7.3	7.9

Wagi przypisane do każdego ze scenariuszy makroekonomicznych na dzień 31 grudnia 2019 r. kształtowały się następująco:

	Bazowy	Optymistyczny	Łagodna recesja
Zastosowana waga	70%	15%	15%

Wrażliwość ECL na scenariusze makroekonomiczne

W celu oceny wrażliwości ECL na przyszłe warunki makroekonomiczne, Grupa wyznaczyła nieważoną wartość ECL oddzielnie dla każdego ze stosowanych scenariuszy. Wpływ aplikacji każdego scenariusza z osobna na ECL nie przekracza 1,5%.

Odwrócenie strat z tytułu utraty wartości

Regulacje wewnętrzne definiują szczegółowo zasady odwracania strat z tytułu utraty wartości. Co do zasady odwrócenie straty i rozwiązanie odpisu aktualizującego jest możliwe w przypadku ustania przestanków utraty wartości, w tym spłaty zaległości lub wyłączenia z portfela windykacyjnego (rekłasyfikacja do kategorii bez utraty wartości), bądź też w przypadku sprzedaży wierzytelności. Rekłasyfikacja do kategorii bez utraty wartości w przypadku ekspozycji podlegających restrukturyzacji jest możliwa tylko wówczas, jeśli klient przejdzie pomyślnie zdefiniowany okres „kwarantanny”, w którym nie wykaże opóźnień w spłacie kapitału lub odsetek powyżej 30 dni. Okres kwarantanny może rozpocząć się jedynie po upływie okresu zawieszenia/obniżenia spłat (tzw. Grace period) - jeśli takie udogodnienie zostało przyznane na skutek restrukturyzacji.

Powyższe nie dotyczy korporacyjnego portfela restrukturyzacyjno-windykacyjnego, dla którego zdefiniowano odrębne warunki przeniesienia do kategorii bez utraty wartości.

Ponadto dla transakcji leasingowych okres kwarantanny równa się czasowi przebywania w portfelu restrukturyzacyjnym plus dodatkowo zdefiniowany okres. W czasie jego trwania, opóźnienia w spłatach również nie mogą przekraczać 30 dni.

Sprzedaż należności

W roku 2019 w Banku miała miejsce nieistotna materialnie sprzedaż korporacyjnych ekspozycji kredytowych, klasyfikowanych jako z utratą wartości, w śladowej łącznej kwocie bilansowej 0,2 mln PLN.

(3d) Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

	31.12.2019	31.12.2018
Ekspozycje narażone na ryzyko kredytowe związane z aktywami bilansowymi:	93 862 749	77 023 940
Depozyty, kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	784 277	731 252
Kredyty i pożyczki dla klientów:	69 754 938	52 711 680
Obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:	1 498 195	1 250 525
Kredyty dla klientów indywidualnych	1 479 645	1 232 494
Należności z tytułu kart płatniczych	839 023	759 280
Kredyty na rachunku bieżącym	640 622	473 214
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym i dla sektora publicznego	18 550	18 031
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu:	68 256 743	51 461 155
Kredyty dla klientów indywidualnych	49 658 283	34 015 349
Należności z tytułu kart płatniczych	94530	525
Kredyty gotówkowe i inne kredyty dla klientów indywidualnych	13 490 573	6 208 042
Kredyty hipoteczne	36 073 180	27 806 782
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	18 406 390	17 227 563
Kredyty udzielone podmiotom publicznym	192 070	218 243
Finansowe instrumenty pochodne oraz korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	155 644	226 873
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	874 033	693 242
Dłużne papiery wartościowe obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	103 001	43 187
Dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21 840 521	22 104 639
Umowy z przyrzeczeniem odkupu	205 439	250 284
Pozostałe aktywa finansowe	144 896	262 783
Ryzyko kredytowe związane z pozycjami pozabilansowymi:	11 629 618	9 855 664
Gwarancje finansowe	1 746 565	1 431 850
Zobowiązania kredytowe	9 883 053	8 423 814

Powyższa tabela przedstawia strukturę ekspozycji na ryzyko kredytowe Grupy na dzień 31 grudnia 2019 r. oraz 31 grudnia 2018 r., bez uwzględnienia instrumentów ograniczających ryzyko. Dla aktywów bilansowych ekspozycje prezentowane powyżej oparte są na kwotach netto przedstawionych w bilansie.

Kredyty i pożyczki dla klientów obowiązkowo wyceniane wg wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	31.12.2019	31.12.2018
Obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: *	1 498 195	1 250 525
Klienci korporacyjni	18 633	17 944
Klienci indywidualni	1 479 446	1 232 494
Sektor publiczny	116	87
* Powyższe dane obejmują korektę wartości godziwej w wysokości:	(84 519)	(72 943)

Jakość kredytowa aktywów finansowych

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2019 r.	Koszyk 1 (12-miesięczna strata)	Koszyk 2 (strata dożywotnia)	Koszyk 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Ekspozycje bilansowe narażone na ryzyko kredytowe	87 657 141	3 165 964	2 731 074	524 096	94 078 275
Odpis bilansowy	274 149	190 214	1 451 981	45 273	1 961 617
Kredyty i pożyczki dla banków (rating zewnętrzny Fitch: od BBB do AAA; Moody's: od B3 do Aaa; S&P: od B+ do AAA)	784 277				784 277
Kredyty i pożyczki dla klientów indywidualnych (zgodnie z Master Skalą)	46 875 172	1 745 489	1 872 618	523 995	51 017 274
▪ 1-3 Najwyższa jakość	21 510 529	23 537	0	19	21 534 085
▪ 4-6 Dobra jakość	7 487 520	174 680	0	13	7 662 213
▪ 7-9 Średnia jakość	5 169 919	300 442	0	15	5 470 376
▪ 10-12 Niska jakość	1 357 717	510 268	0	0	1 867 985
▪ 13-14 Pod obserwacją	37 165	718 784	0	8 812	764 761
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	1 872 366	471 455	2 343 821
▪ Bez ratingu*	11 312 322	17 778	252	43 681	11 374 033
Utrata wartości	138 784	155 913	1 019 043	45 250	1 358 990
Kredyty i pożyczki dla klientów korporacyjnych (zgodnie z Master Skalą)	8 426 328	595 386	533 560	101	9 555 375
▪ 1-3 Najwyższa jakość	27 493	438	0	0	27 931
▪ 4-6 Dobra jakość	1 238 059	85 778	0	0	1 323 837
▪ 7-9 Średnia jakość	4 497 605	141 706	0	0	4 639 311
▪ 10-12 Niska jakość	1 553 721	298 173	0	0	1 851 894
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	23 238	0	0	23 238
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	533 560	101	533 661
▪ Bez ratingu*	1 109 450	46 053	0	0	1 155 503
Utrata wartości	92 416	16 686	273 326	23	382 451
Kredyty i pożyczki dla sektora publicznego (zgodnie z Master Skalą)	134 816	0	0	0	134 816
▪ 1-3 Najwyższa jakość	0	0	0	0	0
▪ 4-6 Dobra jakość	0	0	0	0	0
▪ 7-9 Średnia jakość	0	0	0	0	0
▪ 10-12 Niska jakość	0	0	0	0	0
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	0	0	0
▪ Bez ratingu *	134 816	0	0	0	134 816
Utrata wartości	132	0	0	0	132
Faktoring (zgodnie z Master Skalą)	2 494 084	146 227	43 979	0	2 684 290
▪ 1-3 Najwyższa jakość	320	0	0	0	320
▪ 4-6 Dobra jakość	685 415	482	0	0	685 896
▪ 7-9 Średnia jakość	870 636	82 935	0	0	953 571
▪ 10-12 Niska jakość	885 919	62 350	0	0	948 270
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	43 979	0	43 979
▪ Bez ratingu*	51 793	460	0	0	52 253
Utrata wartości	26 965	2 950	23 241	0	53 156

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2019 r.	Koszyk 1 (12-miesięczna strata)	Koszyk 2 (strata dożywotnia)	Koszyk 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Leasing (zgodnie z Master Skalą):	5 866 826	678 862	280 917	0	6 826 605
▪ 1-3 Najwyższa jakość	53 585	429	0	0	54 014
▪ 4-6 Dobra jakość	393 929	27 243	0	0	421 173
▪ 7-9 Średnia jakość	1 424 800	100 252	0	0	1 525 052
▪ 10-12 Niska jakość	468 957	129 859	0	0	598 816
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	1 123	0	0	1 123
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	266 521	0	266 521
▪ Bez ratingu*	3 525 555	419 956	14 396	0	3 959 906
Utrata wartości	15 852	14 665	136 371	0	166 888
Instrumenty pochodne i zabezpieczenia wartości godziwej (zgodnie z Master Skalą):	155 644	0	0	0	155 644
▪ 1-3 Najwyższa jakość	5 767				5 767
▪ 4-6 Dobra jakość	20 407				20 407
▪ 7-9 Średnia jakość	8 216				8 216
▪ 10-12 Niska jakość	11 602				11 602
▪ 13-14 Pod obserwacją	0				0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	10				10
▪ Bez ratingu*	65 680				65 680
▪ Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	803				803
▪ Wycena przyszłych płatności walutowych	0				0
▪ Instrumenty pochodne zabezpieczające	43 159				43 159
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (Obligacje Skarbu Państwa**	874 033				874 033
Inwestycyjne papiery dłużne (Skarb Państwa**, Bank Centralny**, obligacje samorządowe , Europejski Bank Inwestycyjny)	21 840 522				21 840 522
Należności z tytułu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	205 439				205 439

* grupa klientów bez ratingu wewnętrznego zawiera między innymi ekspozycje związane z kredytami dla jednostek samorządu terytorialnego oraz projektami inwestycyjnymi i niektórymi klientami leasingowymi;
** rating dla Polski w 2018r. A- (S&P), A2 (Moody's), A- (Fitch)

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2018 r.	Koszyk 1 (12-miesięczna strata)	Koszyk 2 (strata dożywotnia)	Koszyk 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Ekspozycje bilansowe narażone na ryzyko kredytowe	71 474 402	3 097 748	2 388 484	15 410	76 976 045
Odpis bilansowy	232 576	184 451	1 343 418	(1 576)	1 758 868
Kredyty i pożyczki dla banków (rating zewnętrzny Fitch: od BBB do AAA; Moody's: od B3 do Aaa; S&P: od B+ do AAA)	731 268				731 268
Kredyty i pożyczki dla klientów indywidualnych (zgodnie z Master Skalą)	31 901 909	1 581 911	1 597 129	15 410	35 096 359
▪ 1-3 Najwyższa jakość	18 986 783	9 988	0	0	18 996 771
▪ 4-6 Dobra jakość	6 422 656	171 289	0	4	6 593 948
▪ 7-9 Średnia jakość	5 192 651	282 731	0	8	5 475 390
▪ 10-12 Niska jakość	1 031 929	358 918	0	10	1 390 857
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	758 795	0	67	758 863
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	1 597 129	15 321	1 612 450
▪ Bez ratingu*	267 891	189	0	0	268 080
Utrata wartości	73 640	121 530	887 106	(1 576)	1 080 700
Kredyty i pożyczki dla klientów korporacyjnych (zgodnie z Master Skalą)	7 515 196	784 615	507 031	0	8 806 842
▪ 1-3 Najwyższa jakość	28 835	0	0	0	28 835
▪ 4-6 Dobra jakość	1 598 962	39 852	0	0	1 638 814
▪ 7-9 Średnia jakość	3 587 730	293 248	0	0	3 880 978
▪ 10-12 Niska jakość	1 426 388	403 382	0	0	1 829 770

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2018 r.	Koszyk 1 (12-miesięczna strata)	Koszyk 2 (strata dożywotnia)	Koszyk 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	14 103	0	0	14 103
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	506 770	0	506 770
▪ Bez ratingu*	873 281	34 029	261	0	907 572
Utrata wartości	97 889	31 829	313 879	0	443 596
Kredyty i pożyczki dla sektora publicznego (zgodnie z Master Skalą)	198 803	1 937	0	0	200 741
▪ 1-3 Najwyższa jakość	0	0	0	0	0
▪ 4-6 Dobra jakość	0	0	0	0	0
▪ 7-9 Średnia jakość	0	0	0	0	0
▪ 10-12 Niska jakość	0	0	0	0	0
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	498	0	0	498
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	0	0	0
▪ Bez ratingu *	198 803	1 439	0	0	200 242
Utrata wartości	241	3	0	0	244
Factoring (zgodnie z Master Skalą)	2 398 100	181 186	31 167	0	2 610 453
▪ 1-3 Najwyższa jakość	0	0	0	0	0
▪ 4-6 Dobra jakość	580 470	71	0	0	580 541
▪ 7-9 Średnia jakość	1 252 918	40 992	0	0	1 293 909
▪ 10-12 Niska jakość	275 181	138 594	0	0	413 775
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	31 167	0	31 167
▪ Bez ratingu*	289 531	1 529	0	0	291 060
Utrata wartości	27 193	7 384	27 500	0	62 077
Leasing (zgodnie z Master Skalą):	5 704 373	548 098	253 157	0	6 505 628
▪ 1-3 Najwyższa jakość	6 289	0	0	0	6 289
▪ 4-6 Dobra jakość	521 028	32 578	0	0	553 606
▪ 7-9 Średnia jakość	1 295 470	43 337	0	0	1 338 807
▪ 10-12 Niska jakość	400 597	172 927	0	0	573 524
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	1 358	0	0	1 358
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	238 775	0	238 775
▪ Bez ratingu*	3 480 988	297 898	14 382	0	3 793 268
Utrata wartości	33 613	23 704	114 933	0	172 250
Instrumenty pochodne i zabezpieczenia wartości godziwej (zgodnie z Master Skalą):	226 873	0	0	0	226 873
▪ 1-3 Najwyższa jakość	25 516				25 516
▪ 4-6 Dobra jakość	38 235				38 235
▪ 7-9 Średnia jakość	4 399				4 399
▪ 10-12 Niska jakość	27 455				27 455
▪ 13-14 Pod obserwacją	0				0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0				0
▪ Bez ratingu*	1 474				1 474
▪ Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	4 293				4 293
▪ Wycena przyszłych płatności walutowych	0				0
▪ Instrumenty pochodne zabezpieczające	125 501				125 501
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (Obligacje Skarbu Państwa**	693 242				693 242
Inwestycyjne papiery dłużne (Skarb Państwa**, Bank Centralny**, obligacje samorządowe , Europejski Bank Inwestycyjny)	22 104 639				22 104 639
Należności z tytułu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	0				0

* grupa klientów bez ratingu wewnętrznego zawiera między innymi ekspozycje związane z kredytami dla jednostek samorządu terytorialnego oraz projektami inwestycyjnymi i niektórymi klientami leasingowymi;
** rating dla Polski w 2018r. A- (S&P), A2 (Moody's), A- (Fitch)

(3e) Kredyty i pożyczki

Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości

Kwota brutto kredytów i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości w podziale na segmenty klientów przedstawia się następująco:

Zaangażowanie brutto, w tys. PLN	31.12.2019				Suma
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaiczne		
Wg rodzaju analizy					
Analiza indywidualna	611 286	218 359	2 986	0	832 631
Analiza kolektywna	247 271	706 779	1 415 953	0	2 370 003
Suma	858 557	925 138	1 418 939	0	3 202 634
Zaangażowanie brutto, w tys. PLN	31.12.2018				Suma
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaiczne		
Wg rodzaju analizy					
Analiza indywidualna	541 425	211 092	2 433	0	754 950
Analiza kolektywna	250 011	585 885	813 048	0	1 648 944
Suma	791 436	796 977	815 481	0	2 403 894

Kredyty i pożyczki objęte analizą indywidualną

Kwantyfikacja wartości portfela objętego analizą indywidualną oraz wartości utworzonych odpisów w podziale na należności (i odpowiednio odpisy) z rozpoznaną utratą wartości została przedstawiona w notach finansowych.

Tabele poniżej prezentują strukturę portfela objętego analizą indywidualną z rozpoznaną utratą wartości.

Analiza indywidualna, kredyty i pożyczki udzielone klientom - wg walut

	31.12.2019			31.12.2018		
	Kwota w tys. PLN	Udział %	Pokrycie odpisami aktualizującymi	Kwota w tys. PLN	Udział %	Pokrycie odpisami aktualizującymi
PLN	622 273	74,7%	47,7%	580 470	76,9%	57,6%
CHF	136 680	16,4%	21,9%	128 734	17,1%	22,6%
EUR	71 602	8,6%	29,8%	44 874	5,9%	41,2%
USD	2 076	0,3%	5,1%	872	0,1%	20,5%
Suma (utrata wartości)	832 631	100,0%	41,8%	754 950	100,0%	50,6%

Analiza indywidualna, kredyty i pożyczki udzielone klientom - wg stopnia pokrycia odpisami aktualizującymi

	31.12.2019		31.12.2018	
	Kwota w tys. PLN	Udział %	Kwota w tys. PLN	Udział %
do 20%	312 450	37,5%	222 534	29,5%
Powyżej 20% do 40%	126 822	15,3%	106 059	14,0%
Powyżej 40% do 60%	121 726	14,6%	123 934	16,4%
Powyżej 60% do 80%	96 698	11,6%	72 446	9,6%
Powyżej 80%	174 935	21,0%	229 977	30,5%
Suma (utrata wartości)	832 631	100,0%	754 950	100,0%

Należy zauważyć, że zmniejszenie pokrycia rezerwami na utratę wartości w okresie od 2018 do 2019 było spowodowane nabyciem i konsolidacją portfela Euro Banku w wartości godziwej (wartości netto), co automatycznie zmniejsza to pokrycie, ponieważ kredyty wykazywane są według wartości księgowej netto.

Na koniec 2019 roku finansowy efekt ustanowionych zabezpieczeń wykorzystanych dla należności z rozpoznaną utratą wartości Grupy w analizie indywidualnej (Case by Case) wyniósł 371,6 mln zł (na koniec 2018 r. odpowiednio 291,4 mln zł). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych rezerw przypisanych do tego portfela byłby wyższy, gdyby przy szacowaniu odpisu w analizie indywidualnej nie zostały uwzględnione przepływy z zabezpieczeń.

Kredyty i pożyczki restrukturyzowane

Restrukturyzacja należności jest prowadzona przez specjalnie do tego celu powołane jednostki (oddzielnie dla należności gospodarczych i detalicznych).

Restrukturyzacja zarówno należności gospodarczych, jak i detalicznych ma na celu wykonanie efektywnych działań wobec klientów mających doprowadzić do minimalizacji strat i możliwie szybkiego ograniczenia ryzyk ponoszonych przez Grupę w związku z zawartymi z klientem transakcjami, z których wynikają należności lub zobowiązania pozabilansowe Grupy.

Restrukturyzacja prowadzona jest wobec należności włączonych na podstawie ustalonych w Grupie zasad do portfeli restrukturyzacyjno-windykacyjnych i obejmuje ustalenie nowych, akceptowalnych przez Grupę warunków transakcji (w tym w szczególności zasad ich spłaty i zabezpieczenia oraz ewentualnego uzyskania dodatkowych zabezpieczeń).

Dochodzenie należności detalicznych jest procesem w pełni scentralizowanym, realizowanym w dwóch etapach:

- postępowanie monitujące - realizowany przez Departament Bankowości Bezpośredniej,
- postępowanie restrukturyzacyjno-egzekucyjne - realizowany przez Departament Dochodzenia Należności Detalicznych.

Proces wykonywany przez Departament Bankowości Bezpośredniej dotyczy działań polegających na bezpośrednim, telefonicznym kontakcie z klientem i uzyskaniem spłaty wymagalnych należności względem Grupy. W sytuacji braku spłaty zadłużenia lub zgłoszenia przez klienta chęci restrukturyzacji zadłużenia dalsze prowadzenie sprawy odbywa się przez Departament Dochodzenia Należności Detalicznych i obejmuje wszelkie działania restrukturyzacyjne oraz windykacyjne.

Dochodzenie należności jest wspierane przez wyspecjalizowany system informatyczny działający na pełnym portfelu klienta, w pełni zautomatyzowany w fazie monitorowania portfela, jak i wspomagający czynności w późniejszej fazie restrukturyzacji i windykacji. Integralną częścią systemu jest behawioralny model scoringowy, wykorzystywany na etapie postępowania monitującego. System ten jest wykorzystywany w zarządzaniu procesem dochodzenia należności detalicznych w stosunku do wszystkich segmentów klienta.

Model scoringowy bazuje w swoich wewnętrznych obliczeniach między innymi na: segmencie biznesowym klienta, rodzaju produktu obciążonego ryzykiem kredytowym (szczególnie dotyczy to produktów hipotecznych) oraz historii współpracy z klientem w ramach poprzednich działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych. Opóźnione należności klientów detalicznych trafiają do systemu informatycznego automatycznie 4 dnia od daty powstania należności wymagalnej.

Proces restrukturyzacji i windykacji należności gospodarczych (tj. należności lub zobowiązań pozabilansowych związanych z zawartymi transakcjami z klientami korporacyjnymi i SME) jest scentralizowany i realizowany przez Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych. Dochodzenie należności gospodarczych ma na celu maksymalizację odzysku i ograniczenie ryzyka ponoszonego przez Grupę w jak najkrótszym czasie poprzez realizację przyjętej strategii działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w stosunku do:

- klienta,
- należności gospodarczych,
- zabezpieczeń ich spłaty.

Działania realizowane w ramach ww. strategii obejmują m.in.: ustalanie warunków finansowania Klientów, warunków restrukturyzacji należności gospodarczych (w tym w ramach postępowań restrukturyzacyjnych), w tym zasad ich spłaty oraz zabezpieczeń, uzyskiwanie nowych, wartościowych i płynnych zabezpieczeń, doprowadzania do spłaty polubownej, realizację windykacji (w tym komorniczej) należności wymagalnych, w tym z posiadanych zabezpieczeń, działania w procesach upadłościowych dłużników, prowadzenie wymaganych działań sądowych.

Dla zarządzania procesem restrukturyzacji i windykacji należności gospodarczych Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych stosuje aplikacje wspierające proces zarządzania i decyzyjny oraz monitorowania, które szybko dostarczają podstawowych informacji na temat należności, zabezpieczenia, zastosowanego podejścia oraz podstawowych działań i terminów.

Wszystkie zrestrukturyzowane ekspozycje są klasyfikowane do Koszyka 3 bezpośrednio po podpisaniu odpowiedniego aneksu/ugody. Takie ekspozycje mogą zostać uzdrowione, gdy spełnią wewnętrznie określone zasady kwarantanny. Zrestrukturyzowane ekspozycje, które zostały uzdrowione są klasyfikowane do Koszyka 2 na okres co najmniej 2 lat po uzdrowieniu, zgodnie ze standardami technicznymi EBA dla ekspozycji ze statusem forbearance.

Poniższa tabela pokazuje portfel kredytów z rozpoznaną utratą wartości zarządzany przez jednostki organizacyjne Grupy zajmujące się restrukturyzacją należności.

Zaangażowanie brutto w tys. PLN	31.12.2019	31.12.2018
Kredyty i pożyczki udzielone klientom indywidualnym	1 029 338	832 975
Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym	248 895	246 542
Razem	1 278 233	1 079 517

(3f) Przewłaszczone zabezpieczenia

W 2019 r. nie dokonywano istotnych bezpośrednich przejęć przez Bank i sprzedaży środków trwałych stanowiących zabezpieczenie kredytu. Powyższa sytuacja powodowana jest realizacją innych, bardziej efektywnych ścieżek zaspokajania z zastawów lub przewłaszczeń (czasowo i kwotowo przy ograniczeniu kosztów), tj. doprowadzania do sprzedaży przedmiotu zastawu lub przewłaszczenia bezpośrednio przez dawkę zabezpieczenia pod nadzorem Banku i z przeznaczeniem całości tak uzyskanych środków na spłatę. Odmianą takiego działania jest zawieranie porozumień z syndykami w upadłości na podstawie, których syndyk za uzgodnioną opłatą zabezpiecza i przechowuje przedmioty zastawione lub przewłaszczone oraz w porozumieniu z Bankiem dokonuje ich oferowania i sprzedaży (w tym w ramach sprzedaży zorganizowanych części lub całego przedsiębiorstwa dłużnika) - i tak uzyskane środki przekazywane są bezpośrednio na spłatę należności Banku (zaspokojenie z zabezpieczenia w ww. sposób realizowane jest bez etapu przejęcia przewłaszczonych rzeczy do bilansu Banku na „Aktywa trwale do zbycia”).

Jednocześnie spółka zależna od Banku - Millennium Leasing, dokonuje przejęcia środków trwałych będących przedmiotem leasingu i prowadzi aktywne działania w celu ich zbycia. Dane o wartości tych aktywów i ich zmianach w okresie sprawozdawczym przedstawione są w **nocie (29) „Aktywa trwale do zbycia”** skonsolidowanego bilansu Grupy.

(3g) Polityka w zakresie spisywania należności

Ekspozycje kredytowe, dla których Grupa nie oczekuje wystąpienia żadnych przepływów pieniężnych do odzyskania i dla których utworzony został odpis z tytułu utraty wartości lub korekta wartości godziwej dla wierzytelności pochodzących z zapadłych terminowych operacji finansowych, które łącznie pokrywają w całości należność pozostałą do spłaty, są spisywane z bilansu w ciężar odpisu aktualizującego i przenoszone do ewidencji pozabilansowej. Przedmiotowa operacja nie powoduje umorzenia należności, tj. nie powoduje zwolnienia dłużnika z długu ani zaprzestania wymaganych prawem i uzasadnionych ekonomicznie działań prawnych i windykacyjnych celem dochodzenia spłaty.

Najczęściej Grupa spisuje należności w ciężar rezerw na utratę wartości w przypadku stwierdzenia nieściągalności należności, tj. między innymi:

- uzyskania postanowienia o bezskuteczności postępowania egzekucyjnego;
- śmierci dłużnika;
- uzyskania potwierdzenia braku szans na zaspokojenie ze środków masy upadłościowej;
- wyczerpania możliwości prowadzenia egzekucji wobec braku majątku dłużnika głównego i innych osób zobowiązanych (np. dawców zabezpieczeń).

Zaangażowanie brutto należności spisanych, w tys. PLN	2019 r.				Razem
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki udzielone bankom	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Należności spisane z umorzeniem	1 627	333	4 045	0	6 005
Należności spisane bez umorzenia	169 960	15 476	125 975	0	311 411
Razem - należności spisane	171 587	15 809	130 020	0	317 416

Zaangażowanie brutto należności spisanych, w tys. PLN	2018 r.				Razem
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki udzielone bankom	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Należności spisane z umorzeniem	1 966	1 731	3 301	0	6 998
Należności spisane bez umorzenia	103 946	31 133	191 341	0	326 420
Razem - należności spisane	105 912	32 864	194 642	0	333 418

(3h) Koncentracja ryzyk aktywów finansowych z ekspozycją na ryzyko kredytowe

Sektory gospodarki

Poniższa tabela przedstawia podział głównych kategorii ekspozycji kredytowych Grupy z rozbiciem na czynniki składowe, według kategorii klientów.

wg stanu na 31.12.2019	Pośrednictwo finansowe	Przemysł i budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny	Transport i komunikacja	Sektor publiczny	Kredyty hipoteczne	Kredyty konsumpcyjne*	Pozostałe branże	Razem
Kredyty i pożyczki dla banków	784 277	0	0	0	0	0	0	0	784 277
Kredyty i pożyczki dla klientów (koszt zamortyzowany)	383 869	6 407 050	4 961 080	2 556 469	125 864	36 571 684	14 445 592	4 766 753	70 218 361
Kredyty i pożyczki dla klientów (wartość godziwa)	322	3 873	4 886	2 153	5	0	1 479 645	7 311	1 498 195
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	28	29	0	0	874 033	0	0	153	874 243
Instrumenty wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	0	0	0	0	48 187	0	0	0	48 187
Instrumenty wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	169 610	0	0	0	0	0	0	0	169 610
Instrumenty pochodne i korekty z tytułu zabezpieczeń wartości godziwej	133 160	10 515	5 075	944	0	0	0	5 950	155 644
Lokacyjne papiery wartościowe	29 315	5 004	0	284	21 840 533	0	0	32	21 875 168
Umowy z przyrzeczeniem odkupu	205 439	0	0	0	0	0	0	0	205 439
Razem	1 706 020	6 426 471	4 971 041	2 559 850	22 888 622	36 571 684	15 925 237	4 780 199	95 829 124

* w tym: karty kredytowe, kredyty gotówkowe, kredyty w rachunku bieżącym;

wg stanu na 31.12.2018	Pośrednictwo finansowe	Przemysł i budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny	Transport i komunikacja	Sektor publiczny	Kredyty hipoteczne	Kredyty konsumpcyjne*	Pozostałe branże	Razem
Kredyty i pożyczki dla banków	731 268	0	0	0	0	0	0	0	731 268
Kredyty i pożyczki dla klientów (koszt zamortyzowany)	261 101	6 282 355	4 877 840	2 514 447	184 911	28 319 185	6 777 096	4 003 087	53 220 022
Kredyty i pożyczki dla klientów (wartość godziwa)	291	4 011	4 981	2 141	5	0	1 232 494	6 601	1 250 524
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	104	0	0	0	693 242	0	0	0	693 346
Instrumenty wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	0	0	0	0	44 904	0	0	0	44 904
Instrumenty wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	64 796	0	0	0	0	0	0	0	64 796
Instrumenty pochodne i korekty z tytułu zabezpieczeń wartości godziwej	202 012	11 212	4 175	773	0	0	0	8 701	226 873
Lokacyjne papiery wartościowe	28 968	5 004	0	287	22 104 651	0	0	32	22 138 942
Umowy z przyrzeczeniem odkupu	250 284	0	0	0	0	0	0	0	250 284
Razem	1 538 824	6 302 582	4 886 996	2 517 648	23 027 713	28 319 185	8 009 590	4 018 421	78 620 959

* w tym: karty kredytowe, kredyty gotówkowe, kredyty w rachunku bieżącym

Kredyty i pożyczki dla klientów wg sektorów gospodarki i segmentów

Biorąc pod uwagę ryzyko koncentracji w poszczególne sektory i segmenty klientów, Grupa zdefiniowała wewnętrzne limity koncentracji zgodnie z tolerancją na ryzyko, co zapewnia utrzymanie dobrze zdywersyfikowanego portfela kredytowego.

Główną pozycję w portfelu kredytowym (kredyty i pożyczki dla klientów) stanowią kredyty hipoteczne (51%) oraz kredyty gotówkowe dla osób fizycznych (19,5%). Portfel kredytów dla firm (w tym leasing) działających w różnych sektorach: przemysł i budownictwo, transport i komunikacja, handel, pośrednictwo finansowe oraz w sektorze publicznym stanowi niecałe 27% i jego szczegółową strukturę przedstawia poniższa tabela:

Nazwa branży	2019		2018	
	Ekspozycja bilansowa (mln zł)	Udział (%)	Ekspozycja bilansowa (mln zł)	Udział(%)
Kredyty dla osób fizycznych	52 580.0	73.2%	36 399.7	66.7%
Hipoteczne	36 571.7	50.9%	28 319.2	51.9%
Gotówkowe	13 969.8	19.5%	6 450.2	11.8%
Karty kredytowe i pozostałe	2 038.5	2.8%	1 630.3	3.0%
Kredyty dla przedsiębiorstw*	19 221.1	26.8%	18 143.8	33.3%
Handel i naprawy	4 966.5	6.9%	4 883.5	9.0%
Przetwórstwo przemysłowe	5 232.3	7.3%	5 170.3	9.5%
Budownictwo	1 178.9	1.6%	1 116.2	2.0%
Transport i gosp. magazynowa	2 558.8	3.6%	2 516.9	4.6%
Administracja publiczna	126.0	0.2%	184.9	0.3%
Informacja i komunikacja	842.2	1.2%	540.3	1.0%
Usługi pozostałe	1 047.9	1.5%	972.2	1.8%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	384.2	0.5%	261.6	0.5%
Obsługa nieruchomości	1 007.0	1.4%	861.3	1.6%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	696.8	1.0%	485.2	0.9%
Górnictwo	74.1	0.1%	59.8	0.1%
Dostawy wody, ścieki i odpady	144.6	0.2%	99.8	0.2%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, gaz i wodę	421.5	0.6%	463.0	0.8%
Hotele i restauracje	175.3	0.2%	168.9	0.3%
Edukacja	57.1	0.1%	77.0	0.1%
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	89.1	0.1%	100.4	0.2%
Opieka zdrowotna, pomoc społeczna	180.9	0.3%	158.3	0.3%
Kultura, rekreacja i rozrywka	37.9	0.0%	24.1	0.0%
Łącznie kredyty (brutto)	71 801.1	100.0%	54 543.5	100.0%

* w tym: Mikrobiznes o rocznych obrotach do 5 mln zł

Wskaźnik koncentracji 20 największych klientów w portfelu kredytowym Grupy (w tym grup powiązanych ze sobą podmiotów) na koniec 2019 roku wyniósł 5,9% w porównaniu do 7,0% na koniec 2018 roku. Wskaźnik koncentracji 10 największych klientów także uległ spadkowi w ciągu 2019 roku, z poziomu 4,8% na koniec poprzedniego roku do 4,1%. Było to efektem, między innymi, zakupu przez Bank Millennium wyłącznie detalicznego portfela (Euro Bank S.A.).

9.4. RYZYKO RYNKOWE I RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

Ryzyko rynkowe obejmuje obecne i przyszłe oddziaływania na zyski lub kapitał ze strony zmiany wartości portfela Grupy wywołanej niekorzystnymi ruchami stóp procentowych, kursów wymiany walut lub cen obligacji, akcji lub towarów.

Ryzyko stopy procentowej z tytułu działalności zaliczanej do portfela bankowego (IRBB) obejmuje bieżące i potencjalne oddziaływanie, jakie zarówno na wynik finansowy jak i wartość ekonomiczną kapitału mają zmiany wartości portfela Grupy w wyniku niekorzystnych zmian stóp procentowych, które wpływają na instrumenty wrażliwe na zmianę stóp. Ryzyko to obejmuje ryzyko niedopasowania, ryzyko bazowe i ryzyko opcji klienta.

Miary oceny ryzyka rynkowego

Pomiar ryzyka rynkowego w Grupie pozwala na monitorowanie wszystkich możliwych typów ryzyka, to jest ryzyka ogólnego (w tym ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko cen akcji), ryzyka nieliniowego, ryzyka szczególnego, jak i ryzyka cen towarów. W 2019 roku ryzyko nieliniowe oraz ryzyko cen towarów nie występowało w Grupie. Ryzyko cen akcji uznano za nieistotne jako że zaangażowanie Grupy w instrumenty kapitałowe jest znikome.

Pomiar każdego z typów ryzyka odbywa się indywidualnie przy pomocy odpowiednich modeli, a następnie wyniki integrowane są w całkowite ryzyko rynkowe bez uwzględnienia jakiegokolwiek efektu dywersyfikacji między czterema typami ryzyka (najgorszy scenariusz).

Główną miarą, stosowaną przez Grupę w celu oceny ryzyka rynkowego (ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko cen akcji) jest parametryczny model VaR (wartość narażona na ryzyko) - spodziewana strata, która może powstać w portfelu w określonym czasie (okres utrzymania) oraz z określonym prawdopodobieństwem (poziom ufności) z tytułu niekorzystnego ruchu na rynku.

Wartość narażona na ryzyko w Grupie (VaR) jest obliczana z założeniem 10-dniowego okresu utrzymania oraz 99% poziomu ufności (przedział jednostronny). Zgodnie z wymogami regulacyjnymi CRDIV / CRR, od kwietnia 2014 zmienność związaną z każdym czynnikiem ryzyka rynkowego uwzględnionym w modelu VaR (jak i korelacje występującymi między nimi) estymuje się za pomocą równo ważonych zmian parametrów rynkowych wykorzystując efektywny okres obserwacji danych historycznych z ostatniego roku. Stosowana wcześniej metoda EWMA (ang. exponentially weighted moving average) z efektywnie krótszym okresem obserwacji jest teraz uzasadniona jedynie w przypadku istotnego skoku zmienności cenowej.

W celu monitorowania i limitowania pozycji w instrumentach, dla których nie jest możliwa należyta ocena ryzyka rynkowego z zastosowaniem modelu VaR (ryzyko nieliniowe, cen towarów i ryzyko szczególne) wprowadzono odpowiednie zasady pomiaru tych ryzyk. Ryzyko nieliniowe mierzone jest według wewnętrznej metodologii, która jest zgodna z metodologią VaR - przyjmuje się ten sam okres utrzymania jak i poziom ufności. Ryzyko szczególne i ryzyko cen towarów mierzone jest według metody standardowej, zgodnie z regulacjami nadzorczymi uwzględniając zmianę okresu utrzymania pozycji.

Pomiar ryzyka rynkowego odbywa się codziennie (w ciągu dnia i na koniec dnia), zarówno indywidualnie dla każdego z obszarów odpowiedzialnych za podejmowanie ryzyka i zarządzanie nim, jak i na bazie skonsolidowanej, z uwzględnieniem efektu dywersyfikacji istniejącej pomiędzy poszczególnymi portfelami.

W celu zapewnienia adekwatności modelu VaR dla oceny ryzyk występujących na otwartych pozycjach, ustanowiono i przeprowadza się codziennie proces testowania wstecznego.

Wszystkie zgłoszone przekroczenia są udokumentowane, łącznie z wyjaśnieniem przyczyn ich powstania oraz zaliczeniem do jednej z trzech klas wyjaśnienia przekroczeń: adekwatność modelu, niewystarczająca dokładność modelu lub nieprzewidziane ruchy rynkowe.

Równoległe do metody VaR portfele są poddawane szeregowi analiz wrażliwości i scenariuszy warunków skrajnych w celu:

- Oszacowania potencjalnej straty ekonomicznej, wynikającej ze skrajnych wahań czynników ryzyka rynkowego,
- Identyfikacji ruchów ryzyka rynkowego, ewentualnie nie ujętych w VaR, na które portfele są bardziej wrażliwe,
- Identyfikacji czynności, które mogą zostać podjęte w celu redukcji wpływu skrajnych zmian czynników ryzyka.

Stosuje się następujące rodzaje scenariuszy rynkowych:

- Równoległe przesunięcia krzywych dochodowości,
- Bardziej stromy lub spłaszczony przebieg krzywych dochodowości,
- Wahania kursów wymiany,
- Niekorzystne scenariusze historyczne.

VaR stosuje się jako miarę w ocenie ryzyk poniesionych na pozycjach w ujęciu skonsolidowanych jak i osobno dla Księgi Handlowej oraz Bankowej. Dodatkowo każda Księga podzielona jest na obszary zarządzania ryzykiem. Limit całkowity wyrażony jest jako ułamek skonsolidowanych funduszy własnych, a następnie dzielony jest na Księgi, poszczególne obszary zarządzania ryzykiem i na różne typy ryzyka, co pozwala Grupie w pełni na pomiar, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka rynkowego. Ekspozycja na ryzyko rynkowe (VaR) na tle obowiązujących limitów jest raportowana codziennie do wszystkich obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i nadzorowanie ryzyka rynkowego w Grupie.

Limity ograniczające ryzyko rynkowe podlegają aktualizacji przynajmniej raz w roku biorąc pod uwagę m.in. zmianę wielkość skonsolidowanych funduszy własnych, bieżącą i przewidywaną strukturę bilansu, a także sytuację rynkową. Obecnie stosowane limity obowiązują od 1 stycznia 2019 roku i zostaną zastąpione zaktualizowanymi limitami w dniu 1 stycznia 2020 roku.

Wskaźniki VaR dla Grupy pozostawały w 2019 roku na średnim poziomie 27,3 mln zł. (12% limitu) oraz 33,2 mln zł. (15% limitu) na koniec grudnia 2019. Wskaźniki VaR ukazane w poniższej tabeli odzwierciedlają łączną ekspozycję na ryzyko rynkowe w Grupie, to jest łącznie dla Księgi Handlowej i Księgi Bankowej. Efekt dywersyfikacji dotyczy ryzyka ogólnego i odzwierciedla korelację między jego składnikami. Niski poziom efektu dywersyfikacji wynika z faktu, że ryzyko rynkowe w Banku stanowi przede wszystkim ryzyko stopy procentowej. Liczby w Tabeli zawierają także ekspozycje na ryzyko rynkowe generowane w podmiotach zależnych, jako że Bank zarządza ryzykiem rynkowym na poziomie centralnym.

Miary VaR w Grupie dla ryzyka rynkowego (tys. zł) :

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2019)				
	31.12.2018	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2019
Ryzyko całkowite	29 098	27 259	34 247	18 513	33 225
Ryzyko ogólne	27 337	25 324	31 925	16 646	31 039
Ryzyko stopy procentowej	27 349	25 322	31 923	16 648	31 038
Ryzyko kursowe	78	76	607	7	12
Efekt dywersyfikacji	0,3%				0,0%
Ryzyko szczególne	1 761	1 935	2 767	1 591	2 186

Ekspozycje w 2018 roku wynosiły odpowiednio (tys. zł):

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2018)				
	31.12.2017	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2018
Ryzyko całkowite	17 540	22 037	30 610	15 654	29 098
Ryzyko ogólne	15 666	20 126	28 757	13 786	27 337
Ryzyko stopy procentowej	15 651	20 155	28 757	13 850	27 349
Ryzyko kursowe	97	144	3 353	8	78
Efekt dywersyfikacji	0,5%				0,3%
Ryzyko szczególne	1 874	1 911	2 871	1 761	1 761

Ekspozycje na ryzyko rynkowe w podziale na Księgę Handlową i Bankową oraz na typy ryzyka przedstawione są w tabelach poniżej (tys. zł.):

Księga Bankowa:

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2019)				
	31.12.2018				
Ryzyko całkowite	28 825	26 338	33 616	18 160	31 263
Ryzyko ogólne	27 067	24 434	31 749	16 463	29 080
Ryzyko stopy procentowej	27 067	24 434	31 749	16 463	29 080
Ryzyko kursowe	0	0	0	0	0
Efekt dywersyfikacji	0,0%				0,0%
Ryzyko szczególne	1 758	1 903	2 375	1 588	2 184

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2018)				
	31.12.2017	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2018
Ryzyko całkowite	16 271	20 240	29 406	15 358	28 825
Ryzyko ogólne	14 401	18 372	27 501	13 494	27 067
Ryzyko stopy procentowej	14 401	18 373	27 501	13 494	27 067
Ryzyko kursowe	0	0	0	0	0
Efekt dywersyfikacji	0,0%				0,0%
Ryzyko szczególne	1 870	1 869	1 918	1 758	1 758

Księga Handlowa:

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2019)				
	31.12.2018	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2019
Ryzyko całkowite	478	1 785	5 464	446	2 455
Ryzyko ogólne	475	1 754	5 461	443	2 452
Ryzyko stopy procentowej	470	1 746	5 435	359	2 451
Ryzyko kursowe	81	77	620	7	11
Efekt dywersyfikacji	16,0%				0,4%
Ryzyko szczególne	3	31	1 070	2	2

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2018)				
	31.12.2017	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2018
Ryzyko całkowite	1 614	2 698	7 238	474	478
Ryzyko ogólne	1 610	2 656	6 999	471	475
Ryzyko stopy procentowej	1 598	2 555	6 984	469	470
Ryzyko kursowe	97	143	3 351	8	81
Efekt dywersyfikacji	5,3%				16,0%
Ryzyko szczególne	4	42	1 007	2	3

W 2019 roku limity na wartość zagrożoną nie były przekraczane - zarówno dla całej Grupy, jak i dla Księgi Handlowej i Bankowej z osobna.

Wszystkie ewentualne przekroczenia limitów na ryzyko rynkowe są zawsze raportowane i udokumentowane oraz ratyfikowane na odpowiednim poziomie kompetencji.

Otwarte pozycje obejmowały głównie instrumenty ryzyka stopy procentowej oraz ryzyka walutowego. Ryzyko walutowe uwzględnia wszystkie pozycje wymiany walutowej Grupy. Zgodnie ze Strategią Ryzyka przyjętą w Grupie, otwarte pozycje walutowe są dozwolone, ale powinny być utrzymywane na niskim poziomie. W tym celu wprowadzono w Grupie system konserwatywnych limitów na otwartą pozycję walutową (zarówno limity w ciągu dnia jak i na zamknięcie), a otwarte pozycje walutowe dozwolone są wyłącznie w Księdze Handlowej.

W 2019 roku, pozycja walutowa generowana w Księdze Bankowej była w całości przekazywana do Księgi Handlowej, gdzie zarządza się nią na bazie dziennej. W ciągu 2019 roku otwarta pozycja walutowa utrzymywana była na średnim poziomie 7,6 mln zł. (9% limitu) oraz maksymalnym poziomie 39,0 mln zł. (45% limitu). Otwarta pozycja walutowa (zarówno w ciągu dnia jak i na koniec dnia) pozostawała poniżej 2% funduszy własnych oraz poniżej obowiązujących limitów maksymalnych.

Kształtowanie się całkowitej pozycji walutowej (na koniec dnia) w Portfelu Handlowym przedstawia poniższa tabela (w tys. PLN):

Pozycja całkowita	Średnia w okresie	Minimum w okresie	Maksimum w okresie	Koniec okresu
2019	7 557	1 760	38 983	7 181
2018	7 323	1 493	39 817	5 318

Oprócz wyżej wspomnianych ograniczeń ryzyka rynkowego, w Grupie obowiązują również limity maksymalnej straty dla portfeli rynków finansowych. Celem jest ograniczenie maksymalnej straty dla działalności handlowej Grupy. W przypadku osiągnięcia limitu dokonuje się przeglądu strategii zarządzania oraz zasadności przyjmowanej pozycji.

W procesie testowania wstecznego modelu VaR zostało wykrytych pięć przekroczeń w okresie ostatnich 12 miesięcy (zgodnie z poniższą tabelą, w tys. PLN).

Data sprawozdawcza	VaR (ryzyko ogólne)	Teoretyczna zmiana wartości portfela (wartości bezwzględne)	Liczba przekroczeń w ciągu ostatnich 12 miesięcy *
2019-12-31	31 039	3 324	5
2018-12-31	27 337	3 996	5

* uznaje się, że przekroczenie miało miejsce, gdy różnica pomiędzy bezwzględną wartością zmiany portfela a poziomem miary VaR jest dodatnia;

W 2019 roku, przekroczenia w procesie testowania wstecznego modelu VaR spowodowane były głównie nieoczekiwanymi zmianami na rynku, tzn. zmianami rentowności polskich obligacji skarbowych oraz krótkoterminowych stóp. Liczba przekroczeń dowodzi adekwatności modelu (strefa zielona: 1 - 8 dopuszczalnych przekroczeń).

Ocenę VaR uzupełnia monitorowanie wrażliwości portfeli obarczonych ryzykiem rynkowym na ww. scenariusze warunków skrajnych. Wyniki testów warunków skrajnych w obszarze ryzyka rynkowego były raportowane do komitetu Kapitału, Aktywów i Pasywów. Zgodnie z zasadami przyjętymi przez Grupę limity dla wyników testów warunków skrajnych biorących pod uwagę prawdopodobieństwo materializacji scenariusza są trzy razy wyższe od limitów dla dziennego zarządzania ryzykiem rynkowym. W 2019 roku limity dla ekspozycji na ryzyko rynkowe w warunkach skrajnych nie były przekraczane.

Ryzyko stopy procentowej w Księdze Bankowej

W przypadku Księgi Bankowej, głównym składnikiem ryzyka rynkowego jest ryzyko stóp procentowych.

Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej w Księdze Bankowej wynika przede wszystkim z niedopasowania aktywów i pasywów (włączając Kapitał) o stałym oprocentowaniu (lub o stopie zerowej), a także, choć w mniejszym stopniu, z różnic w terminach przeszacowania aktywów oraz pasywów jak i w ich stopach referencyjnych, o ile takie są kontraktowo określone.

Dodatkowo, ze względu na specyfikę polskiego systemu prawnego, oprocentowanie kredytów konsumpcyjnych jest ograniczone (nie może ono przekraczać dwukrotności stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego powiększonej o 7 punktów procentowych). W sytuacjach spadku stóp procentowych wpływ na wynik odsetkowy jest negatywny i uzależniony jest od procentowego udziału portfela kredytowego podlegającego nowej maksymalnej stawce oprocentowania.

W zakresie ryzyka stopy procentowej w Księdze Bankowej, stosuje się następujące zasady:

- Ryzyko rynkowe wynikające z działalności bankowej jest zabezpieczane lub podlega comiesięcznemu transferowi do obszarów, które aktywnie zarządzają ryzykiem rynkowym i podlegają pomiarowi w kategoriach ekspozycji na ryzyko oraz rachunku wyników,
- W zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej Bank stosuje naturalne zabezpieczenie między kredytami i depozytami, a także obligacje o stałym oprocentowaniu i instrumenty pochodne, przy czym głównym celem jest ochrona wyniku z tytułu odsetek.

Wahania rynkowych stóp procentowych mają wpływ na zysk Grupy netto, zarówno w krótkim jak i w średnim horyzoncie czasu, wpływając również na jego wartość ekonomiczną w perspektywie długoterminowej. Pomiar obu wielkości jest komplementarny w rozumieniu pełnego zakresu występowania ryzyka stopy procentowej w Księdze Bankowej.

Z tego względu, obok codziennego pomiaru ryzyka rynkowego metodą wartości zagrożonej, pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje dodatkowo, zarówno miary dochodowe jak i miary oparte na wartości ekonomicznej, to jest kwartalnie:

- wpływ szokowych zmian w przesunięciu krzywej dochodowości w górę/dół na wartość ekonomiczną kapitału (EVE), włączając scenariusze nadzorcze (standardowy test nadzorczy zakładający nagłe równoległe przesunięcie krzywej dochodowości o +/- 200 punktów bazowych oraz nadzorczy test wartości odstających SOT z zestawem sześciu scenariuszy dla ryzyka stopy procentowej)

oraz miesięcznie:

- analizę wrażliwości wartości pozycji na zmiany stóp procentowych mierzoną za pomocą BPVx100, czyli pomnożoną przez 100 zmianę wartości portfela przy równoległym przesunięciu krzywej rentowności o 1 punkt bazowy,
- wpływ jednorazowej zmiany stóp procentowych o 100 punktów bazowych na wynik z tytułu odsetek w horyzoncie następnych 12 miesięcy .

Pomiaru ryzyka stopy procentowej dokonuje się dla wszystkich obszarów zarządzania ryzykiem w Banku, ze szczególnym naciskiem na Księgę Bankową.

W 2019 podjęto dalsze kroki celem wdrożenia w Grupie zmienionych wytycznych w sprawie zarządzania ryzykiem stopy procentowej z tytułu działalności zaliczanej do portfela bankowego (Wytyczne EBA, EBA/GL/2018/02), które obowiązują od 30 czerwca 2019 r. Poniższe działania zostały podjęte:

- Dostosowano narzędzia do pomiaru IRRBB celem regularnego monitorowania i raportowania wyników sześciu scenariuszy zdefiniowanych w ramach nadzorczego testu wartości odstających (SOT). Zgodnie z wytycznymi EBA stosuje się zasadę, że całkowita wartość zmian EVE dla każdego scenariusza szokowego w odniesieniu do stopy procentowej jest sumą dodatnich jak i ujemnych zmian EVE w każdej z walut znaczących, a zmiany dodatnie ważone są współczynnikiem 50%,

- Polityka i inne procedury wewnętrzne związane z zarządzaniem ryzykiem stopy procentowej zostały poddane przeglądowi i dostosowane do postanowień wytycznych EBA. Dokumenty zostały uzupełnione, między innymi wprowadzono zasady i procedury aktualizacji założeń modeli IRRBB oraz scenariuszy testów warunków skrajnych, tak aby zapewnić ich regularny przegląd i, w razie potrzeby, zmianę,
- W maju 2019 r. Komitet Kapitału, Aktywów i Pasywów zweryfikował i zatwierdził założenia behawioralne stosowane w pomiarze IRRBB (rachunki z wbudowaną opcjonalnością po stronie klienta i rachunki bez określonych terminów przeszacowania),

Dla potrzeb pomiaru ryzyka stopy procentowej dla aktywów i pasywów, które nie mają dokładnie określonego terminu zapadalności/wymagalności lub instrumentów z wbudowaną opcją Klienta, Grupa przyjmuje szczególne założenia, w tym:

- Termin wymagalności sald i odsetek dla depozytów bez ustalonego terminu został określony na podstawie danych historycznych odnośnie zachowania Klientów, biorąc pod uwagę stabilność wolumenu pozycji z założeniem maksymalnego terminu wymagalności nieprzekraczającego 3 lat,
- Tendencje do szybszej spłaty należności, niż wynika to z pierwotnego (umownego) harmonogramu poprzez wyznaczenie współczynnika wcześniejszej spłaty dla wszystkich istotnych portfeli kredytowych Banku na podstawie obserwacji danych historycznych. Należy jednak zauważyć, że kredyty hipoteczne, które stanowią w Grupie produkt kredytowy o dominującym udziale, są indeksowane do zmiennej stopy procentowej. Powoduje to, że tendencje do wcześniejszej spłaty mają mniejsze znaczenie dla ryzyka stóp procentowych,
- Dla kapitału, aktywów trwałych i innych aktywów zakłada się termin przeszacowania równy 1 rok. Niemniej w celu zrozumienia wybranego profilu zapadalności pomiar ryzyka stopy procentowej jest dokonywany z wyłączeniem kapitału własnego aby wyodrębnić wpływ zarówno na wartość ekonomiczną, jak i dochody.

Wyniki powyższych analiz wg. stanu na koniec 2019 r. i 2018 r. nie przekroczyły zarówno nadzorczych jak i wewnętrznie ustalonych limitów. Wyniki nadzorczych testów warunków skrajnych wg. stanu na grudzień 2019 r. pokazują, że nawet w najdotkliwszym scenariuszu testu wartości odstających spadek wartości ekonomicznej kapitału dla Księgi Bankowej jest znacznie poniżej limitu nadzorczego wynoszącego 15% kapitału podstawowego Tier 1. Podobnie spadek EVE w standardowym scenariuszu nagłego wpływu równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o +/- 200 punktów bazowych również nie przekracza nadzorczego maksimum, tj. jest poniżej 20% funduszy własnych.

Wyniki wrażliwości na zmiany stóp procentowych mierzoną za pomocą BPVx100 jak i EVE prezentuje tabela poniżej (w tys. PLN).

Wrażliwość Księgi Bankowej na zmiany stóp procentowych kształtowała się następująco (w tys. PLN):

	31.12.2019	31.12.2018
	BPVx100	BPVx100
PLN	(157 480)	(37 109)
CHF	11 099	10 469
EUR	44 677	36 099
USD	14 256	12 065
Inne	3 359	4 010
RAZEM	(84 089)	25 533
Kapitał, aktywa trwałe, inne aktywa	73 352	73 117
RAZEM	(10 738)	98 650

Wrażliwość EVE na zmianę stóp procentowych (*)	31.12.2019	31.12.2018
Standardowy test nadzorczy (przesunięcie krzywej dochodowości o +/-200 p.b., % Funduszy Własnych)	-2,36%	-0,14%
Test wartości odstających (najdotkliwszy scenariusz, % Tier 1)	-3,71%	n.a.

(*)Zasady określone w punkcie 115 Wytycznych EBA zostały zastosowane w celu wyliczenia zmian EVE. Zaprezentowano najdotkliwsze spadki EVE.

Dodatkowo, dla pozycji w Polskich Złotych, w Księdze Bankowej, w przypadku scenariusza nagłego, równoległego przesunięcia krzywej dochodowości w dół o 100 punktów bazowych, wpływ na wynik z tytułu odsetek w horyzoncie następnych 12 miesięcy od 31 grudnia 2019 roku jest negatywny i wynosi -3,4% wyniku odsetkowego netto za 4 kw. 2019 w ujęciu rocznym (+1,2% dla przesunięcia w górę o 100 punktów bazowych). Asymetryczny wpływ związany jest głównie ze specyfiką polskiego systemu prawnego, o którym wspomniano powyżej (uwzględniono formułę do wyznaczania maksymalnego oprocentowania obowiązującą na rok 2019). Stopa referencyjna NBP jest obecnie na poziomie 1,5%, a w przypadku obniżenia jej o 100 punktów bazowych maksymalne oprocentowanie portfela kredytowego nie mogłoby przekroczyć 8% w skali roku w stosunku do obecnie obowiązujących 10%.

Wrażliwość wyniku odsetkowego na zmianę stóp w PLN	31.12.2019	31.12.2018
przesunięcie krzywej dochodowości w górę o 100 p.b.	+1,2%	+3,4%
przesunięcie krzywej dochodowości w dół o 100 p.b.	-3,4%	-4,6%

9.5. RYZYKO PŁYNNOCI

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie i utrzymywanie zdolności Grupy do wywiązywania się zarówno z bieżących jak i przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności.

Ryzyko płynności odzwierciedla możliwość poniesienia znacznych strat w wyniku pogorszenia warunków finansowania (ryzyko finansowania) i/lub sprzedaży aktywów poniżej ich wartości rynkowej (ryzyko płynności rynku) w celu zaspokojenia zapotrzebowania na środki, wynikającego z zobowiązań Grupy.

W podmiotach zależnych ekspozycje na ryzyko płynności nie występowały, ponieważ Bank zarządza ryzykiem płynności na poziomie centralnym. Zarówno wymogi finansowania jak i nadwyżki płynności spółek zależnych są zarządzane poprzez transakcje z zawierane z Bankiem, chyba że wcześniej w tym celu zostały zawarte transakcje rynkowe. Departament Skarbu jest odpowiedzialny za zarządzanie z częstotliwością dzienną sytuacją płynnościową Grupy, zgodnie z przyjętymi zasadami i procedurami, biorąc pod uwagę cele określone przez Zarząd Banku oraz Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów.

W 2019 Grupa stale charakteryzowała się dobrą pozycją płynnościową, pomimo pogorszenia się wszystkich nadzorczych oraz wewnętrznych wskaźników płynności w dniu zakupu akcji Euro Banku. Niemniej, wszystkie wskaźniki pozostawały w ramach obowiązujących limitów (brak zidentyfikowanych przekroczeń zarówno dla limitów nadzorczych jak i wewnętrznie zdefiniowanych).

Po połączeniu Banku Millennium oraz Euro Banku, wskaźnik kredyty/depozyty Grupy wzrósł i wynosił 86% na koniec grudnia 2019 (w porównaniu do 80% na koniec grudnia 2018). Pomimo wzrostu, Grupa zdołała utrzymać wskaźnik wyraźnie poniżej 100%, zgodnie z zakładanym apetytem na ryzyko na rok 2019.

Utrzymanie komfortowej pozycji płynnościowej było możliwe dzięki akcjom zaplanowanym i podjętym przez Grupę przed połączeniem z Euro Bankiem. Grupa zwiększyła głównie stabilną bazę depozytową od osób fizycznych i wyemitowała dziesięcioletnie obligacje podporządkowane o łącznej wartości nominalnej 830,0 mln zł z terminem wykupu w dniu 30 stycznia 2029 r., co z wyprzedzeniem pozwoliło zwiększyć bufor płynności i na dzień przejęcia Euro Banku umożliwiło Grupie spłacić całkowicie jego zewnętrzne finansowanie, a także pokryć cenę zakupu poprzez upłynnienie części zgromadzonej nadwyżki płynności (portfel aktywów płynne). Dzięki temu nie były wymagane dodatkowe źródła finansowania przy jednoczesnym zachowaniu bezpiecznej pozycji płynnościowej.

Portfel aktywów płynnych, to jest portfel skarbowych papierów wartościowych uzupełniony gotówką oraz ekspozycjami wobec Narodowego Banku Polskiego, traktowany jako zapas płynności Grupy, który pozwoli przetrwać ewentualne sytuacje kryzysowe. Po sfinalizowaniu transakcji zakupu Euro Banku, nadwyżka płynności ponownie inwestowana była w portfel aktywów płynnych celem odbudowania bufora płynności. Udział polskich papierów skarbowych (włączając bony pieniężne NBP) w portfelu papierów wartościowych ogółem wynosił na koniec grudnia 2019 roku ok. 99% i osiągnął poziom ok. 22,5 miliarda PLN (23% aktywów ogółem), to jest poziom zbliżony do tego zaobserwowanego na koniec grudnia 2018 (22,7 miliarda PLN, 28% aktywów ogółem).

Konsekwentnie głównym źródłem finansowania Grupy pozostaje duża, zdywersyfikowana oraz stabilna baza depozytów pochodzących od Klientów detalicznych, korporacyjnych oraz Klientów z sektora publicznego. Na koniec 2019 roku depozyty Klientów osiągnęły łączny poziom 81,5 mld zł. Bazę depozytową stanowiły głównie środki Klientów indywidualnych, których udział w łącznym saldzie zobowiązań wobec Klientów wynosił ok. 75,0% na koniec grudnia 2019 (72,1% na koniec grudnia 2018 roku). Wysoki udział środków od Klientów indywidualnych miał pozytywny wpływ na płynność w Grupie oraz umożliwił przestrzeganie i dalszy wzrost nadzorczych miar płynności.

Koncentracja bazy depozytowej, mierzona udziałem 5 i 20 największych deponentów, na koniec 2019 roku wyniosła odpowiednio 2,3% oraz 4,9% (w grudniu 2018 roku odpowiednio 3,2% oraz 6,5%). Poziom koncentracji depozytów jest regularnie monitorowany i nie miał negatywnego wpływu na stabilność bazy depozytowej w 2019 roku. W przypadku znacznego wzrostu udziału największych deponentów w bazie depozytowej, dodatkowe środki pozyskane od tych deponentów nie są traktowane jako stabilne. Co więcej, w celu zabezpieczenia przed fluktuacjami bazy depozytowej, Grupa utrzymuje rezerwę płynnych aktywów w postaci portfela papierów wartościowych.

Baza depozytowa uzupełniona jest o depozyty instytucji finansowych oraz inne operacje rynku pieniężnego. Źródłem finansowania średnioterminowego pozostają również pożyczki średnioterminowe, dług podporządkowany, emisja obligacji własnych oraz bankowych papierów wartościowych.

W 2019 roku, Grupa kontynuowała działania związane z pozyskaniem dodatkowego finansowania poprzez zaciągnięcie pożyczek od instytucji finansowych, emisje obligacji oraz bankowych papierów wartościowych w celu zdywersyfikowania źródeł finansowania z uwzględnieniem kosztów jego pozyskania. Całkowita wartość bilansowa średnioterminowych pożyczek od instytucji finansowych wynosiła 1 166,1 mln zł na koniec grudnia 2019 roku (w grudniu 2018 roku wynosiła 1 227,5 mln zł.). Dodatkowo, w 2019 roku Bank wyemitował 10-letnie obligacje podporządkowane o wartości nominalnej 830 mln zł oraz bankowe papiery wartościowe, w trzynastu seriach, o łącznej wartości nominalnej 242,03 mln zł, z zapadalnością 2 lata. Millennium Leasing dokonał emisji 2-letnich obligacji o łącznej wartości nominalnej 74,75 mln zł. Na koniec grudnia 2019 roku wartość bilansowa zobowiązań z tytułu wyemitowanych przez Grupę obligacji oraz bankowych papierów wartościowych (bez obligacji podporządkowanych) wyniosła 1 183,2 mln zł (809,7 mln zł na koniec grudnia 2018 roku). Kwota ta obejmuje również 4-letnie obligacje Euro Banku S.A. (wartość nominalna 250 mln zł), o terminie zapadalności w dniu 1 grudnia 2021 r.

Płynność w walutach obcych Grupa zapewnia dzięki denominowanym w walucie pożyczkom bilateralnym oraz transakcjom swapów walutowych jak i procentowo-walutowych. Portfel swapów jest zdywersyfikowany w zakresie kontrahentów oraz terminów zapadalności. Z większością kontrahentów, Grupa ma podpisane aneksy do umów ramowych, regulujące kwestie zabezpieczeń

(ang. Credit Support Annex, CSA). W związku z tym, w przypadku niekorzystnych zmian kursów (deprecjacja zł.), Bank zobligowany jest do złożenia depozytu w celu zabezpieczenia rozliczenia instrumentów pochodnych w przyszłości, a w przypadku korzystnych zmian kursów (aprecjacja zł.) Grupa otrzymuje depozyt zabezpieczający od kontrahentów. W żadnej z zawartych umów ramowych (zarówno międzynarodowych jak i krajowych) nie są zawarte zapisy ustanawiające związek pomiędzy ratingiem Banku a wysokością depozytów zabezpieczających. Potencjalne pogorszenie ratingu nie będzie zatem miało wpływu na sposób wyliczenia i wymianę depozytów zabezpieczających.

Grupa uwzględnia możliwość niekorzystnej zmiany kursu walut obcych, w szczególności CHF i EUR powodującej zwiększenie potrzeb płynnościowych w różnych analizowanych wariantach ryzyka płynności i uwzględnia to ryzyko w swoich planach płynnościowych.

Miary oceny ryzyka płynności

Ocena ryzyka płynności Grupy jest realizowana z zastosowaniem zarówno wewnętrznych jak i nadzorczych miar, dla których zdefiniowano limity ekspozycji.

Kształtowanie się sytuacji płynnościowej Grupy w krótkich horyzontach czasowych (do 3 miesięcy) jest sprawdzane codziennie na podstawie dwóch wskaźników zdefiniowanych wewnętrznie: płynność natychmiastowa oraz płynność kwartalna. Mierzą one maksymalne zapotrzebowanie na środki, które mogłyby powstać jednego dnia, z uwzględnieniem projekcji przepływów środków pieniężnych odpowiednio na datę spot lub okres 3-miesięczny. Dodatkowo, portfel aktywów płynnych wyznacza się na bazie dziennej.

Wskaźniki te są porównywane z obowiązującymi limitami ekspozycji oraz raportowane codziennie do obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i kontrolę ryzyka płynności dla Grupy, a w cyklach miesięcznych i/lub kwartalnych prezentowane są do Zarządu i na Radę Nadzorczą Banku.

W trakcie roku 2019 wszystkie wewnętrzne wskaźniki płynności pozostały znacznie powyżej minimalnych limitów. Limity ograniczające ryzyko płynności podlegają aktualizacji przynajmniej raz w roku biorąc pod uwagę m.in. wielkość skonsolidowanych funduszy własnych, bieżącą i przewidywaną strukturę bilansu, historyczną konsumpcję limitów, a także obecną sytuację rynkową i wymogi nadzorcze. Obecnie stosowane limity obowiązują od 1 stycznia 2019 roku i zostaną zastąpione zaktualizowanymi limitami w dniu 1 stycznia 2020 roku.

Bieżące wskaźniki płynności mln PLN

31.12.2019				
	Wskaźnik płynności natychmiastowej (m PLN)*	Wskaźnik płynności kwartalnej (m PLN)*	Portfel Aktywów płynnych (m PLN)**	LCR (%)
Wskaźnik	18 795	18 795	22 795	171%
Limit minimalny	957	(1 596)	12 000	100%

31.12.2018				
	Wskaźnik płynności natychmiastowej (m PLN)*	Wskaźnik płynności kwartalnej (m PLN)*	Portfel Aktywów płynnych (m PLN)**	LCR (%)
Wskaźnik	20 228	20 228	22 836	212%
Limit minimalny	934	(2 336)	10 000	100%

* Wskaźniki płynności natychmiastowej i kwartalnej: łączna wartość przepływów pieniężnych odpowiednio w dacie 'spot' lub w ciągu kolejnych 3-ech miesięcy, saldo rachunków NOSTRO (suma rachunków we wszystkich walutach pomniejszona o saldo rezerwy obowiązkowej) i aktywów o wysokiej płynności.

** Portfel Aktywów płynnych: Łączna suma gotówki, ekspozycji w stosunku do NBP (w tym nadwyżka nad wymaganą wysokość rezerwy obowiązkowej) oraz dłużnych papierów wartościowych Skarbu Państwa, bonów NBP i należności od banków o terminie wymagalności do 1 miesiąca. Portfel dłużnych papierów wartościowych pomniejsza się o haircut NBP stosowany dla transakcji repo oraz o papiery zablokowane na cele inne niż płynnościowe.

Grupa monitoruje płynność na bazie wewnętrznych miar płynności, uwzględniając również wpływ kursów walutowych na sytuację płynnościową.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR), Grupa wyznacza wymóg pokrycia płynności (LCR). Minimalny, nadzorczy poziom wskaźnika LCR w wysokości 100%, który obowiązywał w 2018 roku, został spełniony przez Grupę (na koniec grudnia 2019 roku wskaźnik LCR wynosił 171%). Wskaźnik ten jest wyznaczany codziennie i raportowany w okresach miesięcznych do NBP od marca 2014 roku. Wewnętrznie wskaźnik LCR szacowany jest codziennie i raportowany do obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i kontrolę ryzyka płynności w Grupie na bazie dziennej. W 2019 r. regularnie obliczano również wymóg stabilnego finansowania netto (NSFR). W każdym kwartale wskaźnik NSFR był powyżej planowanego minimum nadzorczego w wysokości 100% (minimum nadzorcze będzie obowiązywać w czerwcu 2021 r.).

Ponadto Grupa stosuje analizę wewnętrznej płynności strukturalnej na bazie skumulowanych urealnionych luk płynności (tj. z założeniem prawdopodobieństwa powstania przepływu środków pieniężnych). Bezpieczny poziom, przyjęty w Grupie w zakresie relacji niedoboru płynności został określony dla każdego przedziału czasowego poniżej 5-ciu lat.

W 2019 r. wszystkie luki płynności były utrzymywane na poziomach wyraźnie przewyższających limity. Wyniki skumulowane, urealnionej luki płynności (warunki normalne) prezentują tabele poniżej.

Urealniona luka płynności (mln PLN)	31.12.2019					
	do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 3 lata	3 - 5 lat	Powyżej 5-ciu lat
Urealnione aktywa bilansowe	33 558	6 884	11 756	9 705	12 790	36 047
Urealnione pasywa bilansowe	11 067	4 415	8 205	6 494	9 393	63 202
Luka bilansowa	22 491	2 469	3 551	3 211	3 397	(27 155)
Skumulowana luka bilansowa	22 491	24 960	28 511	31 722	35 119	7 965
Urealnione aktywa pozabilansowe	216	249	80	37	32	4
Urealnione pasywa pozabilansowe	(1 435)	(71)	(87)	(39)	(48)	(8)
Luka pozabilansowa	(1 219)	178	(7)	(2)	(15)	(4)
Luka ogółem	21 272	2 647	3 545	3 209	3 382	(27 159)
Skumulowana luka ogółem	21 272	23 919	27 464	30 673	34 055	6 896

Urealniona luka płynności (mln PLN)	31.12.2018					
	do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 3 lata	3 - 5 lat	Powyżej 5-ciu lat
Urealnione aktywa bilansowe	30 398	5 728	7 932	7 389	8 953	29 089
Urealnione pasywa bilansowe	10 423	3 001	6 122	4 417	6 671	54 803
Luka bilansowa	19 974	2 727	1 810	2 972	2 283	(25 714)
Skumulowana luka bilansowa	19 974	22 701	24 511	27 482	29 765	4 051
Urealnione aktywa pozabilansowe	77	64	410	53	33	4
Urealnione pasywa pozabilansowe	(1 294)	(83)	(114)	(61)	(39)	(10)
Luka pozabilansowa	(1 217)	(20)	296	(9)	(6)	(6)
Luka ogółem	18 757	2 707	2 106	2 963	2 277	(25 720)
Skumulowana luka ogółem	18 757	21 465	23 571	26 534	28 811	3 090

Grupa opracowała narzędzie do zarządzania ryzykiem płynności, określające analizy wrażliwości oraz scenariusze warunków skrajnych (wewnętrzne, systemowe i stanowiące ich kombinację). Na cele testów warunków skrajnych, luki płynności są urealniane przy założeniu konserwatywnego podejścia do oceny prawdopodobieństwa wystąpienia przepływów środków pieniężnych (m.in. biorące pod uwagę wycofanie depozytów, opóźnienia w spłatach kredytów, gorszą płynność rynku wtórnego papierów wartościowych, najwyższe koszty finansowania - założenie najgorszych zaobserwowanych w Banku marż na depozytach, równoległe przesunięcia krzywej dochodowości czy deprecjację złotego).

Testy warunków skrajnych płynności są przeprowadzane co najmniej kwartalnie, aby ustalić profil ryzyka płynności Grupy oraz zapewnić zdolność Grupy do wywiązania się ze zobowiązań w przypadku kryzysu płynności i aby przyczynić się do opracowania awaryjnego planu płynności oraz decyzji zarządczych. Dodatkowo, wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane są do określenia progów ostrzegawczych dla wskaźników wczesnego ostrzegania, których to zadaniem jest identyfikacja zbliżających się problemów płynnościowych i wskazanie Zarządowi na ewentualną konieczność uruchomienia Awaryjnego Planu Płynności.

Wyniki testów warunków skrajnych pokazują, że nawet w sytuacji zrealizowania niekorzystnych scenariuszy wskaźniki płynności pozostaną powyżej ustalonych limitów.

Informacje odnośnie zarządzania ryzykiem płynności w tym informacje na temat wykorzystania limitów wewnętrznych i zewnętrznych są przekazywane w cyklu miesięcznym do Komitetu Kapitałów, Aktywów i Pasywów, a kwartalnie raportowane do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Proces planowania i budżetowania realizowany przez Grupę obejmuje przygotowanie Planu Płynności co ma na celu zapewnienie że wzrost biznesu będzie wspierany przez adekwatną strukturę finansowania płynności oraz przestrzeganie nadzorczych miar płynności.

Grupa dysponuje również procedurami awaryjnymi dla sytuacji zwiększonego ryzyka płynności - Plan Awaryjny Płynności (plan awaryjny w przypadku pogorszenia się płynności finansowej Banku). Plan Awaryjny Płynności ustala koncepcje, priorytety, obowiązki i konkretne środki do podjęcia na wypadek kryzysu płynności. Awaryjny Plan Płynności jest aktualizowany co najmniej raz do roku. W 2019 roku, Awaryjny Plan Płynności był testowany i zaktualizowany w celu zagwarantowania, że jest on operacyjnie stabilny. W Planie dostosowano również progi ostrzegawcze dla wskaźników wczesnego ostrzegania biorąc pod uwagę scenariusze i wyniki testów warunków skrajnych. Zaktualizowany Plan został zatwierdzony przez Radę Nadzorczą w grudniu 2019 r.

9.6. RYZYKO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne jest zdefiniowane jako ryzyko straty wynikające z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, działań ludzi lub systemów bądź też ze zdarzeń zewnętrznych. W tej definicji mieści się ryzyko prawne, natomiast ryzyko strategiczne oraz ryzyko utraty reputacji traktowane są jako oddzielne kategorie ryzyka. Ryzyko operacyjne objawia się w każdym aspekcie działalności organizacji i jest jej nieodłączną częścią.

Rok 2019 był kolejnym rokiem funkcjonowania rozwiązań, wdrożonych w zakresie sprawnego zarządzania ryzykiem operacyjnym, zgodnych z najlepszymi praktykami przyjętymi w tym zakresie przez krajowe i międzynarodowe instytucje finansowe. Przyjęta struktura zarządzania ryzykiem określa poszczególne szczeble zarządzania, zakresy ich obowiązków i odpowiedzialności.

Kluczową rolę w codziennej działalności Grupy odgrywają właściciele zdefiniowanych procesów biznesowych i wspomagających. Na podstawie dogłębnej wiedzy o procesie właściciel procesu najtrafniej identyfikuje i ogranicza występujące zagrożenia, stanowiąc pierwszą linię obrony. Drugą linią obrony jest poziom wyspecjalizowanych jednostek zajmujących się organizacją procesów zarządzania i kontrolą akceptowalnego poziomu ryzyka ze szczególnym uwzględnieniem takich obszarów jak: zgodność z przepisami, nadużycia, bezpieczeństwo i zapewnienie ciągłości działania oraz ubezpieczenia i powierzanie czynności podmiotom zewnętrznym. Trzecią linią obrony jest jednostka niezależnego audytu wewnętrznego.

Każdą decyzję, dotyczącą kroków mających na celu optymalizację ryzyka operacyjnego, poprzedza analiza związanych z tym kosztów i korzyści.

Wyższym szczeblem zarządzania ryzykiem jest Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego, którego obszar działania dotyczy zagrożeń zidentyfikowanych w więcej niż jednym procesie. Wszelkie działania dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym są koordynowane i nadzorowane przez Komitet Ryzyka, Zarząd i Radę Nadzorczą.

Zgodnie z przyjętym modelem zarządzanie ryzykiem jest procesem ciągłego doskonalenia w zakresie identyfikacji, oceny, monitorowania, ograniczania i raportowania poprzez:

- gromadzenie zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- samoocenę ryzyka operacyjnego w poszczególnych procesach,
- analizę i monitorowanie wskaźników ryzyka.

Zdarzenia ryzyka operacyjnego Grupa gromadzi w narzędziu informatycznym, wspomagającym zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Zdarzenia te poddawane są analizie odnośnie przyczyn powstania i możliwości zmniejszenia skutków, oraz zastosowania działania prewencyjnego. W systemie informatycznym zdarzenia przypisywane są do konkretnej kategorii ryzyka i konkretnego procesu, co następnie jest m.in. elementem raportowania oraz walidacji samooceny ryzyka. Wewnętrzna baza zdarzeń ryzyka spełnia również wymogi jakościowe i ilościowe stosowania metod zaawansowanych wyliczenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego.

Badanie samooceny ryzyka operacyjnego zostało przeprowadzone łącznie z przeglądem procesów, polegającym na ocenie skuteczności przyjętych rozwiązań do spełniania wymogów Klientów i partnerów biznesowych w zakresie jakości obsługi oraz optymalizacji kosztowej. Przyjęta metodologia odnośnie samooceny ryzyka i kontroli pozwoliła ocenić poziom ryzyka w danym procesie, przy uwzględnieniu istniejących kontroli, w oparciu o przyjęte scenariusze. Dla oceny poziomów ryzyka powyżej przyjętego progu tolerancji zostały zaproponowane, wdrożone i są monitorowane działania zapobiegawcze.

W trakcie badania samooceny ryzyka i kontroli poddane zostały analizie również wskaźniki wydajności, a w tym również wskaźniki ryzyka zdefiniowane dla każdego procesu. Kluczowe osoby odpowiedzialne za kształtowanie i realizację zadań w poszczególnych procesach tak zdefiniowały i dostosowały wskaźniki, aby były one najlepszymi predyktorami zbliżających się zagrożeń. Bieżące monitorowanie wskaźników służy zwiększeniu efektywności i wydajności przebiegu procesów oraz skutecznej kontroli ryzyka na poziomie poszczególnych działań w procesach.

Informacja na temat ryzyka operacyjnego jest włączona w sprawozdawczość zarządczą wysokiego szczebla konsolidującą informacje o działaniu poszczególnych procesów.

Biorąc pod uwagę stopień rozwoju zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz skalę i profil swojej działalności, Grupa wylicza wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne przy zastosowaniu Metody Standardowej.

10. Segmenty operacyjne

Informacja o segmentach operacyjnych została sporządzona w oparciu o strukturę raportowania na bazie której Zarząd Banku dokonuje oceny wyników i zarządza zasobami segmentów. Grupa nie stosuje dodatkowego podziału działalności na obszary geograficzne z uwagi na nieistotną skalę działalności prowadzonej poza Polską, w efekcie taki uzupełniający podział nie jest prezentowany.

Działalność Grupy prowadzona jest w oparciu o zróżnicowane linie biznesowe, oferujące określone produkty i usługi skierowane do poniższych segmentów rynku:

Segment Klientów Detalicznych

Segment Klientów Detalicznych obejmuje działalność skierowaną na Klientów masowych, Klientów zamożnych, małe przedsiębiorstwa i przedsiębiorców indywidualnych.

Działalność powyższych linii biznesowych rozwijana jest przy wykorzystaniu pełnej oferty produktów i usług bankowych oraz sprzedaży wyspecjalizowanych produktów oferowanych przez jednostki zależne Grupy. W obszarze produktów kredytowych głównymi produktami są kredyty hipoteczne, kredyty konsumenckie, kredyty rewolwingowe w kartach kredytowych i produkty leasingowe dla małych przedsiębiorstw. Do głównych funduszy klientów zaliczają się natomiast: rachunki bieżące, depozyty terminowe, fundusze inwestycyjne i produkty strukturyzowane. Dodatkowo oferta obejmuje produkty ubezpieczeniowe, głównie w powiązaniu z kredytami i kartami kredytowymi, jak i wyspecjalizowane produkty oszczędnościowe. Oferta produktowa dla klientów zamożnych została wzbogacona o wyselekcjonowane fundusze inwestycyjne innych pośredników finansowych, fundusze zagraniczne oraz obligacje strukturyzowane wyemitowane przez Bank.

Segment Klientów Korporacyjnych

Segment Klientów Korporacyjnych opiera się na działalności skierowanej do Średnich i Dużych Przedsiębiorstw. Oferta skierowana jest odpowiednio również do Klientów z sektora budżetowego oraz Podmiotów Publicznych.

Działania biznesowe w segmencie Klientów Korporacyjnych prowadzone są przy wykorzystaniu wysokiej jakości oferty typowych produktów bankowych (kredyty na działalność bieżącą, kredyty inwestycyjne, rachunki bieżące, depozyty terminowe) uzupełnionych o ofertę produktów w zakresie zarządzania gotówką, produktów Departamentu Skarbu, w tym instrumentów pochodnych oraz usług leasingowych i faktoringowych.

Bankowość Skarbcowa, ALM (zarządzanie aktywami i pasywami) i Inne

Segment ten obejmuje aktywność Grupy zaangażowaną w inwestycje przeprowadzane na rachunek Banku, działalność maklerską, operacje na rynku międzybankowym, zaangażowanie w dłużne papiery wartościowe, które nie są przypisane innym segmentom.

W segmencie tym znajdują się pozostałe aktywa i pozostałe pasywa, aktywa i pasywa związane z instrumentami pochodnymi zabezpieczającymi, zobowiązania z tytułu zewnętrznego finansowania Grupy oraz aktywa z tytułu podatku odroczonego nieprzypisane do żadnego segmentu.

Dla każdego segmentu określany jest wynik przed opodatkowaniem, który obejmuje:

- wynik z tytułu odsetek obliczany na bazie odsetek zewnętrznych aktywów pracujących i pasywów segmentu oraz alokowanych aktywów i pasywów, generujących wewnętrzny przychód lub koszt z tytułu odsetek. Przychody i koszty wewnętrzne wyliczone są w oparciu o rynkowe stopy procentowe z zastosowaniem wewnętrznych metod wyceny;
- wynik z tytułu prowizji;
- pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany jak: przychody z tytułu dywidend, wynik na działalności inwestycyjnej i handlowej, wynik z pozycji wymiany oraz wynik z pozostałych instrumentów finansowych;
- pozostałe przychody i koszty operacyjne;
- koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych i niefinansowych;
- udział segmentu w kosztach operacyjnych w tym kosztach osobowych i administracyjnych;
- udział segmentu w kosztach amortyzacji;
- zysk operacyjny wyliczony jako miara zysku segmentu różni się od wyniku finansowego MSSF przed opodatkowaniem z tytułu: udziału w zyskach netto jednostek stowarzyszonych, obciążenia podatkiem bankowym i kosztu rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych. Pozycje te oraz obciążenie podatkiem dochodowym zostały zaprezentowane wyłącznie na poziomie Grupy.

Aktywami i pasywami segmentów komercyjnych są operacyjne aktywa i pasywa wykorzystywane przez segment w jego działalności operacyjnej, zaalokowane w oparciu o przesłanki biznesowe. Różnica między aktywami i pasywami operacyjnymi pokryta jest przez aktywa/pasywa rynku pieniężnego oraz dłużne papiery wartościowe. Aktywami i pasywami segmentu Skarb, ALM i Inne są aktywa/pasywa rynku pieniężnego i dłużne papiery wartościowe pozostałe po zalokowaniu do segmentów komercyjnych.

Rachunek zysków i strat za okres 1.01.2019 - 31.12.2019

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Razem Grupa
Wynik z tytułu odsetek	1 836 855	322 981	277 083	2 436 919
Wynik z tytułu opłat i prowizji, w tym:	545 134	152 924	1 095	699 153
Przychody z tytułu opłat i prowizji	724 985	162 878	12 024	899 887
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(179 851)	(9 954)	(10 929)	(200 734)
Dywidendy, pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany	102 500	67 492	82 762	252 754
Wynik z aktywów finansowych wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	(23 401)	0	89 104	65 703
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(34 028)	(12 455)	40 076	(6 407)
Przychody operacyjne razem	2 427 060	530 942	490 120	3 448 122
Koszty osobowe	(661 851)	(145 036)	(29 502)	(836 389)
Koszty administracyjne	(555 155)	(56 419)	(97 220)	(708 794)
Amortyzacja	(162 179)	(15 838)	(2 855)	(180 872)
Koszty operacyjne razem	(1 379 185)	(217 293)	(129 577)	(1 726 055)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów	(318 881)	(83 877)	(1 178)	(403 936)
Wynik z tytułu modyfikacji	(12 188)	525	0	(11 663)
Wynik operacyjny razem	716 806	230 297	359 365	1 306 468
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych				0
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych				(223 134)
Podatek bankowy				(247 991)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym				835 343
Podatek dochodowy				(274 611)
Wynik finansowy po opodatkowaniu				560 732

Pozycje bilansowe wg stanu na 31.12.2019

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Razem Grupa
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	53 530 748	16 224 190	0	69 754 938
Zobowiązania wobec klientów	63 811 244	17 506 007	137 514	81 454 765

Rachunek zysków i strat za okres 1.01.2018 - 31.12.2018

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Razem Grupa
Wynik z tytułu odsetek	1 242 434	291 239	283 802	1 817 475
Wynik z tytułu opłat i prowizji, w tym:	500 680	163 741	(3 352)	661 069
Przychody z tytułu opłat i prowizji	638 217	174 451	11 577	824 245
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(137 537)	(10 710)	(14 929)	(163 176)
Dywidendy, pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany	76 449	71 124	87 283	234 856
Wynik z aktywów finansowych wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	(19 930)	0	13 555	(6 375)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(6 917)	4 219	3 380	682
Przychody operacyjne razem	1 792 716	530 323	384 668	2 707 707
Koszty osobowe	(467 094)	(140 766)	(30 235)	(638 095)
Koszty administracyjne	(447 281)	(68 659)	(59 730)	(575 670)
Amortyzacja	(43 443)	(9 210)	(1 574)	(54 227)
Koszty operacyjne razem	(957 818)	(218 635)	(91 539)	(1 267 992)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów	(141 775)	(60 225)	(476)	(202 476)
Wynik z tytułu modyfikacji	(15 165)	1 008	0	(14 157)
Wynik operacyjny razem	677 958	252 471	292 653	1 223 082
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych	0	0	0	0
Podatek bankowy				(198 477)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym				1 024 605
Podatek dochodowy				(263 954)
Wynik finansowy po opodatkowaniu				760 651

Pozycje bilansowe wg stanu na 31.12.2018

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Razem Grupa
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	37 270 388	15 441 292	0	52 711 680
Zobowiązania wobec klientów	49 860 658	16 248 660	134 451	66 243 769

11. Opis transakcji z podmiotami powiązаныmi

Wszelkie transakcje dokonane z podmiotami powiązаныmi w 2019 r. wynikały z bieżącej działalności.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale, we wskazanym okresie ani Bank Millennium S.A., ani jednostki zależne od Banku Millennium S.A. nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązаныmi, które pojedynczo lub łącznie były istotne i zostały zawarte na warunkach istotnie odbiegających od warunków rynkowych.

11.1. TRANSAKcje Z GRUPĄ PODMIOTU DOMINUJĄCEGO

Poniżej przedstawiono kwoty transakcji z grupą podmiotu dominującego (jednostka dominująca najwyższego szczebla) w stosunku do Banku - Banco Comercial Portugues (transakcje te wynikają w głównej mierze z działalności o charakterze bankowym), (w tys. PLN):

	Z podmiotem dominującym		Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA				
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom - rachunki i depozyty	106 971	921	0	0
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	0	0	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0	0
Pozostałe aktywa	0	0	0	0
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania wobec banków	271	199	117 588	114 449
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	0	0
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	361	307	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	0	0	215	135

	Z podmiotem dominującym		Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego	
	2019	2018	2019	2018
PRZYCHODY Z TYTUŁU:				
Odsetek	(48)	24	0	0
Prowizji	209	204	0	0
Aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	0	0	0	0
KOSZTY Z TYTUŁU:				
Odsetek	69	0	(298)	(290)
Prowizji	0	0	0	0
Aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	488	271	0	0
Pozostałe operacyjne netto	13	13	0	0
Działania	0	0	982	722

	Z podmiotem dominującym		Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania warunkowe	101 101	109 673	0	0
udzielone	100 345	104 643	0	0
otrzymane	756	5 030	0	0
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	15 807	33 577	0	0

11.2. TRANSAKCJE Z OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI I NADZORUJĄCYMI BANK

Dane o zaangażowaniu wykazywanym w stosunku do Osób Zarządzających i Nadzorujących Bank, wg stanu na dzień 31.12.2019 (w tys. PLN):

	Osoby Zarządzające	Osoby Nadzorujące
Limity zadłużenia ogółem, w tym limit niewykorzystany	211,0 158,4	137,0 125,0

Grupa świadczy na rzecz członków Zarządu i członków Rady Nadzorczej oraz ich osób bliskich standardowe usługi finansowe obejmujące, m.in., prowadzenie rachunków bankowych, przyjmowanie depozytów czy sprzedaż instrumentów finansowych. Zdaniem Grupy, transakcje te są zawierane na warunkach rynkowych. Zgodnie z przyjętymi w Banku zasadami polityki kredytowej, transakcje mające charakter kredytu terminowego opisane w niniejszym punkcie posiadają stosowne zabezpieczenia służące ograniczeniu ryzyka kredytowego.

Dane o zaangażowaniu w podmioty powiązane personalnie, wg stanu na 31.12.2019 (w tys. PLN):

Podmiot	Udzielone kredyty	Udzielone gwarancje	Otwarte linie kredytowe	Powiązanie
Klient 1	11 431	3 000	147	Personalne z Osobą Nadzorującą

Dane o zaangażowaniu wykazywanym w stosunku do Osób Zarządzających i Nadzorujących Bank, wg stanu na dzień 31.12.2018 (w tys. PLN):

	Osoby Zarządzające	Osoby Nadzorujące
Limity zadłużenia ogółem,	211,0	137,0
w tym limit niewykorzystany	144,9	121,0

Dane o zaangażowaniu w podmioty powiązane personalnie, wg stanu na 31.12.2018 (w tys. PLN) :

Podmiot	Udzielone kredyty	Udzielone gwarancje	Otwarte linie kredytowe	Powiązanie
Klient 1	13 006	2 000	154	Personalne z Osobą Nadzorującą

11.3. INFORMACJE O WYNAGRODZENIACH I KORZYŚCIACH OSÓB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH BANKIEM

Rachunek Zysków i Strat Grupy został obciążony kosztami z tytułu wynagrodzeń (z uwzględnieniem salda utworzonych i rozwiązanych rezerw na wypłatę premii) i korzyści na rzecz osób zarządzających wg poniższego zestawienia (w tys. PLN):

Rok	Wynagrodzenia i nagrody	Korzyści	RAZEM
2019	19 414,8	1 838,9	21 253,7
2018	18 653,1	1 941,1	20 594,2

Korzyści stanowią głównie koszty akomodacji zagranicznych Członków Zarządu. Wartości zaprezentowane w powyższej tabeli zawierają pozycje zaliczane do kategorii świadczeń krótkoterminowych oraz rezerwy na zmienne składniki wynagrodzeń.

W 2019 i 2018 r. Członkowie Zarządu nie otrzymali wynagrodzenia ani żadnych świadczeń dodatkowych od Spółek Zależnych.

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej Banku (w tys. PLN):

Rok	Krótkoterminowe wynagrodzenia i korzyści
2019	2 076,7
2018	1 926,6

W 2019 i 2018 r. Członkowie Rady Nadzorczej nie otrzymali wynagrodzenia ani żadnych świadczeń dodatkowych od Spółek Zależnych.

12. Wartość godziwa

Najlepszym odzwierciedleniem wartości godziwej instrumentów finansowych jest cena, która jest możliwa do otrzymania w przypadku sprzedaży aktywa lub do zapłaty w przypadku transferu zobowiązania w transakcji rynkowej (cena wyjścia). W przypadku wielu produktów i transakcji, dla których wartość rynkowa wzięta bezpośrednio z kwotowań aktywnego rynku (marking-to-market) nie jest dostępna, wartość godziwa musi być szacowana za pomocą wewnętrznych modeli opartych na dyskontowaniu przepływów finansowych (marking-to-model). Przepływy finansowe dla różnych instrumentów są wyznaczone zgodnie z ich indywidualną charakterystyką, a czynniki dyskontujące uwzględniają zmiany w czasie zarówno rynkowych stóp procentowych, jak i marż.

Zgodnie z MSSF 13 „Wycena wartości godziwej” Grupa stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych, a mianowicie:

Poziom 1 - wycena oparta o dane w pełni obserwowalne (kwotowania aktywnego rynku);

Poziom 2 - modele wyceny wykorzystujące informacje niestanowiące danych z poziomu 1, ale obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio;

Poziom 3 - modele wyceny wykorzystujące dane nieobserwowalne (niepochodzące z aktywnego rynku).

Techniki wyceny przyjęte do ustalenia wartości godziwej są stosowane w sposób ciągły. Zmiana techniki wyceny skutkująca przeniesieniem pomiędzy powyższymi metodami następuje, gdy:

- transfer z Poziomu 1 do 2 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według Poziomu 1 na dany dzień bilansowy nie są dostępne kwotowania aktywnego rynku (a uprzednio były);
- transfer z Poziomu 2 do 3 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według Poziomu 2 na dany dzień bilansowy uwzględniany w wycenie udział parametrów nie pochodzących z rynku stał się istotny (a uprzednio był nieistotny).

Instrumenty finansowe nie ujmowane w bilansie według wartości godziwej

Wszystkie modelowe oszacowania zawierają pewną dozę arbitralności i dlatego odzwierciedlają wyłącznie wartość instrumentów, dla których zostały stworzone. W tych warunkach prezentowane wartości różnic między wartościami godziwymi i bilansowymi nie mogą być rozumiane jako korekty wartości ekonomicznej Grupy. Wartość godziwa tych instrumentów jest wyznaczana wyłącznie w celu wypełnienia wymogów prezentacyjnych określonych przez MSSF 13 i MSSF 7.

Główne założenia i metody zastosowane do oszacowania wartości godziwej aktywów i pasywów Grupy są następujące:

Należności i zobowiązania wobec banków

Wartość godziwa tych instrumentów finansowych została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych przy założeniu ich wystąpienia w terminach kontraktowych.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Wartość godziwa instrumentów tego rodzaju bez określonego harmonogramu spłat, ze względu na ich krótkoterminowy charakter oraz stabilną w czasie politykę Grupy w odniesieniu do tego portfela, jest zbliżona do wartości bilansowej.

Dla zmiennie-procentowych produktów leasingowych wartość godziwą oszacowano poprzez skorygowanie wartości bilansowej o zdyskontowane przepływy wynikające z różnicy marż.

Wartość godziwa instrumentów o określonym terminie zapadalności została oszacowana poprzez zdyskontowanie związanych z nimi przepływów finansowych w terminach i na warunkach wynikających z umów przy zastosowaniu bieżących stóp zero kuponowych oraz marż na ryzyko kredytowe.

W przypadku kredytów mieszkaniowych, ze względu na ich długoterminowy charakter, do oszacowania przyszłych przepływów finansowych dodatkowo zostały uwzględnione: efekt wcześniejszej spłaty oraz ryzyko płynności w walutach obcych.

Zobowiązania wobec klientów

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów bez terminu wymagalności lub o terminie wymagalności do 30 dni została uznana przez Grupę za zbliżoną do wartości bilansowej.

Wartość godziwa instrumentów o terminie wymagalności ponad 30 dni została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami (włączając bieżące średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych (włączając pierwotne średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) w terminach kontraktowych.

Zobowiązania z tytułu emisji strukturyzowanych dłużnych papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji strukturyzowanych dłużnych papierów wartościowych - bankowe papiery wartościowe (BPW), wyceniane są do wartości godziwej zgodnie z opracowanym przez Bank modelem. W modelu tym obliczana jest cena obligacji zerokuponowej, która następnie powiększana jest o cenę opcji stanowiącej podstawę strategii wbudowanej w daną obligację strukturyzowaną.

Wartość godziwą dla pozostałych zobowiązań z tytułu emisji papierów dłużnych wyemitowanych przez Bank (obligacje (BKMO)) oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniając wysokość marży na ryzyko kredytowe. Bieżący poziom marż został wyznaczony na podstawie ostatnio zawartych transakcji o podobnym ryzyku kredytowym.

Zobowiązania podporządkowane i pożyczki średnioterminowe

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów finansowych została oszacowana na podstawie modelu stosowanego do wyznaczania wartości rynkowej obligacji o zmiennym oprocentowaniu przy bieżącym poziomie stóp rynkowych i historycznej marży na ryzyko kredytowe. Podobnie jak w przypadku portfela kredytowego Bank uwzględnia poziom marży pierwotnej jako składnika kosztu finansowania średnioterminowego pozyskanego w przeszłości w relacji do bieżącego poziomu marż dla podobnych instrumentów, o ile można je wiarygodnie określić. Ze względu na brak płynnego rynku pożyczek średnioterminowych jako punktu odniesienia dla ustalenia obecnego poziomu marż, przyjęto marżę historyczną.

Poniższa tabela przedstawia wyniki opisanych wyżej analiz wg stanu na 31.12.2019 roku (tys. zł):

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Instrumenty dłużne	22	48 153	46 875
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	22	784 277	784 120
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	21	68 256 743	65 973 779
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	31	1 578 848	1 580 741
Zobowiązania wobec klientów	32	81 454 765	81 463 818
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	34	1 183 232	1 189 016
Zobowiązania podporządkowane	35	1 546 205	1 548 362

* Negatywny efekt wyceny portfela kredytowego do wartości godziwej jest w głównej mierze spowodowany wzrostem marż kredytowych. Stosowana przez Bank metodologia wyceny portfela kredytowego zakłada, że bieżące marże w najlepszy sposób odzwierciedlają istniejące warunki rynkowe i sytuację ekonomiczną. Analogiczna zasada jest szeroko stosowana do wyceny nienotowanych na aktywnych rynkach papierów dłużnych. W efekcie, paradoksalnie zawsze, kiedy marże na nowych kredytach rosną, spada wartość godziwa „starego” portfela kredytowego.

Modele zastosowane do wyznaczenia wartości godziwej instrumentów finansowych wymienionych w powyższej tabeli nieujmowanych według wartości godziwej w bilansie Grupy, wykorzystują techniki wyceny oparte na parametrach nie pochodzących z rynku. W związku z tym, zaliczane są do trzeciej kategorii wyceny.

Poniższa tabela przedstawia dane wg stanu na 31.12.2018 roku (tys. zł):

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Instrumenty dłużne	22	44 884	45 631
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	22	731 252	731 163
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	21	51 461 155	50 070 672
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	31	1 788 857	1 791 378
Zobowiązania wobec klientów	32	66 243 769	66 245 865
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	34	809 679	811 734
Zobowiązania podporządkowane	35	701 883	695 468

Instrumenty finansowe ujmowane w bilansie według wartości godziwej

Poniższa tabela przedstawia wartości bilansowe instrumentów wycenianych do wartości godziwej usystematyzowane według zastosowanej techniki określania wartości godziwej:

Dane w tys. zł, stan na 31.12.2019

	Nota	Kwotowania	Techniki wyceny w	Techniki wyceny
		aktywnego ryнку	oparciu o parametry pochodzące z rynku	z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku
		Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18			
Wycena instrumentów pochodnych			46 143	65 538
Instrumenty kapitałowe		210		
Instrumenty dłużne		874 033		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	19			
Instrumenty kapitałowe				66 609
Instrumenty dłużne				103 001
Kredyty i pożyczki				1 498 195
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	20			
Instrumenty kapitałowe		276		29 367
Instrumenty dłużne		20 840 604	999 917	
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	23		43 159	
PASYWA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	30			
Wycena instrumentów pochodnych			84 772	65 186
Pozycje krótkie		202 265		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	23		426 847	

Dane w tys. zł, stan na 31.12.2018

	Nota	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18		59 071	38 008
Wycena instrumentów pochodnych		104		
Instrumenty kapitałowe		693 242		
Instrumenty dłużne				
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	19			21 609
Instrumenty kapitałowe				43 187
Instrumenty dłużne				1 250 525
Kredyty i pożyczki				
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	20	257		29 042
Instrumenty kapitałowe		20 504 839	1 599 800	
Instrumenty dłużne			125 501	
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	23			
PASYWA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	30		65 568	38 162
Wycena instrumentów pochodnych		123 754		
Pozycje krótkie			376 811	
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	23			

Stosując kryterium techniki wyceny Grupa na dzień 31.12.2019 r. klasyfikowała do kategorii 3 następujące instrumenty finansowe:

- ekspozycje kredytowe zawierające w definicji oprocentowania dźwignię finansową / mnożnik (są to ekspozycje kart kredytowych i limitu w rachunku bieżącym dla których oprocentowanie oparte jest o mnożnik: 4 razy stopa lombardowa). Do oszacowania wartości godziwej kredytów, z uwagi na brak dostępności wartości rynkowej, posłużono się wewnętrznym modelem wyceny z uwzględnieniem założenia, iż w momencie udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca stanowi sumę: kosztu ryzyka, kosztu finansowania, wartości oczekiwanego zwrotu. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, uznając że średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku wzrostu stopy dyskontującej o 1 p.p. wycena portfela zmieniłaby się o -0,1% (analiza wrażliwości: na podstawie modelu wyceny FV dla portfela kart kredytowych);
- opcje na indeksy; transakcje opcyjne są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli do wyceny opcji, wycena modelowa uzupełniana jest o wpływ na wartość godziwą szacunkowego parametru ryzyka kredytowego;
- akcje uprzywilejowane (klasyfikowane jako instrument dłużny) VISA Incorporation w ilości 23 847 szt., sposób oszacowania wartości godziwej uwzględnia wartość pieniądza w czasie, okres konwersji akcji uprzywilejowanych na akcje zwykłe VISA oraz korekty wynikające ze sporów (bieżących lub potencjalnych) których stroną byłaby VISA lub Bank;
- pozostałe instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej (nienotowane na aktywnym rynku).

W okresie sprawozdawczym Grupa nie dokonywała transferów instrumentów finansowych pomiędzy technikami wyceny do wartości godziwej.

Zmiany stanu wartości godziwych instrumentów wycenianych w oparciu o techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku przedstawia poniższa tabela (w tys. zł):

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki
Stan na 31.12.2018	35 430	(35 584)	50 651	43 187	1 250 525
Rozliczenie / sprzedaż / zakup	17 357	(15 736)	147	15 710	156 406
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	172	0	0
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	114 665
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	8 507	(9 624)	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	45 000	44 104	(23 401)
Wynik z pozycji wymiany	0	0	6	0	0
Stan na 31.12.2019	61 294	(60 944)	95 976	103 001	1 498 195

Dla opcji na indeksy zawieranych na nieaktywnym rynku oraz opcji walutowych Grupa zawiera jednocześnie transakcje zamykające back-to-back na rynku międzybankowym, w rezultacie element szacowanego ryzyka kredytowego nie ma wpływu na wynik finansowy.

Oszacowany przez Grupę wpływ korekt z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta nie był znaczący z punktu widzenia poszczególnych transakcji pochodnych zawartych przez Bank. W konsekwencji, Bank nie uznaje wpływu nieobserwowalnych danych wejściowych użytych do wyceny transakcji pochodnych za znaczący i zgodnie z postanowieniami MSSF 13.73 nie klasyfikuje takich transakcji do 3 poziomu hierarchii wartości godziwej.

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki
Stan na 31.12.2017	43 159	(42 231)	29 632	47 976	0
Korekty/reklasyfikacje z tytułu wdrożenia MSSF9	0	0	15 403	(18 344)	1 099 841
Stan na 1.01. 2018	43 159	(42 231)	45 035	29 632	1 099 841
Rozliczenie / sprzedaż / zakup	(6 287)	5 611	2 515	0	72 009
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	3 095	0	0
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	98 605
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	(1 442)	1 036	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	0	13 555	(19 930)
Wynik z pozycji wymiany	0	0	6	0	0
Stan na 31.12.2018	35 430	(35 584)	50 651	43 187	1 250 525

13. Zobowiązania i Aktywa warunkowe

13.1. SPRAWY SĄDOWE

Poniżej zaprezentowano dane na temat spraw sądowych toczących się z powództwa oraz przeciwko jednostkom Grupy. Odrębną kategorię stanowią postępowania związane z działaniami Urzędu Kontroli Skarbowej, które zostały opisane w **Rozdziale 14. nota 15) "Podatek dochodowy"**.

Sprawy sądowe z powództwa Grupy

Wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, wg stanu na 31.12.2019 r., w których spółki Grupy występowały w roli powoda wynosiła 306,4 mln zł.

W dniu 3 stycznia 2018 r. Bank Millennium otrzymał decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), w której Prezes UOKiK stwierdził naruszenie przez Bank praw konsumentów. Zdaniem Prezesa UOKiK istotą naruszenia jest to, że Bank poinformował konsumentów (dotyczy to 78 umów) w odpowiedziach na ich reklamacje, że wyrok sądowy stwierdzający abuzywność postanowień umowy kredytu dotyczących indeksacji nie ma do nich zastosowania. Zgodnie ze stanowiskiem Prezesa UOKiK abuzywność postanowień umownych stwierdzona przez sąd w toku kontroli abstrakcyjnej jest konstytutywna i skuteczna w stosunku do każdej umowy od początku jej zawarcia. W wyniku decyzji Bank jest zobowiązany do:

- 1) przesłania informacji o decyzji UOKiK do wspomnianych 78 klientów,
- 2) umieszczenia informacji o decyzji i treści decyzji na stronie internetowej i na Twitterze,
- 3) zapłaty kary w wysokości 20,7 miliona PLN.

Decyzja Prezesa UOKiK nie jest ostateczna. Bank nie zgadza się z decyzją i złożył odwołanie w ustawowym terminie.

Dnia 7 stycznia 2020 r. Sąd I instancji oddalił odwołanie Banku w całości. Sąd przedstawił pogląd, że wyrok wydany w toku kontroli wzorca umownego (w toku kontroli abstrakcyjnej), uznający postanowienia wzorca za abuzywne, przesądza abuzywność analogicznych postanowień we wcześniej zawartych umowach. W związku z tym, informacja przekazana konsumentom była niewłaściwa i wprowadzająca w błąd. W zakresie kary nałożonej przez UOKiK, Sąd wskazał, że polityka nakładania kar przez Urząd zmieniła się w kierunku zaostrzenia kar oraz, że sąd zgadza się z tym kierunkiem.

W ocenie Banku, Sąd nie powinien dokonywać oceny zachowania Banku w 2015 r. z perspektywy dzisiejszych poglądów orzecznictwa dotyczących znaczenia kontroli abstrakcyjnej (dopiero w styczniu 2016 roku została opublikowana uchwała SN wspierająca pogląd Prezesa UOKiK), ani nie powinien nakładać kar za te zachowania stosując dzisiejszą politykę. Powyższe stanowi istotny argument przeciwko zasadności wyroku i wspiera apelację, którą Bank zamierza złożyć do Sądu II instancji.

Wyrok wydany w dniu 7 stycznia nie jest prawomocny. Bank złożył apelację do Sądu II instancji. Zgodnie z aktualnymi szacunkami ryzyka przegrania sporu Bank nie utworzył rezerwy.

Bank (wraz z innymi bankami) jest również stroną sporu z UOKiK w którym Prezes UOKiK uznał za ograniczającą konkurencję praktykę polegającą na uczestniczeniu Banków, w tym Banku Millennium, w porozumieniu mającym na celu wspólne ustalanie stawek opłaty interchange pobieranych od transakcji dokonywanych kartami systemu Visa i Mastercard i decyzją z dnia 29 grudnia 2009 r. nałożył karę na Bank w kwocie 12,2 milionów złotych. Sprawa w toku, Bank utworzył rezerwę w kwocie równej nałożonej karze.

Sprawy sądowe przeciwko Grupie

Na dzień 31.12.2019 r. najistotniejszym postępowaniem w grupie spraw sądowych, w których spółki Grupy występowały w roli pozwanego, była sprawa z powództwa Europejskiej Fundacji Współpracy Polsko - Belgijskiej (EFWP-B) przeciwko Bankowi Millennium S.A., o wartości sporu 521,9 mln PLN wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 05.04.2016 r. do dnia zapłaty.

Pozew z dnia 23.10.2015 r. powód skierował do Sądu Okręgowego w Warszawie i doręczony został Bankowi w dniu 04.04.2016 r. Podstawą roszczeń dochodzonych w pozwie jest według powoda powstanie szkody w jego majątku, wskutek czynności podejmowanych przez Bank, polegających na błędnej interpretacji Umowy kredytu obrotowego zawartej pomiędzy Bankiem a PCZ S.A., co spowodowało postawienie kredytu w stan wymagalności.

W sprawie z powództwa EFWP-B, powód wniósł o zabezpieczenie powództwa w kwocie 250,0 mln PLN. Przedmiotowy wniosek został przez Sąd Apelacyjny prawomocnie oddalony 5.09.2016 r. Bank wniósł o oddalenie powództwa w całości, nie zgadzając się z zawartymi w pozwie zarzutami.

Na poparcie stanowiska Banku, do akt postępowania pełnomocnik Banku złożył korzystny dla Banku, prawomocny odpis wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wydany w tożsamym stanie prawnym w sprawie z powództwa PCZ SA przeciwko Bankowi. Aktualnie Sąd w I instancji prowadzi postępowanie dowodowe.

Ponadto 19 stycznia 2018 Bank otrzymał pozew First Data SA żądający zapłaty 186,8 mln PLN. First Data żąda udziału w należności jaką Bank otrzymał w związku z transakcją przejęcia Visa Europe przez Visa Inc. Powód żądanie swoje opiera na umowie z Bankiem o współpracy w zakresie przyjmowania i rozliczeń operacji przeprowadzonych przy użyciu kart Visa. Bank nie uznaje żądań i wniósł odpowiedź na pozew w terminie określonym prawem. Zgodnie z wyrokiem z dnia 13.06.2019 Bank wygrał sprawę przed Sądem I instancji. Obecnie sprawa toczy się przed Sądem II instancji. Zgodnie z aktualnymi szacunkami ryzyka przegrania sporu Bank nie utworzył rezerwy.

Łączna wartość przedmiotu sporu dla pozostałych spraw, w których spółki Grupy występowały w roli pozwanego, wg stanu na 31.12.2019 r., wynosiła 496,9 mln PLN (z wyłączeniem opisanych niżej pozwów grupowych). W grupie tej najistotniejszą kategorię stanowią sprawy dotyczące portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz sprawy dotyczące terminowych operacji finansowych (sprawy opcyjne).

Ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych

W dniu 3 października 2019, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał orzeczenie w sprawie C-260/18 w związku z zapytaniami prejudycjalnymi sformułowanymi przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie przeciwko Raiffeisen Bank International AG. Orzeczenie TSUE, w związku z przeprowadzoną w nim interpretacją prawa Unii Europejskiej, jest wiążące dla sądów krajowych. Udzielając odpowiedzi na pytania prejudycjalne, we wspomnianym orzeczeniu przeprowadzono interpretację Artykułu 6 Dyrektywy 93/13. W świetle przedmiotowego orzeczenia, art. 6 dyrektywy 93/13 musi być interpretowany w ten sposób, że (i) sąd krajowy może, na podstawie prawa krajowego, stwierdzić, że umowa kredytu nie może nadal trwać bez nieuczciwych postanowień, ponieważ usunięcie tych nieuczciwych postanowień zmieniałoby charakter głównego przedmiotu umowy; (ii) skutki dla sytuacji konsumenta wynikające z uznania umowy w całości za nieważną

muszą być oceniane w świetle okoliczności istniejących lub możliwych do przewidzenia w chwili powstania sporu, oraz że wola konsumenta jest decydująca o tym, czy chce on utrzymać umowę i uniknąć tych skutków; (iii) artykuł 6 dyrektywy uniemożliwia wypełnienie luk w umowie spowodowanych usunięciem z umowy nieuczciwych postanowień (nawet jeśli niewypełnienie tych luk spowodowałoby niekorzystny dla konsumenta upadek umowy, wyłącznie na podstawie ustawodawstwa krajowego o charakterze ogólnym, które stanowi, że skutki wyrażone w treści aktu prawnego należy uzupełnić, w szczególności, zasadami wynikającymi z zasad słuszności lub przyjętych zwyczajów; (iv) art. 6 dyrektywy uniemożliwia utrzymanie w mocy nieuczciwych postanowień w umowie (nawet jeśli ich usunięcie skutkowało unieważnieniem umowy na niekorzyść konsumenta), jeżeli konsument nie wyraził zgody na utrzymanie w mocy takich postanowień.

Orzeczenie TSUE dotyczy jedynie sytuacji, w której sąd krajowy uznał uprzednio warunek umowy za abuzywny. Ocena, w trakcie postępowań sądowych, czy dany warunek umowny może zostać uznany za abuzywny w określonych okolicznościach danej sprawy należy do wyłącznych kompetencji sądów krajowych. Można racjonalnie założyć, że kwestie prawne dotyczące kredytów hipotecznych w walutach obcych będą dalej badane przez sądy krajowe w ramach rozstrzyganych sporów, co prawdopodobnie doprowadzi do pojawienia się dalszych interpretacji istotnych dla oceny ryzyk związanych z przedmiotowymi postępowaniami. Okoliczność ta wskazuje na potrzebę stałej analizy tych spraw. Dalsze wnioski o wyjaśnienia i orzeczenia skierowane do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i Polskiego Sądu Najwyższego mogą być również składane, co może mieć wpływ na wynik spraw sądowych.

Na koniec 2019 roku Bank posiadał 2010 umów kredytowych objętych indywidualnymi postępowaniami dotyczącymi klauzul indeksacyjnych do walut obcych o łącznej wartości roszczeń zgłoszonych przez powodów w wysokości 203 mln PLN. Do dnia 31.12.2019 tylko w 19 sprawach wydano prawomocne orzeczenia, z których ogromna większość była zgodna z interesem Banku. Roszczenia sformułowane przez Klientów w postępowaniach indywidualnych dotyczą głównie uznania nieważności umowy lub zapłaty w celu zwrotu rzekomo nienależnych świadczeń, na skutek abuzywnego charakteru klauzul indeksacyjnych. Agresywna kampania reklamowa, obserwowana w sferze publicznej zachęcająca do zgłaszania roszczeń wobec banków, może doprowadzić do wzrostu liczby spraw sądowych. Dodatkowo, Bank jest stroną pozwu zbiorowego, którego przedmiotem jest określenie odpowiedzialności Banku w stosunku do członków grupy na podstawie nieuzasadnionego wzbogacenia się (nienależna korzyść) w związku z zawartymi umowami walutowych kredytów hipotecznych. Nie jest to spór dotyczący płatności. Orzeczenie w powyższym postępowaniu nie będzie obejmowało przyznania żadnych kwot na rzecz członków grupy. Liczba umów kredytowych objętych tymi postępowaniami wynosi 3281. Sprawa jest nadal przed pierwszą rozprawą, przewidzianą na marzec 2020 r.

Na podstawie danych ZBP, zebranych ze wszystkich banków posiadających walutowe kredyty hipoteczne, zdecydowana większość sporów została ostatecznie rozstrzygnięta na korzyść banków w roku 2019. Jednakże po wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydanym w dniu 3 października 2019 (sprawa C-260/18) wystąpiło ryzyko, że w większości pozytywna jak dotąd dla banków linia orzecznictwa sądów może ulec zmianie.

Zważywszy na zwiększone ryzyko prawne związane z walutowymi kredytami hipotecznymi, Bank Millennium utworzył 223 mln PLN rezerw na ryzyko prawne. Metodologia opracowana przez Bank jest oparta o następujące główne parametry: (1) liczba bieżących (w tym powództw zbiorowych) i potencjalnych przyszłych spraw sądowych, które pojawią się w określonym (trzyletnim) horyzoncie czasowym, (2) kwota potencjalnej straty Banku w przypadku konkretnego wyroku sądu (wzięto pod uwagę trzy negatywne scenariusze wyroków), (3) prawdopodobieństwo uzyskania konkretnego wyroku sądowego obliczonego na podstawie statystyk wyroków sektora bankowego w Polsce i uzyskanych opinii prawnych.

Zmiana wartości rezerwy lub jej wykorzystanie będą zależne od ostatecznych wyroków sądów w konkretnych sprawach oraz od liczby spraw sądowych.

Bank Millennium podejmuje szereg działań na różnych poziomach, wobec różnych interesariuszy, w celu zmniejszenia ryzyka prawnego i ryzyka postępowania sądowego w zakresie portfela walutowych kredytów hipotecznych. Bank jest otwarty na indywidualne negocjowanie korzystnych warunków przedterminowej spłaty (częściowej lub całkowitej) lub przewalutowania kredytów na PLN. Z drugiej jednak strony Bank będzie nadal podejmować wszelkie możliwe działania, aby bronić swych interesów w sądach, jednocześnie będąc otwartym na porozumienie się z klientami w sądzie na rozsądnych warunkach.

Na końcu należy wspomnieć, że Bank musi utrzymywać dodatkowe fundusze własne na pokrycie dodatkowych wymogów kapitałowych związanych z ryzykiem portfela walutowych kredytów hipotecznych (jako bufor II filaru) w wysokości 4,96 p.p. (4,87 p.p. na poziomie Grupy), co odpowiada kwocie 1,85 mld PLN, z czego część przypisana jest ryzyku operacyjnemu/prawnemu.

Postępowanie grupowe dotyczące UNWW:

W dniu 3 grudnia 2015 r. wpłynął do Banku pozew grupowy. Grupa klientów Banku (454 kredytobiorców będących stronami 275 umów kredytu) jest reprezentowana przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Olsztynie. Powodowie żądali zapłaty kwoty 3,5 mln PLN, twierdząc, że postanowienia umów dotyczące UNWW są niedozwolone a tym samym bezskuteczne. W piśmie z 4 kwietnia 2018 r. powód rozszerzył grupę, na skutek czego suma roszczeń wzrosła z 3,5 mln PLN do ponad 5 mln PLN.

Aktualny stan:

1 października 2018 r. reprezentant grupy dokonał korekty łącznej kwoty roszczeń dochodzonych pozwem oraz złożył skorygowany wykaz wszystkich członków grupy obejmujący łącznie 697 osób - 432 umowy kredytowe. Zaktualizowana przez powoda wartość przedmiotu sporu wynosi 7 371 107,94 PLN.

Kolejnym etapem postępowania będzie ustalenie przez Sąd składu grupy (tj. określenie czy wszystkie osoby, które złożyły oświadczenia o przystąpieniu do grupy będą uczestniczyć w dalszym postępowaniu).

Według stanu na dzień 31.12.2019 toczyło się również 537 indywidualnych spraw sądowych dotyczących ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

13.2. POZYCJE POZABILANSOWE

<i>w tysiącach zł</i>	31.12.2019	31.12.2018
Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	12 169 901	10 229 552
Zobowiązania udzielone:	11 629 618	9 855 664
finansowe	9 883 053	8 423 814
gwarancyjne	1 746 565	1 431 850
Zobowiązania otrzymane:	540 284	373 887
finansowe	0	0
gwarancyjne	540 284	373 887

Na udzielone zobowiązania warunkowe ujęte w powyższej tabeli składają się zobowiązania do udzielenia kredytów (takie jak: niewykorzystane limity na kartach kredytowych, niewykorzystane limity zadłużenia w rachunku bieżącym, niewykorzystane transze kredytów inwestycyjnych) oraz wystawione gwarancje i akredytywy (stanowiące zabezpieczenie wywiązania się klientów Grupy z zobowiązań wobec podmiotów trzecich). Wartość zobowiązań gwarancyjnych prezentowanych powyżej przedstawia maksymalną wartość możliwej do poniesienia przez Grupę straty w przypadku gdyby klienci nie wywiązali się ze swoich zobowiązań. Grupa tworzy rezerwy na obarczone ryzykiem utraty wartości nieodwołalne zobowiązania warunkowe ujmowane w pozycji „rezerwy” w pasywach bilansu. Wartość rezerwy wyznacza się jako różnicę pomiędzy oszacowaną kwotą wykorzystanego zaangażowania warunkowego a wartością bieżącą spodziewanych przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji kredytowej. W związku z tym, Grupa uznaje, że wartości ujęte w powyższej tabeli są jednocześnie zbliżone do wartości godziwej prezentowanych zobowiązań warunkowych.

Struktura podmiotowa wszystkich zobowiązań gwarancyjnych netto, wykazanych w pozycjach pozabilansowych:

Klient - sektor, kwoty w mln PLN	31.12.2019	31.12.2018
sektor finansowy	57,69	59,2
sektor niefinansowy (firmy)	1 681,8	1 364,4
sektor budżetowy	7,03	8,3
Razem	1 746,6	1 431,9

Gwarancje i poręczenia udzielone Klientom

Zobowiązania udzielone - gwarancyjne, w mln PLN	31.12.2019	31.12.2018
Czynne gwarancje i poręczenia	914,0	904,3
Linie na gwarancje i poręczenia	838,1	535,2
Razem	1 752,1	1 439,5
Rezerwy utworzone	(5,6)	(7,6)
Zobowiązania udzielone - gwarancyjne po uwzględnieniu rezerw	1 746,6	1 431,9

Struktura zobowiązań udzielonych z tytułu czynnych gwarancji i poręczeń wg poszczególnych kryteriów (w tys. zł.):

Według walut	31.12.2019	31.12.2018
PLN	681 522	730 903
Waluty obce	232 467	173 389
Razem	913 989	904 292

Według rodzaju zobowiązania	31.12.2019		31.12.2018	
	Ilość sztuk	Wartość	Ilość sztuk	Wartość
Gwarancja	3 389	883 234	3 239	873 388
Poręczenie	0	0	0	0
Regwarancja	43	30 755	21	30 904
Razem	3 432	913 989	3 260	904 292

Według przedmiotu zobowiązania	31.12.2019			31.12.2018		
	Ilość sztuk	Wartość	Udział % wartości	Ilość sztuk	Wartość	Udział % wartości
dobrego wykonania kontraktu	2 588	471 534	51,60%	2 378	436 841	48,31%
terminowej zapłaty za towar lub usługę	313	248 097	27,14%	275	279 321	30,89%
przetargowa	159	17 301	1,89%	256	21 021	2,32%
zapłaty czynszu	253	59 803	6,54%	255	55 001	6,08%
zwrotu zaliczki	44	35 011	3,83%	42	37 052	4,10%
celna	41	66 698	7,30%	28	61 391	6,79%
inne	21	4 887	0,53%	14	2 381	0,26%
spląty kredytu bankowego lub pożyczki	13	10 658	1,17%	12	11 284	1,25%
Razem	3 432	913 989	100,00%	3 260	904 292	100,00%

14. Noty do Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego

Wartości prezentowane w notach do skonsolidowanego sprawozdania finansowego wyrażone są w tysiącach zł.

1. PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I PRZYCHODY O PODOBNYM CHARAKTERZE

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	394 733	352 397
Instrumenty dłużne	394 733	352 397
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu	2 852 907	2 092 858
Środki w Banku Centralnym	12 779	10 528
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	2 553 047	1 807 004
Instrumenty dłużne	1 528	1 493
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	3 033	1 780
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	12 618	5 585
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	269 902	266 468
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego z tytułu:	127 196	116 664
Kredyty i pożyczki udzielone klientom obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	114 665	98 605
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - Instrumenty dłużne	12 531	18 059
Razem	3 374 836	2 561 919

W linii „Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń” Grupa prezentuje wynik odsetkowy z tytułu pochodnych instrumentów wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w zakresie zabezpieczenia przepływów pieniężnych oraz wartości godziwej. Szczegółowy opis stosowanych przez Grupę relacji zabezpieczających został zamieszczony w **notcie (23)**.

Przychody odsetkowe za 2019 r. zawierają odsetki naliczone od kredytów z rozpoznaną utratą wartości w kwocie 79 153 tys. zł (odpowiednio dla danych porównawczych za rok 2018 kwota tych odsetek wynosiła 56 618 tys. zł).

2. KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK I PODOBNE KOSZTY

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu:	(937 756)	(744 163)
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	(29 424)	(21 816)
Zobowiązania wobec klientów	(806 973)	(660 422)
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	(5 997)	(11 584)
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	(26 185)	(21 685)
Zobowiązania podporządkowane	(60 936)	(28 656)
Zobowiązania z tytułu leasingu	(7 876)	0
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	(365)	0
Inne	(161)	(281)
Razem	(937 917)	(744 444)

3. PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU OPLAT I PROWIZJI

3A. PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Prowizje za prowadzenie rachunków	76 868	81 036
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	73 151	73 682
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	203 539	166 548
Prowizje z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń	13 798	15 172
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	214 052	177 744
Prowizje z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	138 346	102 733
Prowizje z tytułu dystrybucji jednostek uczestnictwa i innych produktów oszczędnościowych	60 675	68 615
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i powierniczej	13 361	17 760
Prowizje z tytułu funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez Grupę	75 666	88 116
Pozostałe prowizje	30 431	32 839
Razem	899 887	824 245

3B. KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Prowizje za prowadzenie rachunków	(2 349)	(1 922)
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	(4 083)	(5 407)
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	(42 587)	(30 854)
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	(115 257)	(89 297)
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i powierniczej	(2 262)	(3 111)
Prowizje z tytułu funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez Grupę	(10 309)	(9 521)
Pozostałe prowizje	(23 887)	(23 064)
Razem	(200 734)	(163 176)

4. PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	4	4
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	932	669
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	2 278	1 928
Razem	3 214	2 601

5. WYNIK Z TYTUŁU ZAPRZESTANIA UJMOWANIA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH NIEWYCENIANYCH WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Operacje instrumentami dłużnymi	40 913	18 897
Koszty operacji finansowych	(2 886)	0
Razem	38 027	18 897

6. WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Wynik na instrumentach dłużnych	(2 763)	13 447
Wynik na instrumentach pochodnych	70 896	70 313
Wynik z pozostałych operacji finansowych	54	(1 985)
Razem	68 187	81 775

7. WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW FINANSOWYCH NIEPRZEZNACZONYCH DO OBROTU WYCENIANYCH OBOWIĄZKOWO WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(23 401)	(19 930)
Wynik na instrumentach kapitałowych	45 000	0
Wynik na instrumentach dłużnych	44 104	13 555
Razem	65 703	(6 375)

Wzrost wyniku z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy, wynika między innymi z pozytywnej wyceny akcji PSP +45 mln PLN (z uwzględnieniem czynnika dyskontowego). W dniu 15 października 2019 r. podpisano umowę o przystąpieniu do konsorcjum nowego akcjonariusza PSP, tj. Mastercard. Choć zakup akcji PSP nie został jeszcze sfinalizowany, wycenę rozpoznano na podstawie dostępnej już ceny rynkowej.

8. WYNIK Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (w tym zaniechanie)	(1 172)	(117)
Zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikające z zabezpieczonego ryzyka	1 229	0
Nieefektywność wynikająca z zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(19 878)	(19 920)
Nieefektywność wynikająca z zabezpieczeń inwestycji netto w jednostkach działających za granicą	0	0
Razem	(19 821)	(20 037)

9. POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Zysk ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych	13 319	20 868
Odszkodowania, kary i grzywny - otrzymane	3 721	5 024
Przychody ze sprzedaży pozostałych usług	3 642	1 872
Przychody związane z działalnością windykacyjną	6 217	2 772
Przychody leasingu	3 230	5 383
Pozostałe	67 453	14 791
Razem	97 582	50 710

10. POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Strata ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych	(22 301)	(9 390)
Odszkodowania, kary i grzywny - zapłacone	(8 518)	(6 654)
Koszty rezerw na roszczenia sporne	(7 913)	(7 541)
Koszty związane z działalnością leasingową	(1 103)	(1 099)
Przekazane darowizny	(802)	(1 239)
Koszty związane z windykacją	(21 942)	(18 306)
Pozostałe	(41 410)	(5 799)
Razem	(103 989)	(50 028)

W dniu 11 września 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł w sprawie Lexitor przeciwko SKOK Stefczyka, Santander Consumer Bank i mBank (sprawa C 383/18), w której stwierdził, że konsument ma prawo żądać zmniejszenia całkowitej kwoty kosztów pożyczki na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu.

Biorąc pod uwagę ten werdykt, Grupa Banku Millennium utworzyła rezerwę w wysokości 66,4 mln PLN (w ciężar dochodów odsetkowych netto i pozostałych kosztów operacyjnych), na potencjalne zwroty dla klientów. Rezerwa została oszacowana na podstawie maksymalnej kwoty potencjalnych zwrotów i prawdopodobieństwa dokonania płatności. Adekwatność tej rezerwy będzie weryfikowana w przyszłości i będzie zależała od wyjaśnienia implikacji werdyktu oraz ilości umów i kwot do zwrotu.

11. KOSZTY ADMINISTRACYJNE

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Koszty pracownicze	(799 347)	(638 095)
Wynagrodzenia	(687 683)	(525 977)
Narzuty na wynagrodzenia	(111 664)	(86 746)
Świadczenia na rzecz pracowników, w tym:	(37 042)	(25 372)
rezerwy na odprawy emerytalne	(9 371)	(3 915)
rezerwy na niewykorzystane urlopy	(1 899)	(999)
pozostałe	(25 772)	(20 458)
Pozostałe koszty administracyjne	(708 794)	(575 670)
Koszty reklamy, promocji i reprezentacji	(80 824)	(58 056)
Koszty informatyki i łączności	(162 205)	(89 577)
Koszty wynajmu	(70 536)	(145 691)
Koszty utrzymania budynków, wyposażenia, materiałów	(45 173)	(28 008)
Koszty bankomatów i obsługi gotówki	(21 227)	(19 662)
Koszty usług doradczych, audytowych, prawniczych, tłumaczeń	(71 507)	(28 852)
Podatki i opłaty różne	(31 363)	(23 261)
Koszty KIR	(7 243)	(5 589)
Koszty PFRON	(7 397)	(4 959)
Koszty BFG	(123 468)	(105 502)
Koszty Nadzoru Finansowego	(10 350)	(6 924)
Pozostałe	(77 501)	(59 589)
Razem	(1 545 183)	(1 213 765)

12. KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Z tytułu odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(401 768)	(196 880)
Utworzenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(1 194 986)	(725 180)
Odwrocenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	754 511	521 196
Kwoty odzyskane z tytułu kredytów uprzednio spisanych w ciężar rezerw	36 672	3 302
Sprzedaż wierzytelności	1 447	1 571
Pozostałe ujęte bezpośrednio w Rachunku Zysków i Strat	588	2 231
Z tytułu odpisów dla papierów wartościowych	(34)	936
Utworzenie odpisów dla papierów wartościowych	(34)	(28)
Odwrocenie odpisów dla papierów wartościowych	0	964
Z tytułu odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	(941)	(6 023)
Utworzenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	(71 253)	(60 827)
Odwrocenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	70 312	54 804
Razem	(402 743)	(201 967)

13. KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Majątku trwałego	0	0
Pozostałe aktywa	(1 193)	(509)
Razem	(1 193)	(509)

14. AMORTYZACJA

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Rzeczowych aktywów trwałych	(146 790)	(36 436)
Wartości niematerialnych	(34 082)	(17 791)
Razem	(180 872)	(54 227)

15. PODATEK DOCHODOWY

15A. PODATEK DOCHODOWY UJĘTY W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Bieżący podatek	(333 053)	(289 958)
Bieżący rok	(333 053)	(289 272)
Korekta lat ubiegłych	0	(686)
Podatek odroczonej:	58 442	26 004
Powstanie i odwrócenie różnic przejściowych	50 419	25 071
Powstanie / (Wykorzystanie) straty podatkowej	8 023	933
Razem obciążenie podatkowe w rachunku zysków i strat	(274 611)	(263 954)

15B. EFEKTYWNA STAWKA PODATKOWA

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Wynik finansowy brutto	835 343	1 024 605
Ustawowa stawka podatkowa	19%	19%
Podatek dochodowy wg obowiązującej stawki podatkowej 19%	(158 715)	(194 675)
Wpływ różnic trwałych na obciążenia podatkowe:	(116 134)	(68 775)
Przychody niepodlegające opodatkowaniu	8 425	587
Przychody z tytułu dywidend	362	313
Rozwiązanie pozostałych rezerw	6 981	154
Pozostałe	1 082	120
Koszty nie stanowiące kosztów podatkowych	(124 559)	(69 362)
Spisanie niezrealizowanego aktywa z tytułu podatku odroczonego	(3 987)	0
Strata na zbyciu wierzytelności	0	(27)
Składka PFRON	(1 405)	(942)
Składki na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(23 457)	(20 045)
Podatek bankowy	(47 120)	(37 711)
Przychody/koszty rezerw na należności faktoringowe i leasingowe	(4 160)	1 438
Wierzytelności spisane w ciężar rezerw	(1 441)	(2 964)
Koszty postępowań sądowych i spraw spornych	(39 586)	(5 384)
Koszty amortyzacji i ubezpieczeń samochodów osobowych w części przekraczającej 150 tys. PLN	(2 101)	(1 976)
Pozostałe	(1 302)	(1 751)
Odliczenie podatku zapłaconego za granicą	238	182
Korekty zeznań CIT-8 za lata ubiegłe	0	(686)
Razem obciążenie podatkowe w Rachunku zysków i strat	(274 611)	(263 954)
Efektywna stawka podatkowa	32,87%	25,76%

15c. PODATEK ODROZCZONY UJĘTY BEZPOŚREDNIO W KAPITALE WŁASNYM

	31.12.2019	31.12.2018
Wycena papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(22 559)	(30 803)
Wycena instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	5 487	13 028
Zyski / (straty) aktuarialne	628	489
Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach	(16 444)	(17 286)

Zmiany podatku odroczonego ujętego bezpośrednio w kapitale własnym zostały zaprezentowane w **Nocie (39b)**.

Począwszy od 1 stycznia 2011 r. Bank utworzył łącznie z jednostką zależną - spółką Millennium Services Sp. z o.o., Podatkową Grupę Kapitałową (PGK). PGK jest instytucją prawa podatkowego przewidzianą przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Jej istotą jest skupienie dwóch lub więcej podmiotów powiązanych kapitałowo pod postacią jednego podatnika podatku dochodowego od osób prawnych. Utworzenie PGK nie prowadzi do powstania nowego podmiotu, a konsolidacja dokonuje się wyłącznie na poziomie rozliczeń w podatku dochodowym od osób prawnych.

Zawiązanie PGK ma na celu zwiększenie efektywności zarządzania w obszarze podatkowym w ramach Grupy Kapitałowej Banku oraz ograniczenie ryzyk wynikających z obowiązków w zakresie rozliczeń w podatku dochodowym od osób prawnych, poprzez centralizację kompetencji wynikającą z przeniesienia na jeden podmiot (Bank) obowiązków w zakresie obliczania i wpłacania podatku.

Od 1 stycznia 2017 r. funkcjonuje nowa PGK Banku składająca się z: Banku Millennium S.A (podmiot dominujący), Millennium Service Sp. z o.o. oraz Millennium Goodie Sp. z o.o. Niniejsza PGK została utworzona na okres trzech lat: od 1 stycznia 2017 - 31 grudnia 2019.

Postępowanie kontrolne Mazowieckiego Urzędu Celno-Skarbowego Kontroli Skarbowej w Banku Millennium

W dniu 24 czerwca 2019 r. Bank otrzymał wynik kontroli Naczelnika Mazowieckiego Urzędu Celno-Skarbowego potwierdzający nadpłatę podatku CIT za 2010 r. w kwocie 26,9 mln zł. W dniu 5 lipca 2019 r. Urząd Skarbowy przelał tą kwotę na konto Banku.

Kontrola zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2015-16

W dniu 12 lutego 2019 r. zostały wszczęte przez Naczelnika Zachodniopomorskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Szczecinie (ZUCS) kontrole celno-skarbowe w zakresie prawidłowości rozliczeń z tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2015 i 2016. W dniu 17 grudnia 2019 r. Bank otrzymał wyniki tych kontroli z dnia 13 grudnia 2019 r., w których zakwestionowano zwolnienie ze zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych odsetek od obligacji Banku wypłacanych w tych latach do spółki MB Finance AB z siedzibą w Szwecji stanowiących zabezpieczenie 10-letnich obligacji podporządkowanych o wartości nominalnej 150 mln EURO wyemitowanych przez ten podmiot w grudniu 2007r. (umorzonych w grudniu 2017 r.). Zaległy zryczałtowany podatek dochodowy od osób prawnych za te dwa lata wynosi łącznie ok. 6,7 mln PLN. Bank nie zgadza się z wynikami kontroli, nie skorzystał z prawa do korekty rozliczeń ww. podatku za lata 2015-16 i tym samym kontrola celno-skarbowa przekształciła się z mocy prawa w postępowanie podatkowe, w której Bank zamierza przedstawić dodatkową argumentację na obronę swojego podejścia.

16. ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Zysk po opodatkowaniu	560 732	760 651
Średnia ważona liczba akcji własnych w okresie	1 213 116 777	1 213 116 777
Zysk na jedną akcję - podstawowy i rozwodniony (PLN)	0,46	0,63

Zysk na jedną akcję został wyliczony poprzez podzielenie zysku netto za okres przez średnią ważoną liczbę akcji. Jednocześnie nie zaistniała konieczność dokonania odrębnej kalkulacji rozwodnionego zysku na akcję (metodologia liczenia w przypadku braku instrumentów rozwadniających jest analogiczna jak w przypadku zysku na akcję; w następstwie czego rozwodniony zysk na jedną akcję jest równy podstawowemu zyskowi na jedną akcję).

17. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM

17A. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM

	31.12.2019	31.12.2018
Gotówka	758 545	625 897
Środki pieniężne na rachunkach w Banku Centralnym	1 444 899	1 824 279
Inne środki pieniężne	0	0
Razem	2 203 444	2 450 176

Bank był zobowiązany do utrzymywania w okresie od 31 grudnia 2019 do 30 stycznia 2020 w NBP na rachunku bieżącym Banku średniego salda o wartości 2 782 382 tys. zł (średnia arytmetyczna stanów środków na rachunku bieżącym w NBP ze wszystkich dni okresu rezerwowego).

17B. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM - WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	31.12.2019	31.12.2018
W walucie polskiej	2 001 379	2 272 807
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	202 065	177 369
- waluta: USD	37 362	36 206
- waluta: EUR	130 446	113 538
- waluta: CHF	13 562	11 736
- waluta: GBP	15 462	12 567
- pozostałe waluty	5 232	3 322
Razem	2 203 444	2 450 176

18. AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

18A. AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

	31.12.2019	31.12.2018
Dłużne papiery wartościowe	874 033	693 242
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	874 033	693 242
a) bony	0	0
b) obligacje	874 033	693 242
Pozostałe papiery wartościowe	0	0
a) notowane	0	0
b) nienotowane	0	0
Instrumenty kapitałowe	210	104
Kwotowane na aktywnym rynku	210	104
a) podmiotów finansowych	0	0
b) podmiotów niefinansowych	210	104
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	803	4 293
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	111 682	97 079
Razem	986 728	794 718

Informacja na temat aktywów finansowych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań została przedstawiona w **Rozdziale 15. punkt 2)**.

18B. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU WG WARTOŚCI BILANSOWEJ

	31.12.2019	31.12.2018
o stałej stopie procentowej	603 690	149 016
o zmiennej stopie procentowej	270 343	544 226
Razem	874 033	693 242

18C. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

	31.12.2019	31.12.2018
do 1 miesiąca	22 386	8 388
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	55 413	3 617
powyżej 1 roku do 5 lat	546 087	528 081
powyżej 5 lat	250 147	153 156
Razem	874 033	693 242

18D. ZMIANA STANU DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH I INSTRUMENTÓW KAPITAŁOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	693 346	338 461
Zwiększenia (zakup i naliczenie odsetek i dyskonta)	21 266 330	18 624 623
Zmniejszenia (sprzedaż i umorzenie)	(21 082 880)	(18 270 866)
Różnice z wyceny do wartości godziwej	(2 553)	1 128
Stan na koniec okresu	874 243	693 346

18E. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU - WYCENA POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH I KOREKTA Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ WARTOŚCI GODZIWEJ ORAZ POZYCJE KRÓTKIE WG STANU NA:

31.12.2019	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	649 552	1 068 646	5 417 947	155 998	9 642	28 109	18 467
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	0	0	0	0	0	0
Swapy na stopę procentową (IRS)	649 552	1 028 690	5 166 479	155 998	9 639	28 028	18 389
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcje	0	39 956	251 468	0	3	81	78
2. Walutowe instrumenty pochodne*	8 180 367	2 116 434	508 826	0	(48 269)	18 036	66 305
Kontrakty walutowe	1 996 321	720 150	200 038	0	(15 946)	3 128	19 074
Swapy walutowe	6 184 046	961 812	308 788	0	(28 682)	14 241	42 923
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	434 472	0	0	(3 641)	667	4 308
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	170 881	1 050 773	812 187	0	(60 944)	1 284	62 228
Opcje wbudowane w depozyty	164 966	927 283	677 865	0	(55 654)	0	55 654
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	5 915	123 490	134 322	0	(5 290)	1 284	6 574
4. Opcje na indeksy	359 682	1 103 193	683 430	0	61 294	64 253	2 959
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	9 360 482	5 339 046	7 422 390	155 998	(38 277)	111 682	149 959
Wycena pozycji zabezpieczanych z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	-	-	-	-	-	803	776
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży dłużnych papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	202 265

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

31.12.2018	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	415 000	694 342	4 208 959	182 991	7 806	40 057	32 251
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	0	0	0	0	0	0
Swapy na stopę procentową (IRS)	415 000	544 457	4 106 283	182 991	7 806	40 057	32 251
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcje	0	149 885	102 676	0	0	0	0
2. Walutowe instrumenty pochodne*	8 399 942	1 381 800	1 022 994	0	(14 303)	19 014	33 317
Kontrakty walutowe	1 631 727	789 439	152 985	0	(7 524)	1 753	9 277
Swapy walutowe	6 768 215	592 361	358 245	0	(996)	15 197	16 193
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	0	511 764	0	(5 783)	2 064	7 847
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	257 886	929 048	789 479	0	(35 584)	15	35 599
Opcje wbudowane w depozyty	245 526	894 520	645 872	0	(29 336)	0	29 336
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	12 360	34 528	143 607	0	(6 248)	15	6 263
4. Opcje na indeksy	383 324	1 027 872	712 361	0	35 430	37 993	2 563
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	9 456 152	4 033 062	6 733 793	182 991	(6 651)	97 079	103 730
Wycena pozycji zabezpieczanych z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej					-	4 293	4 149
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży dłużnych papierów wartościowych					-	-	123 754

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

19. AKTYWA FINANSOWE NIEPRZEZNACZONE DO OBROTU OBOWIĄZKOWO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT, INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

	31.12.2019	31.12.2018
Instrumenty kapitałowe	66 609	21 609
Instytucje kredytowe	0	0
Pozostałe podmioty	66 609	21 609
Dłużne papiery wartościowe	103 001	43 187
Instytucje kredytowe	0	0
Pozostałe podmioty	103 001	43 187
Razem	169 610	64 796

20. AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY

20A. AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY - WG RODZAJU

	31.12.2019	31.12.2018
Dłużne papiery wartościowe	21 840 521	22 104 639
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	20 664 511	20 422 616
a) bony	0	0
b) obligacje	20 664 511	20 422 616
Papiery wartościowe banku centralnego	999 916	1 599 800
a) bony	999 916	1 599 800
b) obligacje	0	0
Pozostałe papiery wartościowe:	176 094	82 223
a) notowane	176 094	82 223
b) nienotowane	0	0
Udziały i akcje w innych jednostkach	29 643	29 299
Inne instrumenty finansowe	0	0
Razem	21 870 164	22 133 938
W tym:		
Instrumenty notowane na aktywnym rynku	20 840 881	20 505 096
Instrumenty nienotowane na aktywnym rynku	1 029 283	1 628 842

20B. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY - WG STOPY PROCENTOWEJ

	31.12.2019	31.12.2018
o stałej stopie procentowej	12 418 704	10 324 154
o zmiennej stopie procentowej	9 421 817	11 780 485
Razem	21 840 521	22 104 639

20C. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY - WG TERMINU ZAPADALNOŚCI

	31.12.2019	31.12.2018
do 1 miesiąca	1 086 797	1 599 800
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	147 050	206 419
powyżej 1 roku do 5 lat	19 224 895	19 179 817
powyżej 5 lat	1 381 779	1 118 603
Razem	21 840 521	22 104 639

20D. ZMIANA STANU AKTYWÓW FINANSOWYCH WYCENIANYCH WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	22 133 938	19 066 946
Korekty z tytułu wdrożenia MSSF9	0	(71 936)
Skorygowany stan na początek okresu	22 133 938	18 995 010
Zwiększenia (zakup i naliczenie odsetek i dyskonta)	142 074 803	201 308 298
Zmniejszenia (sprzedaż i umorzenie)	(142 295 185)	(198 244 357)
Różnice z wyceny do wartości godziwej	(43 389)	74 025
Odpisy z tytułu utraty wartości	0	956
Inne	(3)	6
Stan na koniec okresu	21 870 164	22 133 938

21. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

21A. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM OBOWIĄZKOWO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Wartość bilansowa:	31.12.2019	31.12.2018
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat *	1 498 195	1 250 525
- Przedsiębiorstwa	18 435	17 944
- Osoby prywatne	1 479 645	1 232 494
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	115	87
* Powyższe dane uwzględniają korektę z tytułu wyceny do wartości godziwej w wysokości:	(84 519)	(72 943)

Grupa wyodrębnia ekspozycje kredytowe zawierające w definicji oprocentowania dźwignię finansową/mnożnik i ujmuje w niniejszym sprawozdaniu finansowym jako „Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - Kredyty i zaliczki. Zapisy MSSF9 wskazują iż cecha mnożnika powoduje modyfikację pieniądza w czasie i konieczność wyceny do wartości godziwej, jednakże sens ekonomiczny tych transakcji czyli zarządzanie portfelem nieoparte o wartość godziwą i utrzymywanie portfela w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy jest charakterystyczne dla portfeli wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

Bank dokonuje spisania wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych w przypadku gdy nie istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo odzyskania w całości (spisanie całkowite) lub części (spisanie częściowe) danego składnika aktywów finansowych. W następstwie dokonania spisań częściowych Bank przeniósł do ewidencji pozabilansowej (pomniejszając wartość bilansową brutto wierzytelności) odsetki karne w wysokości 597 milionów złotych według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.

21B. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

31.12.2019	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	63 797 231	3 218 496	3 202 634	(273 822)	(187 580)	(1 500 216)	68 256 743
- Przedsiębiorstwa	16 729 597	1 420 459	858 535	(134 939)	(34 301)	(432 961)	18 406 390
- Osoby prywatne	46 875 151	1 798 024	2 344 099	(138 457)	(153 279)	(1 067 255)	49 658 283
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	192 483	13	0	(426)	0	0	192 070

31.12.2018	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	47 718 394	3 097 734	2 403 894	(232 574)	(184 450)	(1 341 843)	51 461 155
- Przedsiębiorstwa	15 600 077	1 513 894	791 487	(158 794)	(62 917)	(456 184)	17 227 563
- Osoby prywatne	31 901 749	1 581 890	1 612 407	(73 508)	(121 530)	(885 659)	34 015 349
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	216 568	1 950	0	(272)	(3)	0	218 243

21C. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

	31.12.2019		31.12.2018	
	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej*	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej*
Kredyty i pożyczki udzielone	62 678 603	640 622	46 165 570	473 214
▪ podmiotom gospodarczym	11 959 879		11 076 840	
▪ klientom indywidualnym	50 572 229	640 622	34 871 344	473 214
▪ jednostkom budżetowym	146 495		217 386	
Należności z tytułu kart płatniczych	98 810	857 573	2 769	777 311
▪ od podmiotów gospodarczych	124	18 550	123	18 031
▪ od klientów indywidualnych	98 686	839 023	2 646	759 280
Skupione wierzytelności	229 982		275 878	
▪ podmiotów gospodarczych	224 809		275 878	
▪ jednostek budżetowych	5 173		0	
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	1 368		11 622	
Dłużne papiery wartościowe uprawnione do redyskonta w Banku Centralnym	3 595		3 660	
Należności z tytułu leasingu finansowego	6 826 605		6 505 628	
Inne	2 180		3 893	
Odsetki	377 218		251 002	
Razem	70 218 361	1 498 195	53 220 022	1 250 525
Odpisy aktualizujące wartość należności	(1 961 618)	-	(1 758 867)	-
Razem wartość bilansowa	68 256 743	1 498 195	51 461 155	1 250 525
* Powyższe dane uwzględniają korektę z tytułu wyceny do wartości godziwej w wysokości:	-	(84 519)	-	(72 943)

21D. JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

	31.12.2019	31.12.2018
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	70 218 361	53 220 022
z rozpoznaną utratą wartości	3 202 634	2 403 894
bez rozpoznanej utraty wartości	67 015 727	50 816 128
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(1 961 618)	(1 758 867)
na ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	(1 500 216)	(1 341 843)
na ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	(461 402)	(417 024)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	68 256 743	51 461 155

21E. PODZIAŁ KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU ZE WZGLĘDU NA METODĘ SZACUNKU UTRATY WARTOŚCI

	31.12.2019	31.12.2018
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	70 218 361	53 220 022
wyceniane indywidualnie	832 630	754 950
wyceniane portfelowo	69 385 731	52 465 072
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(1 961 618)	(1 758 867)
utworzony na bazie analizy indywidualnej	(348 300)	(382 327)
utworzony na bazie analizy kolektywnej	(1 613 318)	(1 376 540)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	68 256 743	51 461 155

21F. PODZIAŁ KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU ZE WZGLĘDU NA RODZAJ KLIENTÓW

	31.12.2019	31.12.2018
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	70 218 361	53 220 022
korporacyjnym	19 201 087	18 123 976
indywidualnym	51 017 274	35 096 046
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(1 961 618)	(1 758 867)
utworzony na należności od klientów korporacyjnych	(602 627)	(678 170)
utworzony na należności od klientów indywidualnych	(1 358 991)	(1 080 697)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	68 256 743	51 461 155

21G. ZMIANA STANU ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	1 758 867	1 497 228
Korekty z tytułu wdrożenia MSSF9	0	327 434
Skorygowany stan na początek okresu	1 758 867	1 824 662
Zmiana w wartości rezerw:	202 751	(65 795)
Odpisy dokonane w okresie	1 194 987	725 164
Wartości spisane w ciężar odpisów	(302 480)	(299 068)
Odwrócenie odpisów w okresie	(754 495)	(521 196)
Sprzedaż wierzytelności	0	(13 252)
Utworzenie KOIM*	45 900	25 558
Zmiana z tytułu różnic kursowych	5 179	15 986
Inne	13 661	1 013
Stan na koniec okresu	1 961 618	1 758 867

* Zgodnie z MSSF9 Grupa nalicza odsetki od portfela kredytowego z rozpoznaną utratą wartości od wartości ekspozycji netto. W tym celu naliczana jest i ujmowana jako pomniejszenie przychodów odsetkowych tak zwana korekta odsetek impairmentowych („KOIM”). Przedmiotowa korekta w bilansie prezentowana jest jako odpis z tytułu utraty wartości, w konsekwencji uzgodnienie zmiany stanu odpisów z tytułu utraty wartości wymaga uwzględnienia korekty KOIM ujmowanej w przychodach odsetkowych.

Grupa posiada w bilansie aktywa POCl w efekcie rozpoznania kredytów z rozpoznaną utratą wartości po połączeniu z Euro Bank S.A. i przejęciu SKOK Piast. W momencie połączenia przedmiotowe aktywa zostały ujęte w księgach Banku według wartości godziwej.

Wartość aktywów POCl przedstawia się następująco:

	Wartość bilansowa brutto	Skumulowana utrata wartości	Wartość bilansowa netto
31.12.2019			
- Przedsiębiorstwa	101	(23)	78
- Osoby prywatne	523 989	(45 236)	478 753
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0
31.12.2018			
- Przedsiębiorstwa	139	(130)	9
- Osoby prywatne	15 271	(1 447)	13 824
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0

21H. ZMIANA ODPIŚW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI I WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU W PODZIALE NA KOSZYKI I KLASY

Przedsiębiorstwa: odpisy z tytułu utraty wartości	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	158 797	62 917	456 050	(130)	677 634
Transfery między koszykami	19 986	(36 776)	16 791	0	0
Wzrost w wyniku udzielenia lub nabycia	26 149	0	0	0	26 149
Zmiany z tytułu ryzyka kredytowego	(33 177)	13 973	157 068	153	138 017
Zmiany z tytułu zaprzestania ujmowania (za wyjątkiem sprzedaży i spisań)	(37 031)	(5 859)	(29 328)	0	(72 218)
Sprzedaż kredytów i pożyczek	0	0	0	0	0
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	(170 830)	0	(170 830)
KOIM	0	0	2 526	0	2 526
Inne (w tym różnice kursowe)	217	46	661	0	924
Razem	134 939	34 301	432 938	23	602 201

Przedsiębiorstwa: kredyty i pożyczki wartość bilansowa brutto	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	15 600 077	1 513 894	791 348	139	17 905 458
Transfery między koszykami	(782 886)	468 856	314 029	0	0
Udzielone lub zakupione kredyty i pożyczki	4 948 909	0	0	0	4 948 909
Splacone kredyty i pożyczki	(4 749 112)	(568 851)	(121 888)	(39)	(5 439 890)
Sprzedaż	(2 057)	0	(240)	0	(2 297)
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	(170 830)	0	(170 830)
Inne (w tym różnice kursowe)	1 714 665	6 560	46 015	0	1 767 240
Razem	16 729 596	1 420 459	858 434	101	19 008 590

Osoby prywatne: odpisy z tytułu utraty wartości	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	73 508	121 530	887 369	(1 447)	1 080 960
Transfery między koszykami	329 792	(389 538)	59 745	0	0
Wzrost w wyniku udzielenia lub nabycia	86 755	0	0	69 694	156 449
Zmiany z tytułu ryzyka kredytowego	(336 946)	430 939	218 076	(41 619)	270 450
Zmiany z tytułu zaprzestania ujmowania (za wyjątkiem sprzedaży i spisań)	(15 403)	(8 004)	(55 060)	0	(78 467)
Spisanie w ciężar odpisów	(36)	(190)	(129 445)	(1 980)	(131 651)
KOIM	0	0	22 786	20 588	43 373
Inne (w tym różnice kursowe)	786	1 175	15 912	0	17 874
Razem	138 457	155 913	1 019 383	45 236	1 358 989

Osoby prywatne: kredyty i pożyczki wartość bilansowa brutto	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	31 901 749	1 581 890	1 597 136	15 271	35 096 046
Transfery między koszykami	(740 026)	360 199	379 827	0	0
Udzielone lub zakupione kredyty i pożyczki	17 914 971	0	0	541 980	18 456 951
Splacone kredyty i pożyczki	(3 591 166)	(206 354)	(26 734)	(31 282)	(3 855 535)
Sprzedaż	817	0	0	0	817
Spisanie w ciężar odpisów	(36)	(190)	(129 445)	(1 980)	(131 651)
Inne (w tym różnice kursowe)	1 388 841	9 942	51 863	0	1 450 646
Razem	46 875 151	1 745 487	1 872 647	523 989	51 017 274

Sektor publiczny: odpisy z tytułu utraty wartości	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	270	3	0	0	273
Transfery między koszykami	2	(2)	0	0	0
Wzrost w wyniku udzielenia lub nabycia	51	0	0	0	51
Zmiany z tytułu ryzyka kredytowego	152	(1)	0	0	151
Zmiany z tytułu zaprzestania ujmowania (za wyjątkiem sprzedaży i spisań)	(90)	0	0	0	(90)
Inne (w tym różnice kursowe)	41	0	0	0	41
Razem	426	0	0	0	426

Sektor publiczny: kredyty i pożyczki wartość bilansowa brutto	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	216 568	1 950	0	0	218 518
Transfery między koszykami	1 938	(1 938)	0	0	0
Udzielone lub zakupione kredyty i pożyczki	(13 341)	0	0	0	(13 340)
Splacone kredyty i pożyczki	(12 506)	(0)	0	0	(12 506)
Sprzedaż	(1)	0	0	0	(1)
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	0	0	0
Inne (w tym różnice kursowe)	(176)	1	0	0	(176)
Razem	192 483	13	0	0	192 496

21I. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU WG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

	31.12.2019	31.12.2018
rachunki bieżące	3 866 359	3 773 665
do 1 miesiąca	1 228 451	842 914
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 476 780	1 770 319
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	6 980 357	5 756 920
powyżej 1 roku do 5 lat	22 902 484	16 506 430
powyżej 5 lat	30 303 568	22 855 385
dla których termin zapadalności upłynął	2 083 143	1 463 387
Odsetki	377 219	251 002
Razem brutto	70 218 361	53 220 022

21J. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	31.12.2019	31.12.2018
W walucie polskiej	51 524 094	34 924 845
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	18 694 267	18 295 177
waluta: USD	106 179	205 087
waluta: EUR	3 816 004	3 573 588
waluta: CHF	14 763 316	14 504 282
waluta: JPY	217	2 204
pozostałe waluty	8 551	10 016
Razem brutto	70 218 361	53 220 022

21K. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO

	31.12.2019	31.12.2018
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego	7 260 832	6 943 903
Niezrealizowane przychody finansowe	(434 227)	(438 275)
Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego	6 826 605	6 505 628
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego wg terminów zapadalności		
Poniżej 1 roku	2 831 926	2 655 519
Od 1 roku do 5 lat	4 141 296	4 003 216
Powyżej 5 lat	287 610	285 168
Razem	7 260 832	6 943 903
Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego wg terminów zapadalności		
Poniżej 1 roku	2 642 069	2 467 417
Od 1 roku do 5 lat	3 912 508	3 771 541
Powyżej 5 lat	272 028	266 670
Razem	6 826 605	6 505 628

Głównymi grupami przedmiotów finansowanych w formie leasingu są środki transportu (ciągniki siodłowe, naczepy, przyczepy, samochody ciężarowe, dostawcze, osobowe oraz inne), maszyny i urządzenia przemysłowe, sprzęt komputerowy jak również nieruchomości przemysłowe i komercyjne. W portfolio leasingowym Grupy znajdują się umowy, w których opłaty ustalone są w PLN lub w EUR, oparte na zmiennych lub stałych stopach procentowych.

Umowy z Klientami zawierane są na okresy od 1 roku do 10 lat. Umowy leasingowe przewidują zróżnicowany udział własny Klienta oraz wartość końcową przedmiotu, jak również zróżnicowaną wysokość rat leasingowych np. w zależności od sezonowości. Po zakończeniu umowy leasingu, Klient zobowiązany jest wykupić przedmiot za określoną w momencie jej zawierania cenę końcową. Przedmiot ten przez cały okres leasingu pozostaje własnością Grupy i stanowi główne zabezpieczenie spłat należności leasingowych.

22. AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

22A. AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

31.12.2019	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	48 207	0	0	(54)	0	0	48 153
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	784 277	0	0	0	0	0	784 277
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	205 439	0	0	0	0	0	205 439

31.12.2018	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	44 904	0	0	(20)	0	0	44 884
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	731 268	0	0	(16)	0	0	731 252
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	250 284	0	0	0	0	0	250 284

22B. INSTRUMENTY DŁUŻNE

	31.12.2019	31.12.2018
banki i inne instytucje monetarne	0	0
pozostałe przedsiębiorstwa	0	0
sektor budżetowy	48 153	44 884
Razem	48 153	44 884

22C. LOKATY ORAZ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE BANKOM I INNYM INSTYTUCJOM MONETARNYM

	31.12.2019	31.12.2018
Rachunki bieżące	213 459	143 113
Lokaty	570 036	586 666
Odsetki	782	1 489
Razem należności brutto	784 277	731 268
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	0	(16)
Razem należności netto	784 277	731 252

22D. LOKATY ORAZ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE BANKOM I INNYM INSTYTUCJOM MONETARNYM WG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

	31.12.2019	31.12.2018
rachunki bieżące	213 459	143 113
do 1 miesiąca	570 036	581 666
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	0	5 000
powyżej 1 roku do 5 lat	0	0
powyżej 5 lat	0	0
dla których termin zapadalności upłynął	0	0
Odsetki	782	1 489
Razem brutto	784 277	731 268

22E. LOKATY ORAZ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE BANKOM I INNYM INSTYTUCJOM MONETARNYM WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	31.12.2019	31.12.2018
W walucie polskiej	5 337	133 599
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	778 941	597 669
waluta: USD	119 959	51 423
waluta: EUR	500 570	449 968
waluta: CNY	69 621	27 356
waluta: GBP	24 556	11 469
waluta: CHF	12 271	21 456
waluta: JPY	7 589	434
pozostałe waluty	44 375	35 563
Razem brutto	784 277	731 268

22F. ZMIANA STANU ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI DLA LOKAT ORAZ KREDYTÓW I POŻYCZEK UDZIELONYCH BANKOM I INNYM INSTYTUCJOM MONETARNYM

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	16	0
Odpisy dokonane w okresie	0	16
Odwrócenie odpisów w okresie	(16)	0
Stan na koniec okresu	0	16

22G. TRANSAKCJE Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU

	31.12.2019	31.12.2018
banki i inne instytucje monetarne	90 707	49 872
pozostałe przedsiębiorstwa	114 718	200 375
odsetki	14	37
Razem	205 439	250 284

23. INSTRUMENTY POCHODNE - RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ

Począwszy od 1 stycznia 2006 Grupa ustanowiła pierwsze formalne powiązanie zabezpieczające przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych. Należy zaznaczyć, iż od momentu wdrożenia MSSF, zgodnie z MSR39, efekt wyceny wszelkich instrumentów pochodnych niezaklasyfikowanych i niebędących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi, prezentowany jest w wyniku z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat. Stosowanie takiej metodologii skutkowało brakiem spójności w sposobie prezentacji instrumentów finansowych w Rachunku zysków i strat. Wynik odsetkowy na transakcjach instrumentami pochodnymi, zawierany w celu zabezpieczenia przepływów pieniężnych w walutach obcych, z ekonomicznego punktu widzenia stanowi składnik marży odsetkowej (pozwala dopasować przychód odsetkowy z tytułu udzielenia kredytów walutowych z kosztem finansowania wynikającym z portfela depozytów złotych). Wdrożenie formalnej rachunkowości zabezpieczeń umożliwiło prezentację części przedmiotowych transakcji w Rachunku zysków i strat zgodnie z ich ekonomicznym sensem.

Zatwierdzona w Grupie Strategia Ryzyka określa ogólne zasady zabezpieczenia ryzyka rynkowego generowanego przez działalność komercyjną. Transakcje zewnętrzne kwalifikujące się do rachunkowości zabezpieczeń są wskazane w Strategii tuż po naturalnym zabezpieczeniu ekonomicznym. Grupa zastosowała (wg stanu na 31.12.2019 r.) rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych w celu wyeliminowania zmienności przepływów pieniężnych:

- od kredytów hipotecznych denominowanych w walutach obcych oraz finansujących je depozytów w PLN,
- od kredytów hipotecznych denominowanych w PLN,
- od portfela wyemitowanych zobowiązań w PLN,
- z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych,
- od portfela zmiennoprocentowych walutowych kredytów hipotecznych.

które można przypisać do ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego w horyzoncie czasowym ograniczonym do terminu zapadalności instrumentów zabezpieczających, zaprezentowanych w nocie (23b).

Ponadto w wyniku przejęcia Euro Bank S.A. Grupa stosowała zabezpieczenie wartości godziwej instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej.

Pozycje zabezpieczane i zabezpieczające są ekonomicznie powiązane w taki sposób, że reagują one w sposób podobny na zabezpieczane ryzyko, ich wycena zostanie skompensowana w odpowiedzi na zmiany stóp rynkowych i kursu walutowego.

Grupa przeprowadza comiesięczne testy efektywności, oblicza i porównuje zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanych i zabezpieczających. Efektywność zabezpieczenia jest mierzona metodą derywatu hipotetycznego, która zakłada prezentację pozycji zabezpieczanej jako hipotetyczny derywat, dla którego zmiany wartości godziwej są porównywane ze zmianami wartości godziwej instrumenty zabezpieczającego. Nieefektywność zabezpieczenia może wynikać z różnic w terminach przeszacowania pozycji zabezpieczanych i zabezpieczających lub z wyznaczenia jako pozycji zabezpieczającej istniejącego instrument pochodnego. Grupa desygnuje instrumenty zabezpieczające w dacie zawarcia transakcji i w ten sposób eliminuje to źródło nieefektywności. Raportowana przez Grupę nieefektywność zabezpieczenia obejmuje również amortyzację skumulowanych do daty likwidacji zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych w dniu ich likwidacji jako zabezpieczające.

Poniżej zaprezentowano szczegółowe informacje na temat stosowanych przez Grupę relacji zabezpieczających, pozycji wyznaczonych jako zabezpieczane i zabezpieczające oraz prezentacji wyniku (wg stanu na 31.12.2019 r.):

	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel złotych kredytów hipotecznych	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je zobowiązań złotych
Opis relacji zabezpieczającej	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez złote kredyty hipoteczne. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka stopy procentowej.	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez walutowe kredyty hipoteczne oraz przez zobowiązania złote stanowiące bazę finansową dla tych kredytów. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego oraz ryzyka stopy procentowej.
Pozycje zabezpieczane	Przepływy pieniężne wynikające z portfela złotych kredytów hipotecznych.	Przepływy pieniężne wynikające z portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je depozytów złotych i wyemitowanych złotych dłużnych papierów wartościowych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje IRS	Transakcje CIRS
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny; odsetki zarówno od instrumentów zabezpieczających jak i od instrumentów zabezpieczanych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Nieefektywną część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywną część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel wyemitowanych zobowiązań złotych	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych
Opis relacji zabezpieczającej	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez wyemitowane zobowiązania złote. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka stopy procentowej.	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu walutowych przychodów i kosztów odsetkowych. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego.
Pozycje zabezpieczane	Przepływy pieniężne wynikające z portfela wyemitowanych zobowiązań złotych.	Przepływy pieniężne z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje IRS	Pozycja walutowa wynikająca z rozpoznanych przyszłych zobowiązań leasingowych.
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczających i zabezpieczanych	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny; odsetki zarówno od instrumentów zabezpieczających jaki i od instrumentów zabezpieczanych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Nieefektywną część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.	Efektywna część rewaluacji spot instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywną część wyceny pozycji zabezpieczającej ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.
	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel zmiennoprocentowych walutowych kredytów hipotecznych	Zabezpieczenie wartości godziwej instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej
Opis relacji zabezpieczającej	Grupa zabezpiecza ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej przepływów pieniężnych dla części okresu - w horyzoncie czasowym trwania transakcji zabezpieczających - z tytułu zmiennoprocentowych kredytów w walucie obcej poprzez zamianę przepływów odsetkowych w walucie obcej na przepływy złote.	Grupa zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej, związanego ze zmianą wartości godziwej dłużnego instrumentu o stałej stopie procentowej wycenianego przez inne całkowite dochody, wynikającej ze zmienności rynkowych stóp procentowych.
Pozycje zabezpieczane	Przepływy pieniężne wynikające z portfela walutowych kredytów hipotecznych.	Portfel stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowane do kategorii aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody denominowane w PLN.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje FX Swap	Transakcje IRS
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczających i zabezpieczanych	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny; odsetki od instrumentów zabezpieczających (rozliczone punkty swapowe) prezentowane są w marży odsetkowej. Nieefektywną część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.	Wynik z tytułu zmiany wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych w zakresie zabezpieczanego ryzyka odnoszony jest do wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń. Pozostała część zmiany wyceny do wartości godziwej ujmowana jest w pozostałych całkowitych dochodach. Odsetki od dłużnych papierów wartościowych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Zmiana wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie jest prezentowana w wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń, a odsetki od tych instrumentów ujmowane są w wyniku odsetkowym.

23A. RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ

31.12.2019	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym							
Kontrakty CIRS	4 056 194	8 053 048	13 103 887	741 250	(380 312)	37 641	417 953
Kontrakty IRS	280 000	475 000	500 000	0	4 732	4 732	0
Kontrakty FXS	706 197	0	0	0	56	786	730
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej związane ze stopą procentową							
Kontrakty IRS	0	0	500 000	90 000	(8 164)	0	8 164
3. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie							
	5 042 391	8 528 048	14 103 887	831 250	(383 688)	43 159	426 847

31.12.2018	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym							
Kontrakty CIRS	2 916 461	4 903 815	18 582 101	912 570	(256 285)	120 526	376 811
Kontrakty IRS	225 000	733 000	480 000	0	4 975	4 975	0
Kontrakty FXS	0	0	0	0	0	0	0
2. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie							
	3 141 461	5 636 815	19 062 101	912 570	(251 310)	125 501	376 811

23B. RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ Z TYTUŁU ZABEZPIECZENIA PRZEPLYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Relacja zabezpieczająca	Maksymalny termin wystąpienia przepływów pieniężnych, których wartość jest zabezpieczana
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel złotych kredytów hipotecznych	2020-11-09
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je zobowiązań złotych	2025-01-07
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel wyemitowanych zobowiązań złotych	2021-09-02
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych	2030-04-30
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel zmiennoprocentowych walutowych kredytów hipotecznych	2020-01-28

Nieefektywna część zmian wyceny instrumentów zabezpieczających ujęta w Rachunku zysków i strat w 2019 roku wyniosła - 19 878 tys. zł. (w 2018 roku było to odpowiednio -19 920 tys. zł).

Nieefektywna część zmian wyceny instrumentów zabezpieczających ujęta w Rachunku zysków i strat została zaprezentowana w **nocie (8)**.

23C. ZABEZPIECZENIE ZMIENNOŚCI PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH - INSTRUMENTY ZABEZPIECZANE

Transakcje	Pozycja w bilansie	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie	Wartość kapitałów z tytułu czynnych relacji zabezpieczających	Wartość kapitałów do rozliczenia z tytułu zakończonych relacji zabezpieczających
- CIRS	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(17 089)	(21 901)	(11 048)
- IRS	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	550	166	0
- FX swap	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(202)	202	0
- FX spot	Kredyty i pożyczki udzielone klientom / Zobowiązania wobec klientów	(2 638)	2 638	0
- IRS	Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	(1 155)	1 155	0
Razem		(20 534)	(17 739)	(11 048)

23D. ZABEZPIECZENIE ZMIENNOŚCI PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH - INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE

Transakcje	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie	Nieefektywność rozpoznana w Rachunku zysków i strat	Reklasyfikacja z kapitału do Rachunku zysków i strat
- CIRS	17 089	(19 191)	0
- IRS	(550)	0	0
- FX swap	202	0	0
- FX spot	2 638	0	0
- IRS	1 213	57	0
Razem	20 592	(19 134)	0

23E. ZABEZPIECZENIE WARTOŚCI GODZIWEJ - INSTRUMENTY ZABEZPIECZANE

Transakcje	Pozycja w bilansie	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie
IRS	Instrumenty dłużne wyceniane przez inne całkowite dochody	1 229
Razem		1 229

23F. ZABEZPIECZENIE WARTOŚCI GODZIWEJ - INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE

Transakcje	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie	Nieefektywność rozpoznana w Rachunku zysków i strat
IRS	(1 112)	117
Razem	(1 112)	117

24. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH ZALEŻNYCH, WE WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH I W JEDNOSTKACH STOWARZYSZONYCH

24A. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH POWIĄZANYCH

	31.12.2019	31.12.2018
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	0	0

24B. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH POWIĄZANYCH

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	0	0
sprzedaż	0	0
wycena metodą praw własności	0	0
Stan na koniec okresu	0	0

25. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

25A. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

	31.12.2019	31.12.2018
Grunty	2 434	2 284
Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	70 249	66 602
Urządzenia techniczne i maszyny	93 097	74 789
Środki transportu	15 282	36 784
Inne środki trwałe	18 644	6 243
Środki trwałe w budowie	63 324	23 939
Prawa do użytkowania powierzchni biurowej	403 300	0
Razem	666 330	210 641

25B. ZMIANA STANU RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH) ZA OKRES 01.01.2019 - 31.12.2019

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	środki trwałe w budowie i zaliczki	Prawa do użytkowania powierzchni biurowej	RAZEM
a) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 284	310 044	234 520	47 118	83 689	23 939	0	701 594
a1) początkowe ujęcie prawa do użytkowania	0	0	0	0	0	0	370 045	370 045
b) zwiększenia (z tytułu)	150	18 163	43 598	10 961	16 397	79 531	132 244	301 044
zakup	150	9 745	24 571	10 961	3 696	68 810	81 623	199 556
przyjęcie ze środków trwałych w budowie	0	8 418	19 027	0	12 701	0	0	40 146
inwestycje nieopłacone	0	0	0	0	0	10 721	0	10 721
ujęcie prawa do użytkowania w okresie	0	0	0	0	0	0	50 621	50 621
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	9 468	13 205	27 532	10 324	40 146	2 416	103 091
sprzedaż	0	3 718	3 751	27 532	1 020	0	0	36 021
likwidacja	0	5 750	9 454	0	9 304	0	2 416	26 924
rozliczenie środków trwałych w budowie	0	0	0	0	0	40 146	0	40 146
inne	0	0	0	0	0	0	0	0
d) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 434	318 739	264 913	30 547	89 762	63 324	499 873	1 269 592
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	234 689	159 731	10 334	77 445	0	0	482 199
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	4 927	12 085	4 931	(6 328)	0	96 573	112 188
odpis bieżący (RZiS)	0	14 304	25 087	6 654	3 944	0	96 801	146 790
zmniejszenia z tytułu sprzedaży	0	(3 718)	(3 667)	(1 723)	(1 020)	0	0	(10 128)
zmniejszenia z tytułu likwidacji	0	(5 659)	(9 335)	0	(9 252)	0	(228)	(24 474)
przeniesienie z odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0	0
inne	0	0	0	0	0	0	0	0
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	239 616	171 816	15 265	71 117	0	96 573	594 387
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	8 753	0	0	1	0	0	8 754
utworzenie odpisów z tytułu utraty wartości	0	121	0	0	0	0	0	121
rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0	0
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	8 874	0	0	1	0	0	8 875
j) wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 434	70 249	93 097	15 282	18 644	63 324	403 300	666 330

25C. ZMIANA STANU RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH) ZA OKRES 01.01.2018 - 31.12.2018

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	środki trwałe w budowie i zaliczki	RAZEM
a) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	1 275	305 493	221 639	47 251	84 955	15 502	676 115
b) zwiększenia (z tytułu)	1 009	15 672	29 801	6 157	2 942	48 630	104 211
zakup	0	0	765	6 043	0	38 017	44 825
przyjęcie ze środków trwałych w budowie	0	8 957	28 301	0	2 906	0	40 164
inwestycje nieopłacone	0	0	0	0	0	10 613	10 613
inne (w tym przejęcie SKOK Piast)	1 009	6 715	735	114	36	0	8 609
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	11 121	16 920	6 290	4 208	40 193	78 732
sprzedaż	0	3 757	4 468	6 290	1 499	0	16 014
likwidacja	0	7 364	12 452	0	2 709	0	22 525
rozliczenie środków trwałych w budowie	0	0	0	0	0	40 193	40 193
inne	0	0	0	0	0	0	0
d) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 284	310 044	234 520	47 118	83 689	23 939	701 594
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	234 157	159 721	8 305	79 298	0	481 481
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	532	10	2 029	(1 853)	0	718
odpis bieżący (RZiS)	0	11 645	16 952	5 494	2 345	0	36 436
zmniejszenia z tytułu sprzedaży	0	(3 750)	(4 495)	(3 465)	(1 498)	0	(13 208)
zmniejszenia z tytułu likwidacji	0	(7 364)	(12 447)	0	(2 700)	0	(22 511)
przeniesienie z odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0
inne	0	1	0	0	0	0	1
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	234 689	159 731	10 334	77 445	0	482 199
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	8 753	0	0	1	0	8 754
utworzenie odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0
rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	8 753	0	0	1	0	8 754
j) wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 284	66 602	74 789	36 784	6 243	23 939	210 641

26. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

26A. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

	31.12.2019	31.12.2018
Wartość firmy - połączenie z Euro Bank S.A.	162 757	0
Pozostałe wartości niematerialne:	179 896	96 464
prawa autorskie, patenty i podobne wartości	17 674	12 325
oprogramowanie komputerowe (licencje)	47 997	83 549
inne	24 247	0
zaliczki na wartości niematerialne	89 978	590
Razem	342 653	96 464

26B. ZMIANA STANU WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH) ZA OKRES 01.01.2019 - 31.12.2019

	prawa autorskie, patenty i podobne wartości	oprogramowanie komputerowe (licencje)	inne wartości niematerialne	zaliczki na wartości niematerialne	RAZEM
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	30 582	341 461	27	590	372 660
b) zwiększenia (z tytułu)	11 772	30 685	30 790	122 474	195 721
nakłady na wartości niematerialne	3 156	6 346	30 790	69 036	109 328
inwestycje nieopłacone	0	0	0	11 605	11 605
reklasyfikacja nakładów na oprogramowanie do zaliczek	0	0	0	41 833	41 833
przejęcie z inwestycji i zaliczek	8 616	24 339	0	0	32 955
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	43 493	2 648	33 086	79 227
likwidacja	0	1 660	2 648	0	4 308
reklasyfikacja nakładów na oprogramowanie do zaliczek	0	41 833	0	0	41 833
rozliczenie zaliczek do wartości niematerialnych	0	0	0	33 086	33 086
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	42 354	328 653	28 169	89 978	489 154
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	18 257	253 924	27	0	272 208
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	6 423	22 744	3 895	0	33 062
odpis bieżący (RZiS)	6 571	22 773	4 738	0	34 082
likwidacja	(148)	(29)	(843)	0	(1 020)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	24 680	276 668	3 922	0	305 270
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	3 988	0	0	3 988
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	3 988	0	0	3 988
j) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	17 674	47 997	24 247	89 978	179 896

26C. ZMIANA STANU WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH) ZA OKRES 01.01.2018 - 31.12.2018

	prawa autorskie, patenty i podobne wartości	oprogramowanie komputerowe (licencje)	inne wartości niematerialne	zaliczki na wartości niematerialne	RAZEM
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	23 479	314 656	27	0	338 162
b) zwiększenia (z tytułu)	7 103	26 977	0	590	34 670
nakłady na wartości niematerialne	7 079	11 965	0	590	19 634
inwestycje nieopłacone	0	14 771	0	0	14 771
przejęcie SKOK Piast	24	212	0	0	236
inne	0	29	0	0	29
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	172	0	0	172
likwidacja	0	0	0	0	0
inne	0	172	0	0	172
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	30 582	341 461	27	590	372 660
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	11 480	242 911	27	0	254 418
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	6 777	11 013	0	0	17 790
odpis bieżący (RZiS)	6 777	11 014	0	0	17 791
likwidacja	0	(1)	0	0	(1)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	18 257	253 924	27	0	272 208
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	3 988	0	0	3 988
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	3 988	0	0	3 988
j) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	12 325	83 549	0	590	96 464

27. AKTYWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

27A. AKTYWA I REZERWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

	31.12.2019			31.12.2018		
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	77 167	(3 807)	73 360	83 590	(5 794)	77 796
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	83 451	(106 714)	(23 263)	79 101	(98 757)	(19 656)
Niezrealizowane należności/zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	13 753	(20 117)	(6 364)	10 395	(19 103)	(8 708)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	34 958	(60 770)	(25 812)	21 601	(36 888)	(15 287)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	2	(74 142)	(74 140)	3	(47 713)	(47 710)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	180 305	(1 251)	179 054	89 058	(1 190)	87 868
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	363 612	0	363 612	238 209	0	238 209
Świadczenia pracownicze	21 366	0	21 366	16 137	0	16 137
Prawa do użytkowania	6 347	(33)	6 314	0	0	0
Rezerwy na koszty	22 361	0	22 361	25 199	0	25 199
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	6 121	(22 565)	(16 444)	13 517	(30 803)	(17 286)
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	9 343	0	9 343	1 320	0	1 320
Pozostałe	3 519	(1 388)	2 131	2 291	(4 458)	(2 167)
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	822 305	(290 787)	531 518	580 421	(244 706)	335 715
w tym długoterminowe aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto			167 496			124 255

27B. ZMIANY Z TYTUŁU RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH

	31.12.2018	Korekty za lata ubiegłe	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitały	31.12.2019
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	77 796	0	(4 436)	0	73 360
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(19 656)	0	(3 607)	0	(23 263)
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	(8 708)	0	2 344	0	(6 364)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(15 287)	0	(10 525)	0	(25 812)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(47 710)	0	(26 430)	0	(74 140)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy proc.	87 868	0	91 186	0	179 054
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	238 209	0	125 403	0	363 612
Świadczenia pracownicze	16 137	0	5 229	0	21 366
Prawa do użytkowania	0	0	6 314	0	6 314
Rezerwy na przyszłe koszty	25 199	0	(2 838)	0	22 361
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	(17 286)	21 423	0	(20 581)	(16 444)
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	1 320	0	8 023	0	9 343
Pozostałe	(2 167)	136 518	(132 220)	0	2 131
Razem	335 715	157 941	58 443	(20 581)	531 518

27C. ZMIANY Z TYTUŁU RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH

	31.12.2017	Wpływ wdrożenia MSSF9 i inne korekty za lata ubiegłe	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitały	31.12.2018
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	68 826	0	8 970	0	77 796
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(22 201)	0	2 545	0	(19 656)
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	(11 771)	0	3 063	0	(8 708)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(6 601)	0	(8 686)	0	(15 287)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(28 464)	0	(19 246)	0	(47 710)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy proc.	81 378	0	6 490	0	87 868
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	163 093	0	75 116	0	238 209
Świadczenia pracownicze	15 420	0	717	0	16 137
Rezerwy na przyszłe koszty	19 214	0	5 985	0	25 199
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	8 162	(3 442)	0	(22 006)	(17 286)
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	387	0	933	0	1 320
Pozostałe	(890)	48 606	(49 883)		(2 167)
Razem	286 553	45 164	26 004	(22 006)	335 715

27D. ZMIANY PODATKU ODROZONEGO

	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	(4 436)	8 970
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(3 607)	2 545
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	2 344	3 063
Odsetki do zapłaceniu/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(10 525)	(8 686)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(26 430)	(19 246)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	91 186	6 490
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	125 403	75 116
Świadczenia pracownicze	5 229	717
Prawa do użytkowania	6 314	0
Rezerwy na przyszłe koszty	(2 838)	5 985
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	8 023	933
Pozostałe	(132 220)	(49 883)
Zmiany z tytułu podatku odroczonego odniesione na wynik	58 443	26 004
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	(20 581)	(22 006)

27E. KWOTA UJEMNYCH RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH, W ZWIĄZKU Z KTÓRYMI NIE UJĘTO W BILANSIE SKŁADNIKA AKTYWÓW Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

Rok wygaśnięcia różnic przejściowych	31.12.2019	31.12.2018
Bezterminowo	12 125	12 125
Razem	12 125	12 125

Wartość ujemnych różnic przejściowych prezentowana w powyższej tabeli została przeliczona obowiązującą stopą podatkową.

Bazując na zapisach MSR 12 Grupa dokonała kompensaty aktywa z tytułu podatku odroczonego z rezerwami z tytułu podatku odroczonego.

	31.12.2019	31.12.2018
Aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	531 518	335 715
Rezerwa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-
Razem	531 518	335 715

28. INNE AKTYWA

	31.12.2019	31.12.2018
Koszty do rozliczenia w czasie	75 112	43 734
Dochody do otrzymania	31 026	40 043
Rozliczenia międzybankowe	173	3 355
Rozliczenia z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	6 484	94 272
Należności od dłużników różnych	117 392	121 135
Rozrachunki publiczno-prawne	29 681	42 618
Rozrachunki z tytułu działalności Millennium Dom Maklerski S.A.	4 243	11 675
Pozostałe	148 478	134 474
Razem pozostałe aktywa, brutto	412 589	491 306
Odpisy aktualizujące	(12 811)	(8 126)
Razem pozostałe aktywa, netto	399 778	483 180
w tym pozostałe aktywa finansowe *	146 507	262 354
w tym pozostałe aktywa długoterminowe	1 753	3 374

* w pozostałych aktywach finansowych ujęto całość pozostałych aktywów netto z wyłączeniem Kosztów do rozliczenia w czasie, Rozrachunków publiczno-prawnych oraz pozycji Pozostałe

29. AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA

29A. AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA ZA OKRES 01.01.2019 - 31.12.2019

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	RAZEM
a) wartość na początek okresu	70	66	27	6	25 641	25 810
b) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(64)	(39)	(27)	(6)	0	(136)
c) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na początek okresu	6	27	0	0	25 641	25 674
d) zmiany wartości w okresie, w tym:	0	0	0	0	13 767	13 767
sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	0	0	0	0	(52 994)	(52 994)
e) wartość na koniec okresu	70	66	27	6	39 408	39 577
f) zmiana odpisów z tytułu utraty wartości w okresie, w tym:	0	0	0	0	0	0
sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	0	0	0	0	0	0
g) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(64)	(39)	(27)	(6)	0	(136)
h) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na koniec okresu	6	27	0	0	39 408	39 441

29B. AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA ZA OKRES 01.01.2018 - 31.12.2018

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	RAZEM
a) wartość na początek okresu	70	66	27	6	19 524	19 693
b) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(64)	(39)	(27)	(6)	0	(136)
c) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na początek okresu	6	27	0	0	19 524	19 557
d) zmiany wartości w okresie, w tym:	0	0	0	0	6 117	6 117
sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	0	0	0	0	0	0
e) wartość na koniec okresu	70	66	27	6	25 641	25 810
f) zmiana odpisów z tytułu utraty wartości w okresie, w tym:	0	0	0	0	0	0
sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	0	0	0	0	0	0
g) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(64)	(39)	(27)	(6)	0	(136)
h) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na koniec okresu	6	27	0	0	25 641	25 674

30. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

	31.12.2019	31.12.2018
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	149 959	103 730
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	776	4 149
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	202 265	123 754
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	353 000	231 633

Podział ujemnej wyceny instrumentów pochodnych na poszczególne typy instrumentów został zaprezentowany w nocie (18).

31. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH

31A. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH

	31.12.2019	31.12.2018
W rachunku bieżącym	91 893	105 472
Depozyty terminowe	320 346	455 297
Otrzymane kredyty i pożyczki	1 162 366	1 224 267
Odsetki	4 243	3 821
Razem	1 578 848	1 788 857

31B. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH WG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

	31.12.2019	31.12.2018
rachunki bieżące	91 893	105 472
do 1 miesiąca	245 615	259 320
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	64 614	183 289
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	482 608	40 098
powyżej 1 roku do 5 lat	618 900	1 053 524
powyżej 5 lat	70 975	143 333
Odsetki	4 243	3 821
Razem	1 578 848	1 788 857

31C. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	31.12.2019	31.12.2018
W walucie polskiej	590 222	672 938
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	988 626	1 115 919
waluta: USD	1 697	26
waluta: EUR	869 341	974 017
waluta: CHF	117 588	141 876
pozostałe waluty	0	0
Razem	1 578 848	1 788 857

32. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW

32A. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW WG STRUKTURY RODZAJOWEJ

	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	61 091 901	47 730 280
Rachunki bieżące	43 720 046	32 795 949
Depozyty terminowe	17 138 725	14 834 473
Inne	125 991	30 342
Naliczone odsetki	107 139	69 516
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	18 250 129	15 589 643
Rachunki bieżące	9 640 221	8 242 327
Depozyty terminowe	8 172 004	7 057 271
Inne	410 116	275 095
Naliczone odsetki	27 788	14 950
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	2 112 735	2 923 846
Rachunki bieżące	1 776 813	1 374 012
Depozyty terminowe	327 891	1 546 384
Inne	7 692	2 153
Naliczone odsetki	339	1 297
Razem	81 454 765	66 243 769

32B. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW WG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

	31.12.2019	31.12.2018
rachunki bieżące	54 995 123	42 277 838
do 1 miesiąca	8 925 998	8 590 309
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	6 637 871	6 403 633
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	8 790 982	7 502 247
powyżej 1 roku do 5 lat	1 943 064	1 367 197
powyżej 5 lat	26 461	16 782
Odsetki	135 266	85 763
Razem	81 454 765	66 243 769

32C. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	31.12.2019	31.12.2018
W walucie polskiej	74 035 971	59 238 987
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	7 418 794	7 004 782
waluta: USD	1 605 837	1 711 780
waluta: EUR	5 223 147	4 691 138
waluta: GBP	313 112	309 197
waluta: CHF	118 089	115 174
pozostałe waluty	158 609	177 493
Razem	81 454 765	66 243 769

33. TRANSAKCJE Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU

Zobowiązania z tytułu sprzedanych dłużnych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu:

	31.12.2019	31.12.2018
a) wobec Banku Centralnego	0	0
b) wobec pozostałych banków	90 706	50 322
c) wobec klientów	0	0
d) odsetki	7	2
Razem	90 712	50 324

34. WYEMITOWANE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE

34A. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

	31.12.2019	31.12.2018
Obligacje i bony dłużne	728 906	489 050
Bankowe papiery wartościowe	451 452	318 119
Odsetki	2 874	2 510
Razem	1 183 232	809 679

34B. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, WG TERMINÓW WYMAGALNOŚCI

	31.12.2019	31.12.2018
do 1 miesiąca	0	2 025
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	25 111	55 061
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	562 352	113 469
powyżej 1 roku do 5 lat	592 895	636 614
powyżej 5 lat	0	0
Odsetki	2 874	2 510
Razem	1 183 232	809 679

34C. ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	809 679	1 156 473
Zwiększenia, z tytułu:	840 801	309 865
emisja bankowych papierów wartościowych	233 810	183 339
zakup obligacji z Euro Bank S.A.	506 056	0
emisja obligacji Banku	0	141
emisja obligacji Millennium Leasing	74 750	104 700
naliczenie odsetek	26 185	21 685
Zmniejszenia, z tytułu:	(467 248)	(656 659)
wykup bankowych papierów wartościowych	(100 594)	(112 471)
wykup obligacji przejętych od Euro Bank S.A.	(250 000)	0
wykup obligacji Banku	0	(329 526)
wykup obligacji Millennium Leasing	(84 770)	(192 930)
wypłata odsetek	(31 884)	(21 732)
Stan na koniec okresu	1 183 232	809 679

34D. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WG RODZAJU

Bankowe papiery wartościowe i obligacje wyemitowane przez Bank:

Wg stanu na 31.12.2019	Wartość bilansowa	Termin wykupu (maksymalne umowne terminy wymagalności)	Rynek notowań
BPW_2021/07	9 694	2021-07-22	-
BPW_2021/07A	12 253	2021-07-22	-
BPW_2021/06	12 255	2021-06-30	-
BPW_2021/06B	15 057	2021-06-30	-
BPW_2021/06A	11 806	2021-06-28	-
BPW_2021/05A	9 454	2021-05-31	-
BPW_2021/05B	26 616	2021-05-31	-
BPW_2021/05	6 477	2021-05-28	-
BPW_2021/04	7 515	2021-04-30	-
BPW_2021/04A	29 733	2021-04-30	-
BPW_2021/03B	8 627	2021-03-29	-
BPW_2021/03C	28 348	2021-03-29	-
BPW_2021/03	23 010	2021-03-01	-
BPW_2021/03A	15 536	2021-03-01	-
BPW_2021/01	35 565	2021-01-29	-
BPW_2020/12	3 682	2020-12-31	-
BPW_2020/12A	24 555	2020-12-31	-
BPW_2020/11	6 974	2020-11-30	-
BPW_2020/11A	14 945	2020-11-30	-
BPW_2020/11B	6 639	2020-11-30	-
BPW_2020/10A	17 610	2020-10-31	-
BPW_2020/10B	11 911	2020-10-31	-
BPW_2020/10	4 291	2020-10-30	-
BPW_2020/09	3 181	2020-09-29	-
BPW_2020/09A	18 816	2020-09-28	-
BPW_2020/09B	12 603	2020-09-28	-
BPW_2020/09C	7 939	2020-09-28	-
BPW_2020/08	1 039	2020-08-31	-
BPW_2020/07	3 138	2020-07-31	-
BPW_2020/07A	16 686	2020-07-31	-
BPW_2020/06	2 381	2020-06-30	-
BPW_2020/05	1 807	2020-05-29	-
BPW_2020/04A	15 498	2020-04-30	-
BPW_2020/04	701	2020-04-28	-
BPW_2020/03	4 764	2020-03-31	-
BPW_2020/03A	10 119	2020-03-30	-
BPW_2020/02	7 180	2020-02-28	-
BPW_2020/02A	3 047	2020-02-28	-
BKMO_210420T	301 099	2020-04-21	Catalyst (ASO BondSpot, ASO GPW)
EBK_011221C	250 554	2021-12-01	-
Razem	1 003 105		

Wykup bankowych papierów wartościowych (BPW) nastąpi poprzez zapłatę, w terminie wykupu, kwoty rozliczenia, która jest wyliczana w dacie ustalenia kwoty rozliczenia z zastosowaniem formuł wskazanych w warunkach emisji. Kalkulacja kwoty rozliczenia odbywa się w oparciu o wskaźniki rynku finansowego lub towarowego.

Wykup obligacji (BKMO) nastąpi w dniu wykupu poprzez zapłatę wartości nominalnej obligacji. Odsetki od obligacji kuponowych serii T są naliczane od ich wartości nominalnej i płatne w okresach półrocznych w dniach płatności odsetek. Na dzień 31.12.2019 r. ich saldo wyniosło 1 644 tys. PLN.

Obligacje kuponowe to, wg stanu na 31.12.2019 r., 3-letnie obligacje Banku Millennium serii T (o wartości nominalnej 300 milionów złotych). Obligacje te są notowane na platformie Catalyst w alternatywnym systemie obrotu prowadzonym przez BondSpot S.A. (ASO BondSpot) oraz w alternatywnym systemie obrotu prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (ASO GPW).

Ponadto na dzień 31.12.2019 r. Grupa, w związku z przejściem Euro Bank S.A., wykazała zobowiązanie z tytułu obligacji wyemitowanych przez Euro Bank S.A. o wartości nominalnej 250 milionów złotych. Saldo odsetek naliczonych od tych zobowiązań wyniosło 554 tys. PLN.

Obligacje wyemitowane przez Millennium Leasing:

Wg stanu na 31.12.2019	Wartość bilansowa	Termin wykupu (maksymalne umowne terminy wymagalności)	Rynek notowań
Millennium Leasing - G9	51 566	2020-03-16	-
Millennium Leasing - G10	37 242	2020-07-02	-
Millennium Leasing - G11	16 307	2020-10-01	-
Millennium Leasing - G12	34 889	2021-02-04	-
Millennium Leasing - G13	40 123	2022-05-17	-
Razem	180 127		-

W przypadku obligacji wyemitowanych przez Millennium Leasing odsetki są naliczane od wartości nominalnej obligacji i płatne w okresach kwartalnych. Na dzień 31.12.2019 r. ich saldo wyniosło 677 tys. PLN.

34D. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WG RODZAJU

Bankowe papiery wartościowe i obligacje wyemitowane przez Bank:

Wg stanu na 31.12.2018	Wartość bilansowa	Termin wykupu (maksymalne umowne terminy wymagalności)	Rynek notowań
BPW_2019/01,A	2 212	2019-01-03,31	-
BPW_2019/03,A,B	24 061	2019-03-01,29	-
BPW_2019/04,A	13 089	2019-04-30	-
BPW_2019/05	11 625	2019-05-31	-
BPW_2019/06A	8 967	2019-06-28	-
BPW_2019/07	10 975	2019-07-31	-
BPW_2019/08	6 886	2019-08-30	-
BPW_2019/09	8 157	2019-09-30	-
BPW_2020/02	7 212	2020-02-28	-
BPW_2020/03	8 439	2020-03-31	-
BPW_2020/04	2 360	2020-04-28	-
BPW_2020/05	3 283	2020-05-29	-
BPW_2020/06	2 766	2020-06-30	-
BPW_2020/07	3 098	2020-07-31	-
BPW_2020/08	2 710	2020-08-31	-
BPW_2020/09	3 322	2020-09-29	-
BPW_2020/10	4 564	2020-10-30	-
BPW_2020/11	7 879	2020-11-30	-
BPW_2020/12	3 637	2020-12-31	-
BPW_2020/02A	3 116	2020-02-28	-
BPW_2020/03A	10 390	2020-03-30	-
BPW_2020/04A	15 634	2020-04-30	-
BPW_2021/05	6 490	2021-05-28	-
BPW_2021/06A	11 909	2021-06-28	-
BPW_2020/07A	17 039	2020-07-31	-
BPW_2020/09A,B,C	40 323	2020-09-28	-
BPW_2020/10A,B	30 784	2020-10-31	-
BPW_2020/11A,B	22 282	2020-11-30	-
BPW_2020/12A	25 097	2020-12-31	-
BKMO_210420T	301 219	2020-04-21	Catalyst (ASO BondSpot, ASO GPW)
Razem	619 525		

Wykup bankowych papierów wartościowych (BPW) nastąpi poprzez zapłatę, w terminie wykupu, kwoty rozliczenia, która jest wyliczana w dacie ustalenia kwoty rozliczenia z zastosowaniem formuł wskazanych w warunkach emisji. Kalkulacja kwoty rozliczenia odbywa się w oparciu o wskaźniki rynku finansowego lub towarowego.

Wykup obligacji (BKMO) nastąpi w dniu wykupu poprzez zapłatę wartości nominalnej obligacji. Odsetki od obligacji kuponowych serii T są naliczane od ich wartości nominalnej i płatne w okresach półrocznych w dniach płatności odsetek. Na dzień 31.12.2018 r. ich saldo wyniosło 1 639 tys. PLN.

Obligacje kuponowe to, wg stanu na 31.12.2018 r., 3-letnie obligacje Banku Millennium serii T (o wartości nominalnej 300 milionów złotych). Obligacje te są notowane na platformie Catalyst w alternatywnym systemie obrotu prowadzonym przez BondSpot S.A. (ASO BondSpot) oraz w alternatywnym systemie obrotu prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (ASO GPW).

Obligacje wyemitowane przez Millennium Leasing:

Wg stanu na 31.12.2018	Wartość bilansowa	Termin wykupu (maksymalne umowne terminy wymagalności)	Rynek notowań
Obligacje M Leasing seria G6	31 139	2019-02-04	-
Obligacje M Leasing seria G7	32 885	2019-05-15	-
Obligacje M Leasing seria G8	21 021	2019-09-18	-
Obligacje M Leasing seria G9	51 566	2020-03-16	-
Obligacje M Leasing seria G10	37 237	2020-07-02	-
Obligacje M Leasing seria G11	16 306	2020-10-01	-
Razem	190 154		-

W przypadku obligacji wyemitowanych przez Millennium Leasing odsetki są naliczane od wartości nominalnej obligacji i płatne w okresach kwartalnych. Na dzień 31.12.2018 r. ich saldo wyniosło 684 tys. PLN.

35. ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE

35A. ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE

	31.12.2019	31.12.2018
Wartość obligacji podporządkowanych w PLN - BKMO_071227R	700 000	700 000
Waluta	PLN	PLN
Warunki oprocentowania	4,090%	4,090%
Termin wymagalności	07.12.2027	07.12.2027
Odsetki	1 883	1 883
Wartość obligacji podporządkowanych w PLN - BKMO_300129W	830 000	-
Waluta	PLN	-
Warunki oprocentowania	4,090%	-
Termin wymagalności	30.01.2029	-
Odsetki	14 322	-
Stan bilansowy zobowiązań podporządkowanych	1 546 205	701 883

Zarząd Banku w dniu 17 stycznia 2019 r. podjął uchwałę w sprawie wyemitowania przez Bank w dniu 30 stycznia 2019 r., na podstawie ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o obligacjach, obligacji podporządkowanych serii W. Obligacje zostały wyemitowane przez Bank w ramach aktualnie realizowanego Trzeciego Programu Emisji Obligacji, zatwierdzonego w roku 2015, o łącznej wartości nominalnej nie przekraczającej 3.000.000.000 PLN (lub równowartości tej kwoty w EUR, USD, CHF).

W dniu 30 stycznia 2019 r. została rozliczona emisja 1.660 obligacji podporządkowanych Banku serii W. Wszystkie obligacje na łączną kwotę 830.000.000 PLN zostały objęte przez obligatariuszy. Termin wykupu obligacji przypada w dniu 30 stycznia 2029 roku. Emitent może podjąć decyzję o wykupie obligacji w dniu 31 stycznia 2024 r. tylko po uprzednim uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego na wcześniejszy wykup obligacji, o ile taka zgoda będzie wymagana. Oprocentowanie obligacji jest zmienne, oparte o stawkę WIBOR 6M, powiększoną o marżę w wysokości 2,30% w skali roku.

Obligacje stanowią instrumenty w Tier II Banku w rozumieniu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

35B. ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ PODPORZĄDKOWANYCH

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	701 883	701 971
Zwiększenia, z tytułu:	991 066	28 656
emisja obligacji podporządkowanych	830 000	0
przejęcie Euro Bank S.A.	100 130	0
naliczenie odsetek	60 936	28 656
Zmniejszenia, z tytułu:	(146 744)	(28 744)
rozliczenie długu podporządkowanego przejętego od Euro Bank S.A.	(100 000)	0
spłata odsetek	(46 744)	(28 744)
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	1 546 205	701 883

Wzrost długu podporządkowanego wynikający z nabycia Euro Bank był w pełni kompensowany przez depozyt zabezpieczający w gotówce w tej samej kwocie, złożony przez Bank Millennium w dniu nabycia Euro Bank u pożyczkodawcy długu podporządkowanego - Societe Generale. Obydwie transakcje zostały zakończone i rozliczone w październiku 2019 roku.

W latach 2018 i 2019 Grupa nie odnotowała żadnych opóźnień w płatności rat kapitałowych lub odsetkowych, ani nie naruszyła żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań podporządkowanych.

36. REZERWY

36A. REZERWY

	31.12.2019	31.12.2018
Udzielone zobowiązania i gwarancje	53 393	51 742
Nierozstrzygnięte sprawy sporne	251 333	60 710
Razem	304 726	112 452

36B. ZMIANA STANU REZERW NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA I GWARANCJE

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	51 742	21 720
Korekty z tytułu wdrożenia MSSF9	0	23 829
Skorygowany stan na początek okresu	51 742	45 549
Utworzenie rezerw	71 253	60 827
Rozwiązanie rezerw	(70 312)	(54 804)
Przejęcie Euro Bank S.A.	745	0
Różnice kursowe	(35)	170
Stan na koniec okresu	53 393	51 742

36C. ZMIANA STANU REZERW NA NIEROZSTRZYgniĘTE SPRAWY SPORNE

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	60 710	46 032
Utworzenie rezerw	7 913	7 541
Rozwiązanie rezerw	(14 332)	(809)
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(27 875)	(4 212)
Reklasyfikacja	1 783	12 158
Utworzenie rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	223 134	0
Stan na koniec okresu	251 333	60 710

37. REZERWY Z TYTUŁU ODROczONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

	31.12.2019	31.12.2018
Rezerwa na odroczony podatek dochodowy	0	0

38. INNE ZOBOWIĄZANIA

38A. INNE ZOBOWIĄZANIA

	31.12.2019	31.12.2018
Krótkoterminowe	1 644 050	1 623 229
Koszty do zapłacenia - premie, wynagrodzenia	52 823	40 561
Koszty do zapłacenia - pozostałe	183 345	168 885
Rezerwa na zwroty na ubezpieczenia	354 416	233 907
Rozliczenia międzybankowe	247 285	271 435
Rezerwa na potencjalne zwroty opłat w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu	63 918	0
Rozliczenia z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	32 052	24 890
Wierzyciele różni	329 707	711 599
Zobowiązania wobec budżetu	19 050	17 224
Przychody przyszłych okresów	50 463	36 109
Zobowiązania z tytułu leasingu	114 644	0
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	24 981	13 218
Rezerwy na odprawy emerytalne	3 226	2 943
Rozrachunki z tytułu działalności Millennium Dom Maklerski S.A.	6 740	15 104
Pozostałe	161 400	87 354
Długoterminowe	493 448	113 582
Rezerwy na odprawy emerytalne	32 576	23 744
Zobowiązania z tytułu leasingu	326 967	0
Koszty do zapłacenia	16 321	7 316
Zobowiązanie do zapłaty - BFG*	91 006	55 961
Pozostałe	26 578	26 561
Razem	2 137 498	1 736 811
- w tym pozostałe zobowiązania finansowe**	1 370 667	1 279 695

* Bank korzysta z możliwości wnoszenia części składek do BFG w formie zobowiązania do zapłaty co polega na rozpoznaniu zobowiązania do zapłaty przy jednoczesnym utrzymywaniu aktywów obciążonych w formie dłużnych papierów wartościowych przechowywanych na odrębnym, utworzonym w tym celu rachunku

** do pozostałych zobowiązań finansowych zalicza się całość Innych zobowiązań z wyłączeniem Przychodów przyszłych okresów, Rezerw na zwroty, Zobowiązań wobec budżetu, Zobowiązań do zapłaty składki dla BFG oraz pozycji Pozostałe.

38B. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU LEASINGU

	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania (brutto) z tytułu leasingu	466 314	-
Niezrealizowane koszty finansowe	(24 703)	-
Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych	441 611	-
Zobowiązania (brutto) z tytułu leasingu wg terminów zapadalności		-
do 1 roku	121 752	-
powyżej 1 roku do 5 lat	222 750	-
powyżej 5 lat	121 812	-
Razem	466 314	-
Zobowiązania (netto) z tytułu leasingu wg terminów zapadalności		-
do 1 roku	114 644	-
powyżej 1 roku do 5 lat	209 855	-
powyżej 5 lat	117 112	-
Razem	441 611	-

38C. ZMIANA STANU REZERW NA NIETYKORZYSTANE URLOPY

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	13 218	12 222
Przejęcie Euro Bank S.A.	11 238	0
Przejęcie SKOK Piast	0	405
Utworzenie/Odwrócenie rezerw	1 899	999
Wykorzystanie rezerw	(1 376)	(408)
Stan na koniec okresu	24 981	13 218

38D. ZMIANA STANU REZERW NA ODPRAWY EMERYTALNE

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	26 687	23 458
Przejęcie Euro Bank S.A.	438	0
Przejęcie SKOK Piast	0	83
Utworzenie / Odwrócenie rezerw	9 371	3 915
Wykorzystanie rezerw	(1 429)	(852)
(Zyski) / straty aktuarialne	735	83
Stan na koniec okresu	35 802	26 687

39. KAPITAŁ WŁASNY

39A. KAPITAŁ ZAKŁADOWY

Kapitał podstawowy Banku Millennium S.A. wynosi 1 213 116 777 zł i dzieli się na 1 213 116 777 akcji o wartości nominalnej 1 zł każda, co prezentuje poniższa tabela.

KAPITAŁ ZAKŁADOWY							
Wartość nominalna jednej akcji = 1 zł.							
Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Liczba akcji	Wartość serii/emisji (w zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy
A	imiennie założycielskie	x2 co do głosu	106 850	106 850	gotówka	30.06.1989	30.06.1989
B1	imiennie zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.06.1990	01.01.1990
B2	imiennie zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.12.1990	01.01.1990
C	na okaziciela zwykłe		4 693 150	4 693 150	gotówka	17.05.1991	01.01.1991
D1	na okaziciela zwykłe		1 700 002	1 700 002	gotówka	31.12.1991	01.01.1992
D2	na okaziciela zwykłe		2 611 366	2 611 366	gotówka	31.01.1992	01.01.1992
D3	na okaziciela zwykłe		1 001 500	1 001 500	gotówka	10.03.1992	01.01.1992
E	na okaziciela zwykłe		6 000 000	6 000 000	gotówka	28.05.1993	01.01.1992
F	na okaziciela zwykłe		9 372 721	9 372 721	gotówka	10.12.1993	01.01.1993
G	na okaziciela zwykłe		8 000 000	8 000 000	gotówka	30.05.1994	01.10.1993
H	na okaziciela zwykłe		7 082 129	7 082 129	gotówka	24.10.1994	01.10.1994
Podwyższenie wart. nominalnej akcji z 1 do 4 PLN				122 603 154	kapitał zapasowy	24.11.1994	
Split akcji w stosunku 1:4			122 603 154			05.12.1994	
I	na okaziciela zwykłe		65 000 000	65 000 000	gotówka	12.08.1997	01.10.1996
J	na okaziciela zwykłe		196 120 000	196 120 000	kapitały Banku Gdańskiego S.A.	12.09.1997	01.10.1996
K	na okaziciela zwykłe		424 590 872	424 590 872	gotówka	31.12.2001	01.01.2001
L	na okaziciela zwykłe		363 935 033	363 935 033	gotówka	26.02.2010	01.01.2009
Liczba akcji razem			1 213 116 777				
Kapitał akcyjny razem				1 213 116 777			

W okresie sprawozdawczym dokonana została konwersja 200 akcji imiennych założycielskich na akcje na okaziciela. W związku z powyższym liczba akcji imiennych wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 107 840, z czego 61 600 akcji to akcje założycielskie, uprzywilejowane w ten sposób, że jedna akcja daje prawo do dwóch głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Z uwagi na fakt, że Bank jest spółką publiczną, której akcje znajdują się w obrocie na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, Bank nie posiada szczegółowych informacji na temat struktury akcjonariatu aktualnej na 31 grudnia 2019 roku. Informacja na temat akcjonariusza - Banco Comercial Portugues S.A., zawarta w poniższej tabeli, podana została na podstawie danych zebranych w związku z rejestracją akcjonariuszy uprawnionych do wzięcia udziału w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Banku zwołanym na dzień 27 sierpnia 2019 roku.

Natomiast dane dotyczące stanu posiadania akcji Banku przez Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny, Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień” i Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva Santander i ich udział w kapitale zakładowym Banku, został obliczony na podstawie Rocznej struktury aktywów ww. Funduszy według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku (ogłoszonej na stronach internetowych odpowiednio: www.nn.pl, www.pzu.pl i www.aviva.pl). Dla dokonania wymienionych kalkulacji założono średni kurs ważony wolumenem (VWAP) akcji Banku w tym dniu w wysokości 5,8339 PLN.

Najwięksi akcjonariusze jednostki dominującej Grupy - Banku (powyżej 5% udział w głosach WZA):

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2019	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	607 771 505	50,10	607 771 505	50,10
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	100 000 368	8,24	100 000 368	8,24
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva Santander	76 760 317	6,33	76 760 317	6,33
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”	67 593 025	5,57	67 593 025	5,57

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2018	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	607 771 505	50,10	607 771 505	50,10
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	105 018 325	8,66	105 018 325	8,66
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva Santander	76 301 553	6,29	76 301 553	6,29
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”	68 043 397	5,61	68 043 397	5,61

39B. SKUMULOWANE INNE CAŁKOWITE DOCHODY

Skumulowane inne całkowite dochody powstają w rezultacie rozpoznania:

- efektu wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody (w 2017 r. aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży) w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. Wyksięgowanie niniejszych wartości, dla instrumentów dłużnych, z kapitału z aktualizacji wyceny następuje w momencie wyłączenia z ksiąg rachunkowych całości lub części wycenianych aktywów lub w momencie rozpoznania utraty wartości (efekt wyceny jest wtedy odnoszony do rachunku zysków i strat). Efekt wyceny instrumentów kapitałowych nie podlega przeksięgowaniu do rachunku zysków i strat.
- efektu wyceny (według wartości godziwej) instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowana jest część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym przepływy pieniężne, która stanowi efektywne zabezpieczenie natomiast nieefektywna część zysków lub strat związanych z tym instrumentem zabezpieczającym ujmowana jest w rachunku zysków i strat,
- zysków / (strat) aktuarialnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowane są zyski lub straty powstałe z wyceny zobowiązań wynikających z utworzonej rezerwy na odprawy emerytalne. Wycena jest sporządzona przy zastosowaniu metody prognozowanego kosztu jednostkowego, a parametrami, które mają istotny wpływ na wysokość wartości bieżącej tych zobowiązań są: stopa mobilności (rotacja) pracowników, stopa dyskontowa, stopa wzrostu płac. Niniejsze wartości nie podlegają przeksięgowaniu do rachunku zysków i strat.

Kapitał z aktualizacji wyceny

	31.12.2019	31.12.2018
Efekt wyceny (brutto)	86 537	90 978
Podatek odroczoney	(16 444)	(17 286)
Efekt wyceny netto	70 093	73 692

Źródła zmian kapitału z aktualizacji wyceny przedstawiają się następująco (dane w tys. zł):

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody 1.01.2019 - 31.12.2019

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	162 122	(30 803)	131 319
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu w efekcie sprzedaży	(39 743)	7 551	(32 192)
Zmiana w związku z zapadalnością papierów wartościowych	(1 676)	318	(1 358)
Zyski/straty z rewaluacji papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	(2 165)	412	(1 753)
Zyski/straty z rewaluacji akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	191	(36)	155
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	118 729	(22 558)	96 171

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody 1.01.2018 - 31.12.2018

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	69 982	(13 296)	56 686
Korekty z tytułu wdrożenia MSSF9	18 114	(3 442)	14 672
Skorygowany stan na początek okresu	88 096	(16 738)	71 358
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu w efekcie sprzedaży	(18 896)	3 590	(15 306)
Zmiana w związku z zapadalnością papierów wartościowych	(5 188)	986	(4 202)
Zyski/straty z rewaluacji papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	95 088	(18 067)	77 021
Zyski/straty z rewaluacji akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	3 022	(574)	2 448
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	162 122	(30 803)	131 319

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne 1.01.2019 - 31.12.2019

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(68 571)	13 028	(55 543)
Zyski lub straty z tytułu wyceny instrumentów finansowych odnoszone na kapitał własny	20 494	(3 894)	16 600
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu	19 191	(3 646)	15 545
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(28 886)	5 488	(23 398)

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne 1.01.2018 - 31.12.2018

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(110 448)	20 985	(89 463)
Zyski lub straty z tytułu wyceny instrumentów finansowych odnoszone na kapitał własny	21 957	(4 172)	17 785
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu	19 920	(3 785)	16 135
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(68 571)	13 028	(55 543)

Kapitał z aktualizacji wyceny - zyski lub (straty) aktuarialne 1.01.2019 - 31.12.2019

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(2 573)	489	(2 084)
Zmiana zobowiązań wynikających z rezerwy na odprawy emerytalne	(735)	140	(595)
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(3 308)	629	(2 679)

Kapitał z aktualizacji wyceny - zyski lub (straty) aktuarialne 1.01.2018 - 31.12.2018

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(2 490)	473	(2 017)
Zmiana zobowiązań wynikających z rezerwy na odprawy emerytalne	(83)	16	(67)
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(2 573)	489	(2 084)

39c. ZYSKI ZATRZYMANE

	kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka bankowego	niepodzielony wynik	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu 01.01.2019	472 698	4 577 152	228 902	671 323	5 950 075
podział zysku, w tym:					
przeniesienie na kapitał rezerwowy		539 990		(539 990)	0
wynik netto bieżącego okresu				560 732	560 732
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu 31.12.2019	472 698	5 117 142	228 902	692 065	6 510 807

	kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka bankowego	niepodzielony wynik	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu 01.01.2018	472 698	3 881 862	228 902	863 313	5 446 775
Korekty bilansu otwarcia w związku z implementacją MSSF 9				(257 351)	(257 351)
Zyski zatrzymane na początek okresu po korekcie	472 698	3 881 862	228 902	605 962	5 189 424
podział zysku, w tym:					
przeniesienie na kapitał rezerwowy		695 290		(695 290)	0
wynik netto bieżącego okresu				760 651	760 651
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu 31.12.2018	472 698	4 577 152	228 902	671 323	5 950 075

40. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WEDŁUG UMOWNYCH TERMINÓW WYMAGALNOŚCI

31.12.2019	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	RAZEM
Zobowiązania wobec banków	338 184	69 065	491 188	639 528	71 216	1 609 181
Zobowiązania wobec klientów	64 214 028	7 134 785	11 365 359	14 058 059	26 465	96 798 696
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	90 719	0	0	0	0	90 719
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	458	25 815	568 458	606 746	0	1 201 477
Zobowiązania podporządkowane	14 323	1 883	46 372	250 308	1 769 227	2 082 113
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu wg wartości nominalnej	2 759 232	2 031 288	3 736 975	4 320 877	72 868	12 921 240
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających wg wartości nominalnej	825 047	1 866 553	4 573 856	6 625 395	392 130	14 282 981
Zobowiązania warunkowe udzielone - finansowe	9 883 053	0	0	0	0	9 883 053
Zobowiązania warunkowe udzielone - gwarancyjne	1 746 565	0	0	0	0	1 746 565
RAZEM	79 871 609	11 129 389	20 782 208	26 500 913	2 331 906	140 616 025

31.12.2018	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	RAZEM
Zobowiązania wobec banków	365 592	187 204	48 149	1 089 041	143 893	1 833 879
Zobowiązania wobec klientów	50 891 515	6 447 314	7 573 618	1 390 705	16 782	66 319 934
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	50 328	0	0	0	0	50 328
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 211	55 472	123 646	643 130	0	824 459
Zobowiązania podporządkowane	0	0	28 787	114 520	814 520	957 827
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu wg wartości nominalnej	3 048 803	1 702 979	3 523 023	1 690 909	128 452	10 094 166
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających wg wartości nominalnej	1 082 316	612 075	9 869 905	3 185 710	477 075	15 227 081
Zobowiązania warunkowe udzielone - finansowe	8 423 814	0	0	0	0	8 423 814
Zobowiązania warunkowe udzielone - gwarancyjne	1 431 850	0	0	0	0	1 431 850
RAZEM	65 296 429	9 005 044	21 167 128	8 114 015	1 580 722	105 163 338

15. Informacje Uzupelniające

15.1. DYWIDENDA ZA ROK 2019

Bank Millennium ma politykę dywidendy, obejmującą wypłatę 35% do 50% zysku netto, zakładając, że zalecenia Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), dotyczące wypłaty dywidendy, zostaną zrealizowane.

Wysokie współczynniki kapitałowe na koniec roku 2019 pozwalałyby na wypłatę dywidendy, gdyby nie dodatkowe kryteria K1 i K2 dla banków, mających portfele walutowych kredytów hipotecznych, które KNF utrzymała, ogłaszając w grudniu 2019 r. zalecenie w zakresie polityki banków odnośnie do dywidendy. Kryterium K1 bazuje na udziale walutowych kredytów hipotecznych w całym portfelu, a kryterium K2 opiera się na udziale roczników 2007-2008 w łącznym portfelu walutowych kredytów hipotecznych.

Niezależnie od powyższego, biorąc pod uwagę przejęcie (bez emisji akcji) i późniejsze połączenie z Euro Bank S.A., Bank zamierza zatrzymać całość zysku netto za rok 2019 w kapitałach własnych w celu wzmocnienia wskaźników kapitałowych. W związku z tym Zarząd Banku przedłoży Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy stosowną propozycję zatrzymania całego zysku netto za rok 2019.

Jeżeli propozycja zatrzymania całego zysku netto za 2019 rok zostanie zaakceptowana przez WZA, dodatni wpływ na współczynnik kapitałowy T1 i TCR wyniesie około 0,4-0,5 p.p. (do poziomów odpowiednio 17,4% oraz 20,6% dla Grupy). Należy przypomnieć, że wskaźniki kapitałowe na koniec 2019 r. obejmowały już zysk netto za I półrocze 2019 r., zgodnie z pozytywną decyzją KNF na wniosek Banku.

15.2. DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ

Na dzień 31.12.2019 r. następujące aktywa Banku stanowiły zabezpieczenie zobowiązań (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe WZ0121	utrzymywanie i sprzedaż	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	130 000	131 453
2.	Obligacje skarbowe WZ0121	utrzymywanie i sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	358 000	362 002
3.	Bony pieniężne NBP_030120	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz gwarancyjny - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	51 750	51 746
4.	Bony pieniężne NBP_030120	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz przymusowej restrukturyzacji - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	51 250	51 246
5.	Środki pieniężne	należności	wpłata na Fundusz Zabezpieczający OTC - KDPW_CCP	7 243	7 243
6.	Środki pieniężne	należności	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	1 518	1 518
7.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	345 035	345 035
8.	Należności leasingowe	kredyty i pożyczki	pożyczki udzielone Spółce Millennium Leasing	524 932	524 932
RAZEM				1 469 728	1 475 175

Dodatkowo według stanu na 31.12.2019 r. Grupa posiadała zawarte krótkoterminowe (rozliczane przeważnie w ciągu 7 dni) transakcje sprzedaży skarbowych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem były papiery wartościowe o wartości 90 453 tys. zł (odpowiadające im zobowiązania zaprezentowano w **Rozdziale 14., nota 33**).

Na dzień 31.12.2018 r. następujące aktywa Banku stanowiły zabezpieczenie zobowiązań (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe WZ0121	utrzymywanie i sprzedaż	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	130 000	131 630
2.	Obligacje skarbowe WZ0120	utrzymywanie i sprzedaż	wstępny depozyt zabezpieczający transakcje na kontraktach terminowych na obligacje	500	507
3.	Obligacje skarbowe WZ0120	utrzymywanie i sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	311 000	315 273
4.	Bony pieniężne NBP_040119	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz gwarancyjny - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	35 600	35 600
5.	Bony pieniężne NBP_040119	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz przymusowej restrukturyzacji - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	27 100	27 100
6.	Środki pieniężne	należności	wpłata na Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Terminowych	100	100
7.	Środki pieniężne	należności	wpłata na Fundusz Zabezpieczający OTC - KDPW_CCP	2 583	2 583
8.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	264 108	264 108
RAZEM				770 991	776 901

Dodatkowo według stanu na 31.12.2018 r. Grupa posiadała zawarte krótkoterminowe (rozliczane przeważnie w ciągu 7 dni) transakcje sprzedaży skarbowych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem były papiery wartościowe o wartości 50 290 tys. zł (odpowiadające im zobowiązania zaprezentowano w **Rozdziale 14., nota 33**).

15.3. PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKЦИИ Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU

Na dzień 31.12.2019 r. następujące papiery wartościowe (prezentowane w bilansie Grupy) stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB), w tys. zł:

Rodzaj papieru wartościowego	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Obligacje skarbowe	85 221	90 453
RAZEM	85 221	90 453

W następstwie zawarcia transakcji z przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem są papiery wartościowe prezentowane w powyższej tabeli, Grupa jest narażona na ryzyka analogiczne jak w przypadku posiadania papierów wartościowych o tej samej charakterystyce we własnym portfelu.

Na dzień 31.12.2018 r. następujące papiery wartościowe (prezentowane w bilansie Grupy) stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB), w tys. zł:

Rodzaj papieru wartościowego	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Obligacje skarbowe	49 667	50 290
RAZEM	49 667	50 290

15.4. KOMPENSOWANIE NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ NA BAZIE UMÓW RAMOWYCH

Większość portfela instrumentów pochodnych Grupy powstaje w wyniku zawierania przez Bank umów ramowych ISDA (z ang. International Swaps and Derivatives Agreements; Międzynarodowa umowa w sprawie transakcji swapowych i instrumentów pochodnych). Zapisy tego rodzaju umów określają kompleksowe postępowanie w następstwie wystąpienia przypadku naruszenia (głównie trudności w regulowaniu zobowiązań przez kontrahenta) i umożliwiają ich rozwiązanie oraz rozliczenie się z kontrahentem na bazie skompensowanej kwoty wzajemnych należności i zobowiązań. Do chwili obecnej Bank nie korzystał z takiej możliwości, jednakże w ramach wypełnienia obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 7 w poniższej tabeli zaprezentowano odpowiednio kwoty wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych (zarówno zaklasyfikowanych do portfela przeznaczone do obrotu jak i dedykowanych do rachunkowości zabezpieczeń) oraz zabezpieczeń pieniężnych objętych umowami ramowymi ISDA wraz z maksymalną hipotetyczną kwotą wynikającą z rozliczenia na bazie kompensaty.

w tys. zł	Kwoty do otrzymania	Kwoty do zapłacenia
Wycena instrumentów pochodnych	114 661	471 700
Wartość przyjętych / udzielonych depozytów zabezpieczających	(30 061)	(335 281)
Aktywa i Zobowiązania finansowe objęte porozumieniem ramowym umożliwiającym kompensowanie	84 600	136 419
Maksymalna, hipotetyczna kwota kompensaty	(81 971)	(81 971)
Aktywa i Zobowiązania finansowe objęte porozumieniem ramowym umożliwiającym kompensowanie po uwzględnieniu hipotetycznej kwoty kompensacji	2 629	54 448

15.5. DODATKOWE OBJAŚNIENIA DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Na potrzeby sprawozdania z przepływów środków pieniężnych jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty Grupa sklasyfikowała następujące aktywa finansowe:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Gotówka w kasie i środki na rachunkach w Banku Centralnym	2 203 444	2 450 176
Należności z tytułu lokat międzybankowych*	440 162	462 324
Dłużne papiery wyemitowane przez Skarb Państwa*	1 109 183	1 608 188
w tym: FVTOCI	1 086 797	1 599 800
w tym: przeznaczone do obrotu	22 386	8 388
Razem	3 752 789	4 520 688

* aktywa finansowe z terminem zapadalności poniżej 3 miesięcy

Na potrzeby sprawozdania z przepływów środków pieniężnych przyjęto następującą klasyfikację rodzajów działalności:

1. działalność operacyjna - obejmuje podstawowy zakres działalności związany ze świadczeniem usług przez jednostki Grupy, obejmujący działania mające na celu wygosparowanie zysku, a nie będące działalnością inwestycyjną lub finansową,
2. działalność inwestycyjna obejmuje czynności związane z nabywaniem i zbywaniem składników majątku trwałego w szczególności aktywów finansowych nie sklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu, akcji i udziałów w jednostkach podporządkowanych oraz rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych,
3. działalność finansowa obejmuje działania związane z pozyskiwaniem środków w formie kapitałów bądź zobowiązań jak również obsługę źródeł finansowania.

15.6. INFORMACJE O PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI POWIERNICZEJ

Na dzień 31.12.2019 r. Departament Powierniczy Banku Millennium S.A. prowadził 13 077 rachunków, na których zdeponowane były aktywa o łącznej wartości 37,7 mld PLN. Przychody netto na działalności powierniczej za rok 2019 wyniosły 6,8 mln PLN (z czego 1,9 mln PLN pochodziło od Spółek Grupy). Ponadto Departament Powierniczy pełnił funkcję Banku Depozytariusza dla 25 funduszy inwestycyjnych z czego 21 z grupy Millennium TFI S.A.

15.7. PŁATNOŚCI NA BAZIE AKCJI

W 2012 roku Grupa wdrożyła politykę określającą zasady wynagradzania osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Grupy Banku Millennium, z późniejszymi zmianami, zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011, a następnie Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach. Zgodnie z polityką, pracownicy Grupy mający istotny wpływ na profil ryzyka Grupy otrzymują zmienne wynagrodzenie, którego część wypłacana jest w formie instrumentów finansowych: akcji fantomowych Banku w latach 2016 -2018; akcji własnych Banku Millennium: za rok 2019. Od roku 2019 Grupa, decyzją Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku z dnia 27 sierpnia 2019, wprowadziła program motywacyjny służący wynagradzaniu osób uprawnionych, uprzednio zidentyfikowanych jako mające istotny wpływ na profil ryzyka (*ang. Risk Taker*). W jego ramach nabyte przez Spółkę Akcje Własne zostaną, zgodnie z obowiązującą polityką wynagrodzeń Risk Takerów, przeznaczone do nieodpłatnego nabycia w odpowiedniej liczbie przez wskazanych Risk Takerów w Okresie Trwania Programu.

Zmienne wynagrodzenia w instrumentach finansowych, za rok:	2019	2018	2017	2016
Rodzaj transakcji w świetle MSSF 2	Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych			
Data rozpoczęcia okresu oceny	1 stycznia 2019	1 stycznia 2018	1 stycznia 2017	1 stycznia 2016
Data ogłoszenia programu	30 lipca 2012			
Data uruchomienia programu zgodnie z definicją MSSF 2	Data Komitetu Personalnego następującego po zakończeniu roku finansowego			
Liczba instrumentów przyznanych	Ustalana w dacie przyznania programu zgodnie z definicją MSSF 2			
Data zapadalności	3 lata od daty przyznania programu			
Data nabycia uprawnień	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Warunki nabycia uprawnień	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w roku 2019, wyników jednostek Grupy oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w roku 2018, wyników jednostek Grupy oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w roku 2017, wyników jednostek Grupy oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w roku 2016, wyników jednostek Grupy oraz indywidualnych wyników pracy.
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej arytmetycznej ceny akcji Banku na GPW na zamknięcie 10 kolejnych sesji poprzedzających dzień rozliczenia, przy czym ustalana tak wartość nie może być większa ani też mniejsza niż o 20% w stosunku do pierwotnej wartości odroczonej puli akcji. Akcje fantomowe są rozliczane w 3 równych rocznych ratach począwszy od daty Komitetu Personalnego na którym zostały przydzielone.			
Wycena programu	Wartość godziwa programu jest wyznaczana na każdą datę bilansową wg zasad przyjętych dla określenia wartości programu w dniu rozliczenia.			

Instrumenty finansowe przydzielone pracownikom Grupy niebędącym Członkami Zarządu Banku Millennium S.A., za rok:	2019	2018	2017	2016
Data przydzielenia akcji	-	23.01.2019	07.02.2018	02.02.2017
Ilość akcji (szt.)	-	135 504	83 759	54 090
przyznana	-	0	0	0
odroczone	-	135 504	83 759	54 090
Wartość na dzień przydzielenia (PLN)	-	1 244 200	800 985	312 800
przyznana	-	0	0	0
odroczone	-	1 244 200	800 985	312 800
Wartość godziwa na 31.12.2019 (PLN)	-	995 360	640 788	316 424

Rachunek Zysków i Strat za 2019 rok został obciążony z tytułu zmiany wartości akcji fantomowych przydzielonych za lata 2016-2018, rezerwy utworzonej na akcje fantomowe za rok 2019 oraz kosztami ubezpieczeń społecznych wynikającymi z powyższych transakcji.

Według stanu na dzień bilansowy, Komitet Personalny przy Radzie Nadzorczej nie podjął decyzji o wysokości zmiennego wynagrodzenia dla pracowników Grupy niebędących Członkami Zarządu Banku Millennium za rok 2019. Szacunkowa wartość Programu za 2019 rok wynosi 4 850 tys. PLN.

Instrumenty finansowe Członków Zarządu Banku Millennium S.A., za rok:	2019	2018	2017	2016
Data przydzielenia akcji	-	31.05.2019	09.04.2018	25.05.2017
Ilość akcji (szt.)	-	234 389	181 870	88 420
przyznana	-	0	0	0
odroczone	-	234 389	181 870	88 420
Wartość na dzień przydzielenia (PLN)	-	2 135 250	1 492 980	630 000
przyznana	-	0	0	0
odroczone	-	2 135 250	1 492 980	630 000
Wartość godziwa na 31.12.2019 (PLN)	-	1 708 227	1 194 340	517 257

Według stanu na dzień publikacji Raportu Roczno, Komitet Personalny przy Radzie Nadzorczej nie podjął decyzji o wysokości zmiennego wynagrodzenia dla Członków Zarządu za rok 2019.

PLATNOŚCI NA BAZIE AKCJI BYŁEGO EURO BANKU S.A.

W byłym Euro Banku obowiązywała „Polityka wynagrodzeń względem „Zidentyfikowanych Osób”” odnosząca się do pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka. Zgodnie z ww. Polityką, pracownicy banku nią objęci, mający istotny wpływ na profil ryzyka Banku, otrzymywali zmienne wynagrodzenie, którego część wypłacana była w formie akcji byłego Euro Banku. Z dniem przejęcia Euro Banku przez Bank Millennium akcje te przestały istnieć. W związku z tym Bank Millennium przyjął decyzją Rady Nadzorczej zasady konwersji nieistniejących akcji Euro Banku o wartości 4 773 969 PLN na akcje Banku Millennium. Część odroczonego wynagrodzenia zmiennego w gotówce do wypłaty w 2020 r.: 230 559 PLN.

15.8. POZOSTAŁE INFORMACJE DODATKOWE I INNE ISTOTNE WYDARZENIA POMIĘDZY DNIEM SPORZĄDZENIA RAPORTU A DATĄ JEGO PUBLIKACJI

Portfel walutowych kredytów hipotecznych

W obszarze regulacji prawnych, dotyczących walutowych kredytów hipotecznych, które były dyskutowane w Polsce przez ostatnie 4 lata, został przyjęty prezydencki projekt Ustawy z dn. 2 sierpnia 2017 r. o zmianach w Ustawie o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy. Ostatecznie zaakceptowany Projekt nie obejmuje utworzenia Funduszu Konwersji. Z drugiej strony, zwiększył dostępność wartego 600 mln zł Funduszu wsparcia kredytobiorców, pierwotnie utworzonego w 2015 r. i nadal czekającego na wykorzystanie na rzecz potrzebujących kredytobiorców (zarówno złotych jak i walutowych kredytów hipotecznych) oraz określa ewentualne, przyszłe wpłaty. Ustawa weszła w życie 1 stycznia 2020 r.

Bank Hipoteczny

Kredyty hipoteczne są ważnym elementem działalności detalicznej Banku. W związku z tym w czerwcu 2018 r. Bank złożył do Komisji Nadzoru Finansowego wnioski o wydanie zgody na utworzenie banku hipotecznego "Millennium Bank Hipoteczny" z siedzibą w Warszawie, którego jedynym udziałowcem będzie Bank Millennium. Nowy bank ma zapewnić średnio- i długoterminowe finansowanie poprzez emisję listów zastawnych w celu wsparcia działalności w zakresie mieszkaniowych kredytów hipotecznych.

Przejęcie SKOK Piast

Na podstawie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego 17 października 2018 roku Bank Millennium przejął zarząd nad majątkiem Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej Piast (SKOK Piast), do momentu przejęcia SKOK PIAST wykonywał standardowe czynności operacyjne. Przejęcie zostało zrealizowane zgodnie z art. 74c ust. 4 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowych z dniem 1 listopada 2018 r.

Bank Millennium jest kolejnym bankiem który włączył się w proces naprawczy Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych wspierany przez Komisję Nadzoru Finansowego i Bankowy Fundusz Gwarancyjny („BFG”). Przejęcie SKOK Piast wpisuje się w działania na rzecz stabilności krajowego systemu finansowego i zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim klientom instytucji finansowych w Polsce.

W księgach rachunkowych Banku przejęcie zostało rozliczone zgodnie z MSSF3 w roku 2018. Proces przejęcia zrealizowany został przy założeniu udzielenia Bankowi wsparcia przez BFG na podstawie art. 264 Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym i nie wiązał się z dokonaniem zapłaty przez Bank. Wsparcie BFG polegało na przekazaniu dotacji oraz udzieleniu gwarancji na pokrycie strat (stosowne umowy są finalizowane) wynikających z ryzyka związanego z przejmowanymi prawami majątkowymi SKOK Piast.

Dotacja BFG udzielona została na pokrycie, ustalonej na dzień przejęcia, różnicy pomiędzy wartością przejmowanych praw majątkowych a zobowiązań z tytułu z tytułu środków gwarantowanych deponentów SKOK Piast i na dzień 31 grudnia 2018 r. wyniosła 67 492 tys. zł.

Zgodnie z zapisami MSSF 3 Bank rozpoznał w swoich księgach wartości godziwe przejętych aktywów i zobowiązań, korekty do wartości godziwej stanowią różnicę pomiędzy kwotami aktywów i pasywów ujętych w sprawozdaniu finansowym SKOK Piast sporządzonym zgodnie z polskimi standardami rachunkowości na dzień 31 października 2018 r. oraz ich wartościami godziwymi tych aktywów i pasywów wyliczonymi na ten sam dzień. Powyższe różnice są związane z następującymi pozycjami bilansowymi:

1. Korekty portfela kredytowego

Łączna wartość godziwa portfela kredytowego SKOK Piast została ustalona odrębnie dla kredytów bez rozpoznanej (portfel pracujący) i z rozpoznana utratą wartości (portfel niepracujący). Definicja utraty wartości została określona na podstawie 90 dni przeterminowania przy jednoczesnym uwzględnieniu i innych czynników jakościowych. Wartość godziwą pracującego portfela kredytowego SKOK Piast ustalono, stosując model zdyskontowanych przepływów pieniężnych z zastosowaniem bieżącej marży. W przypadku portfela kredytów niepracujących jego wartość godziwa została oszacowana jako suma oczekiwanych spłat własnych i odzysków ze sprzedaży.

2. Korekta portfela depozytów

Korekta wartości godziwej portfela depozytów wynika głównie z nieco wyższych stóp procentowych lokat SKOK Piast w porównaniu do średnich rynkowych stóp procentowych.

3. Korekty nieruchomości

Dodatnia korekta wartości godziwej składa się z różnic pomiędzy wartością księgową a wartością rynkową budynków wynikającą z zewnętrznych wycen.

Dodatkowo Bank wykazał podatek odroczony wynikający z zastosowania 19% stawki podatkowej do powyższych korekt do wartości godziwej.

Aktywa	Dane SKOK Piast na 31.10.2018	Korekty do wartości godziwej	Wartość godziwa przejętych aktywów
Kasa	18 630	-	18 630
Kredyty i pożyczki(*)	88 355	7 767	96 122
Inwestycje w jednostki podporządkowane	5 738	-	5 738
Środki trwałe	5 969	424	6 393
Pozostałe aktywa	12 632	-	12 632
Aktywa razem	131 324	8 191	139 515

(*) wartość brutto portfela kredytowego wyniosła 157 833 tys. Zł

Zobowiązania	Dane SKOK Piast na 31.10.2018	Korekty do wartości godziwej	Wartość godziwa przejętych zobowiązań
Depozyty gwarantowane	198 816	239	199 055
Rezerwy	4 696	-	4 696
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	2 042	1 511	3 553
Pozostałe zobowiązania	1 809	-	1 809
Zobowiązania razem	207 363	1 750	209 113

W wyniku przejęcia Bank rozpoznał wartość firmy (stanowiącą różnicę pomiędzy wartością godziwą netto możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań a kwotą dotacji BFG) o wartości 2 105 tys. zł, która następnie została jednorazowo zamortyzowana w koszty roku 2018.

Wydarzenia po dacie na którą sporządzono sprawozdanie finansowe

Zwolnienia grupowe

W dniu 24 stycznia 2020 roku zostało zawarte porozumienie między Bankiem a związkami zawodowymi dotyczące przeprowadzenia zwolnień grupowych (w ramach procesu restrukturyzacji po połączeniu z Euro Bank). Strony ustaliły iż zwolnienie grupowe obejmie 260 pracowników i zostanie zrealizowane w pierwszym kwartale roku 2020.

Ponieważ powyższe negocjacje zostały rozpoczęte po dniu bilansowym (to jest po 31 grudnia 2019 r.), koszty związane z tym procesem obciążą wynik roku 2020 i według aktualnych szacunków wyniosą około 13,5 miliona złotych.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
14.02.2020	Joao Bras Jorge	Prezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
14.02.2020	Fernando Bicho	Wiceprezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
14.02.2020	Wojciech Haase	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
14.02.2020	Andrzej Gliński	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
14.02.2020	Wojciech Rybak	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
14.02.2020	Antonio Pinto Junior	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
14.02.2020	Jarosław Hermann	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym